

FÜGGELEK.

OKLEVÉLTÁR.

I.

1270. Székesfehérvár, május 29. Lampert egri püspök bizonyítja, hogy előtte a Tomaj és Szalók nemzetség több tagja, a két nemzetség birtoka mellett folyó Tisza vize felett folytatott viszálykodást barátságos egyezséggel befejezte, s kötelezték magokat, hogy ker. szent János napjának nyolczad napján az egri káptalan előtt, eme perre vonatkozó leveleiket megsemmisítik s ezen egyezséglevelet a káptalan kiváltságlevelébe foglaltatják.

Nos Lampertus dei gratia episcopus Agriensis damus pro memoria, quod accedentes ad nostram presentiam nobiles viri Joannis et Priuardus filii Priuardi ac Ompud filius Ladislai *de genere Thomoy* pro se et pro tota generatione sua ab una parte ab altera vero Ladislaus filius Mortunus *de genere Zolouk* pro se et pro germanis suis ac tota generatione sua et partes viva voce sunt confesse, quod cum inter ipsas materia questionis super divisione Tycie fuisset exorta ac aliquamdiu ventilata, tandem propter bonum pacis taliter concordassent, quod corpus Tycie a metis generationis Thomoy in Tyciam descendentibus usque in locum qui Berfork vocatur ex parte Soruld et Hewes divisum per medium pars cederet generationi Thomoy, pars vero ex parte Zolouk cederet generationi Zolouk, adiecerunt etiam partes, quod privilegium et omnes littere super predicta contentione confecte, in octava nativitatis beati Johannis baptiste, coram capitulo nostro deberent confringi, et in eisdem octavis partes compositionem presentibus insertam debent privilegio dicti capituli confirmare. Item quedam piscina Solth vocata generationi Zolouk perpetualiter remanebit, tamen data una marca argenti vel denariorum Johanni antedicto pro expensis. Adiecerunt etiam partes, quod si aliqua controversia generationem Thomoy super divisione Thycie inveniret generatio Zolouk, in nullo teneretur expedire. Item citatio per Dominicum facta est cassata. Adiecerunt partes, quod si qua partium, a predicta compositione resiliret, pene solutionis decem marcarum subiaceret, et hec omnia privilegio nostri capituli, ut diximus, deberent propter stabilitatem pacis roborari. Datum Albe, in octavis ascensionis domini.

Az egri káptalan 1270-iki átiratából, mely ugyanazon káptalan 1284-diki eredeti átiratában megvan a jászói convent országos levéltárban, hol azt a nagybesenyői Bessenyei család elhelyezte ugyancsak a jászói convent nálam levő 1818-dik évi átirata tanúsága szerint. Közölve *Fejér*. VII. 5. 367. l. és helyesebben *Hazai Okmánytár*. VI. 171—2. l. Szabó Károly.

II.

1270. Az egri káptalan átírja a Tomaj és Szalók nemzetség között Lampert egri püspök előtt 1270. máj. 29-én kelt egyezséglevelet, s egyszersmind leírja Bere és Abád helységek határárását.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus, quam futuris, presens scriptum inspecturis capitulum ecclesie Agriensis, salutem in omnium salvatore, ad universorum notitiam tenore presentium volumus pervenire. Quod accedentes ad nostram presentiam Johannes et Priuardus filii Priuardi de genere Thomoy, pro se, et pro Ompud filio Ladislai consangvineo suo, ac pro tota generatione sua, ex una parte, ab altera vero Ladislaus et Mark filii Mortunus, ac Dominicus filius Andree de genere Zolouk, pro se, et pro Paulo et Thoma fratribus suis, ac pro tota generatione sua exhibuerunt nobis compositionales literas domini nostri venerabilis patris Lamperti, dei gratia episcopi Agriensis, hunc tenorem continentes. (*Lásd I. szám alatt.*) Nos igitur, ut tenemur, mandato ipsius domini nostri episcopi satisfacere cupientes, predictam compositionem privilegio nostro duximus roborandam. Preterea ipse partes viva voce coram nobis sunt confesse, quod terras Bere et Abaad vocatas, his metis ab invicem separassent, quod in quodam monticulo *Keykholm* vocato iuxta quem est quoddam *horhag* iuxta metam antiquam erexissent novam metam. Hinc procedendo versus aquilonem erexissent aliam novam metam, in qua est quoddam *Gymuchenbukur*. Hinc eunde directe ad Tyciam, dixerunt esse terream novam metam iuxta Tyciam, et ibi cadit in Tyciam. In cuius rei testimonium, ad instantiam partium, ex communi fratrum nostrorum consensu, presentes contulimus, sigilli nostri munimine roboratas. Presentibus tamen Farkasyo cantore, Thoma lectore, Johanne custode, Leustachio Novi Castri, Marco de Patha, Mykonę de Kemey, archidiaconis, et aliis multis. Anno domini M^o. CC^o. LXX°. Regnante gloriosissimo rege Hungarie Stephano. Phylipo Strigoniensi, Stephano Colocensi archiepiscopis, domino nostro venerabili patre Lamperto Agriensi episcopo existentibus.

Az egri káptalan 1284-diki átiratából, Közlöte *Fejér* VII. 5. 368 l. és *Szabó K.* Hazai Oktár. VI. 177—9. l.

III.

1284. Az egri káptalan, a Szalók nemzetségbeli Márk, Martonos fia részére, a Szalók földrész osztályáról kelt 1270-diki kiváltságlevelét, mely akkor, midőn Márk a kúnok elől futva, vízbe merült, vele levén megrongálódott, a káptalani levéltárban levő másik ép példányból szóról szóra átírja és kiadja.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus, quam futuris, presens scriptum inspecturis capitulum ecclesie Agriensis salutem in omnium salvatore, ad universorum notitiam tenore presentium

volumus pervenire. Quod Mark filius Mortunus de Zolouk ad noslram personaliter accedens presentiam, proposuit viva voce, quod par privilegii nostri super divisione terre sue hereditarie Zolouk nominate confectum, quod penes se habebat in fuga Cumanorum, casualiter in aqua submersum, esset corruptum, quod etiam nobis presentavit, petens instanter, ut aliud par ipsius privilegii, in nostra camera depositum reinveniri, et renovari faceremus. Nos igitur iustis petitionibus ipsius inclinati, predictum par privilegii in camera nostra inventum, non rasum, non cancellatum, nec in aliqua sui parte vitiatum, de verbo ad verbum rescriptum fecimus renovari, cuius tenor talis est. (*Lásd fõntebb I. sz. a.*) In cuius rei testimonium, presentes contulimus sigilli nostri per plagam Thartarorum secundo renovati munimine roboratas. Presentibus tamen magistro Haab preposito, Saulo lectore, Mykov custode, Marko de Patha, Paulo de Borsva, Martino de Zobolch, Laurencio de Zemlyn, Simone de Vng, Bernardo de Kemey archidiaconis, et aliis multis. Anno domini M^o. CC^o. octuagesimo quarto. Regnante Ladislao illustri rege Hungarie, Lodomerio Strigoniensi, Johanne Colocensi archiepiscopis, domino nostro venerabili patre Andrea dei gratia episcopo Agriensi existentibus.

Eredetije a jászói convent országos levéltárában. Veres, zöld és sárga selyemzsinóron függött pecsétje hiányzik. Miként I. sz. a. megjegyeztem, ez oklevél a jászói conventbe a nagybesenyői Bessenyei családtól jutott. Közölte *Fejér*. VII. 5. 464 l. és *Szabó Károly*: Hazai Okmtár. VI. 309. l.

IV.

1287. *Az egri káptalan bizonyáglevelé, hogy Akus nemzetségből való István mester, Erney bánnak fia, Szuhai Albert comesnek Felbarcha helységet átengedte.*

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris, presens scriptum inspecturis, capitulum ecclesie Agriensis salutem in omnium salvatore, ad universorum notitiam tenore presentium volumus pervenire. Quod magistro Stephano filio Erney bani, de genere Akus ex una parte, ab altera vero comite Alberto filio Johannis de Zwaha, coram nobis personaliter constitutis, prefatus magister Stephanus proposuit viva voce, quod quandam terram suam hereditariam Fulbarcha nominatam in comitatu de Borsod existentem, sub eisdem certis metis et antiquis, quibus ipse possidebat, cum omnibus utilitatibus et pertinentiis suis, ob merita servitorum, que ipse Albertus sibi fideliter exhibuit, exponendo se pro ipso omnibus casibus fortune et lethalia vulnera tolerando, et specialiter pro sumpma sexaginta marcarum, quibus dictus Albertus de captivitate, in qua cum eodem et pro eodem per magistrum Fynta de genere Aba dedentus exstiterat se redemit, dedisset, tradidisset, et contulisset ipsi Alberto, et per ipsum suis

heredibus heredumque suorum successoribus, iure perpetuo et irrevocabiliter pacifice possidendam et habendam. Insuper obligavit se dictus magister Stephanus et heredes suos, predictum comitem Albertum et heredes suos, ab omnibus ratione prefate terre impetere nitentibus defendere et expedire, propriis laboribus et expensis, et in pacifica possessione ipsius terre indemnitè conservare. In cuius rei testimonium ad instantiam ipsius magistri Stephani presentes contulimus sigilli nostri munimine roboratas, presentibus tamen magistro Saulo lectore, Mykow custode, Marko de Patha, Martino de Hewes, Nicolao de Sumbon, Bernardo de Bursva, Georgio de Borsod, Stephano de Zemplin, Petro de Kemey, et aliis multis. Anno domini millesimo ducentesimo octuagesimo septimo. Regnante Ladislao illustri rege Hungarie, Lodomerio Strigoniensi, Johanne Colocensi archiepiscopis et domino nostro venerabili patre Andrea dei gratia episcopo ecclesie Agriensis existentibus.

Az egri káptalan 1359. évi átiratából. Közölte *Wenzel*: Árpádkori új okm. XII. köt. 460 l. de az egri kápt. egy 1373. átiratából.

V.

1322. Az egri káptalan előtt Bessenyei István fia Lőrincz s több érdek-társai Besenyő birtoknak negyed részét, az ottan levő szt. kereszt tiszteletére emelt kápolna kegyuraságának fele részével Bessenyei Márk fiának Márk comesnek 12 márkáért eladja.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis capitulum ecclesie Agriensis salutem in omnium salvatore, ad universorum notitiam tenore presentium volumus pervenire. Quod Laurentio filio Stephani de Beseneu pro se et pro Petro, Stephano et Johanne filiis suis, item pro Cosma filio Iwahon fratris sui uterini ex una parte, ab altera vero comite Markus filio Mark de Erdeutelek coram nobis personaliter constitutis, idem Laurentius proposuit viva voce, quod quartam partem eiusdem terre sue Beseneu cum omnibus utilitatibus et pertinentiis suis, item medietatem sessionum suarum in eadem terra Beseneu existentium iacentem a plaga meridionali cum dimidietate patronatus capelle in honore sancte crucis ibidem fundate vendidissent et tradidissent ipsi Markus pro duodecim marcis plene receptis ab eisdem sibi et suis heredibus heredumque suorum successoribus iure perpetuo possidendam, habendam et tenendam, insuper obligavit se idem Laurentius dictos fratres suos nec non heredes ipsorum dictum Markus et heredes eiusdem universos ab omnibus ratione ipsius quarte partis terre Beseneu et aliorum premissorum impetere nitentibus defendere et expedire propriis laboribus suis et expensis. In cuius rei testimonium ad instantiam earundem partium presentes contulimus

sigilli nostri munimine roboratás, presentibus tamen magistro Petro preposito, Nicolao lectore, Martino cantore, Nicolao custode, Petro de Zemlyn, Dominico de Wyuar, Waltero de Borsua, Laurentio de Kemey, Jacobo de Sumbon, Petro de Zabouch, Benedicto de Borsod, alio Benedicto de Vngh, Stephano de Heues archidiaconis et aliis multis; anno domini M^o CCC-mo XX-mo secundo, regnante Karolo illustri rege Hungarie, Boleslao archielecto Strigoniensi, Ladislao archiepiscopo Colocensi et domino nostro venerabili patre M(artino) dei gratia episcopo Agriensi existentibus.

Hártyán; credetije a besenyői Szabó család levéltárában Besenyőn.

VI.

1335. Izsépi István fiai János és Jakab, úgy nagybátyjok Miklós comes, nővéröknek Sebának, Olasz János boldogkői vármagy feleségének, szabolcsmegyei Berczel helységet, az egri káptalan előtt leánynegyedben átadják.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus, quam futuris, presens scriptum inspecturis capitulum ecclesie Agriensis salutem in salutis largitore, ad universorum notitiam tenore presentium volumus pervenire, quod Johanne et Jacobo, filiis Stephani de Isep, et comite Nicolao filio eiusdem Stephani scilicet patruo eorundem filiorum Stephani ex una, et magistro Johanne dicto Olasz, castellano de Buldwakew genero eorundem filiorum Stephani parte ab altera, coram nobis personaliter constitutis, per eosdem filios Stephani et comitem Nicolaum ministerio vive vocis propositum exstitit et relatum: quod ipsi nobili puelle charissime sorori ipsorum Sebae vocate, filie scilicet eiusdem Stephani iunioris, eidem magistro Johanni matrimoniali copula subarate ex affectu et interne dilectionis desiderio de bonis paternis volentes providere, quamdam possessionem eorum Berczel vocatam in comitatu de Zabolch iuxta fluvium Tycie existentem, titulo iuris hereditarii ipsos contingentem, cum quibuslibet utilitatibus et pertinentiis suis, sub antiquis metis, et limitationibus seu terminis, silvis, aquis, aquarumque decursibus, pratis, fenetis, terris cultis et incultis, ac omni integritate sui iuris, tum . . . specialem dilectionem fraternitatis eiusdem nobilis puelle, ut premissum est sororis sue, tum etiam pro omni moda expeditione quarte filialis ipsius nobilis domine, qua ipsi iuxta consuetudinarium modum regni, et de iure nature eidem domine de universis possessionibus suis teneri dignoscebantur, dedissent, donassent et contulissent, ac coram nobis donaverunt et contulerunt sepe dicte nobili puelle sorori ipsorum, et per eandem dicto magistro Johanni, marito suo, ac ipsorum heredibus iure perpetuo, et irrevocabiliter possidendam, tenendam, pariter et habendam, nullum ius, nullumve dominium amplius pro se in eadem reservantes, huiusmodi tamen conditionis titulo

interposito, quod si, dictus Johannes ex eadem domina sorore ipsorum heredes non haberet, et ipsum magistrum Johannem ante dictam dominam, vel ipsam dominam ante eundem Johannem, sine heredum solatio decedere contingeret, ex tunc memorata possessio rursus in ius et proprietatem ipsorum devolveretur possidenda. Et dictus magister Johannes pro se et pro dicta domina consorte sua, super ipsa possessione Berczel predicta, quarta filialis contentus, eosdem filios Stephanum et comitem Nicolaum, ac heredes eorundem, super dicta quarta filiali reddidisset et reliquisset, et coram nobis reliquit penitus et per omnia expeditos, insuper obligarunt se annotati Johannes et Jacobus, filii Stephani, ac Nicolaus filius Stephani, et heredes eorundem dictos magistrum Johannem, et nobilem dominam consortem suam, nec non eorundem posteritates universos ab omnibus ratione dicte possessionis temporis in processu inquietare nitentibus, defendere et expedire laboribus ipsorum propriis et expensis, et in pacifica possessione ipsius terre indemniter conservare. Dicimus etiam, quod prelibati filii Stephani et comes Nicolaus quasdam literas privilegiales domini Caroli, incliti regis Hungarie, quibus medianibus idem dominus rex eandem possessionem Berczel prelibato Stephano patri ipsorum restituisset, in manus eiusdem magistri Johannis statuerunt et assignarunt coram nobis. In cuius rei testimonium, perpetuamque firmitatem presentes contulimus literas privilegiales, sigilli nostri numinime roboratas. Presentibus tamen Nicolao preposito, Johanne custode, Martino cantore dominis, Dominico de Wiwar, Petro de Zemlin, Johanne de Patha, Petro de Hewes, Johanne de Borsod archidiaconis, ac aliis multis. Anno domini millesimo trecentesimo tricesimo quinto. Regnante eodem domino Carolo illustri rege Hungarie, Chanadino Strigoniensi, . . . Ladislao Colocensi archiepiscopis, et domino nostro venerabili patre Nicolao, dei et apostolice sedis gratia episcopo Agriensi existentibus.

A jászói convent 1818-ki átiratából, melyből kitűnik, hogy ez oklevélet is, valamint még vele együtt 13 darabot, a nagybesenyői Bessenyei család eredetiben mutatta fel.

VII.

1348. Buda, jul. 4. Miklós nádor a Bessenyei Márk fia László és Miklós egri püspök között, a Bessenyei László fiának Jánosnak, Besenyő helységbeli telke fölött folyt perben, a kiváltott földet Márk fiának, Imrének és Miklósnak ítéli oda.

Nos Nicolaus regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, memorie comandantes tenore presentium significamus quibus expedit universis, quod iuxta continentiam priorum literarum nostrarum in octavis festi Assumptionis virginis gloriose Ladislaus filius Marci de Besenew in nostra iudiciaria figura persona-

liter comparendo literas nostras in congregatione nostra generali universitati nobilium de Hewes Vyuar et de Borsod comitatuum feria secunda proxima post octavas festi sancte Trinitatis prope villam Zenhalm anno proxime preterito celebrata emanatas nobis demonstrarat, in quarum tenoribus reperieramus inter cetera contineri, quod idem Ladislaus, filius Marci in ipsa nostra congregatione personaliter exurgendo, prout per easdem literas nostras exinde confectas, informabamur proposuerat tali modo, quod venerabilis in Christo pater dominus Nicolaus episcopus ecclesie Agriensis possessionariam portionem suam in eadem Besenew habitam occupasset, et occupando detineret, eandemque per suos iobbagiones de Kelechew et de Buda uti faceret incessanter in suum preiudicium non modicum et iacturam, simul cum portione Johannis filii Ladislai, cuius portio ad redimendum etiam sibi competeret atque conveniret. Quo audito magister Dok pro eodem domino episcopo cum procuratoriis literis eiusdem exurgendo responderat ex adverso quod idem dominus episcopus dominus suus predictam portionem eiusdem Ladislai per dictos iobbagiones suos de villis prenotatis uti non fecisset, nec occupando detineret, dicta autem portio memorati Johannis filii Ladislai in ipsa possessione habita eidem domino episcopo domino suo evidentissimorum instrumentorum vigore pertinet, ad quorum exhibitionem ad petitionem prelibati procuratis eiusdem domini episcopi eidem domino episcopo predictas octavas festi Assumptionis virginis gloriose assignaramus, ipsis itaque octavis festi Assumptionis virginis gloriose occurrentibus pro prelibato domino Nicolao episcopo ecclesie Agriensis magister Petrus canonicus ecclesie Agriensis cum literis procuratoriis eiusdem ad nostram accedent presentiam eodem Ladislao filio Marci personaliter adherente literas magnifici viri comitis Pauli iudicis curie regie privilegiales in anno domini MCCCXXX quarto emanatas nobis demonstrarat, in quarum tenoribus reperieramus inter cetera contineri, ut cum anno dominice incarnationis MCCCXXX primo Johannes filius Ladislai de Besenew contra ipsum dominum Nicolaum episcopum Agriensem pro ablatione quatur boum Nicolai iobagionis ipsius domini episcopi de villa Zekzow, quas pretactus Dok litteratus legitimus procurator eiusdem domini episcopi per ipsum Johannem filium Ladislai in crepusculo noctis festi dominice Resurrectionis, cuius nunc tertia adveniebat revolutio annualis, subtractos fore assernisset, primo ad feriam quartam proximam ante festum beati Georgii martiris ad presentiam vice-comitis et iudicum nobilium comitatus de Heves Vyuar in causam attractus extitisset ipsaque causa ad feriam quartam proximam ante festum Pentecostes fuisset prorogata, pretactus Johannes filius Ladislai venire aut aliquem pro se non curasset destinare magistro Nicolao lectore legitimo procuratore ipsius domini episcopi legitime expectante. Sicque ipse

Johannes filius Ladislai honus unius iudicii in se agregasset, de-
 mum idem Johannes filius Ladislai secundo ad feriam quartam
 proximam post octavas Pentecostes, tertio ad feriam quartam
 proximam post festum beati Barrabae apostoli, quarto ad feriam
 quartam proximam post octavas dicti festi beati Barrabae apos-
 toli, quinto ad feriam quartam proximam ante festum nativitatis
 beati Johannis Baptiste, sexto ad feriam quartam proximan post
 festum beatorum Petri et Pauli apostolorum, septimo ad feriam
 quartam proximan ante festum beati Benedicti abbatis eodem anno
 successive preteritas ad presentiam prescriptorum vice-comitis et
 iudicum nobilium, ac octavo ad octavas festi nativitatis Virginis
 gloriose tunc proxime elapsas ad regiam presentiam contra eun-
 dem dominum episcopum citatus non venisset, nec aliquem pro se
 destinasset. et sic pro quorumlibet dictorum terminorum abmissio-
 nibus singula iudicia in se minime formidasset agregare, legitimis
 procuratoribus ipsius domini episcopi semper legitimis diebus assidue
 expectantibus, denique quia iuxta regni approbatissimam consuetu-
 dinem non alique cause solis citationibus poterant terminari, nisi
 evocationes possessionariis introductionibus immixte et proclama-
 tiones consequantur. Dum dominus comes Paulus iudex curie
 regie predictum Dok ipsius domini episcopi procuratorem in per-
 sona eiusdem domini episcopi in possessionariam portionem dicti
 Johannis filii Ladislai in possessione Besenew habitam quindecim
 diebus permansurum victuique solum necessaria his diebus absque
 distractione aliquali in eadem recepturum scribendo capitulo ecclesie
 Budensis feria tertia proxima ante octavas beati Michaelis archangeli
 tunc preterita per Jacobum filium Nicolai filii Gaspari hominem re-
 gium presente Johanne presbitero testimonio eiusdem capituli intro-
 duci, eundemque Johannem filium Ladislai de omnibus premissis iu-
 diciis ibi et parti adverse satisfacturum et de facto principali preno-
 tato, scilicet subtractione quatuor boum predictorum peremptorie
 responsurum, verbo regio ammonendo ad octavas beati Martini
 confessoris tunc preteritas in regiam presentiam contra ipsum
 dominum episcopum evocari fecisset: predictus Johannes filius
 Ladislai spiritu ductus rebellionis venire, aut aliquem pro se mit-
 tere non curasset, nempe premissis sic peractis idem comes Pau-
 lus volent adhuc eundem Johannem a proposito premisse sue
 rebellionis per viam iudiciariam miseri cordialis ammonitionis ad . . .
 iuris tramitem evocare, scribendo similiter predicto capitulo Budensi
 per Jacobum filium Nicolai filii Gaspari hominem domini regis pre-
 sente magistro Johanne clerico, testimonio eiusdem capituli, per
 idem capitulum ad id destinato in tribus foris comprovincialibus
 videlicet in foro Agriensi feria tertia, in foro de Heues feria quinta
 et in foro de Wysunth feria sexta subsequentibus, ut idem Jo-
 hannes filius Ladislai de omnibus premissis iudiciis, quibus con-
 victus fore dinosceretur satisfacturus, et de facto principali se-

pius annotato peremptorie responsurus compararet, alioquin ipsius cause discussio tali moderamine deliberaretur, quod amplius sua contumacia et rebellionis importuna presumptio in suum accresceret derogamen, cum omnes iudiciali authoritati rebellantes ruinali de termino... iudicarii vigoris vindicativo gladio edomentur, prout per literas ipsius capituli idem comes Paulo fuisset informatus ad octavas festi Epiphaniarum domini publice fecisset proclamari, qui quidem Johannes filius Ladislai animo rebellionis indurato venire, aut aliquem pro se non curasset destinare, sed ut ipse suos excessus potuisset subtilius oculare, in sue culpabilitatis indicium se penitus absentasset. Igitur ipse comes Paulus baronum et nobilium regni inductus consilio ad ipsius domini episcopi iura et preconia extollenda ipsius siquidem Johannis filii Ladislai maleficia reprimenda, ne tante importunitatis contumacia tantave indiciorum gravamina transirent impunita, iudiciaria auctoritate insurgens privatis ipsum Johannem filium Ladislai omnibus suis proprietatibus possessionariis in manus memorati sui adversarii in tertia parte, in duabus vero partibus manibus suis iudiciariis iuris ordine svadente applicasse, in sententia capitali iudiciaria auctoritate eundem condemnando. Quarum quidem premissarum literarum tenoribus visis, et partibus perlectis idem Ladislaus filius Marci dixerat eo modo, quod ipse in prelibata possessione Besenew portionem haberet, idemque Johannes filius Ladislai, qui modo supradicto coram ipso comite Paulo convictus extitisset, ac tertia pars possessionarie portionis eiusdem in eadem Besenew habita ipsi domino episcopo fuisset devoluta, frater suus patruelis extitisset, et ipsa possessionaria portio eiusdem Johannis filii Ladislai in ipsa possessione Besenew habita tum ex eo quia ipse in eadem possessione portionem haberet, tum etiam pro eo quia idem Johannes filius Ladislai frater suus patruelis extitisset, sibi magis, quam eidem domino episcopo ad redimendum conveniri et eam in ea quantitate pecunie, qua iuxta regni consuetudinem fieret estimata redimere presto esset et paratus a domino episcopo prenotato. Unde quia idem Ladislaus filius Marci se in prelibata possessione portionem habere, dictumque Johannem filium Ladislai fratrem suum patruelem esse et ipsam portionem possessionariam ipsius Johannis filii Ladislai in ipsa Besenew habitam redimere velle indicarat nobisque et regni baronibus ac nobilibus nobiscum tribunal iudiciale assidentibus per eundem Ladislaum filium Marci ipsa possessionaria portio prelibati Johannis filii Ladislai in dicta possessione Besenew habita in suo condigno estimato pretio et valore redimere ab eodem domino episcopo redimenda fore de approbatissima consvetudine regni requirente demonstrabatur, ideo decernentes comiseramus, quod homines nostri per partes adducendi presentibus testimoniis annotati capituli ecclesie Budensis in termino infra scripto accederent ad

faciem memorate possessionarie portionis ipsius Johannis filii Ladislai in dicta possessione Besenew habite eandemque presentibus partibus vel procuratoribus earundem partium legitimis presentibus universis vicinis et commetaneis, eiusdem legitime convocatis per veteres et antiquas metas reambulando regalique mensura mensurando vel si mensurare non possent visu considerando, circumspectis quibuslibet suis utilitatibus iuxta regni consuetudinem estimarent in condigno suo pretio et valore. Et quia ad huiusmodi possessionarie portionis reambulationem et estimationem faciendam homines nostri sub testimonio prelibati capituli ecclesie Budensis transmitti debuerant necessario igitur amicis nostris eidem capitulo ecclesie Budensis scripseramus, eorum amicitiam diligenter postulando, quatenus ipsorum mitterent homines pro testimoniis fide dignos, in quorum presentia Laurentius filius Petri de Mera vel Johannes Ruffus de Erdew Teluk aut ipsis absentibus Ladislaus filius, Bach de Fornas pro parte ipsius Ladislai filii Marci item Withe filius Lodomeri de Koch aut Blasius de eadem vel Nicolaus filius Thome de Zwmulia, sive ipsis absentibus Johannes filius Demetrii de eadem pro parte ipsius domini episcopi homines nostri in octavis diei cinerum proxime tunc venturis omnia premissa et quevis singula premissorum ordine iuris observato exequerentur et post hec seriem ipsius possessionarie reambulationis et estimationis ad octavum diem dictarum octavarum nobis per idem capitulum rescribi postularamus. Tandem ipso termino reportationis seriei premissorum occurrente Emericus filius predicti Marci in nostra iudiciaria figura personaliter comparendo literas prescripti capituli ecclesie Budensis super premissis nobis rescriptionales presente magistro Petro literato legitimo procuratore ipsius domini episcopi Agriensis presentarat inter cetera continentes, quod idem capitulum nostris petitionibus acquiescens cum Johanne Rufo de Erdew Teluk homine nostro pro parte Emerici et Nicolai filiorum Marci fratrum scilicet ipsius Ladislai filii eiusdem Marci jam defuncti Johannem presbiterum chori ecclesie eorum ad premissa exequenda pro testimonio transmisissent fide dignum, qui postremo ad idem capitulum reversi eidem concorditer retulissent, quod ipsi in octavis diei cinerum proxime tunc preteritis ad faciem possessionis Besenew vocate in comitatu de Heves Wyuar existentis, vicinis et commetaneis eiusdem universis legitime convocatis predicto Emerico filio Marci pro se personaliter et pro Nicolao fratre suo adherente memorato autem domino episcopo Agriensi non veniente, nec mittente, accessissent et possessionariam portionem predicti Johannis filii Ladislai in eadem Besenew ipsum cum fratribus suis contingentem per suas veras metas et antiquas circumquaque reambulassent, reambulataque et ab aliorum possessionariis portionibus distinctam et separatam in toto ad quatuor aratra sufficere, sicut visu

considerassent cum aliis probis hominibus et commetaneis eiusdem possessionis conspexissent, quo facto portionem dicti Johannis filii Ladislai, scilicet quartam partem, que ipsum solum in eadem contigissent circumspectis quibuslibet utilitatibus suis in condigno suo pretio et valore in una marca et media estimassent. Quarum quidem literarum ipsius capituli ecclesie Budensis super premissis nobis rescriptionalium tenoribus visis et perlectis, quia predictus Emericus filius Marci ad redimendum premissam particulam terre pro predictis una marca et media modo premissa estimatam se et dictum Nicolaum fratrem suum in termino per nos sibi assignando promptos et paratos esse indicabat procurator que eiusdem domini episcopi prelibatus dictam quartam partem possessionarie portionis ipsius Johannis filii Ladislai eidem Emerico et Nicolao redimere annuerat: pro eo nos una cum nobilibus regni nobiscum in iudicio consendentibus volenteque eodem magistro Petro procuratore ipsius domini episcopi iudicantes comiseramus quod prelibati Emericus et Nicolaus filii Marci adnotatam terre particulam ipsius Johannis filii Ladislai pro predictis una marca et media, scilicet in condigno suo estimata pretio et valore in octavis festi Penthecostes tunc venturis ab eodem domino episcopo Agriensi coram nobis redimere tenerentur. Quibus quidem octavis festi Penthecostes advenientibus predictis Emerico filio Marci ac magistro Petro literato legitimo procuratore ipsius domini episcopi coram nobis personaliter comparentibus, sepe dictus Emericus filius Marci sua ac dicti Nicolai fratris sui in personis ipsam unam marcam et mediam in redemptionem eiusdem possessionarie portionis Johannis, filii Ladislai, eidem magistro Petro literato procuratori prelibati domini episcopi ecclesie Agriensis plene persolvit et integre coram nobis, reddens idem magister Petrus procurator dicti domini episcopi premissa procuratoria auctoritate eosdem Emericum et Nicolaum super ipsis una marca et media prorsus expeditos, recepta denique ipsa una marca et media ab eisdem filiis Marci, pretactam possessionariam portionem ipsius Johannis filii Ladislai in dicta possessione Besenew habitam eisdem Emerico et Nicolao filiis Marci heredumque ipsorum per heredes cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet sub suis veris metis et antiquis nomine eiusdem domini episcopi predicta procuratoria auctoritate restituit et resignavit pleno iure, nullo iure nullave proprietate in ipsa possessionaria portione eidem domino episcopo vel suis posteritatibus deinceps reservata. Verum quia prelibatus Emericus filius Marci sua ac dicti Nicolai fratris sui in personis ipsam possessionariam portionem Johannis filii Ladislai iuxta nostram adiudicationem pro predictis una marca et media, scilicet in suo condigno pretio et valore ab eodem domino episcopo coram nobis redemit, prescriptus vero magister Petrus literatus procurator dicti

domini episcopi recepta ipsis marca et media ab eisdem Emerico et Nicolao vice et nomine eiusdem domini episcopi premissa procuratoria auctoritate dictam possessionariam portionem eiusdem Johannis filii Ladislai ipsis Emerico et Nicolao filii(s) Marci modo premissis coram nobis restituit et resignavit. Pro eo nos dictam possessionariam portionem Johannis filii Ladislai eisdem Emerico et Nicolao filiis Marci et per eos eorum heredibus heredumque suorum successoribus auctoritate nostri palatinatus adiudicamus perpetuo possidendam, tenendam et habendam. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes eisdem concessimus nostras literas privilegiales pendentis sigilli nostri authentici munimine roboratas. Datum Bude XXmo die octavarum festi Penthecostes, predictarum. Anno domini M^o. CCCmo XLmo octavo.

Eredetije hártján. Zöld selyem zsinóron függő elég ép pecséttel Besenyőn a besenyői Szabó család levéltárában.

VIII.

1359. Visegrád, május 22. *Konth Miklós nádor parancsa az egri káptalanhoz, Heym fia Lukács, és ennek fiai István és János részére Felbarcha helységre vonatkozó oklevél kiadása iránt.*

Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Agriensis Nicolaus Konth regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum amicitiam paratam cum honore. Dicitur nobis in personis Lucasii filii Heym ac Stephani et Johannis filiorum suorum de Fulbarcha, quod quoddam privilegium ipsorum super ipsam possessionem eorum Fulbarcha confectum casualiter ab ipsis alienatum ac deperditum exstitisset, cuius aliud par in vestra sacristia, seu conservatorio, sub vestro sigillo repositum haberetur, super quo amicitiam vestram requirimus per presentes, quatenus dictum par privilegii in eodem vestro conservatorio diligenter requiri et reinveniri, inventumque de verbo ad verbum transscribi, ac sigilli vestri appositione, privilegiales consignari faciendo, ipsis Lucasio, filiis suis dare et concedere velitis, ad cautelam, nihilominus caventes, ne fraus, seu dolus eveniat aliqualis in hac parte. Datum in Vysegrad, feria quarta proxima ante festum beati Urbani papae. Anno domini millesimo tercentesimo quinquagesimo nono.

Az egri káptalan 1359-iki átiratából, melynek 1469-iki átiratát a jászói convent előtt a nagybesenyői Bessenyei család eredetiben felmutatta, mint erről a nevezett convent 1818-iki átirata tanuskodik.

IX.

1359, június 20. *Az egri káptalan átírja barchai Heym fia Lukács részére a Felbarcha birtokra vonatkozólag Erney bán fia István mester és Szuhai János fia Albert comes között 1287-ben létrejött oklevelet.*

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris, presens scriptum inspecturis, capitulum ecclesie Agriensis salutem

in omnium salvatore, ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire. Quod Lucasius filius Heym de Barcha, ad nostram personaliter accedendo presentiam exhibuit nobis literas magnifici viri, domini Nicolai Konth regni Hungarie palatini, hunc tenorem continentes. (*Lásd fent VIII. sz. a.*) Nos igitur amicabilibus petitionibus eiusdem domini palatini ac iustitie annuentes prefatum par ipsius privilegii in dicto conservatorio nostro diligenter requirentes et reinvenientes, de verbo ad verbum transcribi, transsumtumque eidem seu transcriptum presentibus literis nostris similiter privilegialibus inseri faciemus, dictum originale rursus, ad dictam sacristiam nostram reponi facientes. Cuius quidem privilegii tenor talis est: (*Lásd fentebb IV. sz. a.*) In cuius rei testimonium perpetuamque firmitatem, presentes contulimus sigilli nostri authentici et pendentis munimine roboratas, ac alphabeto intercisas. Presentibus tamen Vilhelmo preposito, Georgio cantore, Emerico lectore, Nicolao custode, dominis. Item Ladislao de Borsod, Andrea de Zemplin, Dominico de Bursva Alexandro de Patha, Benedicto de Pankotha, Nicolao de Zabolch, Michaelae de Hewes, Johanne de Tharcza, Dominico de Ungh et aliis multis in dicta ecclesia vitam ducentibus, iugiter deo famulantibus. Datum sacratissimo festo pretiosissimi corporis Christi, anno supradicto. Regnante Lodovico, dei gratia illustri rege Hungarie, Nicolao Strigoniensi, Thoma Colocensi archi electis confirmatis, et venerabili in Christo patre Nicolao, dei et apostolica gratia episcopo domino et prelato nostro existentibus.

Az egri káptalan 1469-ki átiratából.

X.

1373. Visegrád, október 25. Vilmos pécsi püspök és királyi titkos kancellár előtt Bessenyei Miklós, Márk fia, testvére Imre beleegyezésével, Bessenyő helységbeli részbirtokát elzálogosítja az egri káptalannak.

Nos Wilhermus dei et apostolice sedis gratia episcopus ecclesie Quinque-ecclesiensis, comes capelle et secretarius cancellarius serenissimi principis domini Lodovici eadem dei gratia regis Hungarie, Polonie, Dalmatie etc. Memorie commendamus, quod Nicolao filio Marci de Beseneu unacum Emerico fratre suo, qui possessionarie impignorationi infrascripte se consensum benivolum prebuisse retulit et assensum personaliter ab una, item magistro Mychaele canonico ecclesie Agriensis pro capitulo ipsius ecclesie Agriensis cum procuratoriis literis eiusdem capituli parte ab altera coram nobis constitutis per eundem Nicolaum filium Marci confessum extitit et relatam ministerio vive vocis in hunc modum, quod ipse urgente eum quadam necessitate sua, totalem possessionariam portionem suam in dicta possessione Beseneu vocata prefato capitulo ecclesie Agriensis pro duodecim florenis, quemlibet florenum per centum denarios com-

putando plene ab ipso capitulo habitis et receptis impignorasset, imo impignoravit coram nobis tamdiu tenendam, possidendam, pariter et habendam, quousque eadem per ipsum vel per filios suos aut per predictum Emericum fratrem suum redimeretur a capitulo prenotato pro duodecim florenis antedictis, hoc declarato et per ipsum Nicolaum assumpto, quod si iamdictum capitulum temporis in processu aliqui ratione predictae portionis possessionarie impedire vel molestare attemptarent quoquomodo, extunc ipse idem capitulum expedire teneretur propriis suis laboribus et expensis. Datum in Wyssegrad feria tertia proxima ante festum beatorum Simonis et Jude, anno domini Mmo CCCmo LXXmo tertio.

Eredetiye hártján, hátára nyomott pecsét nyomával a besenyői Szabó család levéltárában Bécsenyőn.

XI.

1382. márczius 5. Az egri káptalan I. Lajos király parancsára Besenyei Márk fia Imre részére Besenyő helységre vonatkozó 1322-ben kiadott oklevelét átírja.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis capitulum ecclesie Agriensis salutem in omnium salvatore. Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod Emericus filius Marci de Beseneu ad nostram personaliter accedens presentiam exhibuit nobis literas serenissimi principis domini nostri regis Lodovici hunc tenorem continentes:

Lodovicus dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc. fidelibus suis capitulo ecclesie Agriensis salutem et gratiam. Dicit nobis Emericus filius Marci de Beseneu, quod quedam literalia sua instrumenta super facto dicte possessionis sue Beseneu vocate confecta, ab ipso casualiter deperdita et amissa extitissent, quorum alia paria in vestra sacristia seu conservatorio ecclesie vestre more solito reposita haberentur, que nunc ad defensionem iurium suorum sibi forent necessaria, super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus predicta paria dictorum literalium instrumentorum in dicta sacristia ecclesie vestre diligenter requiri et reinveniri faciatis, requisitaque et reinventa, si eundem Emericum rite et rationabiliter tangere agnoveritis, tunc non in specie sed in vestro transscripto eidem concedatis ad cautelam, caventes tamen, ne fraus et dolus oriatur in hac parte. Datum in Vissegrad in festo sancte Dorothee virginis et martyris, anno domini millesimo CCCmo LXXXmo secundo.

Et quia regiis mandatis nobis sic quemadmodum ceteris suis regnicolis parere congruit ac obedire, igitur nos inter alia literalia in dicto conservatorio ecclesie nostre reposita diligenter requiri facientes reperimus quoddam privilegium super eadem

possessione Beseneu vocatum confectum in hec verba: (*Lásd fentebb V. sz. a.*) Nos igitur dictum reinventum privilegium de verbo ad verbum presentibus inseri ipsumque originale rursum ad dictum conservatorium ecclesie nostre reponi fecimus cautela pro maiori. In cuius rei testimonium perpetuamque firmitatem presentes contulimus sigilli nostri autentici et pendentis munimine roboratas ac alphabeto intercisas. Presentibus tamen Johanne preposito, Stéphano lectore, Nicolao cantore, Georgio custode, dominis. Item Georgio de Patá, Nicolao de Pankata, Johanne de Zemlyn, Michaele de Borsod, Nicolao de Vngh, Nicolao de Borsua, Alberto de Wyuar et Johanne de Heues archidiaconis et aliis multis vitam ducentibus in dictaque ecclesia iugiter deo famulantibus. Datum feria sexta proxima ante dominicam Reminiscere, anno supradicto. Regnante Lodovico dei gratia illustri rege Hungarie predicto, venerabilibus in Christo patribus dominis Demetrio tituli Sanctorum quatuor coronatorum presbytero cardinali. Stephano patriarcha Jherosolomitano ecclesiarum Strigonien-sis et Colocensis conservatoribus et gubernatoribus et domino Emerico dei et apostolica gratia episcopo dicte ecclesie Agriensis prelato nostro existentibus.

Hartyán, a pecsét zöld selyem sodraton függ. Eredetije Besenyőn, a Szabó család levéltárában.

XII.

1393. decz. 1. Tenki László, az Ivánka fia, és más atyjafiai, a Farnasi Pál néhai neje Ilona hitbére és jegyruhájára nézve az egri káptalan előtt magukat kielégítettéknek jelentik ki.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod Ladislao filio Ivanka de Tenck, et Emerico, filio Johannis filii eiusdem Ivanka de eadem Tenck pro se et pro Stephano fratre suo ab una, et Thoma filio Pauli filii Johannis de Farnas similiter pro se et pro nobili domina, coniuge Benedicti, filii Ladislai de Levew, Elena vocata, sorore sua, parte ab altera, coram nobis personaliter constitutis, per dictos Ladislaum et Emericum vive vocis oraculo propositum extitit et assertum, quod super omnibus causis et articulis earundem, quas ipsi ratione dotis et rerum parafernaliu condam nobilis domine consortis dicti Pauli filii Johannis Elena vocate, filie scilicet dicti Ivanka sororis et amitte eorum de portione possessionaria dicti Pauli in dicta Farnas existenti ac possessione Thepel vocata nunc sub dominio prescripti Thomé existente iure nature et de huius regni consuetudine ipsis proveniente movissent usquemodum vel movere potuissent, in posterum, iidei Thomas et nobilis domina soror sua iuxta ordinationem et compositionem proborum virorum de dictis dote et rebus parafernalibus ipsis omnimodam fecissent

satisfactionem, ipsique super eadem satisfactione sufficienter contenti memoratos Thomam filium Pauli et dominam sororem eiusdem super dictis dote et rebus parafernaliis reddidissent et relinquissent, imo coram nobis reddiderunt et relinquerunt prorsus et per omnia expeditis modisque absolutos vigore presentium mediante, obligantes se et heredes ipsorum universos annotatos Thomam filium Pauli, et nobilem dominam sororem eiusdem nec non posteritates eorundem ab omnibus pretexto premissarum dotis et rerum parafernaliis processu temporis impetere nitentibus semper et ubique defendere et expedire debere laboribus eorum propriis et expensis. Datum secundo die festi beati Andree apostoli. Anno domini millesimo trecentesimo nonagesimo tertio.

• Guthi Ország Mihály nádor 1468. márcz. 16-án kiadott oklevelében foglalt átiratból.

XIII.

1395. apríl. 6. Az egri káptalan előtt Bessenyei István ugynevezett Burján feleségének Ilonának Besenyő helységben való leányági illetőségének egyharmadát, Burján unokája Ágota két nővére jogai fentartásával eladja Bessenyei Imre fiának Jánosnak és több testvéreinek.

Nos capitulum ecclesie Agriensis significamus, quibus expedit tenore presentium universis, memorie commendantes, quod nobili domina coniuge Matthei, filii Gregorii, nunc in possessione Kis-demien vocata residentis, nepte videlicet condam Stephani dicti Burian de Besenye, Agotha nuncupata, cum eodem Mattheo domino marito suo pro se, et pro Blasio ac Augustino. filiis suis ex una, item Johanne filio Emerici de dicta Besenye similiter pro se et pro Johanne, Egidio, Nicolao, Ladislao, Damiano, Stephano, Blasio, Emerico et Marco fratribus suis, parte ab altera coram nobis personaliter constitutis, per dictam dominam Agotham vive vocis oraculo propositum extitit et relatum: quod pro sublevandis quibusdam necessitatibus suis, ipsos ad presens urgentibus, portionem suam possessionariam in portione condam nobilis domine consortis videlicet condam prescripti Stephani dicti Burian Helena vocate avie sue, in dicta possessione Besenye habita existente iure sexus feminei ipsam concernentem nepotem tertiam partem prefate portione dicte domine Elene, salvis iuribus duarum sororum suarum in eadem remanentibus cum cunctis suis utilitatibus, pratis nemoribus ac aliis suis usibus et in facie eiusdem tertie partis existentibus dedisset vendidisset et ex nunc nostri in presentia de consensu et assensu prefati Matthei mariti sui personaliter astantis dedit ac vendidit memorato Johanni filio Emerici ac fratribus suis prenominalis, pro quadraginta florenis, denariis ducentis computando, plene receptis ab eisdem, ipsis et eorum heredibus iure perpetuo et irrevocabiliter possidendam, tenendam et habendam; obligando se et heredes suos annotatum Johannem filium

Emerici et dictos fratres eiusdem imo posteritates eorundem ab omnibus eorum prefate tertie partis ipsius portionis possessionarie processu temporis inquietare nitentibus, semper et ubique defendere et expedire debeat, laboribus suis propriis et expensis. Datum feria tertia proxima post octavas festi Passionis domini anno eiusdem millesimo tercentesimo nonagesimo quinto.

Orsz. ltár. curiai osztály 4. 453. sz. a. levő 1761. évi hiteles másolatból.

XIV.

1399. augusztus 3. Az egri káptalan bizonyítja, hogy Bebek Detre nádor előtt létrejött egyezség folytán Bessenyei Imre fiai, úgy Bessenyei János fiai és Dormánházi Lukács közt, Besenyő helységre nézve az osztályt fogantatosította.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod cum nos literas magnifici viri domini Detrici Bubek regni Hungarie palatini modum et formam cuiusdam concordie et compositionis inter Lucam dictum Bonus filium Pauli de Dormanhaza ac Johannem et Egidium filios Emerici necnon Georgium et Blasium et Stephanum filios Johannis nobiles de Besenew parte ex altera in presentia eiusdem domini palatini s . . . exprimentibus honorifice receptis, tenoribusque earundem visis et perlectis amicabilibus petitionibus eiusdem ac iustitie annuentes, discretum virum magistrum Petrum um et concanonicum nostrum ad videndam quandam possessionariam divisionem iuxta formam premisse concordie in octavis festi beati Jacobi apostoli presente nostro testimonio pert dem pro testimonio destinassimus. Qui tandem exinde ad nos reversus nobis retulit isto modo, quod ipse in predicto termino ad faciem prescripte possessionis Besenew vocate prefatis Luca (dicto Bonus) et Johanne et Egidio filiis Emerici presentibus accessisset, ubi iidem Johannes, Egidius et Lucas prescriptam possessionem Besenew quoad loca sessionalia et . . . silve Nyarasthow appellatam funiculo distributionis intermisso in quatuor divisissent partes concedentes, quarum unam rectam et equalem quartam partem terram v pro habitatione propria ipsius Luce ac locis sessionalibus iobagionalibus aptis in tanta quantitate et dimensione ad quantam curia prefatorum filiorum Emerici onalia iobagionum ipsorum se extenderent a plaga meridionali in linea eiusdem possessionis, in qua iidem filii Emerici residerent, in loco vacuo . . . et terra in (Lu)ce assignassent. Item predictam particulam silve Nyarasthow vocate similiter in quatuor sequestrassent partes rectas et coequales, quarum unam . . . alem partem quatuor signis metalibus ab aliis suis partibus distinctam et separatam a parte possessionum Erdewtelek et Hon vocatarum adiacentem modo simili prefato Luce dicto Bonus iidem Johannes ac Egidius filii Emerici dedissent, et pacifice remisissent et resignassent eidemque

statuissent possidendam. Alias autem utilitates prescripte possessionis Besenew partes predictae communi usui reliquissent tali modo, quod predictus Lucas eisdem utilitatibus et terris duntaxat incultis, quantum ad predictam quartam partem, uti deberet atque frui, et cum ipse terras incultas tante quantitatis, quante terre culte dictorum nobilium existunt, in facie dicte possessionis Besenew excoluerit, et cum ipsis nobilibus divisionem terris in eisdem facere voluerit, extunc iidem nobiles in ipsis terris divisionem facere deberent et tenerentur. Preterea Nicolaus, filius Nicolai, de Kapolnaserdewtelek personaliter et prefatus Blasius, filius Johannis, pro se similiter personaliter ac pro dictis Georgio et Stephano fratribus suis sine literis procuratoriis onera eorundem in facto premissae divisionis in se assumendo, ad nostram venientes presentiam, premissam divisionem possessionariam inter partes predictas modo previo factam et celebratam benigne annuentes, eidem divisioni suum benivolum consensum prebuerunt pariter et assensum. Datum die dominico proximo post festum ad vincula beati Petri apostoli, anno domini Mmo CCCmo nonagesimo nono.

Az egi káptalan 1417. évi szeptember 19-én kelt átiratából.

XV.

1403. Székes-Fehérvár, november 5. Zsigmond király a hűtlenségbe esett Cházi Gergely és Andrástól elvett Csász helységet Hevesmegyében, Bessenyei Lászlónak új adomány czimén adja.

Relatio Piponis.

Nos Sigismundus dei gratia rex Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. marchioque Brandenburgensis etc. Sacri imperii Romani generalis vicarius et regni Bohemie gubernator, memorie commendamus tenore presentium, significantes, quibus expedit universis: Quod Ladislaus filius Emerici de Besseneu ad nostre maiestatis veniens conspectum, propositis suis fidelibus servitiis, per ipsum culmini nostro sub diversitate locorum et temporum exhibitis, signanterque his elapsis disturbiorum temporibus, quibus nonnulli prelati, magnates, proceres et nobiles regni nostri, ingrati et immemores beneficiorum a culmine nostro largiflue perceptorum, rebellionis calcaneo ducti, imo spiritu protervie seducti, a sinu clementie nostre se avertere attentando, inito fraudulento consilio quomodo, nedum dominum iustum spernendo refutarent, imo deterius dominum naturalem ab eis alienarent, sicque tractantes et hinc inde enunciantes, quomodo alium in regem eligendo, introducerent, vota eorum devia, in crimen lese nostre maiestatis, in personam Ladislai, filii condami Caroli de Duracio direxerunt; cuius tandem banderium erigendo, per diversa loca regni in eiusdem et regnicolarum devastacionem et incommoda detulerunt, et quod nephandius est: in locis capitulorum et ecclesiarum,

cum reliquiarum processionibus idolatri perfidia dictum banderium venerari disposuerunt, prefato Ladislao quam plurimas civitates, possessiones et loca, signanter in Dalmatia et Croatia subiugari faciendo, que adhuc in manibus emulorum nostrorum retinentur; alios etiam grandes et multiplices excessus ac enormitates committere presumerunt, quod eosdem longum et difficile nimis foret declarare, in quibus quidem erroneis processibus Gregorius et Andreas de Chaz de comitatu Heveswiwariensi, uti rei de ipsis testatur veritas, Dominico, Andrea, et Ladislao, filiis condam Emerici Waiwode adherendo, sub banderio eorundem, premissa perpetrare et quantum potuerunt, augmentare minime expaverunt; prefatus autem Ladislaus mentem suam ad viam dirigens rectitudinis, imitansque tramitem iustitie, numero familiarium fidelis nostri magistri Nicolai, filii Stephani de Wayda virili, et presumptuosa adhesionem pro viribus multiplicans, una cum ceteris nostris fidelibus, prenotatis nostris emulis et rebellibus fideliter opponere studuit; sic, ut in numero iustorum, quibus rex regum adversus hostes largiter triumphum, est inventus. His itaque peractis et commissis idem Ladislaus, filius Emerici a nostra maiestate predictam possessionem Chaz vocatam, in comitatu Heveswywariensi existentem, dictorum Gregorii et Andree, nostrorum infidelium, tanquam per notam infidelitatis ad manus nostras regias devolutam, sibi dari humillime supplicavit; nos quoque pretacta animadvertendo et propensius considerando, prefatam possessionem Chaaz prefatorum nostrorum infidelium, in dicto comitatu existentem et habitam, ut prefertur, ratione premissae infidelitatis annotatorum Gregorii et Andree, ad manus nostras devolutam, simul cum universis fructibus, et singulis suis pertinentiis, sub ipsius veris et antiquis metis de prelatorum et baronum nostrorum consilio prefato Ladislao, filio Emerici, heredibusque et posteritatibus suis universis, omni eo iure, quo ratione previa nostre incumbit collationi, nove nostre donationis titulo dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus per eundem Ladislaum, successoresque suos iure perpetuo, et irrevocabiliter tenendam, possidendam, pariter et habendam, salvo iure alieno, presentium literarum, nostrarum patrocinio mediante. Quas, cum nobis in specie fuerint reportate, in formam nostri privilegii redigi faciemus, tali conditione: quod idem Ladislaus, aut sui heredes, de prefata possessione dictorum nostrorum infidelium nominibus, iobagionumque et sessionum in eadem habitorum numero nostram celsitudinem, ad fidem eorum deo debitam, fidelitatemque nobis et sacro nostro dyademati observandam, per ipsos observandam teneantur certius informare. Datum in Alba Regali, feria secunda, proxima post festum omnium Sanctorum. Anno domini M. CCCC. tertio.

Eredetie a jászói convent levéltárában, hová azt a nagybesenyői B. család 1818-ban helyezte el, mint ez a nevezett konvent ez évben kelt átiratából kitűnik.

XVI.

1409. Verpelét, május 3. Rozgonyi Simon országbíró bizonyítja, hogy varazói Bochator fia Jakab, a hűtlenségbe esett néhai Jánosnak, varazói Bochator Lőrincz fiának Warazó helységbeli részbirtokát, melynél Konye bán fia Simon beigtatásának ellenmondott, a nevezett Simonnak átengedte.

Nos comes Symon de Rozgon iudex curie domini Sigismundi dei gratia regis Hungarie. Memorie commendamus, quod Jacobus filius Petri dicti Bochator de Warazo coram nobis personaliter constitutus est confessus in hunc modum, quod licet ipse pretextu cuiusdam portionis possessionarie condam Johannis filii Laurentii similiter Bochator dicti de eadem Warazo in eadem habite, qui scilicet Johannes in nota infidelitatis vitam finivisset temporalem et tempore statutionis eiusdem viro magnifico domino Symoni filio condam Konye bani de Zechen janitorum regalium magistro contradictionem fecerit, tamen ipse agnoscens se ad dictam portionem possessionariam dicti Johannis Bochator nullum ius habere et quod in ipsa nota infidelitatis ex hoc seculo migrasset, ob hoc dictam portionem possessionariam ipsius Johannis eidem domino Symoni remisisset et resignasset, imo remisit et resignavit coram nobis, nullum ius nullamve iuris proprietatem sibi et suis heredibus de eadem portione reservando, sed omne ius et iuris proprietatem in ius ipsius domini Symonis transferendo vigore presentium mediante. Datum in Velpreth in festo inventionis sancte Crucis anno domini millesimo quadringentesimo nono.

Hátyán, hátán pecsét nyomával, eredetije a szerzőnél.

XVII.

1416. Buda, június 9. Zsigmond király parancsa a leleszi conventhez, hogy Berczeli Jakab fiait Miklóst és Györgyöt, úgy leányát Erzsébetet, Szabolcsmegyében fekvő Berczel helység és Jánostelek birtokába új adomány czimén igtassa be.

Sigismundus dei gratia Romanorum rex semper augustus ac Hungarie etc. rex fidelibus suis conventui ecclesie de Lelez, salutem et gratiam. Dicitur nobis in personis Nicolai et Georgii filiorum ac nobilis domine Elyzabeth vocate filie Jacobi de Berchel, quomodo ipsi in dominium eiusdem possessionis Berchel vocate in comitatu de Zaboch existentis et predii Janustheleke apellati ipsos nove nostre donationis titulo concernentium legitime vellent introire. Super quo vestre fidelitati firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum, quo presente Johannes de Ztar, vel Anthonius de eadem, aut Laurentius de Bwly, sin Thomas de eadem, aut Gregorius de Cher, seu Ladislaus de eadem, sin Gregorius de Ibrany, an Andreas de

eadem, sin Gregorius de Pazon, ceu Mathyas de eadem, aliis absentibus homo noster, ad facies predictarum possessionis et predii vicinis et commetaneis suis universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo introducat prefatos Nicolaum et Georgium ac dominam Elyzabeth in dominium earundem, statuatque eandem et idem eisdem premissis nove nostre donationis titulo eis incumbenti perpetuo possidendam si non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, evocet ipsos contra prefatum Nicolaum nostram in presentiam ad terminum competentem rationem contradictionis eorum reddituros, et post hec huiusmodi possessionarie introductionis et statutionis seriem, cum nominibus contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, terminoque assignato nobis fideliter rescribatis. Datum Bwde, feria tertia proxima post festum penthecosthes. Anno domini millesimo quadringentesimo sedecimo. Regnorum nostrorum anno Hungarie etc. XXX°, Romanorum vero sexto.

A leleszi convent 1416. évi aug. 7-én kelt jelentéséből.

XVIII.

1416. augusztus 7. A leleszi convent Zsigmond király parancsa folytán Berczeli Jakab fiait Miklóst, Györgyöt és leányát Erzsébetet a Szabolcs-vármegyében fekvő Berczel helység birtokába beigtatta.

Omnibus Christi fidelibus presentibus pariter et futuris presentium notitiam habituris, Nicolaus prepositus et conventus ecclesie sancte crucis de Lelez, salutem in omnium salvatore. Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire: quod nos literas serenissimi principis domini nostri Sigismundi dei gratia Romanorum regis semper augusti ac Hungarie etc. regis nobis directas honore et reverentia, quibus decuit, recepimus: in hec verba: (*Lásd XVII. sz. a.*) Nos igitur mandatis dicti domini nostri regis obtemperantes, ut tenemur, una cum prefato Laurentio de Bvly homine eiusdem domini nostri regis, nostrum hominem videlicet Thomam . . . ad premissa peragenda nostro pro testimonio transmisimus fide dignum. Qui demum exinde ad nos reversi, nobis voce consona retulerunt, quod ipsi feria tertia proxima post festum beate Margarethe virginis et martyris proxime preteritum, ad faciem predictae possessionis Berchel apellate in dicto comitatu de Zaboch existentis vicinis et commetaneis suis universis inibi legitime convocatis et presentibus accessissent, ubi legitimis et consvetis diebus permanendo, prefatosque Nicolaum et Georgium, filios ac nobilem dominam Elyzabeth vocatam filiam Jacobi in dominium eiusdem possessionis Berchel introducendo, eandemque, eisdem cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis quiblibet premissis nove regie serenitatis donationis titulo eis incumbenti

statuissent perpetuo possidendam, nemine penitus contradictore inibi apparente. In cuius rei memoriam stabilitatemque perennalem presentes literas nostras privilegiales alphabetoque intercisas, pendentis sigilli nostri appensione munimine roboratas duximus concedendas. Datum vigesimo quinto die diei statutionis antedictae. Anno domini millesimo quadringentesimo sedecimo prenotato.

Hártyán, alól A. B. C. cyrographum rajta; zöld selyem zsinóron függött pecsétje elveszett, eredetije gyűjteményemben.

XIX.

1417. szeptember 19. Az egri káptalan a Besenyő helység feletti osztályról szóló 1399. évi saját oklevelét Dormánházai Lukács számára átírja.

Nos capitulum ecclesie Agriensis significamus quibus expedit universis, quod Lucas dictus Bonos de Dormanhaza ad nostram perveniens presentiam; exhibuit nobis literas nostras patientes in pargameno scriptas, sigillo nostro a tergo consignatas, non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omnino vitio carentes et suspicione, petens cum instantia ut tenorem earundem literis nostris inscribi faceremus ad cautelam. Quarum tenor sequitur et est talis: *(Lásd fentebb XIV. sz. a.)* Nos itaque congruis petitionibus prefati Luce acquiescentes et iustitie annuentes predictas literas de verbo ad verbum nostris literis presentibus inscribi fecimus nil addendo nil diminuendo vel transponendo ad cautelam tutiorem. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes contulimus literas privilegiales maioris autentici et pendentis sigilli nostri munimine roboratas. Datum die dominico proximo ante festum beati Mathei apostoli et evangeliste, anno domini millesimo quadringentesimo decimo septimo.

Eredetije zöld selyemzsinóron függő pecséttel, Besenyőn, a Szabó család birtokában.

XX.

1454. augusztus 4. Az egri káptalan Palóczi László országbíró rendeltére jelenti V. László királynak, hogy midőn Rozgonyi Györgyöt és Sebestyént a Hevesmegyében fekvő Szőke és Szalók helységek részbirtokába igtatták volna, Szalóki Miklós a maga és testvére Frank nevében, úgy Szalóki Gergely ellent mondott.

Serenissimo principi domino Ladislao dei gratia Hungarie, Bohemie, Dalmatie, Croatie etc. regi, domino eorum gratioso capitulum ecclesie Agriensis orationes in domino debitas et devotas. Vestra noverit serenitas nos literas viri magnifici domini comitis Ladislai de Palocz iudicis curie vestre introductorias et

statutorias nobis directas honorifice recepissee in hec verba: Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Agriensis comes Ladislaus de Palocz iudex curie serenissimi principis domini Ladislai dei gratia Hungarie, Bohemie, Dalmatie Croatie etc. regis amicitiam paratam cum honore. Dicitur nobis in personis magnificorum Georgii et Sebastiani de Rozgon, quomodo ipsi in dominium quarundam portionum possessionariarum in possessionibus Zewke et Zalok vocatis in comitatu Hewesiensi existentibus habitarum, ipsos ex impignoratione Johannis literati et Gregorii filii Demetrii, similiter literati de dicta Zalok, nec non Nicolai de Besenew et Emerici de Debrew titulo pignoris concernentium legitime vellent introire. Super quo vestras amicitias presentibus petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Andreas de Tharkan vel Paulus sive Sandrinus aut Blasius literatus sive Jacobus de Fornos sin Simon Pasay de eadem aut Emericus filius Johannis de eadem Fornos, aliis absentibus homo regius ad facies prescriptarum portionum possessionariarum in prescriptis possessionibus Zewke et Zalok vocatis habitarum vicinis et commetaneis earundem universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo introducat prefatos dominum Georgium et Sebastianum de prefata Rozgon in dominium earundem, statuaturque easdem eisdem premissis pignoris titulo ipsis incumbenti perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum, contradictores vero, si qui fuerint, evocet ipsos contra iam factos Georgium et Sebastianum de iam dicta Rozgon regiam in presentiam ad terminum competentem rationem contradictionis eorum reddituros; et post hec ipsarum introductionis et statutionis seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premissis statutioni intererunt nominibus, termino etiam assignato, dicto domino nostro regi more solito rescribatis. Datum in Kyswarada in festo Ascensionis domini, anno eiusdem millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto. Nos igitur amicabilibus petitionibus ipsius domini comitis inclinati unacum prefato Paulo de Fornos homine vestro nostrum hominem, videlicet honorabilem magistrum Michaelem Zekek concanonicum nostrum ad premissa peragenda nostro pro testimonio transmisimus fidedignum, qui tandem exinde ad nos reversi nobis concorditer retulerunt, quomodo ipsi feria quinta proxima post festum pentecostes proxime preteritum ad facies prescriptarum portionum possessionariarum in possessionibus Zewke et Zalok habitarum, vicinis et commetaneis earundem universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo, dum easdem prefatis domino Georgio et Sebastiano de Rozgon statuere voluissent, extunc Nicolaus de Zalok in sua ac Frank fratris sui carnalis, dicte statutioni, item Gregorius de Zalok statutioni portionis sue possessionarie in prescripta possessione Zalok habite contradictionis velamine obviassent, ob quam quidem contradic-

toriam inhibitionem idem homo ipsius vestre serenitatis die et loco in eisdem, ipso nostro testimonio presente, memoratos Nicolaum et Frank ac Gregorium de Zalok ad octavas festi beati Jacobi apostoli nunc venturas contra annotatos dominum Georgium et Sebastianum de Rozgon in presentiam ipsius vestre serenitatis evocasset, rationem contradictionis eorum reddituros. Datum quarto die evocationis prenotate. Anno domini suprascripto.

Kivül: Domino regi pro magnificis Georgio et Sebastiano de Rozgon contra Nicolaum de Zalok et alios intrascriptos ad octavas festi beati Jacobi apostoli evocationis relatio.

Zárlatán a pecsét nyomaival; eredetije az Orsz. Irban. N. R. A. 17, 42. dipl. oszt. 14,838.

XXI.

1459. Buda, február 25. Mátyás király új adománya Bessenyei Mihály, Therpesi Miklós, így Farnosi Gergely és János részére Thepélyt illetőleg, melyet nevezettek őstől fogva birtak.

Commissio propria domini regis
Simone Czudar referente.

Nos Mathias dei gratia rex Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. Memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit universis, quod nos consideratis fidelitatibus et fidelium servitiorum gratuitis meritis fidelium nostrorum Michaelis de Bessenew, Nicolai de Therpes, nec non Gregorii et Johannis de Farnos per eos, uti didicimus, sacre huius regni nostri Hungarie corone et exopt nostre maiestati sub locorum et temporum varietate cum omni fidelitatis constantia exhibitis et impensis, predium eorundem Thepeel vocatum in comitatu Hewesiensi existens, in cuius pacifico dominio iidem Michael, Nicolaus, nec non Gregorius et Johannes progenitores ipsorum ab antiquo perstitisse seque persistere asserunt etiam de presenti, item totum et omne ius nostrum regium, si quod in eadem qualitercumque haberemus et nostram ex quibusvis causis, modis et rationibus concerneret maiestatem, simulcum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis nemoribus, virgultis, montibus, vallibus, vineis, vinearum promon-thoriis, aquis, fluviis, piscinis piscaturis, aquarum decursibus, molen-dinis molendinorumque locis et generaliter quarumlibet utilitatum et pertinentiarum eiusdem integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis limitibus, premissis sicut dicitur, stantibus et se habentibus, memoratis Michaeli de Bessenew, Nicolao de Therpes, necnon Gregorio et Johanni de Farnos, ipsorumque hereditibus et posteritatibus universis nove nostre donationis titulo dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam salvo iure alieno harum no-

strarum vigore et testimonio literarum mediante, quas in formam nostri privilegij redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Bude, secundo die festi beati Mathie apostoli, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono.

Eredetije hártján, előlapra nyomott vörös pecséttel, a besenyői Szabó-család birtokában, Besenyőn.

XXII.

1460. Szécsény, április 3. Guthi Ország Mihály nádor, úgy maga mint gyermekei nevében is, Gyöngyös városában, a Gyöngyös folyón épített vízi malom felerészét, hasznos szolgálataiért, Bessenyei Mihálynak adományozza.

Közölte Kaprinai: Dipl. II. 573—5. 1.

XXIII.

1461. Buda, július 6. Palóczi László országbíró rendelete az egri káptalanhoz, hogy Bessenyei Mihályt, Therpesi Miklóst, úgy Farnosi Gergelyt és Jánost Hevesmegyében fekvő Thepély birtokába igtassa be.

Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Agriensis comes Ladislaus de Palocz iudex curie serenissimi principis domini Mathie dei gratia Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. regis, amicitiam paratam cum honore. Dicitur nobis in personis Michaelis filii Ladislai de Bessenew ac Nicolai filii Petri de Therpes, nec non Gregorii filii Pauli de Farnos et Johannis literati de eadem Farnos, quomodo ipsi in dominium totalis predij Thepeel vocati ac totius iuris regii in eodem habiti in comitatu Hewesiensi existentis ipsos omnis iuris titulo concernentis legitime vellent introire. Super quo vestram amicitiam . . . petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Georgius de Mera aut Gregorius de Halmy aut Nicolaus de Bessenew predicta, neve Nicolaus de Tharkan sive Ladislaus de Dormanhaza aliis absentibus homo regius ad facies predicti predij Thepeel ac totius iuris regii in eodem habiti, vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo, introducat prefatos Michaellem, Nicolaum, Gregorium et Johannem in dominium eiusdem predij et iuris regii in eodem habiti, statuatque idem eisdem cum cunctis eiusdem predij utilitatibus et pertinentiis quibilibet premissis iure ipsis incumbenti perpetuo possidendum, si non fuerit contradictum, contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatos exponentes regiam in presentiam, ad terminum competentem, rationem contradictionis eorum reddituros. Et post hec ipsarum introductionis et stationis seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum, qui premissis stationi intererunt, nominibus et termino assignato,

dicto domino nostro regi fideliter rescribatis. Datum Bude, sabbato proximo post festum sacratissimi corporis Christi, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo primo.

Az egri káptalan 1461. évi július 31-én kelt okleveléből.

XXIV.

1461. július 31. Az egri káptalan bizonyítja, hogy Palóczi László ország-bíró rendeletéből Bessenyei Mihályt és társait Thepély birtokába, ellenmondás nélkül, beigtatta.

Nos capitulum ecclesie Agriensis, memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit universis, quod nos literas viri magnifici domini comitis Ladislai de Palocz iudicis curie regie introductorias et statutorias nobis directas honore quo decuit recepimus in hec verba: (*Lásd XXIII. sz. a.*) Nos igitur petitionibus ipsius domini iudicis curie regie annuentes, unacum prefato Ladislao de Dormanhaza homine regio nostrum hominem videlicet discretum virum Lucam presbyterum rectorem altaris beate Marie Magdalene in dicta ecclesia nostra fundati ad infrascriptam statutionem faciendam nostro pro testimonio transmisimus fidedignum. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt, quomodo ipsi feria quinta proxima post festum divisionis Apostolorum proxime preteritum ad faciem dicti predii Thepeel, vicinis et commetaneis eiusdem universis videlicet Stephano et Georgio de Dormanhaza iamdicta et fratribus in personis fratrum heremitarum ordinis beati Pauli primi heremite in claustrum beate Marie Magdalene supra Felnemecz habito de possessione ipsorum Bothend Stephano Saffar de predicta personaliter illac adherentibus . . . prefatos Michaellem filium Ladislai de Bessenew ac Nicolaum filium Petri de Therpes nec non Gregorium filium Pauli de Farnos et Johannem literatum de eadem in dominium eiusdem predii Thepeel necnon iuris regii in eodem habiti, statuissentque idem . . . iure eis incumbente perpetuo possidendam, tenendam, pariter et habendam, nullo contradictore inibi apparente. In cuius rei testimonium firmitatemque perpetuam presentes nostras literas sub pendentis et authentici sigilli nostri maioris munimine roboratas prefatis Michaeli filio Ladislai de Bessenew ac Nicolao filio Petri de Therpes, nec non Gregorio filio Pauli de Farnos et Johanni literato de eadem duximus concedendas. Datum sedecimo die diei statutionis. Anno domini supradicto.

Hártyán, eredetije a Szabó család levéltárában Besenyőn.

XXV.

1461. Buda, november 30. Mátyás király parancsa a budai káptalanhoz, hogy Bessenyei Mihály alnádort a neki adományozott Terpes nevű, Heves-megyében fekvő helység birtokába igtassa be.

Mathias, dei gratia rex Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. fidelibus nostris capitulo ecclesie Budensis salutem et gratiam. Cum

nos consideratis multimodis fidelitatibus et fidelium servitiorum gratuitis meritis fidelis nostri egregii Michaelis de Besenyew vicepalatini dicti regni nostri Hungarie per eum, ut dicitur primum sacre huius regni nostri Hungarie corone, tandem maiestati nostre sub locorum et temporum varietate cum omni fidelitatis constantia fideliter exhibitis et prestitis possessionem Terpes vocatam in comitatu Hewesiensi existentem et habitam, que alias quondam Nicolai filii Petri de eadem Terpes prefuisse, sed per defectum seminis eiusdem ad sacram dicti regni nostri Hungarie coronam consequenterque nostram maiestatem, iuxta antiquam et approbatam eiusdem regni nostri consuetudinem legitime et rite devoluta pertineret item totum et omne ius nostrum regium, si quod in eadem etiam alias qualitercumque haberemus et nostram ex quibusvis causis concerneret maiestatem, simul cum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibusvis, premissis sicut prefertur stantibus seque habentibus memorato Michaeli de Besenyew suisque heredibus et posteritatibus universis vigore aliarum literarum nostrarum donationalium exinde confectarum in perpetuum contulerimus. Volumusque eundem in dominium dicte possessionis Terpes ac totius iuris nostri regii in eo habiti per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci. Vobis et fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum, quo presente Nicolaus de Ztar, vel Paulus de Dormanhaza, neve Johannes de Ficed, sive Gregorius de Zederes, ac alter Johannes de Lwdas aliis absentibus homo noster, ad faciem dicte possessionis Terpes ac iuris nostri regii in eadem habiti vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo introducat prefatum Michaellem de Besenew in dominium eiusdem, statuaturque eundem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet premissis nostro donationis titulo ipsi incumbenti perpetuo possidendam, si non fuerit contradictum, contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatum Michaellem de Besenyew nostram personalem in presentiam ad terminum competentem rationem contradictionis eorum reddituros. Et post hec huiusmodi introductionis et statutionis seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premissis statutioni intererunt, nominibus, terminoque assignato, eidem nostre personali presentie fideliter rescribatis. Datum Bude, die festi beati Andree apostoli. Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo primo.

A budai káptalan 1462. évi márczius 12-én kiadott beigtatási bizonyítványából.

XXVI.

1462. márczius 12. A budai káptalan bizonyítja, hogy Mátyás király 1461. nov. 30-án kelt parancsa folytán Bessenyei Mihály alnádort Terpes birtokába, ellenmondás nélkül, beigtatta.

Nos capitulum ecclesie Budensis omnibus Christi fidelibus presentibus pariter et futuris presentium notitiam habituris salutem in salutis largitore. Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire; quod nos literas serenissimi principis domini Mathie dei gratia regis Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. introductorias et statutorias nobis directas reverentia qua decuit recepimus in hec verba : (*Lásd XXIII. sz. a.*) Nos itaque mandatis dicti domini nostri regis in omnibus obedire volentes, uti tenemur, una cum prenominato Georgio de Zederies homine suo, nostrum hominem videlicet honorabilem magnificum Paulum de Bathor socium et concanonicum nostrum ad premissam introductionem et statutionem faciendam nostro pro testimonio fide dignum duximus destinandum. Tandem iidem exinde ad nos reversi ambo uniformiter retulerunt, quod ipsi feria quinta proxima post festum beati Mathie apostoli proxime preteritum ad faciem dicte possessionis Terpes ac iuris regii in eadem habiti vicinis et comitaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis, presentibusque egregiis Georgio de Thary, Nicolao de Bathor, et nobili domina Helena vocata, relicta quondam Pauli de Besenyew accedentes prefatum Michaellem de Besenyew in dominium eiusdem introduxissent eandemque eidem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibusbilibet premissis regie donationis titulo ipsi incumbenti perpetuo possidendam nullo contradictore apparente statuissent, diebus legitimis et horis in facie eiusdem permanendo. in cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas privilegiales pendenti sigillo nostro consignatas alphabetoque inter . . . ad fassionem dictorum domini nostri regis et nostri hominum duximus concedendas. Datum sexto decimo die introductionis et statutionis prenotate anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo. Presentibus ibidem honorabilibus dominis capituli canonicis magistris Paulo, Jacobo, Mathia, alteri Jacobo, Johanne, Sebastiano, cunctisque fratribus nostris in dei ecclesia regi iugiter famulantibus sempiterno.

Múlt századbeli hitelesített másolatból.

XXVII.

1466. augusztus 7. Az egri káptalan bizonyítványt ad Bessenyei Mihály alnádor és Bessenyei Miklós részére Han és Besenyő helységek határai megállapításáról.

Omnibus Christi fidelibus presentibus pariter et futuris presentium notitiam habituris capitulum ecclesie Agriensis salutem in

eo, qui est vera salus. Ne emula oblivio rem gestam a mentibus deleat, sagacitas hominum adinvenit ipsarum scripturarum patrocinio roborare. Ad universorum igitur notitiam serie presentium volumus pervenire, quod honorabilis dominus Andreas de Noghanhat cantor et concanonicus noster ac rector capelle beati Michaelis archangeli adlatus dicte ecclesie nostre constructe nostri in medio ab una, parte vero ab altera egregius Michael de Besenyew vicepalatinus, nec non Nicolaus de eadem Besenyew coram nobis personaliter constituti sunt confessi in hunc modum: quod . . . dictus dominus Andreas cantor metas possessionis Han in anno domini M^o. CCC^o. LXIII. transacto cum homine regio et nostro testimonio vigore literarum serenissimi principis domini Mathie dei gratia regis Hungarie, Dalmatie, Croatiae etc. erigere voluisset, nonnullorumque nobilium hinc et inde contradictio ipsius metarum erectionis obviasset, tamen partes prenotate ordinativa compositione nonnullorum proborum et nobilium virorum super erectione metarum ipsius possessionis Han a parte dicte possessionis Besenyew hoc modo concordassent, quod primo incepissent inter plagam orientalem reflectendo tamen parum versus meridiem descendendo per locum paludinosum ulgo Zeek vocatum per bonum spatium in fine terrarum arabilium duas metas terreas erexissent, deinde ad eandem plagam eundo videlicet inter orientem et meridiem pertranseundo viam, per quam de possessione Han itur ad possessionem Syxo per parvumque spatium pergendo unam metam terream cumulassent, ab hinc parum reflectendo versus meridiem eundo per eundem Zeek, viamque, qua itur de ipsa possessione Han ad possessionem Pusta Syxo pertranseundo in eodemque Zeek per bonum spatium metam terream erexissent, de hinc adhuc versus meridiem parvum reflectendo pertranseundoque quasdam terras arabiles pervenissent ad quamdam viam, qua de possessione Erdewtelek itur ad ipsam possessionem Besenyew, penes quam viam metam terream erexissent. Unde inter meridiem et occidentem per terras arabiles pergendo, quasi per longum unius iugeris terre pervenissent ad quamdam viam, qua de ipsa possessione Han itur ad possessionem Dormanhaza, penes quam metam terream erexissent et ibi terminassent. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras privilegiales pendentis et authentici sigilli nostri maioris munimine roboratas eisdem Michaeli vicepalatino et Nicolao de Besenyew predicta duximus concedendas. Datum feria quinta proxima ante festum beati Laurentii martyris. Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto.

Hártyán, sárga selyem zsinórón függött pecsétje elveszett, eredetije Besenyőn a Szabó család levéltárában.

XXVIII.

1466. Buda, október 9. Mátyás király új adomány czimén a Hevesmegyében fekvő Sev helységet Bessenyei Mihály alnádor, Sóvári Sós Miklós, Szóláthi Gergely és Pochy Mihály özvegye Advigának adományozza.

Nos Mathias dei gratia rex Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. Memorie commendamus, tenore presentium significantes, quibus expedit universis. Quod nos attentis et consideratis fidelitate et fidelibus servitiis fidelium nostrorum egregiorum Michaelis de Besenyew vicepalatini et Nicolai Sos de Sowar et condam Michaelis Pochy de Siirre et Gregorii Zolath per eos primum nobis et sacre huius dicti regni nostri Hungarie 'corone iuxta illorum possibilitatis exigentiam constanter exhibitis et impensis possessionem Sev vocatam in comitatu Hewes existentem in cuius pacifico dominio idem Michael de Besenyew, Nicolaus Sos et Gregorius Zolath progenitores suos ac domina Adviga prefatum condam Michaellem Pochy maritum suum et similiter progenitores eiusdem ab antiquo perstitisse, post mortemque dicti Michaelis Pochy eadem domina Adviga et alii prescripti se persistere asserunt de presenti, item totum et omne ius nostrum regium, si quod in eadem possessione qualitercumque haberemus, aut nostram ex quibuscumque causis viis, modis et rationibus concerneret maiestatem, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet terris scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, fenilibus, sylvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis, et molendinorum locis, generaliter vero quorumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis, premissis sicut prefertur stantibus et se habentibus, memoratis Michaeli de Besenew vice-palatino quoad unam, ac Nicolao Sos et prefate domine Advige relicte ipsius condam Michaelis Pochy quoad aliam, et Gregorio Zolath quoad tertiam, directas et equales partes ipsorumque heredibus, et posteritatibus universis nove nostre donationis titulo dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus, iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam salvo iure alieno. Annuentes eisdem, ut si que earundem partium sine heredibus decedere contingat, portio sua in partes superviventes devolvatur. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante, quas in formam nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Bude, in festo sancti Dynosii martyris, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto, regni nostri anno nono, coronationis vero tertio.

Mult századbeli hitelesített másolata a gr. Károlyi levéltárban.

XXIX.

1467. Buda, márczius 2. Mátyás király új adományt ad a Hevesmegyében fekvő Tepély helysége Bessenyei Mihály alnádor, Farnosi János és Gergely számára.

Commissio domini regis.

Nos Mathias dei gratia rex Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. Memorie commendamus tenore presentium significantes quibus expedit universis. Quod nos consideratis fidelitate et fidelibus servitiis fidelium nostrorum egregii Michaelis de Besenyew vicepalatini, ac Joannis literati et Gregorii de Farnas per eos primum nobis et sacre dicti regni nostri Hungarie corone iuxta ipsorum possibilitatis exigentiam exhibitis et impensis possessionem Thepel vocatam in comitatu Hewesiensi existentem et habitam, in cuius pacifico dominio iidem Michael de Besenyew, ac Joannes litteratus et Gregorius de Farnas progenitores ipsorum ab antiquo perstitisse, seque persistere asserunt etiam de presenti, item totum et omne ius nostrum regium quod in eadem possessione qualitercumque haberemus, aut nostram ex quibuscumque causis, viis, modis et rationibus concerneret maiestatem, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuscumque terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, fenilibus, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, aquis, fluvis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis et molendinorum locis generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis, premissis sic ut prefertur stantibus et se habentibus, memoratis Michaeli de Besenyew quoad unam, ac Joanni et Gregorio de Farnas, fratribus suis condicionalibus quoad aliam directas et equales medietates ipsorumque heredibus et posteritatibus universis nove nostre donationis titulo dedimus, donavimus et contulimus, imo damus donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam, pariter et habendam. Salvo iure alieno. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Quas in formam nostri privilegii redigi faciemus; dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Bude, feria secunda proxima post dominicam Oculi. Anno domini millesimo-quadringentesimo sexagesimo septimo, regni nostri anno decimo, coronationis vero tertio.

Eredetije hártján, előlapra nyomott kis királyi véres pecsét nyomával megvan Besenyőn, a Szabó család levéltárában.

XXX.

1467. Buda, márczius 2. Mátyás király parancsa az egri káptalanhoz, hogy Bessenyei Mihály alnádort, Farnosi Jánost és Gergelyt, az őstől fogva általok birt, Heves megyében fekvő Tepély helység birtokába új adomány czimén igtassa be.

Mathias dei gratia rex Hungarie Dalmatie, Croatie etc. fidelibus nostris capitulo ecclesie Agriensis salutem et gratiam. Cum nos consideratis fidelitate et fidelibus servitiis fidelium nostrorum egregii Michaelis de Besenyew vicepalatini ac Johannis literati et Gregorii de Farnas, per eos primum nobis, et sacre dicti regni nostri Hungarie corone iuxta ipsorum possibilitatis exigentiam exhibitis et impensis possessionem Thepel vocatam in comitatu Hewesiensi existentem et habitam, in cuius pacifico dominio iidem Michael de Besenyew, ac Johannes literatus et Gregorius de Farnas, progenitores ipsorum ab antiquo perstitisse seque persistere asserunt etiam de presenti, item totum et omne ius nostrum regium, si quod in eadem possessione qualitercumque haberemus, aut nostram ex quibuscumque causis, viis, modis et rationibus concerneret maiestatem, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet premissis, sic ut prefertur stantibus et se habentibus, memoratis Michaeli de Besenyew quoad unam, ac Johanni et Gregorio de Farnas fratribus suis condivisionalibus quoad aliam, directas et equales medietates, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis vigore aliarum literarum nostrarum donationalium exinde confectarum in perpetuum contulerimus. Velimusque eosdem in dominium eiusdem per nostrum et vestrum homines legitime facere introduci. Ideo fidelitati vestre firmiter mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum, quo presente Ladislaus de Dormanhaza, vel Gregorius de Besenyew, aut Ladislaus de Tharcha, sive Johannes de eadem, aut Georgius de Mera, vel Johannes de Thenk, aut Sigismundus de Erdewtelek, sive Georgius de Halmay neve Sigismundus de Hodasy aliis absentibus homo noster ad facies dicte possessionis Thepel vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et prefatos Michaellem, Johannem et Gregorium in dominium eiusdem et dicti iuris nostri regii in eadem habiti, statuatque eandem eisdem simul cum dicto iure nostro regio in eadem habito ac cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, premissis nostre nove donationis titulo perpetuo possidendam, si non fuerit contradictum, contradictores vero si qui fuerint, evocet ipsos contra prefatos Michaellem, Johannem et Gregorium nostram personalem in presentiam ad terminum competentem, rationem contradictionis eorum reddituros. Et post hec huiusmodi introductionis et statutionis seriem, cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premissis statutioni intererunt nominibus, terminoque assignato,

eidem nostre personali presentie fideliter rescribatis. Datum Bude, feria secunda proxima post dominicam Oculi. Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo. Regni nostri anno decimo, coronationis vero tertio.

Az egri káptalan 1467-iki május 5-én kiadott okleveléből.

XXXI.

1467. május 5. Az egri káptalan bizonyítja, hogy Mátyás király parancsa folytán Bessenyei Mihály alnádort és társait Tepély birtokába ellenmondás nélkül beigtatta.

Omnibus Christi fidelibus presentibus pariter et futuris presentis scriptum inspecturis capitulum ecclesie Agriensis salutem in omnium salvatore. Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire. Quod nos literas introductorias pariter et statutorias serenissimi principis et domini Mathie dei gratia Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. regis domini nostri gratiosi nobis preceptorie directas sumo cum honore recepimus in hec verba: (*Lásd XXX. sz. a.*) Nos igitur mandatis dicti domini nostri regis in omnibus obedire cupientes, ut tenemur, una cum prenominato Ladislao de Tharcha, homine eiusdem domini nostri regis, nostrum hominem videlicet discretum Stephanum presbyterum rectorem altaris sacratissimi corporis Christi in dicta nostra ecclesia fundati, ad premissa fideliter peragenda nostro pro testimonio duximus transmittendum, qui tandem exinde ad nos reversi, nobis uniformiter retulerunt. Quomodo ipsi feria secunda proxima ante festum beati Georgii martyris, ad facies dicte possessionis Thepel vicinis et commetaneis eiusdem, videlicet Nicolao et Georgio de Besenew, Ladislao de Dormanhaza, altero Ladislao et Michaelae de Bew, et Petro de Bazthe, officiali reverendi in Christo patris domini Ladislai episcopi dicte nostre ecclesie Agriensis in possessione sua Hidvegh constituto, inibi legitime convocatis et presentibus accessissent, ibique memoratus homo dicti domini nostri regis antelato nostro testimonio presente, prefatos Michaelae de Besenyew vicepalatinum quoad unam, ac Johannem literatum et Gregorium de Farnas quoad aliam, directas et equales medietates partes introduxisset in dominium eiusdem possessionis Thepel, ac dicti iuris ipsius domini nostri regis in eadem habiti statuissetque eandem eisdem simul cum dicto iure regio in eadem habito, ac cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet premissis nove donationis titulo perpetuo possidendam, legitimis et congruis diebus in facie eiusdem moram faciendo, nullo penitus contradictore apparente. In cuius rei testimonium perpetuamque firmitatem presentes nostras literas privilegiales pendentes et authentici sigilli nostri maioris munimine roboratas eisdem Michaeli de Besenyew, ac

Johanni literato et Gregorio de Farnas duximus concedendas. Datum sedecimo die diei introductionis et statutionis prenotatarum. Anno domini supra dicto.

Hártyán, sárga-kék selyem zsinóron függő pecséttel, eredetije Besenyőn a Szabó család levéltárában. *Kováchich*: Formulae Solennes Styli. 346. I. az itt előforduló Bozthei Pétert Miklós fiát, testvéreivel György, Miklós, Sándor és Ferenczcel említi.

XXXII.

1467. Heves mellett, junius 3. Guthi Ország Mihály nádor, minthogy Hevesvármegye közgyűlésében az alispán, szolgabírák és eskütt táblabírák egyhangúlag és eskü alatt erősítették, hogy Besenyő helység Bessenyei Mihály alnádor, úgy Bessenyei Miklós, László, István és György őstül maradt birtokuk, erről nevezetteknek privilegialis alakú bizonyítványt ad.

Nos Michael Orzagh de Gwth regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, memorie commendantes tenore presentium significamus, quibus expedit universis, quod in congregatione nostra generali universitati nobilium comitatus Hewesiensis feria sexta proxima ante festum sancte Trinitatis ex speciali mandato domini nostri regis prope oppidum Hewes celebrata egregius Michael de Besenyew vicepalatinus noster *filius Ladislai, filii Emerici, filii Markns filii Mark de Besenyew*, Nicolaus filius Johannis filii eiusdem Emerici ac Ladislaus et Stephanus filii Stephani filii prefati Emerici et Georgius filius Ladislai filii prefati Johannis filii Emerici de eadem Besenyew de medio aliorum exurgendo proposuerunt eomodo: Quomodo possessio Besenyew predicta ab antiquo semper ipsorum et predecessorum eorundem predictorum fuisset et esset etiam in presentiarum, in cuius pacifico dominio iidem et predecessores ipsorum predicti pacifice perstitissent perstiterentque de presenti et hoc vicecomiti et iudicibus nobilium dicti comitatus Hewesiensis iuratisque assessoribus dicte nostre congregationis generalis constaret evidenter, petens nos debita cum instantia, ut iidem vicecomes et iudices nobilium iuratique assessores, qualem de premissis scirent, per nos requisiti, faterentur veritatem. Cumque nos eosdem vicecomitem, iudices nobilium, iuratosque assessores super premissis requisitos habuissemus, iidem ad fidem eorum deo debitam fidelitatemque dicto domino nostro regi et suo sacro regio diademati observandam pro dicenda veritate et iustitia observanda tacto dominice crucis signo nobis prestitam premissa, veluti supra proposita sunt unanimi et concordi testificatione suo modo affirmarunt. In cuius assertionis testimonium presentes literas nostras privilegiales pendentis et autentici sigilli nostri munimine roboratas eisdem Michaeli vicepalatino nostro, Nicolao, Ladislao, Stephano et Georgio de Besenyew duximus con-

cedendas. Datum tredecimo die congregationis nostre predictae in loco memorato, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo.

Eredetiye hártján, vörös-kék-selyem zsinóron függő pecséttel, a besenyői Szabó család birtokában Besenyőn.

XXXIII.

1467. Heves mellett, június 15. Gúthi Ország Mihály nádor, Heves vármegye közgyűlésében, Bessenyei Mihály alnádornak Konczmolna szigete nevű rétét tulajdonául ítéli.

Nos Michael Orzagh de Gwth regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum memorie commendantes tenore presentium significamus quibus expedit universis, quod cum nos ad instantem et legitimam petitionem egregii Michaelis de Besenyew vicepalatini um Joseph de daswarsan regio ac honorabili magistro Petro de Obolma canonico ecclesie . . . iensis et Johannem de Thenk ad infrascriptam possessionariam statutionem faciendam de presenti congregatione generali universitati nobilium comitatus de Heweswywar feria sexta proxima ante festum sancte Trinitatis de speciali regio mandato prope oppidum Hewes celebrata destinassemus et seriem huiusmodi statutionis nobis oretenus recitari commissemus, tandem iidem exinde ad dictam congregationem nostram ad nos reversi nobis consona voce retulerunt eo modo, quomodo ipsi sabbato proximo ante festum beati Johannis Baptiste vicesimo tertio scilicet die dicte congregationis nostre predictae ad faciem possessionis prefati Michaelis de Besenew vicepalatini Thepel vocata consequenterque cuiusdam insule seu prati arundinosi Konczmolnazigetthe alio nomine Zekzewpathakazygethe appellati penes fluvium (Eger) wize alio nomine Zekzewpathaka nominatum ad eandem possessionem ipsius Michaelis vicepalatini Thepel vocata in dicto comitatu Hewesiensi vicinis et comitaneis eiusdem universis videlicet Emerico et Silvestro de Farnas Blasio filio Jacobi et Sandrino de eadem Dionisio vel Si nobilis domine Adwiga vocate alias relicte condam Pochi de Sygra nunc vero consortis Benedicti magni de Berechk in persona eiusdem domine sororis sue et Thoma Weres dicto in Porozlo commorante legitime convocatis et presentibus accedendo eandem insulam seu pratum arundinosum Konczmolnazigetthe nuncupatum antefato Michaeli de Besenyew vicepalatino nostro iure sibi incumbente perpetuo possidendam statuissent nullo contradictore apparente, habitaque prefatorum regionum et capituli dicte ecclesie Albensis ac nostri hominum relatione facta et percepta, nobis etiam statuunt coram universitate nobilium prefati comitatus, ut moris est, alta et publica voce promulgari faciendo, quia sicuti in facie prefate insule seu prati arundinosi Konczmolnazigetthe

vocati sic et nunc in ipsa nostra congregatione generali statutiōi prescripte insule seu prati arondinosi Konczmolnazygethe nullius omnino ipsi contradictio obviavit aliqualis, ideo nos vicecomes et iudices nobilium dicti comitatus Hewesiensis iuratorumque assessorum dicte nostre congregationis quesito et assumpto superinde consilio prematuro prescriptam insulam seu pratum Konczmolnazygethe appellatum prescripto Michaeli vicepalatino nostro eiusdemque heredibus et posteritatibus universis iure perpetuo ac in sempternum possidendam relinquimus et committimus auctoritate nostra iudiciaria et iustitia mediante; salvo iure alieno. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras privilegiales pendentis et autentici sigilli nostri munimine roboratas prefatis Michaeli de dicta Besenyew vicepalatino nostro duximus concedendas. Datum vigesimo quinto die congregationis nostre antedicte in loco memorato. Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo.

Hártyán, eredetije a besenyői Szabó család levéltárában Besenyőn.

XXXIV.

1468. febr. 5. A budai káptalan előtt Eger városában lakó János szücs saját, úgy neje Orsolya és gyermekei nevében a Heves vármegyében fekvő Kömlő helység elidegenítését tilalmazza.

Nos capitulum ecclesie Budensis memorie commendamus, quod Johannes pellifex in civitate Agriensi commorans nostram veniens in presentiam in sua ac domine Vrsule consortis nec non Thome ac Stephani filiorum ac puelle Elizabeth filie suorum in personis serenissimum principem Mathiam dei gratia regem Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. dominum nostrum gratiosissimum a donatione et collatione totalis possessionis Kemlew vocatē in comitatu Hewesiensi existentis, Ladislaum autem filium Johannis et Sigismundum filium eiusdem Ladislai a venditione, impignoratione aut quavis alia alienatione, egregium etiam Michaelē de Bessenew vicepalatinum et alios quoslibet ab impetratione, emptione, occupationeque et detentione, seque quovis quesito colore in dominium eiusdem intromissione, usufructum et quarumlibet utilitatum perceptione seu percipifactione qualitercunque factis vel fiendis publice et manifeste prohibuit coram nobis testimonio presentium mediante. Datum in festo beate Agathe virginis. Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo.

Hátlapján a pecsét csekély töredékivel. Eredetije az orsz. levéltárban. N. R. 786. 40. dipl. oszt. 16.611.

XXXV.

1468. Buda, márcz. 16. *Gúthi Országk Mihály nádor Bessenyei Mihály alnádor számára a Farnos és Tepély helységekre vonatkozó, az egri káptalan által 1393-ban kiadott oklevelet átírja.*

Nos Michael Orzag de Gwth regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum memorie commendamus, quod egregius Michael de Besenyew vicepalatinus noster iuxta continentiam literarum nostrarum citatoriarum propriam citationem hic Bude sexagesimo secundo die octavarum Epiphaniarum domini facie ad faciem factam fore denotantium in eisdem octavis festi Epiphaniarum domini in figura nostri iudicii comparendo contra Johannem de Farnas proposuit eo modo, quomodo quedam litere capituli ecclesie Agriensis fassionales et expeditorie factum possessionum Farnas predictae et Thepel vocatarum in comitatu Hewesiensi existentium tangentes et concernentes, ipsum et filios suos, veluti dictum Johannem equo iure concernentes apud ipsum Johannem de Farnas haberentur, quas in specie aut paria earundem ab eodem habere vellet iure admittente, quo audito prefatus Johannes de Farnas personaliter in nostram exurgendo presentiam respondit tali modo: quod hoc verum foret, ut prescripte litere dicti capituli ecclesie Agriensis fassionales et expeditorie apud ipsum haberentur, non tamen easdem in specie sed paria earundem in transcripto literarum nostrarum eidem Michaeli et filiis suis dare promptus esset et paratus, et ibidem idem Johannes pro dandis earundem literarum paribus easdem literas dicti capituli ecclesie Agriensis fassionales et expeditorias in pargameno patenter editas sigillo eiusdem a tergo consignatas nobis presentavit habentes hunc tenorem: *(Lásd fentebb XII. sz. a.)* Quibus presentatis, quia eedem litere dicti capituli ecclesie Agriensis factum dictarum possessionum Farnas et Thepel in dicto comitatu existentium tenere, ipsumque Michaelē vicepalatinum nostrum et filios eiusdem concernere videbantur, pro eo tenorem earundem de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali presentibus literis nostris patentibus insertas antefato Michaeli de Besenyew et filiis suis predictis duximus concedendas, communi iustitia observata. Datum Bude, sexagesimo quarto die octavarum festi Epiphaniarum domini predictarum, anno eiusdem millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo.

Hátyán. hátlapjára nyomott pecsét helyével, eredetije Besenyőn a Szabó család levéltárában.

XXXVI.

1468. Csákány, deczember 15. Güthi Országk Mihály rendelete az egri káptalanhoz, hogy Bessenyei Mihály alnádor és Szóláthi Bálint számára Borsodmegyében fekvő Kisbarcha helységre vonatkozó oklevelet adja ki.

Amicis suis reverendis, capitulo ecclesie Agriensis Michael Orzag de Guth regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, amicitiam paratam cum honore. Dicitur nobis in personis egregii Michaelis de Bešenew vicepalatini nostri, ac Valentini de Zolath, quomodo quedam litere et literalia ipsorum instrumenta factum possessionis eorundem exponentium Kis-Barcha vocate in comitatu Borsodiensi existentis tangentes et concernentes ab eisdem exponentibus quodammodo casualiter deperdite forent et alienata, quarum paria in vestra sacristia, seu conservatorio ecclesie vestre, more solito reposita haberentur, quibus pro tuitione dicte possessionis eorum summe indigerent, super quo vestram amicitiam presentibus petimus diligenter, quatenus visis presentibus, prescripta paria iam fatarum literarum et literalium instrumentorum a prefatis exponentibus alienatarum, in vestra sacristia requiri et reinveniri, requisitarumque et reinventarum paria, si eadem prelibatam possessionem dictorum exponentium de iure tangere agnoveritis, eisdem exponentibus, in transcripto literarumstrarum dare et concedere velitis, caventes tamen, ne fraus et dolus exinde oriatur aliqualis. Datum in Chakany, feria quinta proxima post festum beate Lucie virginis et martyris anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo.

Az egri káptalan 1469. évi február 13-án kelt átiratából.

XXXVII.

1469. február 13. Az egri káptalan Güthi Országk Mihály nádor rendelete folytán Bessenyei Mihály alnádor és Szóláthi Bálint számára Felbarcha helységre vonatkozó saját 1359. évi oklevelét átirja.

Omnibus Christi fidelibus presentibus pariter et futuris, presens scriptum inspecturis capitulum ecclesie Agriensis salutem in omnium salvatore. Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire. Quod nos literas viri magnifici domini Michaelis Orzag de Guth, regni Hungarie palatini et iudicis Cumanorum requisitorias nobis amicabilem directas honore quo decuit recepimus in hec verba: *(Lásd XXXVI. sz. a.)* Nos itaque petitionibus ipsius domini Michaelis Orzag de Guth dicti regni Hungarie palatini annuentes dictas literas et literalia instrumenta in prefata sacristia seu conservatorio ecclesie nostre predictae diligenter requiri facientes reperieramus inter cetera quoddam privilegium nostrum alphabeto intercisum factum possessionis Fulbarcza tangentes et concernentes

cuius tenor is est: (*Lásd fentebb IX. sz. a.*) Tandem nos tenorem et ordines dicti requisiti et reinventi privilegii, presentibus literis nostris, modo simili privilegialibus, pendentis et authentici sigilli nostri maioris munimine roboratos, de verbo ad verbum, omnino sine dolo et fraude, diminutione et augmento aliquali transcribi et transummi facientes dictumque privilegium originale ad prescriptam sacristiam seu conservatorium eiusdem ecclesie nostre more solito reponi fecimus. In cuius rei memoriam presentes nostras literas privilegiales, iam dicto Michaeli de Besenyew vicepalatino, ac Valentino de Zolath, iurum eorundem uberiores ad cautelam duximus concedendas. Datum feria quinta proxima ante festum beati Mathie apostoli, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo nono.

A jászói convent 1818-ki átiratából.

XXXVIII.

1469. július 31. Az egri káptalan előtt egyfelől Bessenyei Mihály alnádor és Bessenyei Miklós, másfelől Bessenyei Jánostól származó örökösök Besenyő helységre vonatkozó perben egyezséget kötnek.

Omnibus Christi fidelibus presentibus pariter et futuris presens scriptum inspecturis capitulum ecclesie Agriensis salutem in omnium salvatore. Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod egregius Michael de Besenyew vicepalatinus et Nicolaus frater eiusdem de eadem Besenyew idem Michael pro se ac pro Ladislao filio condam Stephani de dicta Besenyew fratre suo cum procuratoriis literis magnifici domini Michaelis Orzag de Gwth regni Hungarie palatini et iudicis Comanorum, onera et quelibet gravamina eiusdem Ladislai cum eisdem literis procuratoriis ac Georgii filii Ladislai filii Johannis de eadem Besenyew similiter fratris, necnon Johannis Lamperti et Georgii filiorum suorum sine literis procuratoriis in se assumendo ab una, parte vero ab altera nobiles domine Anna filia condam domine Katherine filie condam Johannis filii Stephani de dicta Besenyew, consors scilicet Barnabe Salfy de Farnos ac Anasthasia filia condam Gregorii Kanthor de Geley a condam domina Elena filia dicte condam domine Katherine filie eiusdem Johannis filii Stephani de prefata Besenyew procreata, consors scilicet Johannis literati de Kerezthes, necnon Valentinus Salfy de dicta Farnos vicecastellanus castri Agriensis filius scilicet ipsius domine Anne eadem domina Anna Benedicti filii ac Anne et Veronice filiarum suarum, prenarrata vero domina Anasthasia Anne et Katharine filiarum suarum, necnon Martini filii et domine Potentiane filie eiusdem condam Gregorii Kanthor de dicta Geley consortis scilicet Mathei Laky de eadem Geley ac Andree, Christofori, Nicolai et Emerici filiorum eiusdem domine Potentianae, item Ladislai filii Gregorii Bogar de Geley et Andree filii Urbani de Lewew, prescripte domine Anna et Anasthasia et dictus Valen-

tinus Salfy onera et quelibet gravamina quoad infrascripta super se assumendo, coram nobis personaliter constituti dixerunt et sponte sunt confessi in hunc modum. Quod licet inter ipsas partes ratione et pretextu portionis possessionarie prefati condam Johannis filii Stephani de dicta Besenyew in eadem possessione Besenyew in comitatu Hewesiensi existenti habite per dictos Michaellem vicepalatinum et Nicolaum de Besenyew usque in presentiarum possidentes litis et controversionis materia mota extitisset et suscitata et aliquamdiu ventilata, tamen ipsi ordinativa compositione nonnullorum proborum et nobilium virorum pacem partium amantium interveniente, ut ipse partes et earum successiva posteritas pacis pulcritudine valeant congratulari, ad talem pacis et concordie devenissent unionem. Quod iidem Michael vicepalatinus et Nicolaus de dicta Besenyew de huiusmodi portione possessionaria annotati condam Johannis filii Stephani de dicta Besenyew ipsas dominas Annam et Anasthasiam et per eas supranominatos fratres filios et filias earundem iure hereditario et successionis titulo concernenti et quoad portionem earundem et dictorum fratrum, filiorum et filiarum ipsarum dumtaxat cedenti quasdam quatuor sessiones iobagionales in linea eiusdem possessionis Besenyew a parte possessionis Dormanhaza penes quandam viam iuxta domum plebani versus occidentalem partem existentes, que scilicet via de dicta Dormanhaza per ipsam possessionem Besenyew perduceret ad predium Markeghaza, ipsa via salva remanente. In quarum scilicet sessionum iobagionalium una nunc deserta et edificiis destituta, alias quidem Paulus Korzawagh moram protraxisset. In alia vero Valentinus Czwas ac tertia Sebastianus Polgar et quarta Johannes Toth ad presens residerent, cum omnibus et singulis earundem quatuor sessionum iobagionalium utilitatibus et pertinentiis quibuscumque, videlicet terris arabilibus cultis et incultis, silvis, nemoribus, pratis, fenilibus, pascuis, aquis aquarumque decursibus ac iure patronatus ecclesie et generaliter quarumlibet utilitatum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis ad easdem quatuor sessiones iobagionales de iure rite et legitime spectantibus et pertinere debentibus, prefatis domine Anne consorti ac Valentino et Benedicto filiis, necnon Anne et Veronice filiabus dicti Barnabe Salfy de dicta Farnos, item domine Anasthasie consorti dicti Johannis literati de Kerezthes ac Anne et Katherine filiabus eiusdem domine Anasthasie, necnon Martino filio et domine Potentianae filie prelibati condam Gregorii Kanthor de Geley ac Andree Christoforo Nicolao et Emerico filiis eiusdem domine Potentiane ipsorumque heredibus et posteritatibus universis dedissent, contulissent et ascripsissent, immo dederunt, contulerunt et ascripserunt coram nobis per ipsos ac eorundem heredes et posteritates universos iure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas, nil iuris nilve proprietatis et dominii iidem Michael vicepalatinus et Nicolaus

de dicta Besenyew pro se et aliis supracriptis fratribus et filiis ipsorum eorumque heredibus in dictis quatuor sessionibus iobagionalibus reservando, sed totum et omne ius ac domini proprietatem earundem in ipsas dominas Annam, Anasthasiam et Potentianam ac filios, filias et fratres earundem predictos, ipsorumque heredes et posteritates universos transferendo pleno iure. Super quibus quidem quatuor sessionibus iobagionalibus ipse domine Anna ac Anasthasia et Valentinus in eorum et aliorum prescriptorum nominibus et personis sufficienter contenti extitissent, memoratosque Michaellem vicepalatinum et Nicolaum de Besenyew et alios supranominatos ratione previa quitos reddidissent et expeditos commisissent, reddideruntque et commiserunt coram nobis, assumendo nihilominus prelibate domine Anna et Anasthasia et dictus Valentinus et obligando se personaliter, quod si temporum in processu prenotati Ladislaus filius Gregorii Bogar de Geley ac Andreas filius Vrbani de Lewew et alii prescripti fratres filii et filie earundem dominarum Anne et Anasthasie et dicti Valentini, aut eorum aliquis, quorum scilicet onera modo quo supra in se assumpserunt, memoratos Michaellem vicepalatinum et Nicolaum de Besenyew ac alios predictos, ipsorumque heredes ratione et pretextu portionis possessionarie dicti condam Johannis filii Stephani de dicta Besenyew in eadem possessione Besenyew habite intra vel extra iudicium molestare impedire et inquietare niterentur et presumerent, extunc ipse domine Anna ac Anasthasia et dictus Valentinus ipsorumque heredes eosdem Michaellem vicepalatinum ac Nicolaum et alios pretactos eorumdemque heredes protegere tueri et expedire debeant et teneantur propriis ipsorum laboribus et expensis. Insuper eedem partes universas et quaslibet causas ac litium processus partes inter predictas ratione et pretextu prescripte portionis possessionarie annotati condam Johannis filii Stephani de dicta Besenyew hucusque qualitercumque motas et vertentes sopiri sedari et condescendi fecissent ac sese vicissim de et super universis inquisitionibus et actionibus earundem partium sibi ipsis ratione previa exortis quitos reddidissent et expeditos commisissent, literasque quaslibet causales inter eadem partes sub quibuscumque verborum formis usque in presentiarum ratione eiusdem portionis possessionarie quomodocumque confectas et emanatas, vanas, cassas, frivolas ac viribus carituras et exhibitori nocituras reliquissent, immo sedari, sopiri et condescendi fecerunt seseque mutuo quitos reddiderunt et expeditos commiserunt, ac dictas literas vanas, cassas, frivolas, ac viribus carituras et exhibitori nocituras reliquerunt coram nobis, tali vinculo obligaminis interserto, quod si qua partium predictarum huic ordinationi et compositioni dictorum proborum hominum contravenire attemptaret et in premissis omnibus pacifice persistere nollet aut non curaret quoquomodo, retractando et infringendo, extunc talis pars premissa retractans et infringens contra partem alteram in premissis persistentem premissa acceptantem in quinquaginta marcis gravis ponderis salva

portione iudicis et ante litis ingressum effective deponendis et persolvendis vincatur ac convinci et aggravari debeat ipso facto. Ad que omnia premissa et quevis premissorum singula partes prenotate seipsas coram nobis spontanea earum obligarunt voluntate. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes nostras literas privilegiales pendentis et authentici sigilli nostri maioris munimine roboratas duximus concedendas. Datum feria secunda proxima ante festum ad vincula sancti Petri apostoli; anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo nono.

Eredetiye hártján, melyről a kék és veres zsinóron függött pecsét elveszett, Besenyőn, a Szabó család levéltárában.

XXXIX.

1470. Buda, szeptember 21. Mátyás királynak 1470. szept. 1-én kelt parancsára a budai káptalan jelenti, hogy a Kenderesi Balázs ellen panaszolt sérelmek tárgyában a vizsgálatot teljesítette és a nevezettet megidézte.

Serenissimo principi domino Mathie dei gratia regi Hungarie, Bohemie etc. domino eorum gratioso capitulum ecclesie Budensis orationum suffragia devotarum. Vestra noverit serenitas nos literas vestras inquisitorias, evocatorias et insinuatorias nobis directas summo cum honore recepisse in hec verba: Mathias dei gratia rex Hungarie, Bohemie etc. fidelibus nostris capitulo ecclesie Budensis salutem et gratiam. Dicitur nobis in personis religiosorum fratrum heremitarum ordinis sancti Pauli primi heremite in clauastro beati Laurentii martyris supra Budam fundato degentium ac egregii Michaelis de Besenyew vicepalatini, necnon Demetrii de Bew, Johannis de Bercel et Sigismundi de Lwdas, quomodo circa festum beati Laurentii martyris proxime preteritum Blasius de Kenderes missis et destinatis Pelbarto Pogan de Naghrew familiari ac Sebastiano Seres, Anthonio Alfewldj, Michaelé literato, Luca Fazekas, Gregorio Vyncze, Mathia Deak, Petro Toth, Michaelé Kewer, Gregorio Seryn, altero Gregorio Weres, Georgio Chogar, Francisco Seres, Fabiano Kwn, Emerico Horogzeghly, Emerico Erthew, Valentino . . . thes, Emerico Zygethy et Ambrosio Komlos in Kenderes predicta, item Francisco Blasko, Thoma, Mathev Augustini, Michaelé Pethew, Paulo Geke, Andrea Magno, Johanne Morthy, Laurentio . . . igola, Matheo Morthy, Petro Sary et Emerico Baby in Bew, nec non Nicolao Olah, Andrea Thewrews, Johanne magno Balthasar, Benedicto Zwnyog et Francisco Zantha in Hegyes possessionibus commorantibus, iobagionibus scilicet suis, ad prata seu fenilia dictorum exponentium in insulis Kyszygeth et Thywysseszigeth vocatis intra metas dicte possessionis Kenderes existentibus adiacentia abinde plus quam mille cumulos feni wigo kalongia vocatos per iobagiones ipsorum exponentium in eadem Kenderes commorantes, pro se falcari et cumulari quo sue placuisset voluntati asportari fecisset, in quo eisdem iobagionibus dictorum exponentium

plus quam centum florenorum auri damna intulisset. Et quod circa festum omnium sanctorum proxime preteritum iidem exponentes in reambulatione et rectificatione metarum dicte totalis possessionis Kenderes unacum Comanis vicinis scilicet eiusdem circumadiacentibus factis certarumque terrarum ad ipsam Kenderes pertinentium pro tunc reappropriatione septuaginta florenorum puri auri exposuissent, quas quidem terras idem Blasius de Kenderes unacum iobagionibus suis inibi commorantibus nulla solutione portionis sue ipsum in prescriptis expensis dictorum exponentium tangenti eisdem exponentibus impensa minus iuste uteretur etiam modo. Preterea circa festum beati Michaelis archangeli in anno cuius iam instaret revolutio preteritum idem Blasius de Kenderes quendam iobagionem ipsorum fratrum heremitarum exponentium Johannem Remete dictum in portione eorundem in ipsa [possessione Kenderes habita commorantem per prefatum Pelbartum Pogan familiarem suum dire et acriter verberari fecisset. Ceterum circa festum beati . . . martyris in anno cuius iam quarta instaret revolutio preteritum, prefatus Blasius de Kenderes plus quam centum iugera terrarum arabilium ipsorum fratrum heremitarum exponentium intra metas dicte portionis eorum possessionarie in predicta Kenderes in comitatu Zolnok exteriori penes viam publicam per quam de dicta Kenderes ad possessionem Feghwernek transiretur a parte meridionali existentia habitarum minus iuste pro se occupasset occupatasque potentialiter conservaret etiam de presenti. Postea dum nostra maiestas in dicta possessione Kenderes in eodem anno descensum habuisset, tunc ipsi fratres heremitarum unacum ipso Blasio et aliis nobilibus de eadem unanimi voluntate certa victualia pro munere in communi expensa disposita nobis . . . dedissent, predictus vero Blasius de Kenderes de portione sua possessionaria in eadem habita super viginti florenos auri in contributionem huiusmodi muneris solvendis ipsis fratribus heremitis exponentibus satisfacere non curasset usque modo easdem erga se retinendo potentia mediante in preiudicium et damnum prefatorum exponentium valde magnum. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum militatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Paulus de Farnas, aut Matheus Nemes de Zayl¹ vel Simion Karanchi de Zonda, sin Stephanus Ongy de eadem, seu Johannes Aczél, sive Ladislaus Dorman seu Michael de Dyod sive Paulus newe Valentinus cew Vrbanus de eadem Dyod aliis absentibus homo noster scita prius premissorum mera veritate evocet prefatos Blasium de Kenderes et Pelbartum Pogan familiarem eiusdem contra annotatos exponentes ad octavas festi beati Michaelis archangeli nunc venturas nostram personalem in presentiam rationem de premissis reddituros efficacem, litis pendentia, si qua foret inter ipsos non obstante, prenomatosque iobagiones dicti Blasii de Kenderes eidem statuere committendo, insinuando ibidem eisdem,

Szajol

ut sive ipsi octavis in predictis coram ipsa nostra personali in presentia compareant ac idem Blasius prescriptos iobagiones suos statuatur sive non, eadem ad partis comparentis instantiam id faciet in premissis, quod iuri videbitur expedire; et post hec huiusmodi inquisitionis, evocationis et insinuationis seriem cum evocatorum et statuere commissorum nominibus ad dictas octavas eidem nostre personali presentie fideliter rescribatis. Datum Bude, in festo beati Egidii abbatis. Anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo. Nos itaque mandatis eiusdem vestre serenitatis in omnibus obediens, ut tenemur, unacum prenominato Michaeli de Dyod homine eiusdem vestre serenitatis nostrum hominem videlicet discretum Clementem presbyterum, rectorem altaris beati Andree apostoli in dicta ecclesia nostra constructi, ad premissam inquisitionem, evocationem et insinuationem faciendam nostro pro testimonio fide dignum duximus destinandum, qui tandem exinde ad nos reversi nobis conformiter retulerunt, quod ipsi feria secunda proxima ante festum beati Mathei apostoli et evangeliste proxime preteritum in dicto comitatu Zolnok exteriori simul procedendo ab omnibus, quibus decens et opportunum fuisset, palam et occulte diligenter inquirendo, omnia premissa et quevis premissorum singula sic et suo modo acta, facta et perpetrata fuisse rescivissent, sicuti et quemadmodum eidem serenitati vestre dictum extitisset, tenorque literarumstrarum contineret prescriptarum; habitaque huiusmodi inquisitione memoratus homo vestre serenitatis dicto nostro testimonio presente die in eodem prefatum Blasium de Kenderes in possessione sua Gyal vocata contra annotatos exponentes ad octavas festi beati Michaelis archangeli nunc venturas vestram personalem evocasset in presentiam rationem de premissis redditurum efficacem litis pendentia, si qua foret inter ipsos non obstante, prenominosque iobagiones eidem statuere committendo, insinuando ibidem eidem, ut sive ipse octavis in predictis coram ipsa vestra personali presentia compareat et predictos iobagiones suos statuatur sive non, eadem ad partis comparentis instantiam id faciet in premissis, quod iuri videbitur expediri. Datum quinto die inquisitionis, evocationis et insinuationis prenotate. Anno domini supradicto.

Kivűl: Personali presentie regie maiestatis pro Blasio de Kenderes contra religiosos fratres heremitas ordinis sancti Pauli primi heremite in clauistro beati Laurentii martyris supra Budam fundato degentes et alios intrascriptos ad octavas festi beati Michaelis archangeli nunc venturas inquisitionis, evocationis et insinuationis par.

XL.

1472. Radosnya melletti táborban, jan. 25. Mátyás király mérai Sántha György magvaszakadta folytán, annak Hevesvármegyében fekvő Mera, Vakméra és Egyházasméra helységekben levő birtokát, úgy minden más megyékben levő javait Bessenyei Mihály és fainak adományozza.

Commissio propria domini regis.

Nos Mathias dei gratia rex Hungarie, Bohemie etc. memorie commendamus tenore presentium significantes quibus expedit universis, quod nos consideratis fidelitate et servitiis fidelium nostrorum nobilium Johannis de Besenyew ac Michaelis patris, nec non Lamperti et Georgii fratrum suorum carnalium per eos primum sacre dicti regni nostri Hungarie corone et tandem nostre maiestati sub locorum et temporum varietate exhibitis, portiones possessionarias quondam Georgii filii Simonis filii Nicolai Santha de Mera, in possessionibus Mera predicta, Wakmera et Eghazasmera vocalis in comitatu Hewesiensi existentes ac alias universas possessiones et portiones possessionarias eiusdem condam Georgii in quibuscumque comitatibus regni nostri habitas, que per defectum seminis eiusdem condam Georgii ad sacram dicti regni nostri coronam nostramque maiestatem iuxta antiquam et approbatam eiusdem regni nostri consuetudinem rite et legitime devolute esse perhibentur, item totum et omne ius nostrum regium, si quod in eisdem portionibus possessionariis etiam alias qualitercumque haberemus aut nostram ex quibusvis causis, viis, modis et rationibus concernerent maiestatem, simulcum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis et vinearum promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis et locis molendinorum, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis, premissis sic ut prefertur, stantibus et se habentibus, memoratis Johanni ac Michaeli patri, nec non Lamperto et Georgio fratribus eiusdem Johannis carnalibus, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas pariter et habendas, salvo iure alieno, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante, quas in formam nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate. Datum in castris exercitus nostri prope villam Radosnya, in festo conversionis beati Pauli apostoli, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo, regni nostri anno quartodecimo, coronationis vero octavo.

A papírszelettel fedett pecsét a szöveg alján van. Eredetije az orsz. ltban N. R. A. 78. 7. dipl. oszt. 17.280. alatt' őriztetik.

XLI.

1475. Verpelét, aug. 7. Mátyás király parancsa folytán Heves vármegye alispánja és szolgabírái Lévai Cseh János és neje, úgy Szöllösi László, Fogacsi Bánó György és társaik ellen panaszolt hatalmaskodások tárgyában eszközölt vizsgálatról jelentést tesznek.

Serenissimo principi domino et domino Mathie dei gratia regi Hungarie, Bohemie, Dalmatie, Croatie etc. domino nostro gratiosissimo Jacobus de Thoronalya ac Johannes de Balabocz vicecomites et iudices nobilium comitatus Hevesiensis servitia perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas nos literas eiusdem vestre serenitatis inquisitorias nobis directas summo cum honore, quo decuit, recepissemus in hec verba:

Mathias dei gratia rex Hungarie, Bohemie, etc. Fidelibus nostris comitibus vel vicecomitibus et iudicibus nobilium comitatus Hewesiensis salutem et gratiam. Dicitur nobis in personis fidelium nostrorum egregiorum Johannis et Georgii de Bessenew ac Thome de Tharcza, quomodo circa festum beati Barnabe apostoli proxime preteritum egregius Johannes filius condam Ladislai Cheh de Lewa ac nobilis domina Adwiga alias relicta condam Nicolai Kompolthy de Nana, nunc vero consors eiusdem Johannis, quoddam predium prefatorum Johannis et Georgii de Bessenew Zewlesthelke vocatum ad dictam possessionem eorum Bessenew ab antiquo pertinens et possessum, item aliud predium antefati Thome de Tharcza Kewchhalom vocatum ad possessionem dicti Thome de Tharcza Kemlew appellatum similiter ab antiquo pertinens de consensu Johannis de Rede a manibus eorundem exponentium per Ladislaum Bodon de Bodonhaza ac Benedictum de Fyzes ac alterum Benedictum de Ders castellanum de Nana preter omnem viam iuris pro se indebite occupari fecissent et conservarent eadem occupative etiam de presenti, fenaque falcata plus quam ad trecentos curros se extendentia de eisdem prediis auferri et deportari fecissent potentia eorum mediante. Preterea circa festum beati Georgii martyris noviter preteritum, Ladislaus de Zewlews et Georgius Bano de Fogacz totales portiones possessionarias antefati Johannis de Bessenew in possessione Eghazasmera, Zentmartonmera et Vakmera vocata in comitatu Hevesiensi existente habitas modo simili via iuris sine omni a manibus eiusdem exponentis pro se indebite occupassent et conservarent easdem occupative etiam de presenti potentia mediante in preiudicium et damnum ipsorum exponentium valde magnum. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus unum vel duos ex vobis transmittatis, qui ab omnibus, quibus incumbit, meram de premissis experiatur certitudinis veritatem, quam tandem nostre personali presentie fideliter rescribatis. Datum Bude, feria tertia proxima post festum visitationis gloriose virginis Marie, anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, regni nostri anno decimo

octavo, coronationis vero duodecimo. Nos igitur mandatis eiusdem vestre serenitatis in omnibus obedire cupientes ut tenemur, unum ex nobis, videlicet Petrum de Domahaza iudicem nobilem ad premissas inquisitiones exequendas nostro pro testimonio fidedignum duximus transmittendum. Qui tandem exinde ad nos reversus, nobis retulit isto modo, quomodo in dicto comitatu Hevesiensi procedendo ab omnibus quibus decens et oportunum fuisset, nobilibus videlicet et ignobilibus diligenter de premissis investigando, omnia premissa et quevis premissorum singula suo modo acta, facta et patrata fuisse et esse rescivisset, prout eidem vestre serenitati dicta extitissent et quemadmodum tenor vestrarum per omnia clare contineret literarum prescriptarum. Datum in Werpleht, feria secunda proxima post festum gloriosissime Marie virginis de Niwe anno domini supradicto.

Hátlapján: Pro egregiis Johanne et Georgio de Bessenew ac Thoma de Tharcha contra egregium Johannem filium condam Ladislai Cheh de Lewa ac nobilem dominam Adwyga vocatam alias relictam condam Nicolai Kompolthy de Nana, nunc vero consortem eiusdem Johannis necnon Ladislaum de Sewlews et Georgium Bano de Fogacz et alios intrascriptos inquisitionis relatio.

Eredetiye papiron, zárlatán négy pecsét nyomával, a szerzőnél.

XLII.

1478. Buda, márczius 12. Báthori István országbíró előtt néhai Besse-
nyei Mihály alnádor fiai János és György, másrésről Szöllösi László,
Ambrus és Albert egyezsége lépnek.

Nos comes Stephanus de Bathor iudex curie serenissimi principis domini Mathie dei gratia regis Hungarie, Bohemie, Dalmatie, Croatie etc. Memorie commendamus tenore presentium quibus expedit universis significantes. Quod egregii Johannes et Georgius filii quondam Michaelis de Besenyew dicti regni Hungarie vicepalatini ex una, parte vero ab altera Ladislaus de Zewlez ac Ambrosius et Albertus filii eiusdem Ladislai prefatus etiam Ladislaus Pauli et Sandrini similiter filiorum suorum onera et cuncta gravamina in subnotandis in se assummendo personaliter coram nobis constituti per easdem partes sponte et manifeste relatum extitit simul et confessum in hunc modum: Quomodo ipsi ex plurimorum notabilium virorum et proborum dispositione in facto totalium possessionis Zent-Marthon Mera ac predii Wokmera et portionis possessionarie condam Georgii literati filii Simonis de dicta Mera in possessione Felsewmera in comitatu Hewesiensi existentis habite ipsos Johannem et Georgium de Besenyew ex donatione regia nomine iuris regii, et etiam pro quingentis florenis auri puri titulo pignoris concernentium talem inter se fecissent

dispositionem. Quod primo iidem Johannes et Georgius de Besenyew directam et equalem medietatem iam dictarum possessionis Zent Marthon Mera prediique Wokmera et portionis possessionarie dicti condam Georgii in predicta Felsewmera habite, simulcum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibuscumque ad dictam medietatem spectare debentibus eidem Ladislao de Zewles ac Ambrosio et Paulo ceterisque filiis suis ipsorumque heredibus masculinis universis dedissent, annuissent et in perpetuum contulissent, excepta curia propria antelati condam Georgii de Mera in dicta Felsewmera habita, quam iidem Johannes et Georgius simulcum medietate terrarum arabilium, pratorum, silvarum et fenilium ad ipsam curiam spectantium pro se reservassent. Alteram vero medietatem terrarum, silvarum, pratorum et fenilium ad dictam curiam propriam antefati Georgii spectantium simulcum molendino in fluvio Tharna per ipsum Ladislaum de Zewles ex novo constructo prefato Ladislao et suis filiis similiter perpetuo possidendam annuissent, prout dederunt et annuerunt nostri in presentia, ita videlicet, quod iidem Johannes et Georgius pro ipso molendino per dictum Ladislaum de Zewles facto, pro se modo simili unum locum molendini in dicto fluvio Tharna eligere et sibi ipsis aliud molendinum construi facere valeant in perpetuum possidendum, antefatus etiam Ladislaus de Zewles et sui filii pro prelibata propria curia dicti condam Georgii de Mera unum locum curie predictae equivalentem in dicta Zenth Marthon Meraya pro se eligere, in eodemque loco unam curiam construi facere valeant possidendam, terras autem arabiles, silvas, prataque et fenilia ad eandem spectantes et pertinere debentia eodem modo sicuti ad dictam curiam Georgii de Mera pertinentes eodem partes suo tempore inter se in duas partes equaliter dividere et possidere teneantur, et quod de piscibus in repleturis seu aggeribus molendinorum priorum supervenientibus partium quolibet debeat contentari, alterius vero partis pisces in sua repletura depiscare non presummat; et insuper iidem Johannes et Georgius directam et equalem medietatem predictorum quingentorum florenorum auri puri eidem Ladislao de Zewles et suis filiis in perpetuum relaxarunt et remiserunt. Assumerunt etiam iidem Johannes et Georgius, quod si amodo peramplius servitiis suis mediantibus a regia maiestate aliquas possessiones portionesque possessionarias obtinere valebunt extunc cum prefato Ladislao de Zewles et suis filiis easdem equaliter dividere et conservare teneantur; e converso etiam prefatus Ladislaus et sui filii in satisfactionem et recompensam omnium premissorum directam et equalem medietatem centum et quinquaginta florenorum auri puri, quos iidem nobili domine Margarethæ relicte dicti condam Georgii eidem ratione premissarum possessionis prediique et portionis possessionarie dicti condam Georgii pro dote et rebus suis parafternalibus persolvissent, eisdem Johanni et Georgio relaxassent, prout relaxarunt co-

ram nobis. Preterea conclusum est per partes, quod si temporis in eventu super premissis possessionibus et portionibus possessionariis dicti condam Georgii de Mera modo iam dicto per partes divisus alique lites undecunque suscitarentur, extunc partes predictae simulcum universis literis et literalibus instrumentis superinde confectis et emanatis expensisque penes sese insurgere et intra et extra iudicium sese in eisdem protegere et conservare teneantur, casu vero, quo quandocumque temporis in eventu ab aliqua partium predictarum aliqua particula ex premissis portionibus per quemcumque actorem iure mediante alienaretur, extunc eedem partes residuum pretactarum portionum possessionariarum apud ipsas partes remanens inter se in duas partes equaliter dividere et conservare teneantur, tali vinculo per partes in se assumpto mediante, quod si qua partium prescriptarum iam dictam dispositionem temporis in processu infringere et in eadem contentare aut qualis de causa eidem contraire niteretur, ex tunc talis pars premissa infringere attentans contra partem alteram premissa suomodo persistentem et observantem in sexingentis florenis auri puri et ante litis ingressum persolendis convinci debeat et aggravari. Ad que premissa partes predictae sese sponte obligarunt nostri in presentia harum nostrarum, quibus sigillum nostrum autenticum est appensum vigore et testimonio literarum mediante. Datum Bude in festo sanctissimi Gregorii pape. Anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo octavo.

A függő pecsét elveszett. Eredetije orsz. ltár. N. R. A. 700. 2. dipl. oszt. 18.035.

XLIII.

1479. június 23. A jászói convent bizonyoságot tesz arról, hogy előtte néhai Sövári Sós Péter fia Miklós, neje néhai Syrrei Pócsi Péter leánya Potentiana és fiuk Péter személyesen megjelenvén, fiaik és leányaik, illetőleg testvéreik Lajos, László, György, Imre, Orsolya, Klára, Margit és Anna terheit és sérelmeit is magokra vállalván, Hevesmegyében az Eger vize mellett fekvő Sew és Tepély helységekbeni részjóságaikat Bessenyei János és Györgynek, néhai Bessenyei Mihály alnádor fainak, 80 arany forintért örökösén eladták, magokra s örököseikre szavatosságot vállalván és egyszersmind a Sós Miklós és néhai Bessenyei Mihály alnádor közt Gúthi Ország Mihály nádor előtt a szerződő felek valamelyikének magtalan halála esetére az egész említett helységekbeni kölcsönös örökösödésről régebben kötött egyezséget erejében meghagyván.

Közölte Teleki József gr. Hunyadiak kora XII. köt. 91. 1

XLIV.

1480. Buda, márczius 4. Báthori István országbíró előtt Bessenyei János Abád, Mezőszentgyörgy és több más Hevesmegyében levő helységekbeli birtokának fele részét 1000 aranyforintért Szöllősi Györgynek zálogba adja.

Nos comes Stephanus de Bathor iudex curie serenissimi principis domini Mathie dei gratia regis Hungarie, Bohemie, Dalmatie, Croatie etc. memorie commendamus, quod Johannes de Bessenyew coram nobis personaliter constitutus est confessus in hunc modum: quomodo ipse pro quibusdam suis necessitatibus ipsum ad presens summe urgentibus evitandis directam medietatem totalium portionem possessionariarum in possessionibus Abad, Mezewzenth Gywrgh, alio nomine Paly, Zewles, Nagh Ivan, Zenth Jakab, Kaghmath, Zenthkozmademyen, Gyama, Kys Igar, Cherewkez, Zenth Imreh, alio vocabulo Kewlab et curie nobilitaris in eadem Zenth Imreh site, item Zenthmyklos et Pethry vocatis omnino in comitatu Hewesiensi existentibus habitarum, simul cum portione vadii et tributii in dicta possessione Abad exigi soliti, ceterisque cunctis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris puta arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus et generaliter quarumlibet utilitatum et pertinentiarum integritatibus prefatum Johannem ex legitima fassione et in pignoratione generose domine Barbara consortis egregii Georgii filii Sebastiani de Geche concernentem egregio Georgio de Zewles pro mille florenis auri puri ab eodem, ut dixit, iam plene receptis et levatis titulo pignoris usque tempus redemptionis eiusdem transscripsisset et impignorasset imo impignoravit coram nobis tali modo, quod dum et quandocunque prefato Johanni de dicta Bessenyew, vel his quorum legitime redemptioni prescriptarum medietatum antelatarum portionum possessionariarum ab eodem Georgio redimendi facultas affuerit, extunc prefatus Georgius rehabitis et ad se receptis dictis mille florenis auri eandem eidem vel eisdem pacifice remittere et resignare deberet et teneretur difficultate et renitentia sine omni, assummens nihilominus prefatus Johannes memoratum Georgium de dicta Zewles in pacifico dominio eiusdem medietatis dictarum portionum possessionariarum et cunctarum utilitatum earundem contra quoslibet impetitores tueri, protegere et conservare suis propriis laboribus et expensis testimonio presentium mediante. Datum Bude sabbato proximo ante dominicam Oculi. Anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo.

Hátlapján pecsét esekély töredékivel. Két példányban őriztetik az orsz. ltárban N. R. A. 687. 28. dipl. oszt. 18.341.

XLV.

1484. Encesdorf, decz. 21. Mátyás király parancsa a nyitrai egyház vicariusához, hogy azokat az okleveleket és ingóságokat, melyeket nála Apolina, Elefánthi Andrásné letéteményezett, leányának Dorottyának, a ki Bessenyei György neje, szolgáltassa ki.

Mathias dei gratia rex Hungarie, Bohemie etc. fideli nostro venerabili vicario ecclesie Nitriensis in spiritualibus causarum auditori generali salutem et gratiam. Exponitur maiestati nostre in persona nobilis domine Dorothea vocate filie condam Andree de Elefanth, nunc consortis nobilis Georgii de Bessenew, quod licet preteritis temporibus condam domina Apolina mater dicte domine exponentis, cum in humanis agebat, certas res et bona, presertim literas et literalia instrumenta factum diversarum possessionum portionumque et iurium possessionariorum predictae domine exponentis tangentia et concernentia apud manus tuas tanquam fideles causa tutorie conservationis deposuerit et locaverit, tamen tu huiusmodi res et bona ac literas et literalia instrumenta ad plurimas requisitiones pretacte domine exponentis hactenus reddere et restituere recusasses et recusares usque inpresentiarum in grave preiudicium supradicte domine exponentis ac damnum manifestum. Cum autem cuique id quod suum est, iustitia reddi inbeat, ideo fidelitati tue harum serie firmiter mandamus, quatenus visis presentibus rebus sic stantibus, prenarratas literas ac literalia instrumenta, resque et bona per annotatam condam dominam Apolina manibus tuis, ut prefertur depositas et locata, antedicte domine exponenti . . . sine defectu reddere ac restituere debeas, alioquin si secus feceris, extunc volumus, quod duodecimo die post presentium exhibitionem coram nostra maiestate, ubi eo tunc deo dante erimus constituti, personaliter compareas, rationem detentionis dictarum rerum et bonorum, nec non literarum et literalium instrumentorum redditurus, aliud ergo facere non ausurus. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in Encesdorf, in festo beati Thome martyris, anno domini millesimo quadringentesimo octogesimo quarto.

Papiron, előlapján a veresbe nyomott királyi kis pecséttel. Eredetije gyűjteményemben.

XLVI.

1504. Buda, november 20. Ulászló király parancsa az egri káptalanhoz, hogy Bessenyei Györggyöt és Tharczai nagy Demeter nejét, Katalint, az örökül rájok szállott Ecseg, Ludas, Kenderes, Bó, Fogacs, Ivánka és Csókás birtokába igtassa be.

Uladislaus dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. Fidelibus nostris capitulo ecclesie Agriensis salutem et gratiam. Dicitur nobis in personis nobilium Georgii de Besenyew ex condam

nobili domina Margaretha, filia olim Michaelis de Lwdas procreati et domine Catharine consortis Demetrii magni de Tharcza, ex nobili condam domina Dorothea filia dicti olim Michaelis de Lwdas progenite, quomodo ipsi in dominium totalium portionum possessionariarum ipsius olim Michaelis de Lwdas, in possessionibus Echeg in de Bekes, ac Lwdas predicta, Kenderes, Bew, Fogach, nec non prediis Ivanka et Chokas in Hewesiensi comitatibus existentium habitarum, ipsos exponentes iure hereditario concernentium legitime vellent introire. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem, pro testimonio fide dignum, quo presente Gregorius, aut Albertus, vel Franciscus de Dorman, sin Valentinus de Erdewtelky, sive Emericus de Zenthmaria, aliis absentibus homo noster, ad facies dictarum possessionum Echeg ac Lwdas, Kenderes, Bew, Fogach, nec non prediorum Ivanka et Chokas, consequenterque prescriptarum totalium portionum possessionariarum annotati condam Michaelis de Lwdas, in eisdem habitarum vicinis et commetaneis earundem universis, inibi legitime convocatis et presentibus accedendo introducat prefatos exponentes in dominium earundem, statuaturque easdem eisdem, simul cum cunctis ipsarum utilitatibus et pertinentiis quibuscumque, premissis iure eisdem incumbente, perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum, contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatos exponentes, nostram personalem in presentiam ad terminum competentem, rationem contradictionis eorum reddituros et post hec huiusmodi introductionis et statutionis seriem, cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premissis statutioni intererunt, nominibus, terminoque assignato, ut fuerit expediens, eidem nostre personali presentie fideliter rescribatis. Datum Bude, feria quarta proxima post festum beate Elysabeth vidue, anno domini millesimo quingentesimo quarto.

Az egri káptalan 1505. évi január 19-én kelt átiratából.

XLVII.

1505. jan. 19. Az egri káptalan Ulászló király parancsára jelenti, hogy midőn Bessenyei Györgyöt és Tharczai Demeternét Ecseg és több más helység birtokába igtatták volna, Ludasi János és András személyében Érky Kelemen ellenmondott.

Serenissimo principi domino Uladislao, dei gratia regi Hungarie et Bohemie etc. domino ipsorum gratiosissimo capitulum ecclesie Agriensis orationes in domino perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas, nos literas eiusdem vestre serenitatis introductorias et statutorias nobis preceptorie directas, summo cum honore recepisse in hec verba: (*Lásd XLVI. sz. a.*) Nos itaque mandatis ipsius vestre serenitatis obedire volentes, ut tene-mur, una cum prenominato Gregorio de Dorman homine eiusdem

vestre serenitatis, nostrum hominem, videlicet discretum Paulum presbyterum, rectorem altaris beatorum Petri et Pauli apostolorum in eadem ecclesia nostra fundati, ad premissam statutionem faciendam, nostro pro testimonio duximus transmittendum. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis uniformiter retulerunt, quomodo ipsi sabbato proximo ante festum Epiphaniarum domini, proxime preteritum, ad faciem dicte possessionis Fogach consequenterque prescripte totalis portionis possessionarie annotati condam Michaelis de Lwdas in eadem habite, vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et presentibus accessissent, ibique dum idem homo vestre serenitatis dicto nostro testimonio presente, eodem die prefatos exponentes, in dominium eiusdem introducere, eandemque eisdem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuscumque premissis iure eisdem incumbente perpetuo possidendas statuere, et tandem iterum ad facies prescriptarum possessionum Echeh ac Lwdas, Kenderes, Bew, nec non prediorum Ivanka et Chokas consequenterque prescriptarum totalium portionum possessionariarum annotati condam Michaelis de Lwdas in eisdem habitarum accedendo prefatosque exponentes in dominium earundem introducere, ac easdem eisdem simul cum cunctis ipsarum utilitatibus et pertinentiis quibuscumque premissis iure eisdem incumbente perpetuo possidendas similiter statuere voluissent, tunc providus Clemens Erky, in preacta possessione Fogach commorans iudex et iobbagio nobilium Johannis et Andree de Lwdas predicta illic adherens statutioni prescriptarum portionum possessionariarum, tam in prenotata possessione Fogach, quam etiam in prescriptis possessionibus Eczeg, Lwdas, Kenderes, Bew, nec non prediis Ivanka et Chokas habitarum, ibidem in facie eiusdem portionis possessionarie in prenotata possessione Fogach habite, in personis eorundem Johannis et Andree de Lwdas contradictionis velamine obviasset, ob quam quidem contradictoriam inhibitionem, idem homo vestre serenitatis, ut prefertur, antelato nostro testimonio presente ibidem eadem die evocasset eosdem Johannem et Andream de Lwdas ad octavas festi beati Georgii martyris nunc venturas, contra annotatos exponentes vestre serenitatis personalem in presentiam, rationem contradictionis eorum reddituros. Datum sedecimo die diei introductionis et statutionis prenotatarum. Anno domini millesimo quingentesimo quinto.

A jászói konvent 1818-iki átiratából, mely szerint az eredeti oklevelet a nagybesenyői Bessenyei család fölmutatta.

XLVIII.

1538. Buda, márcz. 22. Szapolyai János király előtt Ráskai István Nógrádvármegye főispánja Gávay Imre és Lukács részére azoknak Szabolcsvármegyében fekvő Gáva helységben általa birt javait visszabocsátja.

Nos Joannes dei gratia rex Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. memorie commendamus per presentes, quod magnificus Stephanus de Raska comes comitatus Newgradiensis coram nobis personaliter constitutus sponte et libere confessus est hoc modo, qualiter ipse ad intercessionem nonnullorum dominorum, prelatorum ac baronum, potissimum vero reverendi fratris Georgii electi ecclesie Waradiensis ac thesaurarii et consilarii nostri totum et omne ius suum omnemque iuris proprietatem, quod et quam ipse in totali portione possessionaria egregiorum Emerici et Luce de Gawa in eadem possessione Gawa in comitatu de Zabolch existente habita qualitercunque habuisset, aut etiam in futurum se habere sperasset in prefatos Emericum et Lucam de Gawa, ipsorumque heredes et posteritates universas in perpetuum transtulisset, eisdemque cessisset et contulisset immo transtulit, cessitque et contulit plenum cum effectu coram nobis. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum Bude, secundo die festi beati Benedicti abbatis, anno domini millesimo quingentesimo tricesimo octavo. Lecta.

Papiron, előlapjára nyomott birói piros pecséttel, eredetije gyűjteményekben.

XLIX.

1551. Telegd, szept. 28. János Zsigmond védi Gávay Lukács panasza folytán, védi Gávay Jánost, Horváth Antalt és Orossy Jánost a váradi káptalan által idézteti.

Johannes secundus dei gratia electus rex Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. fidelibus nostris capitulo ecclesie sancti Stephani protomartiris de promontorio Waradiensi salutem et gratiam. Expositum est maiestati nostre in persona fidelis nostri egregii Luce Gaway de Weed, qualiter circa festum beati Jacobi apostoli in anno domini millesimo quingentesimo quinquagesimo transacto preteritum egregius Johannes Gaway de eadem Weed predicta nescitur unde motus, quorumve fretus consiliis, totalem portionem possessionariam ipsius exponentis in predicta possessione Gawa in comitatu de Zabolch existente habitam ipsum equali iure sanguineo concernentem in cuius quidem quieto et pacifico dominio idem exponens a multis perstitisset annis, quam licet idem exponens ab alienis manibus multis fatigiis et expensis recuperasset et idem Johannes Gaway ex ipsa portione possessionaria predicta expellendo et manibus suis assumpto egregio olim Benedicto de Sered

presidio eiusdem stipatus exceperisset ac sibi ipsi eandem portionem simulcum universis eiusdem utilitatibus et pertinentiis ad eandem de iure ac ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus occupasset potentia mediante, item acervos frugum hordei et avenarum duos eiusdem exponentis ibidem habitos trituri eorumque gramina trituri in usum suum convertendo, quo sue placuisset voluntati fecisset, simili potentia mediante, in quibus salvis actibus potentiariis eidem exponenti plus quam mille florenorum damna intulisset, inferrique fecisset. Ceterum circa festum beati Michaelis archangeli in anno domini 1552 (*igy*) transacto preteritum egregius Anthonius Horwath pro tunc in possessione Kewbeolkwth commorans missis et destinatis quibusdam servitoribus suis in et ad hospitium ipsius exponentis in possessione Nagy Marya in comitatu Bihoriensi existente irruendo mancipium quoddam tureicum nomine *ywoyn* ipsius exponentis vi abduci et quo sue placuisset voluntati fecisset potentia mediante, propter quod quidem mancipium pro redemptione eius socii ipsius exponentis florenos centum ab eodem iuris requisitione extorquere intenderunt, quod demta poena potentie pro ducentis florenis pati noluisse. Ceterum circa festum beati Georgii martyris in anno iam cuius tertia instaret annualis revolutio egregius Johannes Orossy, nescitur unde motus, iobagionem ipsius exponentis providum videlicet Andream Harangy in portione possessionaria ipsius exponentis in predicta possessione Harangy in comitatu de Zabolcs existente commorantem, in campo predictae possessionis portionis possessionarie ipsius exponentis arantem simulcum aratro bobusque et familia secum habitis introduxisset in suam portionem possessionariam in predicta possessione Orros habitam et quoad sue placuisset voluntati, illic detinuisse, tandemque . . . tantum dimisisset potentia mediante, quod idem exponens demta poena potentie pro centum florenis pati noluisse, et quia huiusmodi cause instar aliarum causarum ex publicis constitutionibus adiudicari solitarum in curia nostra regia pro quintodecimo die per nostram maiestatem discuti solent et adiudicari, proinde fidelitati vestre harum serie firmiter committimus et mandamus, quatenus presentes literas nostras memoratis Joanni Gaway, Anthonio Horvatt et Joanni Orossy per vestrum testimonium fide dignum exhiberi et presentari faciatis, qui si personaliter reperiri poterint, eosdem ibidem personaliter, alioquin de domo habitationis sue solite eiusdem residentie ammoneat eosdem, dicatque et committat eisdem verbo nostro regio, ut ipsi decimoquinto die a die admonitionis ipsis fiende computando in curia nostra regia nostra scilicet in presentia personaliter vel per procuratores ipsorum legitimos coram nobis comparere debeant et teneantur rationem superinde redditurum (*igy*) certificantes nihilominus eosdem ibidem, ut sive ipsi termino in predicto coram nobis compareant sive non, nos ad partis comparentis instantiam id faciemus in premissis, quod iuris erit ordo. Et post hec vos huiusmodi exhibitionis, amonitionis

et certificationis vestre seriem, ut fuerit expediens, cum amonitorum et certicatorum nominibus terminum ad predictum nobis fideliter rescribatis. Datum in oppido Thelegd, feria secunda proxima post festum beati Mathei evangeliste, anno millesimo quingentesimo quinquagesimo primo.

Papiron, eredetije a szerzőnél.

L.

1561. Görgény, febr. 20. János Zsigmond adománylevele Gávai János részére, melyben ennek a magvaszakadt Ráskai István gávai részjóságát adományozza.

Nos Johannes secundus dei gratia electus rex Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. Memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit universis. Quod nos cum ad nonnulorum fidelium nostrorum supplicationem maiestati nostre propterea factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelibus servitiis fidelis nostri egregii Joannis de Gawa, que ipse sacre primum regni nostri Hungarie corone ac deinde maiestati nostre pro locorum et temporum diversitate iuxta possibilitatis sue exigentiam exhibuit et impendit, totalem igitur et integram portionem possessionariam magnifici quondam Stephani Raskay in possessione prefata Gawa in comitatu de Zabolch existenti habitam, que per mortem et defectum seminis eiusdem Stephani Raskay ad sacram dicti regni nostri Hungarie coronam, consequenterque collationem nostram regiam, iuxta antiquam et approbatam eiusdem regni nostri Hungarie consuetudinem atque legem rite et legitime devoluta esse perhibetur et redacta, totum item et omne ius nostrum regium, si quod nos in eadem totali portione possessionaria alias etiam qualitercumque haberemus, aut eadem nostram ex quibuscumque causis, viis, modis et rationibus concerneret maiestatem, ac pariter cum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, ad eandem et idem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, rebus sic ut prefertur stantibus et se habentibus, memorato Joanni Gavay, suisque heredibus et posteritatibus universis in perpetuum dedimus, donavimus et contulimus. Imo damus, donamus et conferimus. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum, que dum nobis in specie reportate fuerint, easdem in formam privilegii redigi faciemus. Datum in arce nostra Georgen, vigesimo die mensis februarii, anno domino millesimo quingentesimo sexagesimo primo.

Johannes electus rex m. p.

Michael Chyaky m. p.

cancellar.

Eredetije patens alakban papiron, előlapra nyomott ép piros pecséttel, gyűjteményemben.

II.

1570. Berczel, deczember 2. Besseney Mihály végrendelete.

In nomine domini Amen. 1570.

En Besenyey Mihály az én atyámfia előtt Fanchaly János előtt, mely Fanchaly János mostan Zabócz vármegyébe esküdt szolgabíró, ilyen testemontomat teszek.

Először feleségemnek Rédey Ágota aszszonnak hagyom ez Bercely-beli részemet tíz jobbágyaival rétével, szántóföldével és egyéb jüvedelmével egyetembe holtáig úgy bírja, mint sajátját.

Annakutánna hagyok hat szekeres lovat neki, egy új vasas kocsit, egy új vasas társzekeret, egy fahordó vasas szekeret, tizenhat borjus tehént, a mi néműt ő szeret barmom közül, tíz ökröt, a mely Lázár András kezénél vagyon minden szerszámával ekéivel egyetembe, disznóm a mi vagyon, azt is neki hagyom, Besenyey Mathjsnak abba hetet adtam, ménesemet senki sehová ne szaggassa, hanem feleségemnek minden esztendőbe az vehmébe, ennek kiüle a mi vagyon Kágyán, az nagy szőlőnek az borát, csak háromfelé, egyik részét adják az én felül megirt feleségemnek, a másikat Mathyasnak, az harmadik részt az kissebbik fiamnak Mihálynak. Ezt én nem ok nélkül hagyom így, mert én mindegy tövig én csináltottam.

Ez én feleségem dolgát nem ok nélkül hagyom így, mert Bécsbe hova jártomba pénzét száz forintját költöttem el, mikor én ötet ide hoztam, kocsit hozott lovastúl, tehént hozott, gyisznót hozott, ebbe kegyég senki ötet meg ne háborítsa.

Továbbá könyörgök én az én kegyelmes uramnak, hogy tekintse meg előszer az istent annak utánna az ő nemes úri nemzet voltát, annak utánna sok esztendőűl fogja jámbor hűség szolgálatomat, ne vesse el az én szegén árváimot szeme elől ez egy árva feleségemet senkinek meg ne hagyja nyomorítani, ennek kiüle a mi vagyon minden jószágomat hagyom az én fiaimnak és egyéb marhámat, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Actum in Bercel die sabatho proximo ante festum Nicolai anno domini millesimo quingentesimo septuagesimo.

Idem Besseney Mihál,

manu propria.

Eredetije papíron, Nemz. muzeum. Rédei levéltár.

LII.

1576. Az egri káptalan előtt Bessenyei György, Mihály István és Mátyás nevében Lázár András, Földessy Tamás azon végrendeleti intézkedése ellen, hogy berczeli javait nejének Lasztóczi Zsófiának hagyta, tiltakozik.

Nos capitulum ecclesiae Agriensis memoriae commandamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis. Quod prudens et circumspectus Andreas Lázár, colonus egregiorum Georgii, Michaelis, Stephani et Mathie Bessenyei liorum utputa: egregii quondam Michaelis Bessenyei filii Georgii similiter Bessenyei ex generosa quondam domina Elena Berczeli consorte eiusdem Georgii Bessenyei, filia egregii olim Thomae Berczeli, filii Andreae . . . Nicolai filii Jacobi, filii egregii olim Johannis Gallici alias Olasz, castellani arcis Bodvakeő in portione . . . rum possessionaria in eadem Berczel in comitatu de Zabolch existente habita commorans, nostram personaliter veniens in praesentiam nominibus et in personis praefatorum dominorum suorum per modum solennis protestationis et inhibitionis . . . bis significari curavit in hunc modum. Quod egregius Thomas Földessy filius . . . Földessy, ex generosa quondam domina Ursula Berczeli, filia Johannis, filii praefati Thome Berczeli, filii iam praefati Andreae, filii praefati Nicolai, filii Jacobi, filii praenominati Johannis Gallici, alias Olasz susceptus . . . articulo et agone mortis suae existens, coram certis et probis viris quandam testamentariam dispositionem fecisset, atque condidisset, per eandemque tabulam testamenti, quandam portionem denotatorum protestantium in praenarrata possessione Berczel ac praeallegato comitatu de Zabolch existentem tam generosae dominae Sophiae Lasztóczy consorti suae iure perpetuo et irrevocabiliter . . . filios liorum et haeredum per haeredes tenendam et possidendam contra apertissima iura et iuris successionem consuetudinem regni Hungariae legasset in praeiudicium unde facta huiusmodi solenni protestatione praedictus quorum supra praescriptam tabulam dictae testamentariae . . . ratione praevia factam, tanquam iuribus ipsorum protestantium suis punctis, clausulis, et articulis ac in sui parte Lasztóczy tanquam personam sterilem, haeredibus ex lumbis entem, et deficientem ab ulteriori detentione, abalienatione, usuum denique perceptione libet iam factis, vel fiendis prohibuisset contradicendo manifeste coram nobis. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum feria sexta ipso festo die beati apostoli, anno domini millesimo quingentesimo septuagesimo sexto.

Az egri káptalan 1755. évi átiratából.

LIII.

1576. Gyulafehérvár, jul. 28. Báthory Kristóf erdélyi vajda patens levele Gáway Miklós részére, melylyel az ő és testvére Gáway Lukács összes, Erdélyben vagy a partiumban folytatott vagy megkezdendő póreire egy év és három napi halasztást enged, illetve addig ellenök semmi pör nem indítható vagy folytatható.

Christophorus Bathory de Somlyo waywoda Transsilvanus et Siculorum comes etc. Universis et' singulis egregiis nobilibus comitibus vicecomitibus et iudicibus nobilium quorumque comitatum tam Transsilvaniensium quam etiam partibus regni Hungariae ditioni nostrae subiectorum, item magistris nostris prothonotariis, directori causarum nostrarum et assessoribus sedis nostrae iudiciariae, cunctis etiam aliis iudicibus et iustitiariis regni modernis et futuris praesentes visuris salutem et favorem. Cum egregius Nicolaus Gaway provisor magnifici domini Christophori Hagmas de Beregzo perpetui comitis comitatus Zolnok Interioris, supremi generalis capitanei regni Transsilvanie etc. affinis nostri, observantes in arduis et publicis negotiis non solum ipsum dominum Hagmasy, sed etiam regnum istud concernentibus assidue versari et occupari, nec ob id prosecutioni actionique vel etiam defensionis causarum suarum, tam per ipsum contra alios, quam per alios quoslibet contra se motarum, vel movendarum prospicere commode possit ac valeat, proinde universas et quaslibet causas tam suas, quam Lucae Gaway fratris sui elementer in spatium unius integri anni et trium dierum a data praesentium computando differendas et prorogandas duximus, prout differimus et prorogamus praesentium per vigorem. Quocirca vobis harum serie committimus et mandamus firmiter, ut visis praesentibus, vos quoque praescriptas universas causas dictorum Nicolai et Lucae Gaway tempus infra praemissum pro dilatis et prorogatis habere, neque eosdem interea ad quorumvis instantiam vestro astare iudicatu et iudicio cogere et compellere, aut propterea in persona vel bonis et rebus suis universis quovis modo turbare, damnificare debeatis, nec sitis ausi modo aliquali et alias ne feceritis. Praesentibus perfectis exhibenti restitutis. Datum Albae Juliae, vigesima octava die mensis Julii, anno domini millesimo quingentesimo septuagesimo sexto.

Christophorus Bathory
de Somlyo mp.

Eredetije papiron, előlapra nyomott piros pecsétel, patens alakban szerzőnél.

LIV.

1579. Pozsony, deczember 7. A magyar országtanács ajánlólevele Ernő főherceghez, Kátay Ferencz és Bessenyei György részére, hogy ezeknek, mint a Horvát Boldizsár árvái gondnokainak, adassanak ki ezen árvák minden javai.

Serenissime princeps, et domine domine clementissime. Fidelium servitiorum nostrorum in gratiam serenitatis vestrae humilem commendationem. Contulerat serenitas vestra tutelam liberorum egregii quondam Balthasari Horwath, egregiis Francisco Katay et Georgio Bessenyei, affinibus ipsorum orphanorum, amoto ab eiusdem tutelae cura egregio Clemente Doczy, vitrico puerorum propter malam administrationem, et iniunctum fuerat per serenitatem vestram domino Ruebero, ut orphanos eorumque bona a dicto Clemente Doczy, veluti malo tutore auferre et praefatis affinibus tradere deberet. Quod tamen nondum factum est, quamquam iuridicas quasdam revisiones inter partem utramque factas esse intelligimus, nondum tamen executioni demandatas. Itaque praedicti affines ipsorum orphanorum, nunc de novo ad nos accesserunt, cum quadam collaterali attestazione, ex qua patet dictum Clementem Doczy tutelam orphanorum male administrasse et bona illorum desolasse; simulque nos rogarunt, ut in ipsorum commendationem ad serenitatem vestram scriberemus. Quoniam autem iuxta leges regni Vngariae suspecti tutores de mala administratione per quoslibet accusari possunt, et alii idonei tutores extra omnes iudiciorum terminos adhiberi solent, ipsorum petitione inducti, supplicamus vestrae serenitati, uti domino nostro clementissimo digneter dicto domino Rubero sicuti antea ita denuo mandare, ut ex manibus praefati Clementis Doczy, veluti suspecti tutoris, vel aliorum quorum nempe manibus partem eorundem bonorum medio tempore idem Clemens Doczy sub colore quodam tradidisse dinoscitur, tam orphanos, quam eorum bona statim et de facto excipiat, ac praedictis Francisco Katay et Georgio Bessenyei affinibus eorundem per serenitatem vestram substitutis tradat et assignet. Quod quidem de iure regni fieri posse videtur, postquam non sit sustinendum ut suspecti et dilapidatores, qualis dictus Clemens Doczy esse ex praefata attestazione apparet, ulterius orphanorum bona et ipsos simul opprimat. Quod reliquum est deus optimus maximus serenitatem vestram servet diutissime sanam et incolumem. Posonii, 7 die Decembris 1579. Eiusdem serenitatis vestrae fideles servitores locumtenens, caeterique consilarii, iudices regni ordinarii et sedis iudicariae sacratissimae caeserae et regiae maiestatis iurati assessores.

Külczim: Serenissimo Principi, et domino domino Ernesto, Archiduci Austriae, Duci Burgundiae, comiti Tyrolis etc. Domino domino nobis clementissimo.

Eredetiye, melyen nyolcz pecsét töredékei láthatók, gyűjteményemben.

LV.

1581. Sátoralja-Újhely, január 1. Novák Urbán a s.-a-újhelyi pálosok vikáriusa Ecsed és Kenderes helységeiben birt haszonbérletre nézve Besse-nyey Györgyöt nyújtatja.

Ego frater Urbanus Novak vicarius fratrum heremitarum ordinis s. Pauli primi heremitæ monasterii Patak Wyhel, fateor et recognosco per praesentes literas, quod egregius Georgius Besse-nyey illam pecuniariam summulam, florenos videlicet viginti, quam nobis et nostro ordini ratione quarundam portionum possessionariarum quarundam duarum possessionum nostrarum Echét et Kenderes vocatarum titulo arendae annuatim solvere tenebatur, nobis integre deposuit. In cuius rei fidem et testimonium hasce literas meas sigillo et chyrographo meo roboratas eidem duxi dandas. Actum in dicto monasterio Patak Wyhel in festo Circumcisionis domini, anno eiusdem 1581.

Idem qui supra vicarius manu propira.

Papíron, rányomott gyűrű-pecséttel, melyben kenyértartó holló felett F. V. N. betűk láthatók; eredetije a szerzőnél.

LVI.

1582. Nagyszombat, jun. 1. Rudolf király nevében kiadott oklevél, melyben Besse-nyey György fölperesnek Vetéssy László ellen több rendbeli ék-szerek és ingók kiadása iránt folyt peres ügyében a váradi káptalan által Báthori András országbíró megkeresésére teljesített idézésről szóló jelentés s a kir. személynök bírságoló végzése alperes kérelmére átiratik.

Nos Rudolphus secundus dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae etc. Damus pro memoria, quod cum in quadam causa et differentia inter fideles nostros egregium Georgium Besse-nyey, ut actorem ab una, parte vero ab altera egregium Ladislaum Wetessy, veluti in causam attractum, coram personali praesentia nostra vertendo, feria quinta proxima post dominicam Exaudi in praesenti termino celebratorum generalium iudiciorum octavi diei festi beati Georgii martyris proxime praeteriti, ad quem videlicet terminum universae causae fidelium regnicolarum nostrorum decem et septem comitatum, partium utputa praedicti regni nostri Hungariae Superioris et Transtibiscialium ac aliorum etiam nonnullorum huc vicinorum comitatum iuxta contenta articulorum novarum constitutionum publicarum Posoniensium superinde editorum hic Tyrnaviae adiudicari solitae vigore eorundem articulorum per maiestatem nostram generaliter fuerant prorogatae, per nobilem Georgium Militycz legitimum procuratorem dicti Georgii Besse-nyey actoris quaedam binae literae, unae spectabilis et magnifici quondam comitis Andreae de Bathor

alias iudicis curiae quondam serenissimi principis domini Ferdinandi imperatoris et regis etc. avi scilicet nostri colendissimae reminiscentiae exhibitoriae, ammonitoriae et certificatoriae ac honorabilis capituli ecclesiae sancti Stephani protomartyris de promontorio Waradiensi superinde relatoriae, alterae vero nostrae iudiciales seu byrsagiales contra antelatum Ladislaum Wetessy in causam attractum coram dicta personali praesentia nostra in iudicio exhibitae fuissent et praesentatae; mox nobilis Wolfgangus Sary pro praefato Ladislao Wetessy in causam attracto cum spectabilis et magnifici comitis Nicolai de Bathor iudicis curiae et consilarii nostri literis procuratoriis eandem nostram personalem exurgendo praesentiam paria earundem binarum literarum per annotatam personalem presentiam sibi dari postulavit. Quarum primarum videlicet dicti quondam comitis Andreae de Bathor olim iudicis curiae dicti quondam avi nostri exhibitoriarum, ammonitoriarum et certificatarum tenor talis est:

Serenissimo principi et domino domino Ferdinando divina favente clementia Romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regi semper augusto, infanti Hispaniarum, archiduci Austriae etc. domino ipsorum clementissimo, capitulum ecclesiae sancti Stephani protomartyris de promontorio Waradiensi, orationum suffragia devotarum perpetua cum fidelitate. Vestra noverit maiestas nos literas spectabilis et magnifici domini comitis Andreae de Bathor Zathmariensis et de Zabolch comitatum comitis et iudicis curiae vestrae maiestatis exhibitorias, ammonitorias pariter et certificatorias pro generosa domina Dorothea filia egregii quondam Balthasaris de Spacza consorte videlicet Michaelis de Bessenyaw castellani castri Eched confectas et emanatas, nobisque amicabiliter loquentes et directas summa, qua decuit, cum reverentia et obedientia recepissee in haec verba:

Amicis suis reverendis capitulo ecclesiae sancti Stephani protomartyris de promontorio Waradiensi, comes Andreas de Bathor Zathmariensis et de Zabolch comitatum comes, necnon iudex curiae serenissimi principis et domini domini Ferdinandi divina favente clementia Romanorum, Hungariae, Bohemiae etc. regis semper augusti, infantis Hispaniarum, archiducis Austriae etc. salutem et amicitiam paratam cum honore. Dicitur nobis in persona generosae dominae Dorotheae filiae egregii quondam Balthasaris de Spacza consortis videlicet egregii Michaelis de Bessenyaw castellani castri nostri Eched, qualiter circa festum beati Gregorii papae in anno domini millesimo quingentesimo quadragesimo tertio transacto praeteritum decedente videlicet ab hac luce sine haeredibus utriusque sexus generosa quondam domina Elizabeth filia dicti quondam Balthasaris Spaczay sorore videlicet uterina ipsius dominae exponentis, alias relicta egregii quondam Balthasaris Chyre de Peer, ex post vero consorte egregii Antonii Wethessy de Therem, universae res aureae, argenteae, pecuniae paratae, puta duodecim

annuli aurei variis pretiosis lapidibus ornati, item in auro floreni ducenti, quatuor cuppae argenteae inauratae et quinta ex nuce muscata argento circumducta et in modum cyphi praeeparata, sex picaria argentea, unum cantharulum argenteum, una pelvis lotoria magna ex argento facta, coclearia argentea vigintiduo, balthea muliebria argentata et inaurata, item in paratis monetis et pecuniis floreni mille, item boves iugales quadraginta octo ad quatuor aratra sufficientes, pecora maiora, vaccae scilicet, iuveni, vituli et similia ducenta, oves sexcentum, equi curriferi sex, kochyferi equi quatuor, item una suba sabellina panno granato, altera suba mardurina damasco rubeo obductae, una vestis muliebris zoknya vocata ex damasco fimbriis, de veluto nigro facta; altera vestis similiter zoknya ex taphota alba, quatuor vestes modo simili zoknya de pannis diversi generis factae, necnon fruges et frumenta in aliquot acervis tam scilicet propriae eiusdem quondam dominae Elizabeth, quam dicti Balthasaris Chyre prioris domini et mariti sui absque haerede decessi et in eandem dominam Elizabeth relictam eiusdem de iure devolutae, omnino ad valorem duorum millium florenorum se extendentes, apud manus dicti Anthonii Wethessy domini et mariti sui remansissent et modo quoque haberentur, quae in dictam dominam exponentem optimo iure fraternalis successionis devoluta existunt et redactae, quas et quae eadem domina exponens ab eodem Anthonio Wethewssy iure repetere et pro se rehabere vellet lege regni requirente. Et quia huiusmodi causae instar aliarum causarum ex publicis constitutionibus adiudicari solitarum per nos ceterosque iudices regni ordinarios, in curia regia pro quinto decimo die adiudicari debent et terminari, pro eo amicitiam vestram harum serie hortamur et ordinaria, qua fungimur autoritate, nomine et in persona praefatae maiestatis regiae vobis committimus et mandamus, quatenus praesentes literas nostras memorato Anthonio Wethewssy per vestrum testimonium fidedignum exhiberi et praesentari faciatis, qui si personaliter reperiri poterit ibidem personaliter, alioquin de domo habitationis sive solitae eiusdem residentiae admoneat eundem, dicatque et committat eidem verbo regio, ut ipse praescriptas universas res annotatae dominae Elizabeth, sine haeredibus decessae, apud manus eiusdem relictas annotatae dominae Dorotheae exponenti, ad quam optimo iure successorio devolvi debent, restituat, alioquin evocet eundem contra annotatam dominam exponentem ad quintum-decimum diem diei huiusmodi evocationis ipsi exhibe factae competentem in curiam regiam, nostram scilicet in praesentiam rationem de praemissis redditurum efficacem, certificando eundem ibidem, quod sive ipse termino in praedicto coram nobis compareat, sive non, nos ad partis comparentis instantiam id faciemus in praemissis, quod iuri videbitur expediri. Et post haec huiusmodi ammonitionis, evocationis et certificationis seriem cum ammoniti et certificati nomine terminum ad praedictum, ut

fuerit expediens, praefato domino nostro regi suo modo fideliter rescribatis. Datum in arce nostra Eched, die festo beatae Luciae virginis, anno domini millesimo quingentesimo quinquagesimo quarto.

Nos itaque huiusmodi amicabile petitioni et requisitioni ino-
verius mandatis eiusdem suae spectabilis et magnificae domina-
tionis in omnibus, uti tenemur, obedire cupientes, unum ex nobis,
videlicet honorabilem magistrum Petrum de Waradino Petri fra-
trem et concanonicum nostrum ad praemissa debite et fideliter
exequenda nostro pro testimonio fidedignum duximus transmitten-
dum. Qui tandem exinde ad nos reversus, nobis fideliter et con-
scientiose retulit in hunc modum, qualiter ipse feria secunda,
videlicet in vigilia festi nativitatis domini nostri Jesu Christi pro-
xime transacta ad possessionem Therem vocatam in comitatu
Zathmariensi existentem consequenterque domum residentiae egre-
gii Antonii Wetessy ibidem habitam accessisset, ibique eundem
absentem medio nobilis dominae Elyzabeth Ibrany consortis suae
post exhibitionem praescriptarum vestrae maiestatis literarum
ammonuisset eundem, dixissetque et commisisset eidem verbo
vestro regio, ut ipse praescriptas universas res annotatae dominae
Elizabeth absque haerede decessae, apud manus eiusdem relictas,
annotatae dominae Dorotheae exponenti, ad quam optimo iure
successorio devolvi debent, restituat alioquin idem testimonium no-
strum eundem contra annotatam dominam exponentem ad quin-
tumdecimum diem diei evocationis ipsi exhinc iam factae com-
petentem in curiam regiam, in presentiam scilicet domini comitis
iudicis curiae vestrae maiestatis evocasset, rationem de praemis-
sis redditurum efficacem; certificassetque eundem ibidem, ut sive
ipse termino in praedicto coram domino iudice curiae compareat,
sive non, idem ad partis comparentis instantiam id faciet in prae-
missis, quod iuri videbitur expediri. Datum quarto die diei huius-
modi exhibitionis, ammonitionis, evocationis et certificationis prae-
notatae, anno domini supradicto.

Alterarum verostrarum iudicialium sive byrsagialium te-
nor sequitur in hunc modum:

Nos Rudolphus secundus dei gratia electus Romanorum impe-
rator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. rex,
archidux Austriae, dux Burgundiae etc. Damus pro memoria, quod
Wolfgangus Sary pro fidei nostro egregio Georgio Besseney
filio egregii quondam Michaelis Besseney ex generosa quondam
domina Dorothea Spaczay consorte sua procreato, in quem eadem
quondam domina Dorothea Spaczay matre sua demortua causa prae-
sens est condescensa, ut actore, cum nostris literis procuratoriis contra
egregium Ladislaum Wetessy filium egregii quondam Anthonii We-
tessy, in quem eodem quondam Anthonio Wetessy patre ac etiam Jo-
anne similiter Wetessy fratre suo carnali et uterino demortuis causa
praesens est condescensa, ut in causam attractum, in praesenti

termino celebrationis generalium iudiciorum octavi diei festi beati Georgii martyris proxime praeteriti, ad quem videlicet terminum universae causae fidelium regnicolarum nostrorum decem et septem comitatum cis et ultra Tybiscialium, partium utputa praedicti regni superiorum iuxta contenta articulorum novissimarum constitutionum publicarum Poseniensium superinde editarum adiudicari solitae, vigore eorundem articulorum per maiestatem nostram generaliter fuerint prorogatae, causaeque praesente ex transmissione egregii magistri Gregorii Balogh de Neboyza fidelis nostri spectabilis et magnifici comitis Nicolai de Bathor iudicis curiae et consilii nostri protonotarii ad postulationem memorati actoris nostram personalem in praesentiam deveniendo, congruis diebus ipsius termini legitime stetit coram praefata personali praesentia nostra, qui iuxta continentiam quarundam literarum spectabilis et magnifici quondam comitis Andreae de Bathor alias iudicis curiae quondam serenissimi principis domini Ferdinandi imperatoris et regis etc. avi scilicet nostri colendissimi piae reminiscentiae exhibitoriarum, ammonitoriarum et certificatarum ac honorabilis capituli ecclesiae sancti Stephani protomartyris de promotorio Waradiensi superinde relatoriarum ad actionem et acquisitionem literis in eisdem specificatam legitime responsurus ac exinde a dicta nostra personali praesentia iudicium et iustitiam recepturus nostram praedictam personalem in praesentiam non venit, neque misit, unde nos eundem in consveto iudicii onere commisimus fore convinctum et aggravatum, si se rationabiliter excusare non poterit. Datum Tyrnaviae feria quarta proxima post dominicam Exaudi anno domini millesimo quingentesimo octuagesimo secundo.

Quas nos de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali transscribi et transsumi praesentibusque literis nostris inseri et inscribi faciendo, memorato in causam attracto pro iniuriam suorum ulteriorem ad cautelam eidem dandas duximus et concedendas communi svadente iustitia. Datum Tyrnaviae feria sexta proxima ante festum sacri Penthecostes anno domini millesimo quingentesimo octuagesimo secundo.

Lecta.

Eredetije papiron, előlapra nyomott piros pecséttel, gr. Károlyi család levéltárában.

LVII.

1587. Eger, júl. 4. Bessenyei György levele Hoffman Györgyhez, a székesi kamara tanácsosához, Hevesmegyében fekvő Felső-Szólát, Atkar, Fegyvernek, Ványa, Arany, Pély, Gyanda, Kótelek és Körü nevű helységek állapotja felől.

Szolgálatomat irom kgydnek, mint bizodalmas uramnak és patronusomnak, istentől kgydnek minden javát kívánom és egészséges hosszú életet minden kd jó akaró atyjafiaival egyetemben.

Az kgyed levelét megadák, Balás Deák István kéri ő felségétől Felső-Szolátot Heves vármegyében, hogy megírnám quid valor, qui anni proventus et in quorum manibus nunc habentur.

De valore: Egerhez csak egy kis mély földön vagyon, az Egerhez való jószággal mindenütt határos, csak Bodi uram udvarbiróságában is ott voltam hogy jártak határt az taliakkal és maktáriakkal, hogy fogdosták őket rajta; mikor maktja terem meg leszen száz disznó désmában rajta, erdeje oly, hogy csak fonni való vesszőt vágnának is rajta az végházhoz, nagy haszon volna, réte jó és sok, mindenért az Egerben való jobbágyok fizetnek tőle, békességes időben jobb volna négy ezer forintnál, mostan Belleni László birja, ugy mint zálogul, az Dorcháni nemzetség vetették volt zálogban Borsi Albertnak, az meg holt és magva szakadt, és Belleni annak testamentomos tutora volt és az tutorság alatt birja, esztendőtt töltöt benne, az zálogos levél is nála, egyik részét ismét az Csohányi András árvái birják.

Az Atkar igen jó falu Gyöngyöshöz közel, jó szőlőhegye vagyon, szántó föld, réti jó, Jakchi Boldizsáré volt, Jaksi Mihálytól atyjától maradt, mikor Jaksi Mihály meg hogy Zécsi György kérte meg az tutorságot Császártól az előtt hitlenség alatt miért hogy Jaksi Mihály az erdélyi párton volt, meg adták volt az fejedelmek Csági Ferencznek mindenestől Atkart, Hevesben, Fegyvernekben, Ványán, Aranyon, Piljen, Gyandán, Kóteleken, és Körün részeket, és birta Csági Ferencz, Zécsi György mint tutora Jaksi Boldizsárnak indult compositióban, miért hogy Jaksi Mihályt országával nem vetette ő Felsege hitlenné, látta Csági Ferencz hogy annyiban heltelen leszen az ő donatiója, Atkart hagyta nála, usque ad bene placitum Zechi György az többit ez is megeresztette az árvának, Zecsi soha ez oráig sem adta az árvának egyiket is, hanem az tutorság szin alatt most is Zecsi Tamás birja, ez Atkart Zini Boldizsárné birja, egy részét, hatodik részét Moises Deákné birja. Bizony jó falu volna hogy Cassa táján volna, határostól érne annyit mint Visoly. Ezzel az ur Isten tarsi meg kgydet jó egészségben. Agriae. 4. Julii 1587.

Knek szolgál mindenkor

Besenej György mpr.

Ennek bizonyosan végére mentem.

Kivül: Generoso ac egregio domino Georgio Hoffmani s. c. reg. maiestatis consiliario camerae Scepusiensis domino et patrono mihi observandissimo.

Papíron; zöld viasz pecsét töredékével, orsz. ltár. N. R. A. 1039. 30.

LVIII.

1587. Eger, szept. 2. Bessenyei György levele a szepesi kamarához, hogy az LVII. sz. a. felsorolt javakra nézve bővebben nem értesítheti; Jazi Mihály és Boldizsár jószágát Kátainak tanácsolja eladatni.

Szolgálatomat irom k. mint bizodalmas uramnak és patronusomnak, istentől k. minden jó és egészséges hoszú életet kívánok.

Az Requisitoriárul kiszedett dógot hogy eddig meg nem küldhettem, az Cáptalannál nem értem eddig végit, tegnap személyem szerint be mentem, hogy ezből lenne valami respectus ő Felségére tőlök ezért ne vennének pénztl, lám ő Felsége conferálja az beneficiumokat, semmit nem fog; 12 forintot vővék az levélért az confirmator 1. forintot, még pirongatnak az tót emberek, hogy ő Felségének nem tartoznak megadni, mert ő Felsége is elveszi, az övéket kgtek által. Im Bodi uramtól fel küldtem kgnek. Az 13 forintról kgtek küldjön menedéket, az informatio felől az mint előb irtam volt most sem tudok ögyebet irni, Sukanj Jánosné az dotalista birja, mit ér nem tudom, hogy két jobbágy hol három, hol pusztá, az Jazi Mihály és Boldizsár jószágát az kinek tudtam megmondtam, hogy kgteket találják meg fellőle és k. még árul fellőle. Az jószágnak nagyobb része Zécsi Tamásnál vagyon ugy mint Fegyvernekben, Hevesben, Ványában, Gyandában, Körüben, Kőtelekben, Aranyon, Pélyen, kit tutorság szin alatt tart magánál, azzal igent kínálja meg kegyelmek Kátai uramot véle, mert itt igen pénzetlen emberek vadnak. Isten tartsa meg k. jó egészségben. Agriae 2. Septembris 1587.

servitor dominationis vestrae

Georgius Besenej mpr.

Külczim: Generosis ac egregiis dominis praefecto, ceterisque consiliariis camerae Scepusiensis s. c. reg. maiestatis dominis et patronis mihi observandissimis.

Papiron, eredetije orsz. ltár. N. R. A. 1309. 31.

LIX.

1588. Eperjes, máj. 28. Rudolf király személynöke abban a perben, melyet Bessenyei Györgyné és nővérei Gálszécs és több más birtokrészekért Bocskai Miklós és társai ellen indítottak, minthogy Bárczay János, Máriássy Ferenczné és Monaky János fia beavatkoztak, alperesek kérelmére az avatkozási perirat párját kiadatja.

Rudolphus secundus dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae etc. damus pro memoria, quod nobis feria secunda proxima post dominicam Rogationum proxime praeteritam instante scilicet praesenti termino celebrationis

generalium iudiciorum octavi diei festi beati Georgii martyris proxime praeteriti, ad quem videlicet terminum universae causae fidelium nostrorum regnicolarum decem et septem comitatum, partium utputa dicti huius regni nostri Hungariae superiorum, cis et ultra Tibiscialium a comitatu Lyptoviensi incipiendo tam ante quam post cladem Mohaciensem motae vel movendae iuxta contenta articulorum novissimarum constitutionum publicarum Posoniensium perinde editorum adiudicari solitae vigore eorundem articulorum per maiestatem nostram ad hanc civitatem nostram Eperyes generaliter fuerant prorogatae, unacum nonnullis dominis praelatis et baronibus magistrisque protonotariis et dicti regni nostri Hungariae nobilibus, sedis scilicet nostrae iudiciariae iuratis assessoribus in hac civitate nostra Eperyes in eadem sede nostra iudiciaria pro faciendo moderativo iudicio causantibus pro tribunali sedentibus et constitutis, dum causa illa, quae inter generosas dominas Barbaram Georgii Besseney ac Susannam alias condam Michaelis Baso de Cholto, nunc vero Johannis Monaky egregiorum consortes filias scilicet nobilis dominae Annae filiae egregii olim Gregorii Bachkoy, nec non Dorotheam, primum condam Georgii Bwthkay, nunc vero Francisci Rakoczy egregiorum consortem, filiam iidem dictae dominae Annae, filiae, ut praefertur ipsius olim Gregorii Bachkoy, ut actrices ab una, ac nobilem Nicolaum filium nobilis domine Barbare Bornemyzza de Demethe ex egregio quondam Andrea filio praefati olim Gregorii Bachkoy suprascriptum, in quem adveniente iam legitima aetate ac cessante tutela dictae matris suae causa praesens in ea parte est devoluta, nec non eandem dominam Barbaram Bornemyzza relictam ipsius condam Andreae Bachkoy nutricem scilicet naturalem et legitimam nobilium pueri Georgii filii et puellae Margarethae filie suorum ex dicto olim Andrea Bachkoy domino et marito suo procreatorum ac eosdem puerum Georgium ac puellam Margaretham veluti in causam attractos, ab altera partibus ratione et praetextu divisionis et sequestrationis totalium portionum possessionariarum praefati condam Gregorii Bachkoy in oppido Galzech, item possessionibus Bachko, Chabooz, Albyn, Kohan, Gerenda, Zebegnyew, Chernyen, Zarnoka, Dargo, Wysnyo, Lwka, Agocz et Zomothor, item similiter totalium portionum in arce Keowesd, et possessionibus Kyskeowesd, Naghkeowesd, Zerdahel, Wech, Zeghy et Bereczky vocatarum omnino in comitatu Zemplinensi existentium in curia nostra regia coram personali praesentia nostra controvertitur, pro sui discussione levata fuisset, nobilis Thomas literatus de Jazow pro nobilibus Johanne filio et domina Anna Barczay consorte egregii Francisci Maryassy filia egregii condam Stephani Barczay ex generosa olim domina Elena primum eiusdem olim Stephani Barczay deinde vero egregii Johannis Monaky consorte, filia vero egregii olim Nicolai Bachkoy fratris carnalis annotatae domine Annae matris praedictarum domi-

narum actricum progenitarum, item pueris Francisco et Nicolao filiis iam fati Johannis Monaky ex iam dicta olim domina Elena, alias, ut dictum est, consorte sua, filia vero, ut praefertur, annotati olim Nicolai Bachkoy fratris carnalis antelatae dominae Annae matris praenarratarum dominarum actricum pro eisdem Johanne Barezay cum honorabilis conventus ecclesie beati Johannis Baptistae de Jazow, domina vero Anna consorte dicti Francisci Maryassy cum capituli ecclesiae Scepusiensis procuratoriis, pro pueris vero Francisco et Nicolao, filiis dicti Johannis Monaky cum revisionalibus literis capituli ecclesiae Agriensis causam in praescriptam se immisisset et immiscuisset, mox nobilis Andreas Chegedy pro Nicolao quidem Bachkoy, cum nostris regalibus, domina vero Barbara Bornemyzza relicta ipsius condam Andreae Bachkoy cum procuratoriis, denique puero Georgio filio et puella Margaretha filia eiusdem dominae Barbarae Bornemyzza in causam attractis cum revisionalibus literis dicti conventus ecclesiae sanctae Crucis de Lelez de medio aliorum causantium dictam nostram exurgens personalem in praesentiam paria premissae ingessionis per ipsam personalem praesentiam nostram sibi dari supplicavit. Cuius quidem ingessionis paria praesentibus modo supradicto inserta memoratis in causam attractis iurium earumdem futura pro cautela sub sigillo nostro iudiciali danda duximus et concedenda communi svadente iustitia. Datum in civitate nostra Eperyes, sabbato proximo post dominicam Rogationum. Anno domini millesimo quingentesimo octogesimo octavo.

Az elhalványosult szöveg alján papírral fedett veres pecséttel. Eredetije az orsz. lvtárban N. R. A. 943. 37.

LX.

1589. máj. 7. Az egri káptalan előtt Spáczay Ferencz a Hevesmegyében fekvő Zsadány helység negyedrészt 300 forintért Bessenyei Mihálynak elzálogítja.

Nos capitulum ecclesiae Agriensis memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod egregius Franciscus Spachay, oneribus et quibusvis gravaminibus universorum amicorum fratrum, sororum, proximorum affinium, consanguineorum, haeredumque suorum, iam natorum, vel in futurum nascendorum, quos videlicet praesens negotium tangeret, seu concernere posset modo vel in futurum quomodolibet, in se assumtis atque levatis, sponte et libere coram nobis personaliter constitutus, fassus est et retulit hunc in modum: quomodo ipse pro certis quibusdam rationabilibus ex causis et necessitatibus suis, superioribus annis retroactis ob interemptionem cuiusdam nobilis olim Georgii Olgyay, solutionemque eiusdem homagii certa quaedam bona sua in comitatu Posoniense existentia

habita impignorare coactus fuerit, ob eorundem itaque bonorum redemptionem et eliberationem cogitur, nunc totalem suam portionem possessionariam in possessione Sadan vocata, unam videlicet curiam nobilitarem et septem sessiones colonicales, id est possessionis Sadan praedictae quartam partem, in comitatu Hewesiensi existentem habitam simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuscumlibet, terris scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promonthoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis ad eandem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus omni eo iure, quo ipse possedisset, egregio Michaeli Bessenyei ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis, usque tempus redemptionis, iure pignoratitio et redemptibili in et pro florenis trecentis inscribere, obligare et impignorare ea ratione, ut dum et quandocumque idem fatens vel haeredes et posteritates suae praescriptos florenos trecentos eidem Michaeli Bessenyei, vel haeredibus et posteritatibus suis exolverint et deposuerint, extunc idem, vel haeredes eiusdem eidem fatenti, vel haeredibus suis levatis et perceptis praetactis florenis trecentis, eandem portionem suam possessionariam statim et de facto remittere et resignare debeant ac teneantur. Priorem vero fassionem, quae iannis superioribus inter ipsum fatentem et dictum Michaellem Bessenyei intercesserat super florenis centum, eam penitus invalidaverunt, cassaveruntque coram nobis, assumendo nihilominus super se praememoratum Michaellem Bessenyei ipsiusque haeredes et posteritates universas in quieto et pacifico dominio dictae portionis possessionariae contra quospiam legitimos impeditores, causidicos, et actores usque tempus redemptionis tueri, protegere et defensare propriis suis laboribus, fatigiis et expensis, imo inscripsit et impignoravit modo supra denotato coram nobis. Harumstrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datae die dominico Rogationum. Anno domini millesimo quingentesimo octogesimo nono.

Papiron, hátlapjára nyomott káptalani pecséttel, eredetije gyűjteményemben.

LXI.

1592. Szolnok, május 16. Ibrahim vajda levele Bessenyei Györgyhez, ennek rabságában levő fia Boldizsár kibocsátását illetőleg.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utána becsületes uram apám kívánok istentől kegynek minden kívánsága szerint való testi és lelki jó szerencsét nagy bódogúl megadatni, min-

den te kegydhez tartozókkal és mind azokkal kik az kegyd jó szerencsében örülnek.

Az kegyd becsületes levelébül megérttetem, kibem azt írja, hogy az kegyd fiát kibocsássam. Azért jó becsületes apám uram miért hogy kegyd kívánsága szerint, az szegény rabságh kezesek nem akarnak lenni, erővel nem kézeríthetem szegény rabokat. Én az kegyd hit levelére is elbocsátanám egy ideig, de sok felől rágják fülemet, még hogy így is kibocsátom, neheztelnek reám az urak. Azért im tizenketted napra bocsátom ki kegyhez, az nap alatt lóssa fussa dolgát, Egernél több ne menjen, mert az rabság nem engedi, hanem az mint rabság levelibül megérti kegyd, én is csak az rabokra bízom az dolgot, a hol peng kegyd Balázsdeák István urammal és Barchay János barátommal pecsétetes levelét be adja egy ideig úgy is az levéllel és Gyöngyösbe az Boldizsár(t) ezután is kibocsátom kegydhez.

Ez féle ember(ért) zálog kívántatik, és régi fővitezek törvénye ha kegyd zálogot küld fiáért, vagy két holnapig vagy háromég szökség kívánja fussa dolgát, ezt nem én kezdtem, sem én el nem végezem, és az mint ide fel is megirtam kegydnek, csak az kegyd levelire ki bocsátanám (nem örömet venném fel az uraktól az dorgálást) az mint Boldisártól is megérti kegyd, mint irigykednek reám. Isten látja peng azt akarnám egy óráig megszabadulna az kegyd fia és lenne én fiam és azon rabatyámfia lenne kegyd fia. *(Kütorülve: az Halul kegyd fia)*. Én az mint egyszer mondtam most is azt mondom: Ha két kő vára volna is kegyd fiának soha fel nem ütem sanczát; hanem fő fejet szabadítson, ez peng üdönek előtte nem lehet, míg az Isten el nem hozza az órát, ha szabadulását nem kívánnám az kegyd fiának, és urak hamar megfoghatnak az mint mast kibocsátom is sok ember csudálja, de énnekem csak Istenben vagyon minden bizodalom. Tudom azt, hogy kegyd az jó régi hirit nevit becsületes állapotját meg nem gyalázza, úgy törekezik fia szabadulásában, sem énekem káromat, sem peniglen szegény megnyomorodott raboknak nyomorúságokat nem kívánja, mert én tiszta szivből akarok szolgálni kegydnek, és Isten áldja meg kegydet, szabadítsa meg az kegyd fiát, az kik peng szabad életűjek, sokáig éljenek. Iratott Zolnakban, 6 Maj ó Call. Ao. 1592.

Kegydneyk szolgál kegyd fia

Ibrahim wajda zolnaki mpria.

Kivül: Az becsületes és vitézlő apám uramnak Bessenney Györgynek, adassék ez levél Eger várában.

Eredetije egész iv papiron szakadozott állapotban, zárlatán reányomott zöld török pecséttel, gyűjteményemben.

LXII.

1592. Szolnok, júl. 14. Ibrahim vajda fogságában levő Horváth János esedezik Besenyei Györgynek, hogy rabságából kiszabadítsa.

Becsületes és bizodalmas vitéz uram s patronusom. Itt kinlódó rabságomból való szabadulásomnak utána holtomig való szolgálatom ajánlom kgynek. Az felséges ur Istentől kívánok te kgynek minden lelki és testi kívánsága szerint való jó szerencsét, hosszú életet, minden te kegydhez tartozókkal jó akaró barátival és mindazokkal kik az kgyd jó szerencsén örülnek, az nagy Isten szabadítsa meg kegyd fiát.

Miért hogy gyakorta való könyörgésemmel bántom kgydet én nekem az Istenért kegyd meg bocsásson, az én nagy gyámol-talanságom és te kegyd jó kegyelmességében való bizodalom kényszerít reá, hogy könyörögjek kegydnek, az mint kegyd szóval bővebben megérti Boldizsár uramtul és módja is vagyon kegydnek megszabadításomban, hiszem is penig és kegyd is minden kétség nélkül elhidje, én miattam egy mák szemnyi kárt nem vall, sem háládatlanságot, sem hitellenséget ne reménljén én bennem, sőt mindeneknek előtte kúdulásommal elégitem kgydet, ha egy országban meg nem kúdulhatom, másban megyek és mind addig mig az kegyd kívánságának kedve szerint szolgállok, megelégitem kgydet, ha azon nyomorult állapotombeli szolgálatom szükséges leszen, ugy is kész vagyok kegydnek szolgálnom, ha peniglen kegydnek fel kell menni Csáktornyára, kgyd legyen szembe Erdődy Péter urammal eő Nagyságával engem nevemen nevezzön kd ottan, megérti állapotomat, ha penig Tahy urakban akár Tahy István uram, akár Tahy Gábor uram ő Nagyok történet szerint ott lesznek Zrinyi urammal, azoktól te kgyd bőségesen megérti, ha szüksége-e kegydnek velem jót cselekedni, bizony tisztességbeli és igazmondó rabbal teszen kgyd jót, kiért Istentől veszi érdemét, kgydnek módja vagyon ez dologban, az Istenért kegyd legyen gyámolom és kegydtől jó választ várok; tartsa meg az úr Isten kgydet egésségben, nagy bódogúl mint jó becsületes uramat és patronusomat. Datum Zol-nakban Ibrahim vajda rabságában 14. Julii 1592.

Megnyomorodott rab alázasatos szolgálja

Joannes Horvát manu propria.

Boldizsár uramat kértem, hogy írta ide uramnak mintha Pongráczné Asszonyommal szembe volt volna, és levelibe gyalázza, bátor talán könnyebbségemre lenne, de özvegy asszonynak nem kell szolgálja (főképpen béna ember, mint én vagyok) elkelt az én jó voltom, csak kúduknak való leszek ezután.

Kivül: Ad manus generosi ac egregii domini Georgii Besenyei domini et patroni mei observandissimi dentur ad proprias Agria.

Eredetije félv papiron, minden lepecsételés nyoma nélkül, szerzőnél.

LXIII.

1592. Szolnoki tömlöcz, jul. 24. Ozman bég rabjai értesítik Bessenyei Györgyöt, hogy rab fiáért Boldizsárért kezesek lettek; egyszersmind Kis Lőrincz régi rab kicserélését kéri.

Becsületes vitéz, bizodalmas urunk, mi szegény megnyomorodott rabok szabadulásunknak utánna életünkig való szolgálunkat ajánljuk kegydnek kívánunk az hatalmas Istentől kegydnek minden kívánsága szerént való jó szerencséket, egészséges életet és te kgyd rab fiát Isten szabadítsa meg.

Bizodalmas vitéz urunk megértettük az kgyd leveliből, kgyd kívánságát, és kapitány urunk ő Ngysága parancsolatját, azért az mint ennek előtte is megirtuk kgydnek, hogy minden keresztyén atyánk fiának, Boldizsárnak is örömet szolgálunk és tisztességes szabadulást kívánunk az Istentől. Im kapitány urunk ő N. parancsolatja szerint három holnapig kezesek lettünk érette és ez mi rabtársunkkal Pelley Jánossal ő Nagygha kezibe küldöttük úgy hogy ez jövőndő Vasárnap az az 26 Julii kezdetik el Boldizsárnak az napja. Az kegyd becsületesen írott hit levelit megtartjuk az napig, három holnapig, úgy hogy az napra vagy ő maga Boldizsár személye szerint, vagy Halul itt ben leszen. Hisszük is bizonynyal, hogy te kegyd az mint kapitány urunk ő Nsga parancsolatja tartja, minket te kgyd meg nem hagy nyomorodnunk miatta, kapitány urunk ő N. írja meg mi nekünk ez mi rab társunktól, hogy Besenyei Boldizsár immár ő N. keziben vagyon és három holnapig ő N. gondviselése alatt leszen.

Kegydet ezen kérjük, mivel hogy kegyd is szolgáltat mi velünk, ez szegény megnyomorodott régi rab Kys Lőrincz éjjel és nappal sir és könyörög, hogy egy néminémő hitetlen rabért Nagy Gáspárért kibocsátának, kit Debreczenbe halljuk, hogy csavarog, ki miatt szegény rab nagy nyomorúságban vagyon, kgydet kérjük az egy élő Istenért az kegyd jó hire neveért, ez világban való egészséges, jó szerencsés életéért kegyd törökedjék mellette, kapitány urunkkal ő Ngával, az mint szóval Boldisártul kgyd bővebben megérti, nyomorult állapotját ő magától azonképpen, az miben megtalálja kgydet ne hagyja szegényt az Istenért, kiért mi is Istent imádhassunk az te kegyd egészséges életeért. Tartsa meg Isten kgydet sok esztendeig jó egészségben nagy bódogul. Iratott Zolnaki tömlöczben 24 Julii új Cal. Anno 1592.

Rab szolgálai kgydnek

Rhemundus Relynger,

Zay András,

Bodó István,

Bory Pál,

Molnár Boldizsár,

Németh János,

Csoknyay Benedek és mind

fejenként Ozman Bék rabjai Istentől kegynek minden jót kívánunk.

Kivül: Az vitéz Besenyey Györgynek nekünk jó akarattal való becsületes és bizodalmas urunknak adassék.

Eredetije féliv papíron, lepecsételés nyoma nélkül, gyűjteményemben.

LXIV.

1592. Szolnoki tömlőcz, nov. 11. Bessenyei Boldizsár levele atyjához Besenyey Györgyhez rabságából való kiszabadítása iránt.

Rabságombul megszabadulásomnak utánna való szolgálomat irom kgmednek uramnak atyámnak, az hatalmas istentől kívánok kgmednek minden testi és lelki áldásokat megadatni mind azokkal egyetemben, az kik az kgmed jó egészségének örülnek. Im mostan Choknyay Benedeket kelleték kgmedhez kiküldenem, én magam állapotja és dolga miben legyen mindeneket bővebben megért kgd szóval tüle, én immár semmit . . . és holtomig való nyomorúságnál semmit nem várok, bár adta volna az én kegyelmes istenem, hogy soha vagy *Hahul* vagy én ne születettünk volna ez világra, mert én most estem ujonnan való rabságra, kívül bizony halálommal együtt reméllem szabadulásomat az mint ezek mindnyájan reám dühöttek, az bék pedig ugyan, mint mondja, hogy ha az bőromet arannyal megtöltenék is, de soha meg nem szabadúlok, ha *Hahulnak* vagy holta történik. Mindezekről én csak hála adással tartozom az én kegyelmes istenemnek, de mégis könyörgök az hatalmas istenért, az megfeszített Jézus Krisztusért, hogy ne hagyjon kgmed, hiszem jobb hogy holtomig való rabja és szolgálja legyek kgmednek, hogy sem mint itt ez kínos rabságban halljak meg. Mindeneket megért kgmed Choknyay Benedektől. Az hatalmas isten tartsa és éltesse kgmedet sok esztendeig jó egészségben. Költ az szolnoki tömlőczben 11 novembris anno 1592.

Szegény nyomorodott rab fia és
szolgája kgmednek

Bessenyei Boldizsár mpr.

Kivül: Ez levél adassék az böcsületes vitézlő uramnak atyámnak Bessenyei György uramnak tulajdon kezében.

Eredetije féliv papíron, lepecsételés nyoma nélkül, szerző birtokában.

LXV.

1593. aug. 2. A leleszi convent előtt Buttkay László és Péter eladják gávai részjóságukat Mosdossy Péternek és nejének Rédey Katalinnak.

Nos Paulus Zegedey episcopus Chanadiensis ac consiliarius sacratissimae caesareae et regiae maiestatis, necnon praepositus

et conventus ecclesiae sanctae crucis de Lelez, memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod egregii Ladislaus et Petrus Bwthkay de eadem Bwthka fratres carnales coram nobis personaliter constituti, maturam prius et exactam deliberatione inter sese praehabita, praefatus siquidem Ladislaus Bwthkay primo et specialiter Andreae et Stephani filiorum ac puellae Margarethae filiae ac ex aequo ambo universorum fratrum, sororum, propinquorum et consanguineorum suorum ac aliorum quorumlibet, quos videlicet infrascriptum tangeret et concerneret, tangere et concernere posset negotium quomodolibet in futurum in sese per omnia assumtis et levatis oneribus et quibuslibet gravaminibus sponte et libere confessi sunt pariter et retulerunt in hunc modum. Quomodo ipsi pro quibusdam urgentissimis necessitatibus ipsorum communibus, aliisque bonis respectibus tum maxime necessitudine sanguinis et singulari amore inducti, quo erga egregium Petrum Mosdossy provisorum Agriensem affinem scilicet ac generosam dominam Catherinam Redey consortem eiusdem, sororem videlicet ipsorum fatentium nte afficerentur (erga) ipsum certis et evidentibus argumentis declarare volentes, totalem ipsorum portionem possessionariam Gava vocatam ac comitatu de Zabolch existentem habitam cum curia ipsorum nobilitari ibidem situata simulcum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis . . . silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promonthoriis, aquis, fluviis, piscinis, stagnis, decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum quovis vocabulo vocatarum integritatibus sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus ad easdem portiones possessionarias et curiam ipsorum nobilitarem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, praefatis Petro Mosdossy ac dominae Catherinae Redey sorori eorundem fatentium, haeredibusque et posteritatibus ipsorum utriusque sexus universis in . . . florenis hungaricalibus iam per eosdem Ladislaum et Petrum Bwthkay fatentes plenarie uti . . . asseruerunt levatis et ad sese receptis iure perpetuo et irrevocabiliter statim et de facto perpetuo vendidissent, tradidissentque et assignassent, nullum ius, nullamve iuris et dominii proprietatem sibi et haeredibus ipsorum iidem fatentes in praetactis portione ipsorum possessionaria et curia nobilitari in possessione praedicta Gava ac comitatu de Zabolch existenti et habita peramplius reservando, sed totum et omne ius in Petrum Mosdossy ac dominam Catherinam Redey consortem suam haeredesque et posteritates ipsorum utriusque sexus universas transferendo pleno iure et cum effectu; assumendo nichilominus iidem fatentes oneribus sub praeassumptis eosdem Petrum Mosdossy ac dominam Catherinam Redey consortem suam ipsorumque haeredes et posteritates universas contra quosvis

filios et filias iam natos et imposterum nascituros ac fratres ipsorum generationales ac alios quosvis legitimos impeditores, causidicos et actores ipsorum propriis laboribus, curis et fatigiis semper et ubique tueri et defendere, prout dederunt, tradiderunt nostro in conspectu in aevum ei irrefragabiliter, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum feria secunda proxima post festum beati Petri ad vincula, anno domini millesimo quingentesimo nonagesimo tertio.

Hátlapjára nyomott pecséttel, papíron. Eredetije a szerző birtokában.

LXVI.

1595. Szolnok, május 10. Bessenyei Boldizsár törökrab könyörgő levele atyjához Bessenyei Györgyhöz, ez által a debreczeniek kezéből kivett Aracsay Péter rab dolgában, és a gyöngyösieknek saját magáért Szolnokba leendő küldése iránt.

Nyomorúságos rabságombul való könyörgésem szerelmes apám uram az egy élő Istenért tekintse meg jó (?) szemeivel. Jól tudja kgyd Arachay Pétert 20 napra bocsáttuk vala ki az után. Kapitány uram ő Nsga 20 napot kért volt az Bék ő Ngátul, de ő Nsga 8 napnál többet nem ada neki. Azért egygyel mással Pünkösöd után való hetfőn leszen az napja ő Call. szerint. Könyörgők kgynek hogy Arachay Pétert szorgalmaztassa az bejövésre, ne várja az napot az minék szerét tölte, azzal egyetemben jőjön be, mert az Bék ő Nsga több szegény rabok szabadulásában is módot keresett volna, ki bocsátott volna benne, csak Arachayt várja, az Istenért uram, az Istenért kgyd küldje be, mert Duskas István itt személy szerint azt mondotta hogy noha az Arachay Péter kezes levele debreczenyieknél vagyon, de mindazáltal az én fejem fáj belé, és kgyd vette ki Arachay Pétert debreczenyiek keziből, kegyd az Istenért mennél hamarébb lehet küldje be.

Mert Duskas István az Bék ő Nsga előtt szembe azt mondotta, hogy ők semmi közeket addig Arachay Péterhez nem avatják, míg az Bék ő Nsga ujonnan kezekbe nem adja Debreczenyieknek mivel hogy kgyd vette ki Arachay Pétert debreczenyiek keziből mindaddig kgyd gondviselése alatt legyen, míg ide be nem jő, az megtartott rabokért pedig rabot ne kergessenek, hanem ő magokat küldje be kgyed. Ne nyomorogjunk toáb (tovább) miattok ; mert az Bék ő Nsga rabot el nem veszen érette, bizonynyal irhatom kgynek, ő nekiek is könyebben leszen dolgok, az mel pedig be nem akarna jőni Arachay Péter, tudja meg az sanczot tudja mit kell cselekedni. Az gyöngyösiakat kgyd külgye be érettem ugyan mostan Arachay Péterrel egyetemben jőjenek be. Igen beteges vagyok, az vér vagyon rajtam ; az mellett irasson kgyd kapitány urammal gyöngyösiak mellett. Ide be bizonynyal tudom hogy az

Bék ő Nsga kapitány uram ő Nsga kedveért mindent cselekeszik. Egy korsó lőrét küldjön kgyd. Isten tartsa meg kgydet szerencsés jó egészségben minden jovaiban. Irattatott Zolnakban Pünkösöd nap előtt való Zerdán 1595.

Megnyomorodott rab fiad

Besency András mpria.

Az szegény Asszonyom anyámnak valami kevés ris kását küldtem.

Külczim: Adassék az vitézlő szerelmes Apám uramnak Beseney Györgynek. Agria.

Eredetije féliven, minden pecsételés nyoma nélkül, gyűjteményemben.

LXVII.

1597. Karász, aug. 19. Bessenyei György és Bessenyei Mihály apai, anyai és szerzett javaikban egymás között, Szokoli Miklós és Herczeg Ferencz előtt, megosztottnak.

Mi Zakoly Miklós etc. és Herczegh Ferencz adjuk emlékeztől ez mi levelönkben, hogy az nemzetes és vitézlő Beseney György egyfelől, másfelől Beseney Mihály úgy mint kik ezelőtt osztatlan és indivisus atyafiak voltak, minket fogván egyenlő akaratból pro compositoribus úgy, hogy vagy per iuridicam remissionem, vagy per compositionem fraternam közöttök mindeneket tam bona et iura possessionaria paterna materna et avitica, quam requisiticia una cum rebus mobilibus tam propriis ipsorum, quam defuncti etiam quondam Mathiae Beseney fratris ipsorum carnalis közöttök elintézzök, mely mi intézésönket azvagy compositionkat pro reali divisione tartsa és acceptálja mind az két fél.

Mi annakokáért ad fraternam concordiam intvén őket, mind az két fél de universis praescriptis bonis et in rebus possessionariis paternis, maternis ac acquisitiis, rebus item mobilibus universis így transigáltak és az realis divisiót így végezték. Hogy először mindenik félnél az ő maga keresménye, quantum ad res mobiles, nálok maradjon, az jószág pedig így oszljon: Mivelhogy Berczelben atyai rész is vagyon és zálagos is, kit az Beseney György vett volt pénzen, az az berczelibeli rész az Beseney György házáan kívül, mely helyett Beseney Mihálynak más adassék az közből, mind atyai, mind zálagos két felé osztassék igazán, opera unius vicecomitis et sibi adiuncti iudicis nobilium ac iurati comitatus de Zabolch, eo per expressum declarato, hogy Beseney Györgynek vagyon ez jószág között két jobbágya, Zabó Bálint és Oremus Márton, kik házához szolgáltanak, azok helyében Beseney Mihálynak hasonlók mások adassanak, ezt is hozzátévén, hogy ugyanott Berczeliben, mely perben vagyon, más rész is vagyon, azt is megosztásák és communibus sumtibus et laboribus oltalmaz-

zák; pelési, pozonyi és magyi portiók mivel hogy zálagban Beseney Györgynél vadnak, azokat universa Beseney Mihály Beseney Györgynek pro rata portione engedte, Zomboron az egy ház helyt és két szőlőt megosztzák. Ezeken kívül az mi atyai és anyai jószágok volnának, úgymint Spacza, hozzá tartozókkal, Alsó és Felső-Korompabéli részekkel, mely most is kezeknél vagyon primo quoque tempore sorte divisionaria köztök megoszoljon, kiki mint ratam suam portionem birja cum suis utilitatibus. Kágyát mivel hogy anyai jószág, mely most Beseney István kezénél vagyon, communibus sumtibus et laboribus megkeressik és modo simili azután az is két felé osztassék. Az több őstől maradt jószágot, melyek most török birtokában vadnak és egyéb mindenféle jószágokat, melyeket akárholott birtak, akármilyen névvel neveztesse, akármely vármegyében legyenek, mihent haza szállonak és isten módot ad benne, haza szállván, egymás között egyenlőképen megosztani tartozzanak; interim pedig valami hasznokat vagy egyik fél vagy másik fél veheti, tartozzék az más félt de rata sua portione megelégtetni.

Ezt pedig az interest és azután futuram divisionem iuxta hanc transactionem végezzék. Az divisio legyen feria sexta post Lucia virginis proximae futura novi calendarii pro reali divisione tartassék mind az két féltől, kiről coram domino iudice curiae post peractam ac consumatam modo praedecarato divisionem partes utraeque egymást tartozzanak quietálni. Az megholt Beseney Mátyás marhája pénze felől mind az két fél tudakozzék, és ha azután valahol valamit feltalálnak benne, valamelyek kezéhez jutna, tartozzék az más féllel igazán megosztani.

Mely felől megirt dolgoknak fogyatkozás nélkül való megállására mind az két fél vonakodás nélkül magát obligálta sub poena calumniae. Melynek bizonságára velünk egyetemben ezen mi levelönket ők is kezek írásával pecsétekkel megerősítették. Actum in possessione Karaz feria sexta proxima post festum gloriosissimae virginis Mariae novi calendarii, anno millesimo quingentesimo nonagesimo septimo.

Egykorú, némely helyen elmosódott másolat a szerző birtokában.

LXVIII.

1598. Ecsed-vár, nov. 13. Báthori István országbíró rendelete a leleszi conventhez, hogy Beseney Mihályt az ecsedi lovasság vezérét, a Szabolcs-vármegyében fekvő egész Vencsellő helységbe, és Timár részbirtokába iktassa be.

Amicis suis reverendis conventui ecclesiae sanctae crucis de Lelesz comes Stephanus de Báthor iudex curiae serenissimi principis et domini domini Rudolphi secundi dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hungariae,

Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. nec non comitatum Simeghiensis, Szathmariensis et de Zabolch comes, salutem et amicitiam paratam cum honore. Expositum est nobis in persona egregii Michaelis Besenyey gentium nostrorum equestrium praefecti, quomodo idem exponens in dominium totalis possessionis Vencsellő vocitatae duarumque domorum seu curiarum nobilitarium ibidem exstructarum, nec non tertiae domus et curiae nobilitaris suarum in possessione Thimar nuncupata, omnino in comitatu de Zabolch praedicto existente habitarum, earumque cunctarum pertinentiarum, ipsum exponentem eiusque haeredes et posteritates utriusque sexus universos ex perennali datione et inscriptione nostra mediante aliis literis nostris donationalibus seu inscriptionalibus sub secreto sigillo authenticō manuumque nostrarum subscriptione superinde confectarum et emanatarum in et pro bis mille florenis hung. modis et conditionibus in iisdem literis nostris donationalibus seu inscriptionalibus specificè declaratis facta tangentium et concernentium per regium et vestrum hominēs legitime vellent introire; super quo amicitiam vestram harum serie hortamur atque auctoritate nostra iudiciaria, qua fungimur, requirimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem, vestro pro testimonio fidedignum, quo praesente egregii et nobiles Georgius Zegedy de Berczel, vel Emericus Kenessey, aut Ladislaus vel Michael aut Johannes de Apagy, seu Andreas Csomaközi, seu Gasparus Bay, sive Johannes Järniy, aut Johannes Bogdány, seu Stephanus Ramochaházy, seu Petrus, sive Georgius Petnaházy, necnon Johannes Besseney de Mada, alter vicecomes praedicti comitatus de Zabolch, nec non Johannes Kéresy, vel Ladislaus Cseres de eadem Mada, namque Benedictus vel Franciscus Pethri de Lövő-Pethri, aliis absentibus homo regius per nos ad id specialiter transmissus ad faciem praefatarum possessionum Vencsellő et Thimar consequenterque praescriptarum trium domorum seu curiarum nobilitarium in eisdem habitarum, vicinis et commetaneis earum universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedendo introducat praefatum exponentem in dominium earum totalis possessionis Vencsellő, domorumque et curiarum nobilitarium in eadem sitarum nec non similis curiae nobilitaris in praedicta possessione Thimar habitae, statuaturque easdem eidem exponenti ipsiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis, pariter cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet vigore praemissae perennalis donationis et inscriptionis nostrae titulo ipsis incumbenti perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum, contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatum Michaellem Bessenyei exponentem ad quintum decimum diem in curiam regiam, nostram videlicet in praesentiam, rationem huiusmodi contradictionis eorum reddituros efficacem. Et post haec huiusmodi introductionis et statutionis seriem, simul cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicecomitisque et iudicum nobilium

nec non vicinorum et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererunt, nominibus, terminoque assignato, ut fuerit expediens praefato domino imperatori et regi nostro suo modo fideliter rescribatis, secus non facturi. Datum in arce nostra Eched, die 13-a mensis Novembris, anno domini 1598.

Orsz. ltár, curiai oszt. Bessenyei-féle perben levő múlt századi hitelesített másolatból. A leleszi convent 1598. decz. 21-én kelt, ugyanott másolatban levő jelentése szerint a beigtatás Apagyi Mihály kir. ember közbenjöttével megtörtént, mikor is Debre György, Szokoli Miklós szolgálja, ura nevében ellenmondott.

LXIX.

1599. Tokaj, apr. 7. Gáway János levele Bessenyei Györgyhez magánügyekben.

Szolgálatomat ajánlom kgnek mint bizodalmas jó akaró uramnak. Istentől kívánok kgnek minden lelki és testi jókat megadatni mind aszszonyomékkal egyetemben. Uram, im értem az kgmed irását, és az Balogh Mihály keze irását is esmerem az Terchi Farkas pecsétí alatt. Ezt nem hittem volna az jámborhoz, hogy ez szerint cselekszik, az mint azkor szólott mint kgmed előtt, mind penig az után is én előttem és Szentgyörgyi Tamás előtt. Uram, úgy veszem eszemben az a pecsét, nekem is irtak egy levelet, de mind az kettő pecsétí rajta vagon, Balog Mihályé és Terchi Farkasé, kiben azt írják, hogy az mely jobágyot én bírok kit énnem az én ki fizetett költségemért hagyott nálam az leányom, kiben eztendőt is túltöttem, sőt az malomének is én vagyok birodalmában, tegnap hogy mondá Nagy István, akkor is megmondám, azt nem kellett volna adni, mert én nem engedem különben, hanem ha az én pénzemet leteszik, nem gondolok vele, kieresztem kezemből. Tegnap uram, kegyelmedhez által megyek vala, de nem kaphaték hajót az kgtek révén; más az, az mely emberrel dolgom vala, oda találkozték és el végezém dolgom az nánási emberrel.

Az levélből értem, kit kgnek irt, hogy Sándort és Berdeli Pált adta neki, az malom eret és egy kertet; hogy azt az kettőt kgd vissza bocsássa, nem írja hogy az kertet és az eret, de ha szintén írná is, én tiltom kgdet az én eremet, kegyelmed másnak ne adja, mert mind addig enyim, míg az én pénzem le nem teszik.

Ha ez innep nem volna előünk, kegyelmedhez kimennék. de vagy hetfőn vagy kedden kimegyek kegyelmedhez, kgyed is halaszthatja addig, minthogy nekem is irt, és azkor együtt lévén kegyd velem szólván, kibocsátja kgd, ha ki kell bocsátani.

Irt kegyelmed az szücs felől, hogy én nehéztelnék érette; kegyd megbocsásson, én nem neheztelek, sem szőlottam egyebet, hanem az szücsnek mondám, egyfelől azt izented, hogy sem György napig sem jüsz haza, és rám biztad dolgodat elvégezzük, bizony bánom, hogy itt játszódol velem, im Nagy Péterrel az hadnagy-

gyal kiakartunk menni az *praedicatorhoz*, és az ott való polgárookban is mellénk vettünk volna, csak vártuk, ha az sokadalomra be jő, itt szóljunk vele; im hogy urammal be jöttél, itt sem szóltál semmit, hanem mástul értem, hogy el megy sőt még azt is mondtam neki, én nem szólok se fejéret, se feketét, mert én nekem, igen jó uram, *Beseni* uram, ha pedig szükség leszen munkád, ott is megtalállak. Ennél különben nem szóltam; hogy pedig elhallotta kgyd, Isten adja lelkek izésére Zatai Gáspárként.

Isten tartsa meg kgydet mind asszonyommal és kegyelmed szép gyermekével. Ex Tokaj, nagy zerdán estve. Anno 1599.

Kgnek jó akaró szolgálja

Gávai János mpr.

Ha pedig kgd módja volna az elhalasztásban, jőne ide ő maga Terczi uram, ne hazudnának, mind ketten szólattak kednek én velem, kgd mégis, ha tovább nem, míg velem szemben leszen kgd, halaszsa.

Külczim: Generoso ac egregio domino Georgio Besenei etc. domino mihi semper observandissimo atque confidentissimo.

Eredetije félv papíron, gemma pecsétzárlattal, gyűjteményemben.

LXX.

1600. Poly, november 25. Poly Zsuzsánna, Vály Miklósné, azelőtt Gávay Imre feleségének végrendelete.

Én Poly István leánya Susánna asszony, ki mostan Vály Miklós felesége avagy házastársa vagyok, én mostan az Istennek fogságában, halálos ágyamban vagyok, noha pedig testemben gyötretett, de lelkemben és elmémben épen vagyok. Az mindenható Isten velem levén nagy hatalmas erejének általa sz. lelkével megkörnyékeztén, megerősített. Teszek testamentomot. Elsőben az én Istenemet azon kérem, hogy az én szerelmes uramot gyógyítsa meg, az szegény árváimnak szerenczéjekre. Másodszor, szerelmes uram az nagy Istennek kedvéért, lelked idvezségejért, kérek, hogy az szegény árvákat ne hadd, tudom megházasulsz, de az én árváimnak olyan édes anyjok legyen, az mint én voltam az kedének, kit tudom nehezen találsz meg, hol pedig nem akarod gondjokat viselni, nem akarod tartani: hagyom őket Bari Boldizsárnak, az jószágnak pedig hagyom felét az szerelmes uramnak, csak az árváknak viselje jól gondját, Ezüst marhának és egyébnek valamim nekem vagyon, hagyom felét uramnak, az felét az én árváimnak. Az szőlőt is ki az szegi hegyen vagyon, uramnak hagyom, az gávai jószágból való jegy ruhát is uramnak hagyom, Vály Györgynek egy, pánczélt, az enim felét, Sára asszonynak az öcsémnek hagyom az veres kamoka szoknyát, az szederjes

kis subát is neki hagyom. Az jószágban kit uramnak hagyok vallom az szerelmes uramot ezer forintig, hogy ha isten élteti Gávaj Jánost, ezer magyar forint letéve, nyulhasson hozzá, ha pedig más atyafiú akarna hozzá nyulni, két ezer forintot tegyen le, az mint ezről az szerelmes uramnak az káptalanba is vallást töltem. Az testamentom tétel lőtt ilyen jámborok előtt, mint ilyen éjeli időben az kik látták az én nyomorúságos kimúlásomat nagy hirtelenséggel. Egyik az szerelmes uram ő maga, másik Vály György, harmadik az öcsém Sára asszony, negyedik az *predikátorunk Forrai András pap*, ötödik az Sütöné, Margit asszony, hatodik Syka Christophné Sofi asszony, hetedik az Hegedűs Ger-gely leánya Ilóna asszony. Ex Poly 25. Novembris 1600.

Eredetije egész iven, a sorok elé nyomott 7 ép pecséttel, szerző birto-kában.

LXXI.

1603. máj. 30. *A leleszi convent előtt nobsüti Varkucs György, Kátay Mihály kálói főkapitánynak, a tőle kölcsönzött 3000 magyar arany fejében, Biharmegyében fekvő Vasad, Kóly és Érsemlyén helységekbeli rész-jóságait bevallja.*

Mi Verantius Faustus, csanádi püspök, a felséges császár és király tanácsosa és az leleszi konventnek praepostja. Adjuk tudtára mindeneknek az kiknek illik, ez levelünknek rendiben, hogy mi tekintetes és nagyságos Varkucs Györgynek, néhai Varkucs Miklós fiának, a ki is napsicsi Varkucs Tamás fia volt, e végre lett instántiájára és törvényes kérésére, hogy tudniillik az kólikának (melyet Isten reá bocsátott) nehéz és halálos betegsége miatt majd csak nem utolsó perczentésén levén, alább megirandó örökös fassiójának véghez vitelére személye szerint mi előnkben nem jöhetett, magunk közzül conventünkben lévő két atyánkfiait és társainkat Török Ambrus és Frátay Ferencz presbitereket az ő tulajdon fassiójának meghallására és subscriptio alatt mi előnkben leendő elhozására, hiteleseknek ítélvén lenni bizonyosságtételünknek okáért hozzája által küldöttük, kik is onnan közinkben vissza-térvén, az generalis decretumban megiratott hitek formulája szerint, egyformában, illeténképpen referálták: Hogy ők a legközelebb elmúlt szent kereszt találásának ünnepében nemes Bihar-vármegyében levő szent-jobi kastélyban bé menvén, ottan a meg-nevezett Varkucs György uramot a kolikának súlyos fájdalmaiban, erejétül megfosztva, elméjében pedig és szavában épen és fogyatkozás nélkül, beteg ágyában, személy szerint levén, önként és szabadon, maga élő nyelvével vallott és szóllott ilyen módon: minthogy a közelebb elmúlt esztendőben, Felsősílesiban atyafiainál levő ősi jószágának kiváltására bizonyos summa pénzt kellett volna néki letenni, azon summának megfizetésére, és némely arany marhának és portékának is, melyet tudniillik házastársa

Homonnai Borbála asszony hozott vála édes atyja házánál mint paraphernumot Varkocz György házához, azután pedig megnevezett Varkocz György uram bizonyos és helyes szükségéitül viseltetvén, elzálogosítani kényszerítettett, kiváltására, arra nézve vett fel kölcsön tekintetes és nagyságos Kátay Mihály uramtól, felséges császár és király káliai főkapitányától, maga kedves bátyjától és sógorától, három ezer jó és igaz mértékű magyar aranyakat, assecurálvan megnevezett Kátay Mihály uram ő nagyságát, a megnevezett három ezer aranyaknak bizonyos terminusra leendő megfizetése felől; de minthogy a zürzavaros időben minden dolgoknak s szegény hazáknak siralmas sorsával megnevezett Varkucs György uram jószágának jövedelmi ügy megfogyatkoztak, hogy azon summa pénzt feljebb említett Kátay Mihály urnak egyáltalában meg nem fizethetné, az okáért ugyan megnevezett Varkucs György uram jó és magában elvégezett és szánt szándékkal felállalván legelsőben is a felül már megírt házastársának tekintetes és nagyságos Homonnai Borbála asszonynak, és az után minden maradékainak, atyja fiainak, közlörül való vérséginek, és azoknak successoraiknak, kikét tudniillik ezen dolog illetve, vagy akármi módon illethetne, terheket, adta, inscribálta, fateálta és per manus is bocsátotta megnevezett Kátay Mihály urnak és mind két ágon lévő maradékainak, az felül irt mód szerint már az előtt felvett és maga szükségére elköltött három ezer aranyakban örök áron és megmásolhatatlanul nemes Biharmegyében, Vasadon, Tárkándi résznek hivattatott, és ugyanazon vármegyében Kólyi és Ersemjén falukban lévő rész jószágát, mindennemű hasznával és appertinentiáival, tudniillik szántóföldeivel, réjjeivel, erdeivel, hegyeivel, völgyeivel, szölleivel, szőlőhegyeivel, folyó és halászó vizeivel, vízfolyásával, malmaival és azoknak helyeivel, kilenczed és tized dézsmáival, egy szóval minden hozzá tartozó hasznaival, igaz és régi határában lévő appertinentiáival, ily conditio alatt: hogy a meddig Isten ő szent felsége megnevezett Varkucs György urat és mindkét ágon lévő maradékát e nyomorult életben megtartja kegyelmesen, megnevezett Kátay Mihály urat és mind két ágon lévő maradékát a megnevezett Bihar megyében lévő Vasad, Kóly és Ersemjén falukban lévő rész jószágoknak szabados és békeséges uraságában minden törvényes háborgatók ellen megemlített Varkucs György ur maga fáradságával és költségével mególtalmazni és tartani tartozzék. Ha pedig Varkucs György urnak mindkét ágon lévő maradékok nélkül (kit az Isten távoztasson el) történnék halála, tehát legitimus successori, legatariusi és testamentáriusi is azon rész jószágokat megnevezett Kátay Mihály urtól, mind két ágon lévő maradékától és legatariustól is el ne vehessék és foglalhassák magoknak, hanem ha elsőben azon három ezer aranyakból álló summa pénzt készen, egyszersmind minden fogyatkozás nélkül leteszik és megfizetik. Mely megnevezett Varkucs György ur fassiójával és örökös eladásáról ezen levelünket a megemlített

Kátay Mihály urnak maga jussának jövődébéli hasznára, ezen mi conventünknek saját pecsétí alatt kiadni szükségesnek ítéltük, ezt javalván az közönséges igazság is. Datum feria sexta proxima post festum sancti corporis Christi. Anno eiusdem 1603.

Kivül: Kátay uramék praetensiojárul való levél.

Tizenhetedik századbett fordítása az elveszett eredeti okiratnak, birtokban.

LXXII.

1604. Ecsed-vár, május 21. Báthori István országbíró rendelete a váradi káptalanhoz, hogy Kátay Mihály kállói főkapitányt, a neki Varkucs György által bevallott vasadi, érsemlyéni és kolyi birtokokba igtassa be.

Comes Stephanus de Bathor iudex curiae sacratissimi principis et domini Rudolphi secundi dei gratia electi Romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae etc. necnon comitatum Strigoniensis, Zathmariensis et de Zabolch comes, egregiis et nobilibus requisitoribus literarum et literalium instrumentorum in sacristia sive conservatorio capituli ecclesiae Waradiensis repositarum et locatarum, necnon executoribus iudiciorum, deliberationum, legitimorumque mandatorum prefatae sacrae caesariae et regiae maiestatis, atque minorum iudicum ordinariorum regni huius Hungariae salutem cum favore. Expositum est nobis in persona magnifici domini Michaelis Katay praesidii Kalloviensis prefatae sacrae caesariae et regiae maiestatis capitanei, quomodo idem exponens in dominium totalium portionum possessionarium magnifici Georgii Varkuch de Napsich in possessionibus Vasad Tarkany-szer appellatae, item Eersemien et Koly vocatis unius item vineae in promontorio possessionis Zent Imre nuncupatae, omnino in comitatu Bihoriensi existentibus et habitarum ipsum exponentem ex fassione et inscriptione eiusdem Georgii Varkuch ipsi exponenti, ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis sexus utriusque mediantibus certis literis honorabilis conventus ecclesiae sanctae crucis de Lelez fassionalibus seu inscriptionalibus superinde confectis et emanatis in et pro tribus millibus florenis hungaricis auri puri pignoris titulo facta tangentibus et concernentibus per regium et vestrum homines legitime vellet introire. Super quo vos harum serie hortamur, atque auctoritate nostra iudiciaria, qua fungimur requirimus diligenter, quatenus acceptis praesentibus vestrum mittatis hominem pro testimonio vestro fide dignum, quo praesente egregii et nobiles Johannes Fekethe de Pelbarhida vel Nicolaus Felegyhazy de Tarcha, aut Georgius Korlatouit de Pochay, sive Ladislaus Apagy de eadem Apagh, aliis absentibus homo regius per nos ad id specialiter transmissus ad facies praefatarum possessionum Vasad, Ersemien, Koly et Zent Imre in antedicto comitatu Bihoriensi existentium, consequenterque

praetactarum portionum praefati Georgii Varkuch possessionaria-
rum in eisdem vineaeque in promontorio praenotatae possessionis
Zent Imre habitarum et adiacentium vicinis et commetaneis earum
universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedendo, in-
troducatur praefatum exponentem in dominium earundem, statuatque
easdem eidem exponenti ipsiusque haeredibus et posteritatibus
utriusque sexus universis pariter cum cunctis suis utilitatibus et
pertinentiis quibuslibet vigore praemissae fassionis et inscriptionis
praenotati Georgii Varkuch literarumque praefati conventus eccle-
siae sanctae crucis de Lelez fassionum seu inscriptionum ti-
tulo ipsis incumbenti iure redemptibili possidendas, si non fuerit
contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem
contra annotatum exponentem ad decimum quintum diem diei
huiusmodi contradictiones in curiam regiam nostram: videlicet in
praesentiam rationem contradictionis eorum reddituros, et post haec
huiusmodi introductionis et statutionis seriem, simulcum contra-
dictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et comme-
taneorum, qui praemissae statutioni intererunt nominibus, terminoque
assignato, ut fuerit expediens, praefato domino imperatori et regi
nostro suo modo fideliter rescribatis. Secus non facturi. Datum
in oppido nostro Ecsed die vigesimo primo mensis Maii. Anno
domini millesimo sextencesimo quarto.

Kivül: Egregiis et nobilibus requisitoribus literarum et lite-
ralium instrumentorum in sacristia seu conservatorio capituli ec-
clesiae Waradiensis repositarum et locatarum, nec non executori-
bus iudiciorum, deliberationum, legitimorumque mandatorum sacrae
caesareae et regiae maiestatis atque dominorum iudicum ordina-
riorum regni Hungariae pro parte magnifici domini Michaelis Katay
praesidii Kalloviensis sacrae caesareae et regiae maiestatis capi-
tanei introductoria et statutoria.

Zárlatán a papírral fedett veres viaszba nyomott pecséttel; szerző bir-
tokában.

LXXIII.

1606. Karász, okt. 16. Szabolcsvármegye tisztjei előtt Bessenyei Mihály és Székely György a köztök fenforgott peres ügyekre nézve, kiegésznek.

Nos universitas dominorum nobilium comitatus de Zabolch
damus pro memoria. Quod nobis vigesima prima die mensis Au-
gusti, anni praesentis millesimi sexcentissimi sexti, in hac posses-
sione Karaz, loco videlicet ac die celebrationis sedis nostrae iudi-
ciariae una constitutis et existentibus: egregii Andreas Eöry ac
Joannes Jarmy vicecomites, Georgius Petneházy iudex nobilium,
ac Emericus Kemechéy iuratus assessor nostri, nostram exurgentes
in praesentiam sub suis iuramentis, in generali decretó superinde
contentis exhibuerunt nobis et praesentaverunt quandam trans-

actionem seu conclusionem inter egregios Michaellem Beseney ab una, Georgium Zekel parte ab alia hungarico idiomate in simplici papyro sign . . . curatam, huiusmodi sub tenore: Mi Eöry András és Jármý János, Zabolch vármegyei viceispánok, item Pettnehazy György szolgabíró, Kemechey Imreh assessor, adjuk emlékeztetre, hogy mi ez jelen való ezerhatszázhat eztendőben, kilenczedik napján Szent-Iwan havának, mentünk vala Pilisre Zabolchvármegyében, az vármegye bocsátásából, Beseney Mihály instántiájára, Zekel György ellen, az Zerenchi articulushoz tartása szerinth, neminemű bizonyos számú disznainak be hajtása végett, tilalmas és makkos erdőről, törvény szerént való el igazítására. Mi azért, minek előtte ez parsok egymás ellen pörben bocsátkozának, látván köztök az nagy, sok mód nélkül való háborukat, veszekedéseket, tisztentekhez illendő intésekkel és kérésönkkel, ő kegyelmeket, egy más között való békességre, és atyafi szeretetre és minden gyűlötség *(igy)* perpatvarnak le szállítására, egy más ellen mely volt, atyafiságoson kértük. Mely mi intéstünket ő kegyelmek megfogadták, és mi az két fél között ilyen végezést végeztünk. Elsőben, ha mikor az pilisi erdőn makk terem, és Beseney Mihály uram *avast akar fogni*, szabad legyen ő kegyelmének az ő erdejéből fogni, és az erdőre tized disznókat fogadni, mind addig avasnak tartani, míg annak ideje leszen. és annak utánna, ha meg szabadítja tizedre, szabad legyen Zekel György uramnak is disznait az avasban bocsátani, és ha száz számú disznaja leszen. azokból adjon minden időben esztendőnként két *vörő* marhákat, öregeket és jókat, ha penig az száznak fölötte kéből is csak kettőt adjon, ha penig száznál alább leszen, akkor egyet adjon hasonlókép jót; utolszor, ha ötvennél is aláb lezend, akkor semmit ne adjon. Mely dologra nagy jó atyafiságosson, mi előttünk szabad akaratból mind két fél állottanak, ajánlván magokat ez mi közöttök való végezésünket minden részeiben megh állani, megh tartani. Hol penig vallamellik fél ez mi végezésünket meg nem állaná, nem tartaná, sőt valami részében megháborítaná liceat az megh álló félnek vice ispán uramat egy szolgabíróval, pro tempore constitutos, vigore saltem praesentium, toties quoties fassio praemissa violentis, et immobilibus inhibitione, contradictione, repulsione, et alio quovis iuridico remedio non obstante száz forintig satisfiatolni. Melynek bizonságára, praesentes literas nostras, pro futura cautela iurium dictorum dominorum sub sigillo comitatus dari petimus. Az mikor penigh Beseney uram makkot akar szedetni, és megbocsátja, szabad legyen közönségesképpen mindenféle erdőn egyaránt szedni az makkot, mind Beseney uramnak az más nemes ember erdején; e converso másnak is az Beseney uram erdején, és Besseney uram hire nélkül egy nemes ember se menjen makkot szedni sub poena praemissa. Az szánthóföldek eligazítását is ha mellik fél meg nem állánája, azon birságon maradjon. Unde nos ad fidelem

iam fatorum vicecomitum iudicum nobilium et iurati assessoris nostrorum relationem, praesentes literas nostras transactionales annotatis Michaeli Besseniey ac Georgio Zekel iurium eorundem futuram ad cautelam necessarias, sub sigillis huius comitatus nostri et authenticas dandas duximus et concedendas, communi svadente iustitia. Datum in dicta possessione Karaz, decima sexta die mensis Octobris loco et die celebrationis sedis nostrae iudiciariae. Anno domini millesimo sexcentesimo sexto.

Andreas Eöry, vicecomes mp.	Lecta publicata
Joannes Jármy, vicecomes mp.	et extradata de
Joannes Horvát, iudex nobilium mp.	sede per iuratum
Kemechey Imre, assessor mp.	notarium sedis, idem
Petneházy György, iudex nobilium mp.	notarius mp.
Johannes Bogdani, iuratus assessor mp.	
Andreas Bakay, assessor mp.	
Seney Péter, eskütt, mp.	
Stephanus Posgay de Sabyák, mp.	
Johannes Géczy, mp.	

Papiron, négy pecsét nyomatával. Eredetije gyűjteményemben.

LXXIV.

1610. apr. 30. *A leleszi convent Besseniey Mihály özvegye Wesselényi Katalin kérelmére, ennek fia Boldizsár életidejéről bizonyítványt ad.*

Nos requisitiore literarum et literalium instrumentorum in sacristia seu conservatorio conventus ecclesiae sanctae crucis de Lelez repositarum et locatorum etc.

Memoriae commendamus per praesentes, quod generosa domina Catharina Veselenyi, egregii quondam Michaelis Besenyei relicta vidua, tutrix scilicet naturalis et legitima nobilis pueri Balthasaris Besenyei ex praefato quondam domino et marito suo suscepti, filia vero generosi quondam Wolfgangi Veselenyi ex generosa olim domina Dorothea Segnyey alias consorte eiusdem progenita nostrum personaliter veniens in praesentiam adducensque secum itidem personaliter eundem puerum Balthasarum Besenyei filium suum in pupillari et illegitima aetate constitutum, petiit nos debita cum instantia, ut revisa prius per nos et diligenter considerata aetate eiusdem literas tandem nostras revisionales pariter et testimoniales iurium eiusdem futura pro cautela dare et concedere vellemus. Quem quidem puerum Balthasarem Besenyei undecim annorum integrorum et unius mensis esse, prout animo metiri, visuque considerare potuimus, cognovimus et perspexerimus. In eiusdem igitur aetatis revisionis testimonium praesentes hasce literas nostras revisionales memorato puero Balthasari Besenyei iurium suorum futuram uberiolemque ad cautelam et tuitionem necessa-

rias sub sigillo praedicti conventus Leleziensis authentico communi svadente iustitia dandas esse duximus et concedendas. Datum trigesimo die mensis Aprilis. Anno domini millesimo sexcentesimo decimo.

Orsz. ltár, curiai oszt. 4—5007. sz. a.

LXXV.

1613. Kolozsvár, november 7. Bessenyei Boldizsár és János levele Veér Györgyné Bessenyei Annához, magánügyben.

Szolgálatomat ajánlom kgdnek édes néném asszony, Isten minden kívánsága szerint való jókkal, jó egészséggel áldja meg kglDET.

Édes néném asszony kglD valóban elfeletkezett mi rollunk, még csak eszében sem jutunk kglDnek, kérjük kglDET, jussunk eszében kglDnek, s az kapitányság jövedelméből egy övet küdene kglD, mert tudjuk, hogy ott kaphat kglD, s hadd emlegethessük meg mi is kglDET. Mi itt Kolosvárt vagyunk s az mint mi töllünk lehet, tanulunk s egészségünk is, Istennek hála kglD szolgálatjára jó vagyunk, melyhez hasonlót kglDnek is kívánunk Istentől megadatni. Adja Isten ez levelünk tanálja boldog szerenczés órában, jó egészségben kglDET. Datum in Kolosvár, die 7. 9-bris. Anno 1613.

P. S. Az keszkenőket is megoszolálnánk kgdnek ha elküdené kglD, mert bizony igen kívántatnék.

KglDnek engedelmisséggel szolgáló öcsesei

Bessenyei Boldizsár m. p.

Bessenyei János m. p.

Külczim: Tekintetes Nemzetes Veér György uram ő kglme szerelmes házas társának nemzetes Bessenyei Anna asszonoknak nekünk kedves nénénk asszonoknak ő kglmének adassék.

Eredetjé gyűjteményemben.

LXXVI.

1614. Sáros-Patak, okt. 6. Lorántffy Mihály végrendelete.

Én serkei Lorántfi Mihály noha testemben beteg, de lelkemben egészséges vagyok, az én gyermekim és feleségem közt ilyen testamentumot és dispositiot tészek és hagyok az ide alá megírt nemzetes és vitézlő személyek előtt:

Hogy mivel énnekem kétféle gyermekeim vadnak, két leányom: Susánna és Mária, az nemzetes és jó emlékezetű néhai Zeleméri Borbála asszonytól, előbbeni feleségemtől, egy kis leánykám pedig ez mostani atyámfiatól, feleségemtől az nemzetes An-

drási Kata asszonytul. . . . Az két nagyobbik leányomnak Lorántfi Susánnának és Máriának az néhai tettes és ngos ruszkai Dobó Ferencz atyjokfia volt. Kinek dispositiojábul az egész S.-Patak és Lednicze várainak jószágai, a ruszkai jószág, és minden azokhoz tartozó arany, ezüst, gyöngyös műv és egyéb minden névvel nevezett marhák, *kikről inventarium és regestrum vagyon*, szállottak a Dobó uram testamentoma szerént Zeleméri Borbála asszonyra, előbbeni feleségemre; azok a jók mindenestül azon megnevezett két leányimé, Susánnáé és Máriáé, holtok után penig et defectum earum szállanak arra, a kire Dobó uram testamentuma mutat.

A zeleméri jószág és a borsi jószág, kit én eddig megirt két gyermekimre Susánnára és Máriára birtam, ugyan ezen két leányomat Susánnát és Máriát illeti, ők penig deficiálván, szálljanak az ő atyjokfiakra.

Az édes anyámról Horti Erzsébetről a mely jószág maradt volt, annak felét osztály szerént a Giczey Farkas fiai elvették és birják usu roboralták. Az hason fele, ugymint az én részem szálljanak mind az három leányomra, mind a két feleségemtől egyaránt. Egyik közzülök meghalván, annak része maradjon a többire, per reciprocam successionem.

Ha penig mind az három leányom deficiálna, a Giczey Farkas fijaira maradjon.

A *Giczey Farkas fjainak, kiknek az anyjokkal egy voltam anyával*, hagyok ezer = 1000 magyar forintokat készpénzt, osztozzanak egyaránt vele mindnyájan, kit adjon meg nékik ledniczei tisztartóm Rozs András nálla való pénzből.

Az én atyai jószágom, ugymint a serkei és lorántfi jószágom kit én ujobban acquiráltam, és bizonyos pénzen megvettem, cum libera dispositione maradjon az három leányomra, Susánnára, Máriára, és az mostani feleségemtől valóra is, kinek egyike meghalván, abbeli része maradjon a többire et sic deinceps. Ha penig mind az három leányom deficiálna, az egész serkei és lorántfi jószág a Lorántfi Orsolya gyermekeire, Bakos János uramra bátyámra és az ő kglme gyermekire, mely Lorántfi Orsolya egy volt az édes atyámmal Lorántfi Lászlóval etc. Actum in arce Sáros-Patak sexta die mensis Octobris, anno domini millesimo sexcentesimo decimo quarto.

Boldizsár István. Michael Bay. Bay Ferencz. Bejczy István.
Vekei Ambrus. Dossik Péter. Stephanus . . . Nicolaus

Egykorú kivonatos másolatról, mely gyűjteményemben van.

LXXVII.

1624. Tokaj, márcz. 21. Bessenyei Boldizsár Gömörmegyében fekvő lénártfalvi részbirtokát Abaffy Miklós tokaji főkapitánynak elzálogosítja.

Besenyey Boldizsár Szabócz vármegyében Vencsellőn lakozó valom és tudósítom mindeneket az kiket illik ez levelem olvasókat és olvasni hallókat, hogy én távol laktom miatt Gömör vármegyében Lénártfalván levő portiómat és azon lakó embereimet, nevezet szerint Korpás Pétert és Csiky Lukácsot ahoz való szántó földeimmel, erdeivel, réteimmel, halászó vízzel és ahoz való minden névvel nevezett pertinentiákkal mint eöstül maradt portiómat adtam nemzetes vitézlő Abaffy Miklós tokaji főkapitány uramnak bátyámnak négyszázkilenczven magyar forintért zálogképen curens monetául számlálván, mely fölül megnevezett Gömör vármegyében levő portiómat és jobágimat ő kegylme mind addig bírhasa, az míg az fölül megnevezett négyszázkilenczven magyar forintot ő kegylmének avagy maradékinak és legatariusinak hasonló curens monetábul álló summát le nem tenném, ő kegylme viszontak avagy ő kegylme successori tartozik és tartozzanak az fölül megspecificált négyszázkilenczven forintot fölvenni, minden imide amoda való halogatás és mutatas nélkül, mely ő kegylmével való végezésemnek és ez levelemnek nagyobb erősségére adtam kezem írásával és pecsétémmel megerősített levelemet. Ilyen nemzetes nemes személyek előtt ugymint Boiczzy István uram Tokaji vicekapitán, Farkas Mihály uram Tokaji Lovas Hadnagy, Dadai Nagy István Feő porkoláb, Szalay János, Belleni János, Debreczeny István uraimék előtt. Anno 1624. Irtam die 21. Martii.

Boiczzy István, m. p.

Idem qui supra

Farkas Mihál, m. p.

Balthasar Besseney m. p.

Belleni János, m. p.

Dadai Nagy István, m. p.

Debreczeni István m. p.

Porkoláb Zalay János, m. p.

Eredetije orsz. ltár. N. R. A. 781. 73.

LXXVIII.

1668. Berczel, márcz. 1. Bessenyei István végrendelete.

Anno domini 1668. die 1. Martii. Én Besenyei István adom értésére minden rendeknek, mivel testemben beteges állapottal vagyok, de lelkem ismételiben csendes és épen vagyok, akarok azért házam népe között és a mi kevés javacskám vagyon, azok között szép dispositiot tennem. Mivel az Ur Isten megáldván egy szép fiú magzattal Besenyei Istókkal, kedves feleségemmel Kosut Annával együtt, tehát valamim vagyon egy szóval mind övék, ha

az ur Isten élteti az fiacskámot, ha pedig Istennek úgy tetszik, hogy az fiacskámot ez világból kiszólitja, s magtalanul maradna az én feleségem Kosut Anna, tehát mivel az udvarházamat magam építettem fundamentomtól fogva, és az Tiszán túl való kaszálókat, kit az falu tud, erdőből magam irtattam, az eresztvényt is hasonlóképen, ezeken kívül zálogos jobbágy levén Bodi János, és a paszabi jószágért is atyám vétele után adtam 700 forintot, mivel én feleségemnek Kosut Annának nem kevés örökségének árát kötöttem el, úgy mint csürinek, pinczéjének, szántó földeinek és egyéb javait, tehát az megnevezett berczeli udvarházamat, kerteivel Tiszántul való kaszálóival, eresztvényével, szántó földeivel és sevényeivel, pap rétével és Körtvélyes-Szegében valókkal csekeszeri mezején mindenik szántó földekkel hagyom ötszáz körmőczy talérokban Szentes Istvánnal együtt, az paszabi jószágon levő négyszáz forintot is és Bodi Jánoson levőt is hasonlóképen, mivel pedig magam keresményem Lázár Mihály fiával Gyurkával, Istókkal, Tarjányi János fiával Mihókkal, Lengyel Sebestyén és Tót János az Gergely sógora, azokat is hagyom a feleségemnek, mivel ő véle kerestem. Szabad legyen oda vinni a hova akarja, vagy oda tenni a hova akarja; az mely telekeken laknak, azokat is kötöm a feleségemnek száz-száz forintban, hogy addig el ne vehessék az vérek feleségemtől, miglen mind le nem teszik az száz-száz forintokat, az embereket pedig odavihesse róla az hova akarja, ha az pénzt leteszik is, mivel pedig tudja maga is Konya Istvánné azt, hogy Sülye Sebestényt százhetven forinton, Tóth Pált százon, Varda Andrást száz forinton vettem volt, azokkal a pénzen vett jobbágysokkal contentáltam őket, több jobbágysival együtt, azok helyében hagyom magamnak Olá Istvánt, azért Olá Istvánt is hagyom a feleségemnek azon summában, mely teszen 370 forintot, házával telkével és minden hozzá tartozókkal együtt, hogy soha akkor is különben ne nyulhassanak az vérek, miglen le nem teszik ezt az summát, a többivel egyszersmind öszve computálván, dotalitiumban, jegyruhában pedig hagyom az alföldi sülyi, gyendai, tiszabeői, és küteleki jószágomat kétszáz forintban az feleségemnek. Ezek pedig úgy legyenek, ha gyermekem nem marad, de ha Isten élteti az gyermekemet és az anyjával tünni nem akarna, tehát adjon egy jó udvarház helyét az anyjának valaholott az anyja szereti, és azt építsék meg, adjon két jobbágyat hozzá, kaszálót eleget, szántó földet is eleget, a mennyivel megéri s válsanak el egymástul, éljenek Istennek.

Ezeket pedig oly szabadsággal adom és hagyom az édes feleségemnek Kosut Annának, hogy ő is valakinek akarja hagyni, ha csak egy úton járónak is, annak hagyhassa, valamint én hagytam ő neki. Valaki pedig ez testamentumomat háborgatni akarná, az Isten országát soha ne lássa érette, és valamennyiszer elkezdi, mindannyiszor calumnián maradjon érette, mert igazán lelkem isméréteiből testáltam, ország törvénye szerint cselekedtem.

Ezek után a nagy hatalmú Istennek gondja viselése alá ajánlak édes feleségem, mind az édes kis neveletlen fiacskámmal Besenyei Istókkal együtt, az Isten nevére kénszerítlek az isteni félelemben neveljed, Pápasták között soha ne taníttassad, se ne neveljed. Az úr legyen veletek. Datum Berczel, anno et die ut supra.

Besenyei István m. p.

Orsz. ltár. N. R. A. 1022. 50.

LXXIX.

1672. Kővár, sept. 16. Bessenyei Mihály levele sógorához Gáway Miklóshoz, melyben némely politikai hírekről tudósítja s feleségét, gyermekivel együtt, gondviselésébe ajánlja!

Édes kedves sógor uram szolgálók kk.

Ezen órában szintén mikor induló félben voltunk innét Kővárból érkezék az kegyd embere az szij szerszámokkal; meg-szolgálva az kld jó akaratját édes sógor uram, az bor dolgát az mi illeti édes sógor uram, az mint megmondtam négy negyvenes hordót küldjön kgd Zilayra az én szállásomra, kit Kovács Mihály-nak hinak és tegyék le ott; de az mint kdnek megmondtam az maga nevét kgd egy betűvel reá süttesse az hordóra. Im irtam az gazdának is; ezt az czédulát adják kezében, és az hordót tegyék le; az másik Somlyóra szóló levelet penigh azt adják az gazda kezében; az itt való szállásról kgd ne gondoskodjék csak hogy jó idején kellene kdnek provideálni, az itt való vicekapitányt Katona Mihály urat kell felőle requirálni. Kamnycz megvétele igaz, török vagyon benne, vagyon három hete, vagy több is, igen igen gondviseletlenül praesidium nélkül volt. Istennek áldassék szenteséges neve az mi előljáró atyáinkfiai jól viselik magokat, már Kassán is beszorították az németeket, vadnak már kilencz ezeren Szuhay és Kende uramékkal; mi is Isten segítségével az urral és az több magyar országi atyafiakkal ugy. hiszem leszünk két három ezeren, harmad nap alatt Szathmár alá szállunk; még vármegye egy sem ült fel; bizonyos hír, hogy onnan felül megírták Spankónak az kassai Generálnak nem segíthetik, hanem békélték meg az magyarokkal; de nem az az útja, s úgy hiszem késő is az, Isten ő felsége igazgatásában dispositiójában leszen minden dolgunknak kimenetele. Édes sógor uram kérem kgdet amennyiben lehet nyavalyás feleségemet gyermekivel ne hagyja kgd gyámoltalanul kiváltképpen ha az országban valami zendülés találna lenni, tempestive onnét mozdíttassa el, az hol kgd leszen, ha az én istenem meg tart: soha bizony el nem felejttem az kgd atyafiságos sok jó akaratját. Az én jó akaró sógorom ő kk ajánlva szolgálomat, Istentől ő felségétől boldog öröndetes hosszú életet kívánok fejenként kgtéknek, sógor úrnak, Gáway Ferencz urnak és

az asszonyoméknak, ő kgknek. Engedje az irgalmas isten találja és lássa jó egészségben kegyteket fejenkint. Az feleségemnek szóló leveleket az kik összekötve vagynak mind csomóstól küldje meg kgylmed édes sógor ur. Tartsa isten jó egészségben kgdet. In Kúvár 16. 7-bris 1672.

Kgd szolgálja sógora míg él

Bessenyei Mihály m. k.

Külczim: Tekintetes nemzeti Gávy Miklós urnak, nekem jó akaró s kedves sógor uramnak ő kk.

Eredetije az orsz. ltárban.

LXXX.

1680. Mező-Vásárhely, jun. 16. A farkiak földessasszonyukat özv. Besse-
nyei Istvánét a falu nyomorúságos állapotjáról tudósítják.

Istentől ő szent felségétől minden nemű lelki és testi békeséges megmaradást minden hozzá tartozóival egyetemben kegyelmednek nemes és nemzeti Asszonyunk szibül kívánunk.

Elvöttük az kegyelmed hozzánk küldött levelét böcsületes asszonyunk, melyből megértettük az kegyelmed ellenünk való fenyegetését, melynek bizony nem vagyunk oka, mert mind egy pénzig az adót felszolgáltattuk Fai György urunknak, az mostani Szent-György napkor, azért kegyelmetek igazodjék egymás között rajta, minket ne fenyegetsen kegyelmed nemes és nemzeti asszonyunk, mert mi is tudjuk azt hogy kegyelmedet illetné az adónak fele, mint annak előtte hogy fele volt az adónak Fai György urunké, az fele peniglen Besenyi István urunké volt, tehát mast is ugy kellene lenni, de mivel hogy Fai György egészben megvőtte rajtunk az adót, azért mi bizony mind az két fele egész adót nem adhatunk édes böcsületes asszonymnak, mert mi elfogytunk az sok nyomorúság között, tudja kegyelmed mi török földön is lakunk, szintén olyan urunk az is mint kegyelmetek, az is rajtunk csepel, más az hogy a mi legnagyobb, az jó Isten az dög halál által annyira elpusztított, hogy többen haltak meg nyolczvan embereknél, az kik megholtak, nem is maradtunk soha többen négy-e vagy öt gazda ember maradt. Mit tudunk már mint ilyen kevesen, enyi inség között tenni, mint bizony azt cselekednők, hogyha az törökhöz ilyen közel nem volnánk, hogy az eleresztene bennünket, mi mindgyárt pusztán hagynók az falut, mert mi el untunk minden felől az nagy fenyegetést.

Baba Zsigmond is fenyeget minket az adóért, minekünk penig soha sem volt urunk, nem is uraljuk bizony mi, hanem az földes urainkat tudjuk kicsodák voltanak, azokat uraljuk, kegyelmedet is nemzeti asszonyunk mi nem tagadjuk meg, hanem mint földes urunkat uraljuk, azért nemzeti asszonyunk kérjük kegyelmed gondoskodjék az dolog felől miképen avagy mit keljen

cselekedni, mert mi kegyelmednek is az mint löhet felszolgáltattuk az mi kegyelmedet illeti, csak hogy kegyelmed Fai Györggyel igazítsa el az dolgot, hogy az kegyelmed részének békét hagyjon, nekünk pedig kegyelmed, levelünk vívó emberünket minden jó válaszzal avagy levéllel bocsássa, hogy tudjuk mi is magunkat mihez tartani. Azonban ezen is kérjük kegyelmeiteket (*így*) mint böcsületes asszonyunkat, hogy engedelmességgel legyen kegyelmed hozzánk, mivel az idegen urak látván a halál miatt való fogyatkozásunkat, megszáván bennünket engedelmességgel lötenek hozzánk; azért kegyelmeitek is ne kegyetlenkedjék hozzánk, hadd köszönjük meg mi is az kegyelmeitek hozzánk való engedelmes jó akaratját, továbbá az felől is akarjuk kegyelmedet tudósítani, az mint az kegyelmed leveléből értöttük, még Szent-György nap előtt elküldte kegyelmed az levelet mi hozzánk, bizon édes asszonyunk Szent-Iván havának tizenhatodik napján érkezött, mert addig régen tudósítottuk volna kegyelmedet az dolog felől. Ezeknek utánna az méltóságos ur Istennek kegyelmes gondviselése alá ajánljuk kegyelmedet minden hozzátartozóival együtt. Költ Mező-Vásárhelyt az 1680 eszt. Szent-Iván havának 16. napján.

Mi farkiak kegyelmednek
nyomorúlt jobbágyi szolgálunk.

Külczim: Adassék ez levelünk Bereczelen lakozó Beseney Istvánné Asszonyunknak illendő böcsülettel.

Féliv, zárlatán Hódmezővásárhely város papirszelet alá nyomott pecsétje.
Orsz. Itár. N. R. A. 881. 19.

LXXXI.

1680 körül. *Kötelek. Kántor György köteleki jegyző levele özv. Bessenyei Istvánnéhoz, a köteleki, gyendai, sülyi és tiszabői állapotok felől.*

Isten sok jókkal áldja meg kegyelmedet édes kedves Beseney Istvánné asszonyom.

Vevén az kigyelmed levelét Kötelen, mivel hogy az kigyelmed pusztáit, úgy mint Kötelen, mint Gendán valahun kigyelmed számára vagyon, mindenütt Almássy János uram ő kigyelme birja, ő kigyelme tart számot reá, mind Sülyt, mind Tisza-Bót ő kigyelme birja, mivel hogy az Császárt ő Felségét igazán szolgálta vicze Ispányságával, erre való tekintetre adta ő Felsege neki; erre való nézve ha kigyelmednek igazsága vagyon, keresse kigyelmed Almássy János uramot, az kigyelmed telkét senki nem lakja mind Kötelen s mind pedig másutt. Ezzel Isten legyen kigyelmeddel.

Böcsületes Tanácsbéli emberek előtt irtam, ugymint Békéssi György főbíró, Kámán István.

Kántor György notárius mpria.

Külczim: Ez levél adassék Berczelen lakos Nemzetes Besseni Istvánné asszonyomnak illendő böcsülettel Berczelre.

Féliv papíron, zárlatán veres pecsét, melyen egy állat elmosódott körvonalai látszanak. Orsz. ltár. N. R. A. 881. 23.

LXXXII.

1680 után. Nadányi Margit özv. Lövey Sámuelné temetésekor mondott halotti beszéd.

Néhai idősbik tekintetes nemzetes Lövey Sámuel uram megmaradott özvegyének tek. nemzetes Nadányi Margith asszonynak hetvenkét esztendőök alatt elfolyt és eltöltött életének, nyomorúságokkal telyes, mindazáltal dicséretes leírása:

I. Lett születése Váradon, az élélésre és ez világhi életnek táplálására legjobb földön Velenceze nevű utczában, édes atyja volt amaz nagy emlékezetű néhai Nadányi Mihály*) tek. uri ember, édes anyja volt amaz néhai Várad várossában igen nevezetes és nagy emlékezetű Gargócs Boldizsárnak édes leánya Gargócs Ersébeth, kiktől, mint törököktől, ágazott és származott ez koporsóban nyugovó uri asszony. Édes atyjától, anyjától neveltetett fel az Istennek igaz ismételiben, az igaz hitnek és vallásnak fundamentomiban, kegyes jó erkölcsökben, szép könyveknek olvasásiban, mellyekben is, az ő igaz hitnek, vallásának, olyan fundamentomát vetette fel, és az kegyes, és Isten beszéde szerint való életben olyan épületet vett, hogy igaz hititől, vallásától, semmi nyomorúságiban és világhi állapotának változásiban el nem szakadott, hanem abban mind holtig állhatatosan megmaradott.

Minekutánna annyira nevelkedett, hogy az szent házassági, Isten rendelése szerént való szövetséges életre alkalmatossá tétetett, házassítatott el, megemlített édes atyjától, anyjától, ugyan Váradon, abban az időben híres és nevezetes úri embernek, Róti Orbánnak édes fiához, Róti Istvánhoz, kivel is, midőn két holnapig gyönyörűségére élt volna, két holnapok mulva, nagy szomorúságára és keserűségére, attúl megvált, és siralmas özvegyi életet élt annakutánna két esztendőig. Megeléglvén Isten akkori siralmas özvegyi életét, újabb házasságra által ment és házassítatott, amaz néhai nagy emlékezetű úri embernek, tek. nemzetes Lövey Sámuel uramnak, ebben az nemes Szabolcs vármegyében, abban az időben élt méltóságos úri emberek között, tekintetes úri férfinak. Kivel osztán élt 18 esztendőig. Kivel is azon megemlített 18 esztendőök elfolyása alatt, akkori időnek mostohaságához képest, melly keserves, és sok lelki próbákkal telyes életet élt legyen, bizonyítják az akkori időnek mostoha folyási.

*) Erdélyi ünlő mester, lefejeztetett 1658. *Nagy Iván*: Magyar országcsal. VIII. 7.

Volt abban az időben nagy üldözés mind az Tiszán túl s mind innen, melly miatt sok úri és köz rendek házokban békeségben nem maradhattanak, jószágokat békeességesen nem birhattak, hanem kényszerítettek együtt is, másutt is lappangani, llyéssel bújdosásra jutni, és az igaz hitért, vallásért, hogy abban megmaradhassanak, magok lakó helyekből, édes házokból, kibontakozni és bátorságosabb helyekre menni. Ez úri asszony is, megemlített édes urával, néhai tek. nemzetes Lövey Sámuellel s édes gyermekeivel ment akkori időben Ungvárra, amaz nagy emlékeztetű grófasszonynak, Homonnai Györgynének szárnya alá, holott is, mind ura s mind maga, mennyit ostromoltatott hitiben, vallásában, és mennyit kényszerítettett hitinek vallásának változtatására, az akkori időben Ungvárt lakó pápistai szerzetten levő papi rendektől? sok idő kellene annak elő számlálására; de soha sem urát, sem magát, ez boldogult aszszonyt, meg nem tántoríthatták, hanem hiteket, vallásokat mindketten, állhatatosan megtartották. Végre az boldogult aszszonynak ura, sokszor már megemlített Lövey Sámuel, halálos betegségben esik, halálos beteg ágyában is, hiti megtagadására, vallása változtatására, mennyit kényszerítettett: nem szükség annak előszámlálásával időt tölteni; de akkoron is édes urát, ez boldogult aszszony, sokat biztatta, hitiben erősítette, és a mikor ura kívánta volna, hogy el ne álljon mellőle, halhatós szavaival édes urát biztatván, azt mondotta: ne félj édes uram, mert halálíg el nem hadlak, sőt ha ugyanezek a papok békét nem hadnak, az késsel is által verék benne, ha veled együtt meg kell halnom is.

Idővel, ezen ágyában, ez világból kimúlván Lövey Sámuel uram, kívánta az boldogult aszszony, hadd temettesse tisztességesen nagy emlékeztetű édes urát; ez ugyan neki megengedett, de nem szinte kívánsága szerint. Mellyben, hogy kedve nem tölt, kéntelenítettett csak énekszóval eltemettetni édes urát, nagy keserűségére, kinek meghidegedett teste, másként tisztességes temetési pompát kívánt volna, és azon fellyebb említett grófasszonynak, Homonnai Györgynének szép grátiájából, az papok ellenére, temettetett az ungvári templomban; honnan is az akkori Ungvárt lakó pápista renden levő papok, ki akarták testét is vettetni az ungvári templomból; de az grófasszony, régi hűségéért és az Homonnai Házhoz való igaz szolgálatjáért ellent tartott benne és meg nem engedte. Melly dolog iránt felküldenek az római pápához azon papi rendek, de az római pápa, feltalálván ezen boldogult aszszonyt a *Pázmány Péter familiájából*,*) nemzetéből valónak lenni, megengedte, boldogult ura testét az ungvári templomban nyűgodni; és ott várja ma is édes Jézusa eljőve-

*) Nadányi Margit ósnénje volt Nadányi Berdina Massayné, kinek unokájául írják lenni Pázmány Pétert. *Nagy Iván*. VIII. k. 7. l.

telét, és ma is birja az Nadányi és Lövey familia az Pázmány nevű falut, az honnan denomináltatott régen Pázmányi Péter.

Minekulánna, fellyebb már sokszor említett édes urával, néhai tek. nemzetes Lövey Sámuellel 18 esztendőket, sok nyomorúsággal, próbákkal és sok keserűségekkel eltöltött volna, maradott gyámoltalan özvegyi és siralmas árvai állapotra, melly özvegyi és árvai állapotjában töltött el 38 esztendőket. Honnan immár összevetvén ez boldogult aszszonynak életének esztendeit, ugymint: 14 esztendő s korában adattatott házasságra Róti Istvánnak, élt vélle két hónapokig, meghalván Róti István, maradott árvaságra s özvegy lett két esztendőig, újjobban házassítatott tek. nemzetes Lövey Sámuel urannak, kívül élt 18 esztendőig, attúl elmaradván, özvegy lett 38 esztendőig. Immár mindezeket az időket összevetvén, tésznek egy summában 72 esztendőket és két hónapokat. Ezek voltanak ez boldogult aszszonynak életének esztendei. Melly idők ez mostani időhöz képest, szép idők ugyan, de igen nyomorúságosak is voltak.

II. Ha urával, néhai boldog emlékeztű Lövey Sámuellel való életét megtekintjük, az volt isteni félelemmel, kegyességgel, isteni szent szolgálattal, lelki buzgóságokkal és jó téteményeknek követésével tellyes élet; mert mindaz magános isteni tiszteletet s buzgó könyörgéseket szerette s gyakorlotta, mind az közönséges isteni szolgálatot, könyörgéseket, Isten igéje hallgatását szerette, kedvellette s követte, melynek véghezvitelére falujában s helyében *tudós lelki tanítókat tartott*, azokat szép köntösökkel ékesítette, ruházta, étellel, itallal táplálta; az pataki és debreczeni collegiumokból ünnepekre, magához, tudós, jeles ifjakat jártatott, azokhoz szép patrocíniumát mutatta; az collegiumokat buzával, gabonával, szalonnával és egyéb tőle kitelhető jókkal segítette, szekerekkel küldvén az collegiumokban az életet s egyéb jót minden esztendőben. A Chrisztus szolgáit szerette, szükségekben táplálta és ha pénzen kellett is neki megszerzeni a szükséges jót, de mégis megszerzette és a Chrisztus szolgáit soha házatúl szomorúsággal el nem eresztette.

Már özvegyi állapotjában is, noha sok bűjdosással töltötte özvegyi idejét, de soha az jóban meg nem csüggedett, abban alább nem hagyott, és ha szintén mindenkor egyaránt nem lehetett is, de mindenkor mindénekhez, kinek-kinek állapotja szerint, az jó téteményt elkövette és abban igen-igen gyönyörködött. Faluját s annak lakosait az veszedelmes időkben, sok adommal, *(igy)* sok mindenféle való kedveskedéssel óltalmazta, marasztotta, az Chrisztus szolgáit és az próféták fiait Abdiással hűségesen táplálta, sok özvegyeket, árvákat, igyefogyottakat táplált s megruházott Thábitával; a bűjdosókat házában befogadta, még maga és cselédi megszorulásokkal is; az beteget meglátogatta, és ha miben szükségeket látta, abban nekik segítséggel volt. Mellyre nézve méltán meghallhatja az ítélet napján Christussa szájából amaz

szép szokat: Eheztem, ennem adtál; szomjuhoztam, innom adtál, beteg voltam, meglátogattál, és ha kérdi Christussátút: uram, mikor láttalak én tégedet ilyenképpen? akkor így felel meg nekie Christussa: az mit te az enyimek között az legkisebbikkel cselekedtél, én velem cselekedted, azért jere Atyámnak áldott leánya, birjad az országot, melyet én tenéked (az löbb ilyen jól tevőkkel együtt) megkészítettem világ fundamentumának felvetése előtt.

A gonosznak gyűlölője volt, azt senkiben sem papban, sem barátban, sem úrban, sem főemberben, sem nemes, sem köz rendben el nem szenyvedte, erőssen megfeddette, dorgálta. mutatta magát az gonosznak gyűlölőjének. Ellenben az jónak és az kegyességnak szívesen való (Többi hiányzik.)

Fogalmazványa gyűjteményemben.

LXXXIII.

1684. Kisvárda, máj. 18. Bessenyei Zsigmond levele Thököly Imre fejedelemhez, melyben magyar rabokkal kereskedő bizonyos pribék elfogatásáról és némely hadi dolgokról jelentést tesz.

Nékem jó kegyelmes uram!

Ez elmúlt napokban egy istentelen keresztyén magyar rabokkal kereskedő hamis embert fogattam meg, kit is azon értem, nyolcz forintja levén hátra az töröknek való sanczában régen sanczát kereső Nagy Ferencz nevű rabot be vitt volna a töröknek, kinek is meg volt ígérve az gallyára való vitel, az meg nem szabadullhatás miatt, Váradon semmi keresztyén rabok érette kezesek nem levén kgylms uram, hanem ezen felljebb specificált istentelen ember öcsösöstül a jobbágyságot kerülván azon öcsését is Püspökiben el szöktette; melyik részre való jobbágyok maga nyelve vallása volt kgylms ur, ő neki nagy hitele van az török előtt, több Váradról kiszabadult világos fatensek is lesznek ellene, ide recipiált becsületes emberekkel is convincálván ezen dolgot, igen hamis lelkű Pribék embernek agnoscálják, ez iránt való méltóságos succursusát is várván jó kegyelmes urnak Nagyságodnak. Tegnap előtt pusztán való excursiójokat az szatmári labanczoknak, nem kétlem, megérthette Ngod, mind eddig hírünk nem jött hova lettek; mink itt kegyelmes uram nagy óhajtozva, szívünk szakadásával várjuk az Evangeliumot, Isten bölcsen provideálván az Ngod dolgairól Izdenczi uram megérkezése alkalmatosságával; máskint is kgylms ur ez a föld majd kétségben való esésre jut, Istenünk után egészen Nagyságodban levén minden bizodalmunk. Isten Nsgodat tovább is holdogitván szerencsésen dolgaiban éltesse sok esztendőig.

Datum Vardae, die 18. Maii 1684.

Bessenyei Sigmund mpria.

Külczim: Celsissimo principi domino domino Emerico Thö-
klyi ac partium regni Hungariae domino domino mihi clemen-
tissimo.

Eredetije az orsz. levéltárban.

LXXXIV.

*1687. Fogaras, szept. 4. Bessenyei Mihály levele fiához Bessenyei Zsig-
mondhoz, melyben örvend eperjesi rabságából való kiszabadulásán, egy-
szersmind családi ügyekben tudósítja.*

Isten áldjon jó egészséggel fiam, juttasson ő felsége örven-
detes jó napokra szívből kívánom.

Eperjesről írott leveledet kedvesen és örömmel vettem, hogy
az az irgalmas Isten ki megszomorított volt keserves rabsággal,
azon kegyelmes Istenünk örvendeztetett szabadulásoddal, áldassék
ő Felsége érette. Nem kétlem a mint írod is, hogy rabságod köny-
nyen esett volna, én bizony le nem írhatom jó fiam, a mi nagy
keserűségünket, ismeretlen jó Asszonyomnak szenyvedését, Ibrányi
urammal együtt nyavalyás feleségem sok idők előtt ágyba esett,
állapototok miatt, ki egy okát ki más okát beszéllette, Kende
Márton uram bejövén Kolozsvárra ő kegyelme adott valami kevés
vigasztalásunkra való szót szabadulástok felől; nem kétlem jó fiam
mint írod rabságodnak keserves állapotját Isten ő felsége sok kár-
vallásoddal megtetézte sokképpen, de mit tehetünk, azt szokták
mondani: nulla calamitas sola, szabad ur a Jehova ő felsége a
maga fiait látogatja. Írhatom én is fiam keserves bujdosá-
somba az én Istenem már alkalmasint megáldott vala az én ki-
csiny sorsomhoz képeest megnyúgóvásomra: alkalmas helyen levén,
de ezelőtt mint egy másfél hónappal csak igen reménytelen jö-
vénk ki Kolozsvárrul, anyáddal, sok szép majorságom, mely né-
kem eddig ennyi Bogárteleken nem volt, el vezett s elprédálták,
a városon is minden portékám ott maradt, magunk elsőbe Sze-
benbe mentünk, ott egy hélig alig voltunk a mlgos fejedelemmel
ide Fogarasba jöttünk, leányommal Vér Györgynével, fiammal
B. Jánossal együtt, itt rettenetes költséggel élünk, az hadak egész
Medgyesig, Segesvárig mind falun városon elszéledve vannak.
Értem fiam leveledből hogy az asszonnyal Ibrányiné asszo-
nyommal együtt sertésekre volna szükséged, kiben is az ur Isten
látja jó szívvvel igyekezném, de mostan még eddig jó securitással
való járás itt nincsen, hanem most ment öcsém Vay Mihály Karafa
uramhoz, hogy ezen sok difficultásokat és excessusokat orvosoljon,
kevés költséggel is vagyok, borra adtam volt ki, azokat is hir-
telen csak Szamosujvárra vitettem s ott is kárban vagyon, hanem
ha Isten a passusokat itt ben csendesíti; az leányomat is kértem
ne sajnálja kevés költséget kiadni, az ló is ide be most igen szűk
és drága, a németek is igen beveszik, majd kétszer jó árán tartják.

Valóba volna rajta az fiam is ha vehetne, mert egy paripáját most Szebenbe adta el, de hirtelen nem kaphat. Nem régen az én istenem¹ előbbi kárvallásimat nekem azzal tetézi meg, az szüretkor érkeztek vala Háromszékrül, hoztak volt egy szép erős fekete moldovai lovat, ötöd fű volt, tanulatlan, magam igazgattam, néha ültem reá, inkább vezetéken hordoztattam, az elmúlt Imre király napkor Segesvárra mentem, innét estve hogy beszállottam a városba semmi gondja nem volt, viradtig halva láttuk, hatvan forintot vettem volt a lovat. Akarnám szívesen fiam ha alkalmatosság úgy hozná, hogy most Vay urammal bejöhetnél, im Lövey öcsém is kiment a leánya látogatni, azt fogadta öcsém Vay urammal visszajön, bizony nem ártana, há Löveyné asszonyom is ha bejöne, s ládájiban (?) való javait látogatná, mert elhiszem ő kegyelme kár nélkül nincsen. Löveyné asszonyomat fiam ha láthatod fiam szolgálatomat mondjad, a szerint menyem asszonyoknak ő kk Istentől jó egészséget édes fiával kit mi kívánnánk látni, szívből kívánunk. Édes anyád nyavalyás megkeseredett feleségem a szerint kíván örvendetes jó napokat érjetelek s láthassunk rövid időn fejenként benneteket jó egészségben; az mi isméretlen jóakaró asszonyunknak Ibrányi Lászlóné asszonyomnak is feleségemmel leányommal alázatos szolgálatunkat ajánljuk, legyen a Jehova gondviselője és oltalma ő kegyelmének szerelmesivel. Datum Fogaras, die 4. 7-bris 1687.

Bessenyei Mihály mpria, édes atyád.

Külczim: Bessenyei Sigmond fiamnak adassék ez levelem kezébe.

Eredetije az orsz. levéltárban.

LXXXV.

1693. Kolozsvár, szept. 15. Bessenyei Mihály levele fiához Zsigmondhoz, melyben családi és magán ügyben, valamint arról értesíti, hogy némely prédikációkat, úgy Nadányi (János?) írásit megszerezni és elküldeni fogja.

Isten áldjon jó egészséggel etc. Noha nincsen egy hete írtam s bizonyos Kende Márton uramhoz menő embertől elküldtem és sógor urnak is írtam, bizonyos embertől küldje kezéhez levelimet, bánnám igen ha kezéhez nem jutnának. Teleki László uram levelét includálva küldtem, Marjay nevű szolgálja Kemény János uramnak vitte el, ki azt mondta, maga rövid nap leszen szemben Kende urammal s úgy adtam kezében az leveleket.

Az praedikációkat és oratiókat, mind eddig is ki nem szerethettem, de ha lehet azon leszek, kieszerezem; Nadány moczkos írásit vagy magam, vagy bizonyos embertől küldöm; menyem asszonyomnak Istentől jó egészséget kívánok szerelmes gyermekivel; Laczkót, kérlek ne neveld otthon, avagy hozass egy tanító praedictort neki, ne nevedjék ökör módon, s ne ítéljék szüleit is.

Azon jó urnak Ibrányi László urnak s az asszonyoknak ő kkk ajánlom köteles szolgálatomat, Istentől jó egészséget kívánok ő kkkmeeknek. Az mostani országgyűlése 16 praesentis áll be, jó lett volna ha az ő kkkme emberei compareálnának Kis Péter dolga végett; én valamit segíthetek és szolgálhatok ő kkk, bizony tiszta szűből cselekeszem. Ezek után stb. Datum Kolozsvár 15. 7-bris 1693. Édes atyád

Bessenyei Mihály m. p.

P. S. Az gyűlés Tordán lesz, az mi pusztá házuknál lesz szállása gubernator urnak, de én sem távul leszek, ott az kert mellett, az tisztartó házána, Vay Mihály uram is ott lesz, segíthet ő kkk.

Külczim: Bessenyei Sigmund fiának adassék ez levelem Bercelen vagy Ibrányban.

Eredetije gyűjteményemben.

LXXXVI.

1697. Tokaj, márcz. 13, Szirmai István itélőmester előtt őzv. Bessenyei Istvánné és Kőrösi György, a néhai Bessenyei Istvántól hitlenség belyegén elvett berceli és paszabi jószágra nézve, Veresvári Andrással és őzv. Nagy Istvánnéval egyezséget kötnék.

Mi alább megírt uri és nemes személyek recognoscálljuk praesentibus és adjuk tudtára az kiknek illik, hogy az tekintetes és nagyságos Itélő Mester Szirmai István uram ő nga, kijövéne ide Tisza-Tokajban, nemzetes vitézlő Kőrösi György és néhai Bessenyei Istvánné n. Kosuth Anna asszony instantiájára nemes Veresvári András és néhai Nagy Istvánné Bánóci Kata asszony ellen törvényes revisiora, nemes Szabolcs vármegyében Berczel nevű faluban levő néhai Bessenyei István per notam elvesztett és fiscus kézben jutott felséges koronás királyunk ő felségétől néhai Nagy Istvánnak conferáltatott jószág iránt, mely jószágot néhai Bessenyei István még in anno 1668 die 5 Martii nemes Szabolcs vármegye előtt testamentaliter hagyott volt feleségének Kosut Anna asszonynak, ő tőle elidegenített jószági helében, bizonyos summa pénzekben, mely testamentom költ jóval is a rebellio vagyis Bessenyei István nótában esése előtt, kihez már az nótában esésekor semmi közü nem volt, hanem felesége Kosut Anna asszonyának tartatott. Mindaz által ha az nem volna is, mostan. Kőrösi György uram és Kosut Anna asszony búséges tanúkkal megbizonyítván hogy azon nótában való halála után Bessenyei Istvánnak az több kuruczokkal, Kosut Anna asszony is özvegy levén kegyelmes koronás királyunk ő felsége hűségére s gráciájára előjövén az bujdosásból, Kosut Anna asszonynak is az fiscus által megadatván azon jószág és birta is egész 1689 esztendőig, mint az többi hazajött kuruczok minden bántás nélkül, hanem néhai Nagy

István özvegye Bánóci Kata asszony előjűvén az 1688 esztendőben Munkács vára obsidiojából való felszabadulás után, az is megbizonyosodván, hogy némely uri rend segítsége által, azon jószágot mintegy uj az kegyelmes urunk ő fölsége donációja mellett, Kosut Anna asszonytól elfoglalák és többet is, nem csak azt, az kit ő fölsége conferált néhai Nagy Istvánnak, azt nehezen szennyvedvén nemzeti Kőrösy György uram és Kosut Anna asszony, most elégséges bizonyági után nemes Veresvári Andrást és Bánóci Kata asszonyt citáltatván ide Tisza-Tokajban, azon jószág dolgának törvényes eligazítására, kit is elővevén, Itélő Mester ur tekintetes és ngos Szirmai István uram ő nga előtt, mind két rész elégségesképen megdisputálván procuratori által, az tekintetes törvényszék ítélte nemzeti Kőrösy György és Kosut Anna asszonymnak, már több hátra nem levén az deliberatio kimondásánál, mind azáltal látván Veresvári András uram szegény legény voltát és Bánóci Kata asszony siránkozását, tetszett az tekintetes és ngos Szirmai István Itélő Mester uram ő ngának, mind az két fél közt való megalkuvás és szép békesség. Közben tévén magokat tekintetes nemzeti Janto János és Zoltány Farkas uramék ő kmek, az több uri rendek kérésére menének ily alkura, hogy intra quindenam Veresvári András uram és Bánóczi Kata asszony, Kőrösy György uramnak és Kosut Anna asszonymnak azon jószágért letesznek 400 magyar forintokat; ugy mind az által, hogy az mely több jószágot ugy mint Paszabon levő pusztákat, Berczelt és Molnár nevű jobbágyokat, Kőrösy György uram és Kosut Anna asszony minden jussokat az többiből kivévén, békével birhassa Veresvári András és Bánóczi Kata asszony és ha medio tempore valamikor azon jószágot vel in parte vel in toto elakarnák idegeníteni vagy zálogosítani Veresvári András uram és Bánóci Kata asszony vagy maradékai tehát külömben ne lehessen, hanem Kőrösy György uramat és Kosut Anna asszonyt vagy maradékait eléb megkínálván minden ravaszság 'nekül, ne másnak hanem ő kelmeknek vagy maradékoknak adják, az mint hogy másnak ne is adhassák, hanem ha épen nem kellene ő kmeknek vagy maradékinak, ha pedig ő kmek hire nekül vagy akaratjok ellen más idegen kézre adnák, tehát in eo casu ezen mostan inealt contractusnak erejével csak egy szolgabíró esküttjével kihozván, minden törvény és költség nekül, Kőrösy György uram és Kosut Anna asszony vagy maradéki mindgyárt visszafoglalhassák és birhassák mint sajátjokat per nekül az mint is hogy csak az deliberatio kimondása levén hijja, törvényesen el is nyerték volt ő kmek, de ezen böcsülletes uri rendek interpositiójokra és kérésekre, az békeséges alkura lépnek ő kmek, nem nézván károkat, költségeket és fáradságokat, mindazáltal azon kívül is mindkét részről az ki ezen contractus bontogatója csak kisebb részében is, legyen 100 arany vinculumja toties quoties. Melynek nagyobb és állandóbb igazságára és erősségre nézve mielőttünk

kezek beadásával megegyezvén alkuvának meg és confirmálák ezen contractust 5 kmek mind két részről. Actum Tisza-Tokaj 13. Martii anno 1697.

Magister Stephanus Szirmai m. p.
 Paulus Okolicsanyi m. p.
 Joannes Jantó m. p.
 Sámuel Patai m. p.
 Fiscus regius Jacobus Mesko m. p.
 Alexander Plati m. p.
 Franciscus Olesvári m. p.
 Wolfgangus Zoltány m. p.

Orsz. levéltár. N. R. A. 881. 38.

LXXXVII.

1704. Miskolcz, márcz. 2. II. Rákóczi Ferencz fejedelem Bessenyei Zsigmond szabolicsvármegyei alispánnak a tokaji hegyen szállót adományoz.

Nos Franciscus dei gratia princeps Rákóczi de Felső-Vadász, comes de Sáros, dux Munkácsiensis et Makovicziensis, dominus perpetuus de Sáros-Patak, Tokaj, Regécz, Ecsed, Somlyó, Lednicze, Szerencs, Onod etc. Universis et singulis, quorum interest, seu intererit, praesentes hasce visuris, lecturis, vel legi auditoris, salutem et gratiam. Megtekintvén nemzetes vitézlő Bessenyei Zsigmond hívünknek, nemes Szabolcs vármegye vice ispánjának, hozzánk s nemzetünkhöz való szeretetét és igaz hűségét, considerálván egyszersmind édes hazánk s a nemes ország szolgálatjában az időknek és helyeknek kívánsága szerint lőtt jeles és dicséretes magaviselését, erre nézve és egyébiránt is kegyelmességünktől viseltetvén, nemes Zemplény vármegyében Tokaj városában lakott Pál deák nevű rév-bíró, ugyan a tokaji meleg-oldal nevű hegyen levő szőlejét, mely is napkeletről Tokajban lakó Mátyás deák, napnyugatról pedig nemzetes Máriási Pál hiveink szőlejeknek szomszédságiban intervicináltatik, adtuk és conferáltuk, amint hogy adjuk és conferáljuk is kegyelmesen említett hívünknek, úgy mint két ágon levő s leendő successorinak usque . . . bene placitum, ezen collationalis levelünk ereje által. Datum in oppido Miskolcz, die 2-da Martii, anno domini millesimo septingentesimo quarto.

F. P. Rákóczi, mpria.

Joannes Pápai, mpria.

Egész ív papíron, alúl a fejedelmi pecséttel. Eredetije gyűjteményben.

LXXXVIII.

1705. *Nicomedia. Thököly Imre válasza Bessenyei Zsigmond levelére.*

Egerbül de 4 Maii anni praesentis datált levele kegyelmednek kezünkhöz jutván, ebben declarált készségét és felőlünk való megemlékezését kedvesen vettük és köszönjük; mi is ezen levélünk által kívánván mind azon jókat kegyelmednek, az kiket Istentől minekünk kíván kegyelmed. Szegény Ibrányi László uramnak az Dunán túl való elesését — az mint kegyelmed írja — szána-kozással értettük, kinek özvegyének s árváinak állapotjokról, ha kegyelmed Komáromy uramat secretáriusunkat tudósítja: kedvessen vesszszük. Nicomediae. Anno 1705.

Thököly.

Közölte *Thaly*: Tököly naplói. 377—8. l.

LXXXIX.

1705. *Nagyváradai bloquádában, jul. 4. Bessenyei Zsigmond kurucz ezeres kapitány levele II. Rákóczi Ferencz fejedelemhez hadi dolgokban.*

Méltóságos Fejedelem, érdemem felett való kegyelmes Uram!

Nemes vármegyénkből álló igaz tagunk, szegény hadnagy Palaticz András uram, esvén az aradi rabságra, kegyelmes uram az püspöki sáncz felverésekor nemes vármegyénk zászlójával együtt, ki is borúlván az Ngod mlgos személye eleibe reménkedő instantiájával, méltóztatna Egerbe parancsolni Ngod, s úgy disponálni kegyelmessen, Aradról való kijövele után be ne menjen, suspendáltván szegénynek dolga, mivel kgyelmes uram, mlgos Gralis Károlyi Sándor uram ő nagysága is postát küldvén be Aradra, semmi választ nem vehetvén, mit remélhessen hosszas mulasztásából kegyelmes uram, mivel veszedelmes lészen bémenni, hová penig méltóztassék Ngod édes atyáskodó kegyelmes dispositióját küldeni, megnevezett alázatos rab híve iránt. Mely kegyelmességért Isten Nagyságotat megáldja. Itt tartom kegyelmes uram mellettem szegény Palaticz uramat, várván az aradi postát. Édes kegyelmes uram, itt én igen igen tanulatlan s fegyvertelen, kevés számú haddal vagyok, mivel az itt való lovas hadnak némely része Szeghalom felé Zsákára rendeltetett, Palocsay György uram ő nsga regimentje sikeretlenül épül, mivel kegyelmes uram, nem hogy az erőszakos soldosság continuuskodnék, de az elébb fogadott katona is szökik, jó csuport nemességgel érkeztem ezen bloquádába kegyelmes uram, de meglátván nemes Szolnak vármegye egynehány lovasinak azon regularis regimentben való applicatiojokat, mind az enyéme, mind új soldosi nemes Szolnak vármegyének elszök-döstek, nemes Szathmár vármegyéről igen exemplizálván, hogy personaliter ült fel, és soldost nem ad, az mi szegény vármegyénk ugy mások, ha personaliter insurgálnának: bizony kegyelmes uram

sokkal hasznosabb volna, mivel a szegény nemesség nem fizethet, az ki kenyerét is pénzen veszi kegyelmes uram, hanem maga szolgálna, kik között nem utolsó katonákat ismerek. Valamely szegény rabokat szabadítván Váradról, bizonyozzák ránk való készülését az labancznak, mivel kegyelmes uram fogytán vagynak az élésnek, az haszontalan népet is ki igyekezik verni, megizenvén Kis Balázsne, hogy másfél hét alatt jó vigyázásban lévén, minden bizonnyal az magyar oláh labanczság Ngod s hazánk hűségére gyűnnek. Oly megoszlott haddal vagyok kegyelmes uram, hogy Istenemet hívom bizonyságul, valamely ereje érkezvén az váradi labancznak, meg nem állhatjuk. Kállay Ferencz uram, Ngodnak jó kegyelmes urának elsőb igaz hívei közül való alázatosan reménnedik, előbbeni kegyelmességében méltóztassék Ngod megtartani, szabadulván váratlan árestuma alól ő kgyelme, hogy tovább is másoknál ne láttassék Ngodnak elvetettebb híve lenni, kívánván alázatos írásom tanálja Ngodat szerencsés órában.

Ngod igaz alázatos szolgálja Bessenyei Sigmond mpria.

Ex bloquada Varadiensis, die 4. Julii 1705.

Eredetije a gróf Károlyi levéltárban.

XC.

1705—1710. Bessenyei Zsigmond kurucz ezeres-kapitány hadi jelentései Károlyi Sándor tábornokhoz.

1. Biharnál levő táborban, 1705. január 5.

Mlgos Generális érdemem felett való jó uram! Isten Ngodat utazásabeli fáradozásával, kívánatos operációkra vezérelje. Ngod... praesentis Gyula alatt datált s küldött mlgs parancsolatját ezen órán alázatosan vettem, kihez képesten alázatosan is kívánván udvarolnom, az múlt szombati beérkezésemmel miként continuáltattak az dolgok, az Ngod Pécsy urnak commitált instructioját kezemhez vévén egész igyekezetemmel kész leszek azon parancsolatokat ngos uram effectusba vennem. A mi az soldosok dolgát illeti, mind lovas s gyalog felállításokban még nemes vármegyémbe való ben létemnél szívesen munkálkodtam ngos uram, mivel félek az némettől, de hogy az fű s nemesi szabad lakás helyből álló rendek nem concurrálnak (igen kevés része lévén az nemes vármegyének in gremio comitalus) nem remélem egész obedienciájokat demonstrálhassák ő ngk s ő klmek, mivel ngos uram nemes uraink egynehányan az kiknek volt, szolgálókat küldték, az szegény egy házi nemesség pedig az személy szűk volta miatt personaliter insurgált, mely részről ngos uram öt tized lovas és négy tized hajdú vagyon, Pocsajtól visszaszökött círciter másfél száz, az nemes vármegyének rescribáltam ngos uram, hogy nem hóna-

posokat, hanem continuuskodó hajdúkat állíttassanak mundérral jó fegyveresen, melybe bizony egész lehetetlenséget látok, mivel kevés része concurrál az nemes vármegyének ngos uram; nemes Bihar vármegye hadainak innét való kimeneteleket nem engedem meg, az imponált lovasoknak s gyalogoknak felállításáig Ngd parancsolatja szerint. Itt ngs uram szép számos haddal volnék, az lézen-gőkért is kiküldöttem bizonyos tisztet, csak szintén commissarius uramék volnának sollicitusabbak az intertentáció iránt, fű hordó szekér a hadnak ninesen ngos uram, zsákba, nyalábba hord fűvet; Kaszás, Nyúzó uraimék^{is} ide érkezvén, Istent boszantó s keresztyénséget irtóztató káromkodó dölyfös hadoknak kevés részével; kivált Nyúzó uram nem állíthatna ngos uram más fél száz katonát, annyira eloszlott; mint a marhát verettem itt a föld várba az katonájokat az sok fegyverkezésért, morgásért, azt gondolta volna Ngod, hogy mind tisztjek s mind katonájok elnyeli Váradot mind németestül; a mint hogy Nyúzót be küldöttem tegnap reggel, próbálván, hat vagy hét lovasnál több ki nem gyűtt, egy lovat lűttek meg az taraczkkal, már tovább ngos uram be nem bocsátom, által látván hogy gyalogja nélkül a labancz ki nem jár, hogy tegnap kevesen gyűttek ki, magyarázom ngs uram vagyion tudtokra az Ngd ráczokon meg vőtt győzedelme, úgy az passusok meggátolása, talán habent muscas, mivel az előtt fenébbek voltak. Nyúzó kapitánytul kérdem ngos uram mint tetszik az varadi ellenkezés, megvallván hogy nem Szebenre akadtak. Írásom alkalmatosságával az militiának egész tisztei requiráltván, hogy nem conserválhatják az hadat az fűhordó szekerek nem létek miatt, bizony szánakozom az nagy fogyatkozásokon s abból emegálható szerencsétlenségtől tartok. Én ugyan vagy vármegyém vagy nem, de ezennel kiküldök az szekerekért, tudom édes ngs uram, elnyerem ezen mondást, vármegyémben: *Paulusbul Saulus lött*; az szőlő hegyeket is őriztetnem kell már ezentül; a mint-hogy ki is küldöttem egy néhány hajdút, mivel az szőlőkben megbecsülhetetlen károkat tapasztalnék ngs uram. Sz.-Marjai Zsigmond urnak szép hasznos szolgálatját veszem, mivel Kellésy strázsamester uramra sok panasz volt minden felől; ő kglmét constituáltam strázsamesternek ha csak addig is mig ő kglmének az felállítandó hadak közt való instellációja megleszen. Kívánván alázatos írásom tanálja Ngodat szerencsés órában és fris egészségen. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Datum ex castris ad Bihar positis, die 5. Januarii 1705.

Külszim: Méltóságos Generális, Tekintetes Ngos Károlyi Sándor érdem felett való jó uramnak ő Ngának alázatosan íram. *Übi ibi.*

2. Biharnál levő táborban, 1705. máj. 30.

Mlgos Generális nékem jó uram! Isten Ngodat utazásában frís egészséges étellel és ellenségeinken való kívánt győzedelemmel áldja meg. Ngod mlgos parancsolatja szerint apagyi gyűléséből az nemes vármegyének sietve beindulván ezen bloquadában, hová is tegnapi érkezésemmel alázatosan udvarlok Ngodnak, praesentíámmal az hadak bemenvén Várad alá, holott két sebes katonánk és két ló kárral vagyunk ngsos uram, nem akarván hinni az labanczok az Ngdok ráczokon ejtett győzedelmét, várván szívesen pro succursu rácz Töklit; az hadak szép számban vadnak íten, Bélteky Tivadar is beérkezvén, az részegséget óránként követi ngs uram, ha Ngod méltóztatnék promoteáltatni maga úri neve alatt igen jó volna; az én nemes vármegyémbe is az lovas soldosság, úgy a gyalogság takarodik be ide; itt az hadaknak szekérbeli szükségeket látom; igen kioszol a lóva fűvelésére a katona; várom óránként ngsos uram az mi vármegyénkből való szekereket, Ngod után menni szekereknek szükséges, melyről való dispositióját, úgy az több dolgokról alázatosan várom, melynek is effectuatiójában szívesen munkálódom; tovább is tartozó alázatos szolgálatomnak contestatiójával igyekezem Ngod mlgs parancsolatjának engedelmeskednem. Marjay Sigmond uramat is magammal ngs uram behoztam. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyeey Sigmond mpria.

Datum ex castris ad Bihar positis, die 30. Maii 1705.

Külczim: mint elől, *ibi, ubi*.

3. Biharnál levő táborban, 1705. jun. 1.

Istennek hála ngsos uram szép számban leszünk már ezentúl; ez órán szállitván meg az Nyúzó uram ezerét, vadnak circiter négy százan; mentvén azzal magát ő kglme, hogy az kenyér szüksége miatt oszlotlanak el. Az szekerek felől irtam ngs uram commissárius uraméknak ő kglmeknek, hogy provideáljanak, más-ként az fű fogyása miatt ngs uram meszsziére mégyen ki az katona-rend fűvelni, mely okozza el szökését az militiának. Az portázást úgy fogom continuáltatni ngs uram, hogy az nagy árokig menjenek be, más-ként az árkok közzé haszon nélkül, kárunk tapasztalásával bocsáttatnak. Tovább is várván mindenekben alázatosan az Ngod parancsolatját stb. Nagyságod igaz alázatos szolgálja

Bessenyeey Sigmond mpria.

Datum ex castris ad Bihar positis, die 1. Junii 1705.

Édes ngsos uram, Ngodnak alázatosan udvarol kapitány Nyúzó uram, reménkedvén azon, vagyon hosszas ideje, hogy házánál

nem volt Rácz-Fejértón, képebélit hágy az hadak között, ha Ngod grátiájából haza mehet ő kegyelme, kiküldvén tiszteit elszéledett katonáinak össze gyűlésére.

Külczim : mint elől, ibi, ubi.

4. Biharnál levő táborban, 1705. jun. 2.

Mlgos Generális nékem érdemem felett való jó uram. Isten Ngod intentióját secundálja kívánsága szerint. Sokszori alázatos udvarlásommal vélem, hogy Ngod mélt. személye ellen véték, de az urgens necessariumok kényszerítvén, kénytelenítetem Ngodat búsítanom, nagy fogyatkozással levén a militia, kenyér, kivált fű és fa hordó szekerek nemléte miá; annyival is Nyúzó és Kaszás Pál kapitány uráimék beérkezésekkel, hogy azért a militia ne kénytelenítessék csak fűvelni és kioszolni, alázatosan kérem Ngodat méltóztassék districtuális commissarius Orosz György urnak, (hogy annyival is foganatosb legyen, jóllehet magam is irtam) parancsolni ő kk. Kapitány Nyúzó úr emlékezik oly formán, Ngod mélt. parancsolatját vévén, ordere az volna, hogy Ngodat a hol érnieje, menne Ngdnak utánna, ez iránt alázatosan várná Nagdnak mélt. parancsolatját.

Azonban nyavalyás vármegyébéli sápi, földesi, szóvati és püspök-ladányi szegény lakosokat n. vármegye reájok limitált impositiók kívül erejek felett terheli Orosz György comissarius úr ő kgylme, most is feles szekereik s ökrök levén a Ngod táborán, alázatosan kérem Ngodat méltóztassék oly gratiát mutatni, s lehetőképpen alleválni őket, ne kénytelenítessenek elszéledni a mint actu vonódnak igen Debreczenbe, mert feles victuálét és szekereket kíván ő kgylme rajtok, hogy Ngod táborára ad-ministrálják. Ezzel Isten óltalmában ajánlom Ngodat, kívánom stb. Ex castris ad Bihar positis, die 2 Junii 1705. Ngodnak igaz alázatos szolgálja

Bessenyey Sigmond mpria.

Mivel ngos uram az váradi labanczok úgy viselkednek s mondják is, hogy lovasság maradt ezen bloquadában, ha úgy tetszenék az hadak már megfelesedvén, ki kellene ngos uram rendelni, mustrálnók be Várad alatt, talám reménységekben ngos uram csak mi részbe is megcsüggednének; oly helyen állítván ki az hadakat, a hol kártúl megoltalmaztatnánk.

Külczim : mint elől, ibi, ubi.

5. Biharnál levő táborban, 1705. jun. 6.

Mlgos Generális nékem nagy jó uram! Isten Ngodat felvött dolgaiban tegye szerencséssé. Nehány izben udvarolván Nagyságodnak alázatos írással, melyekre egyszer is méltóságos vála-

szát nem vehettem, a honnan solicitálok nem egyebet, hanem hogy Ngod disgrátiájában estem; mindazon által akarom Ngdnak az ide való szabadakaratú izetlenkedtetéseket alázatosan repraesentálnom; közelebb tegnapi napon szállásom előtt való korcsomán megrészegedvén, hogy kardoskodtak mlgos Oberster úr ő nga regimentjebéliek, parancsoltam volna arestáltatni, egyike meztelen fegyverrel ellenkezve recipiálja a zászló alá magát, a holott egy Bercseni nevű strázsamester Ngdtól vött comandói authoritásom ellen, más mezei hadaknak gonosz példaadásokra, regularis had lévén, opponálta magát, pártját fogván helytelen cselekedetinek, alkálmatlan beszédivel tetézvén, kiért is megakarván tovább is arestáltatnom, vőttek ki némely tisztek kezességre, tovább mit parancsoljon Ngod felőlök: várom mélt. parancsolatját. Azonban ngos úr, két ízben Várad alá bocsátott portásinkhoz (melyben Kaszás Pál úr, Nyúzó úr benn lévén kevés hadaival serényen szolgálnak, addig is mig hadait összeverhetvén Ngod mélt. parancsolatja szerint útjokat követhessék) semmit sem ellenkeztek, sőt belől lévén az árkon, hozzájok sem lőttek; mire lehessen magyarázni, nem tudhatom, eleget faggatván velem együtt elméjeket ő klmek, addig is minden utakat-módokat igyekeznek elkövetni itt is a haza szolgálatjában vagy praedára, vagy recognoscálni mint a lovassa, gondoljuk; tovább mi jót adjon Isten Ngod alázatosan tudósítanom el nem mulatom; kívánván stb. Költ Biharnál levő táborban 1705. 6. Junii. Ngodnak régi igaz alázatos szolgálja Bessenyey Sigmond mpria.

P. S. Ezen bloquádában levő egyik korcsmáros asszonynak Péresi Mihály úr ő klme orderjében esteli dobolás után a midőn a bor elültatott volna, hogy nem adott bort bátor pénzért, ellaglott egy katona, úgy, hogy a mint az ura referál, mind a két oldala csontját is törte volna el, rebus hic stantibus Ngod gratiájából vehessem processusba, mert ezt elhallgatva nagyobb gonoszra fakadnak ki, ha nem compescáltatnak.

Külczim mint fentebb.

6. Várad i bloquádában, 1705. jun. 9.

Isten Ngodat dolgaiban szerencsésen boldogítván fris egészséges étellel megáldja. Ngod die 5. praesentis nekem dátált mélt. parancsolatját alázatosan vöttem, az mint is parancsoltam legelsőben is kapitány Bóné uram ő kglme tiszteinek, semmit ne készenek, kik valamely kevesed magokkal ngos uram ma reggel megindultak, ott járván elméjek, hogy az katonaság öszvegyűjtéséig itt commoráljanak, de nem engedtem mulatozni, imponálván, hogy mennél hamarabb kövessék útjokat, annál is inkább serénykedik az eloszlott katonaság zászlója után menni, a hajdú városi

hadnagy ngos uram nagy panaszkodással levén, hogy pusztán a zászlója, Komády uramék fogván magokat lementek a Ngod táborára, két tized lovas, egy tized gyalog; mely miatt egész kedvelenséggel vadnak az itt maradtak; ngos uram méltóztatnék Ngod parancsolni vissza zászlójuk alá való jöveletekről. Még közelebb az hadat nem vihettem ngos uram, mivel szekere az hadnak nincsen, fűvelni kioszol, hanem a vármegyékre küldöttem szekerek hajtására, szekerek szaporodásával Istenem kegyelméből az hadat közelebb viszem, csak nem vehetjük ki, csak valamennyire is, az nagy árokban lévén száz lovasból és száz gyalogból álló lesünk, öt labancz gyűtt volt ma ki, mondván egyik ellenkezésben: még is itt vagytok vitézek, úgy magok között egymást ijesztvén: ne menjünk, mivel lesek vagyon. Lövő szerszámmal sem lűttek egyet is. Alázatosan várnám ha méltóztatnék Ngod consolálni bennünket ezen árvaságunkban az odaváló operációkról; kívánván stb.

Bessenyei Sigmond mpria.

Datum ex blokada Váradensi, die 9. Junii 1705.

Tegnap hajdúkat hozván kezemhez, a kik alkalmas üdőtől fogva passus nélkül kóborolván Papp István seregéből valók, bályogiak, az katonák reájok akadván, meg nem adván magukat puskáztak az katonákra, Diószegre küldöttem őket, mentvén magokat ngs uram, hogy ellenség után leskődtenek.

Külczim mint elől, Gyulán.

7. Várad i blokadában, 1705. jun. 10.

Mélt. Generális nékem jó uram! Tegnap estve vervén ki az commandáns Szilágyi János nevű katonáját Boné urnak, mit irjon Ngdnak alázatosan praesentálom, ide nem hozván azon labancz rabokat, Solyomkúbe s Belényesbe kerestetni küldöttem. Az Körös útját megjárattván, ma mingyárt jó portát bocsátok ngos uram, mivel az német fáért kijár, napollatom ngs uram az hadat, másként kevés ártásokra vagyunk. Ezen szegény rabtól alkalmas dolgok világosodtak ngos uram, mivel feles szekerekkel készülvén Moyses Deák, kis Bulácski egy aradi német kapitány Aradra ügyekezik utjokat venni, Aradról németet várna. Az innét elment Komádi hajdúkról kérem Ngodat alázatosan disponálni méltóztatásuk, mivel az itt való zászlójok alatt kellene szolgálniok, az tisztek is igen megkedvelenedtenek. Bizony ngos uram nem szintén erőtlen helyen vagyunk; de csak a fűvelő szekerek subleválhasák a militiát, beljebb igyekezem menni, commissárius uraimék igen restül forgolódnak az szegény kenyér administráltatásában. Isten ngodat stb.

Bessenyei Sigmond mpria.

Datum in blokada Váradensi, die 10. Junii Anno 1705.

Édes ngos uram régen hallok ide rendeltettnék lenni mlgs Barkóczy uram ő nga 3 compániáját, melyet siettetni méltóztasék, hogy annyival is inkább securusabbak lehetnének az közelebb való szállásban.

Külczim mint fentebb.

8. Bihar, 1705. jun. 13.

Mlgs Generális nékem jó uram! Isten Ngodat elkezdett operációiban szerencsés előmenetellel és friss egésséggel áldja. Die 10. praesentis Gyula alól nékem datált úri levelét alázatosan vöttem Ngodnak, úgy az inclusákat, praesentálván Kállay Ferencz urnak is Ngod levelét. Ngod praemonitióját is alázatos kötelességgel megértettem, hogy kiadott Ngod méltóságos instructiójához stricte tartsam magamat, bizony ngos uram az disciplina iránt nem lehet ellenem panasz; hanem az megbüntetett személyektől; valamely passus nélkül szélllyel csavargó hajdú rabjaim is, más kezeesség alatt levő személyekkel volnának ngos uram, de nem procedálhattam mind eddig hadi bíránk absentiajával; megvárjam-e mlgs Generális uram, avagy más emberséges embert méltóztatik parancsolni, hogy constituáljak megérkezéséig hadi bíró uramnak? Kállay Ferencz uram dolgát is ngos uram nem folytathatom míg hadi bíró uram meg nem érkezik, vagy más becsületes embert nem substituáljunk, de az, meo tenui iudicio, talán nem procedálhat, nem lévén hittel köteles az tek. regimenthez. Közép-Szolnok vármegyéről hetven jó fegyveres, ruhás hajdú érkezett ngos uram, az nemes vármegyének intímáltam, hogy az elmaradott számot is kipótolják, lovassát circiter 18 vissza bocsátam, melyek helyett az elmaradott hajdúit bocsássa be ide az nemes vármegye, mivel hajdú között nem kívántatik mokányság, az lovas zászlójuk alól igen elritkultak az nemesi rendek, e gyűvő héten változnak ngos uram; mindazáltal egynehány levelemben tettem aestimáliót azon tek. nemes vármegyének, hogy mennél hamarább serényebben állassák fel az portájuk után obveniált lovas soldosokat. Tek. nemes Kraszna vármegye Ngodhoz ment becsületes követjétül is értettem, hogy azon nemes vármegye csuportja útban vagy on, rövid időn ide be érkeznek, az én elfogyott vármegyémről lovas már vagy on nyolczvan, mivel ngos uram némely jószágos özvegyeink nem állíthatják soldosokat az személyek ritkasága miatt, így is ki kocsissát, ki lovassát küldötte, az szegény nemesség pedig maga gyűtt; mely csuportnak kapitányául nemes vármegyének kérésére Jósa Mihály uram constituáltatott, ha Ngodnak fog tetszeni, ki is még oda haza lévén, Ngod mlgs parancsolatjátul vár Jósa uram. Az Körös ngos uram labanczezá lött. Az portázást minden nap continuáltatom, hajdúkból gyengén vagy on; minden becsületi ez egész hajdúságnak az Szolnok vármegyeiből áll. Ngod méltóztatik parancsolni az Körösön való hid csináltatásáról, mivel

ngos uram túl vagy on az ellenségnek minden marhája, maguk is-
fiért és egyébként által járnak megbízáva magokat; kapitány Bél-
teky uram jól alkalmaztatva magát hadaival együtt, sem portyá-
zásokban, sem strázsálásokban zúgolódást nem hallok, kik is igen
biztatva magokat Ngod megígért grátiájával, hogy mennél hamar-
rább consoláltathassanak, hó pénzük s ruhájuk kiadattatásával,
magam is kérem alázatosan Ngodat, mennél hamarabb megígért
szép grátiáját Ngodnak hadd vehessék, recommendálni; Udvarnál
mlgos intentióját Ngod tőlük ne denegálja, az kik abstraháltak
volt is magokat, igen takarodnak ezen bloquádban. Kaszás, Nyúzó-
és Boné uram tiszteit egy nap sem szenvedtem itt, mihent Ngod
mlgos parancsolatját vöttem, intimálva nékiek, hogy ha csak
quártélyoznak, bizony inkább a had eloszol, de ha a zászlókkal
megindulnak, serényebben mennek, mivel nem szenvedni a föld
népe a ki adott sokszori parancsolat szerint; de mást tapasztalok
ngos uram, mivel intimatión nem használva, még az is elszólt.
az zászlók alól a ki innét megindult. Ajánlva továbbra is stb..
Igaz alázatos szolgálja Ngodnak

Bessenyei Sigmond mpria.

Bihar, 13. Junii 1705.

A diószegiekre édes ngos uram, méltóztassék küldeni egy intimáns-
parancsolatját, hogy corrigálja magukat, rendkívül való contumációjok
vagy on, az szegény sebesekről, úgy más intervenciokról teljességgel
nem provideálnak. Ezen szempillantásban küldvén hozzám Bélteky-
uram, non eram bene informatus, hogy az mlgos fejedelem ígérte-
kegyelmességét az mundérjuk s hó pénzek iránt, mind az által
biztatják magokat, hogy Ngod is fogja promoteálni dolgokat.

Külön félvén: Alázatos írásom elvégezésével vöttem Ngod-
méltóságos parancsolatját, az mint is kötelességem bizonyításával
Bélteky uramat arrestáltattam, úgy az exequálandók iránt ritkán.
fog Ngod búsítani ezentúl, volt az ideje ngs uram, tudtam az.
olyan disciplináltatáshoz, az regularis katonák persecutiójokra is-
bizonyos tiszteket kiküldtem, portásim most mind túl s mind innét
vadnak ngos uram; a nemes Biharvármegye hajdúinak compa-
ratiójokkal az itt benn levők Ngod mlgos parancsolatja szerint.
kibocsátatnak, az Bélteky ellen való inclusa ngs uram kezemhöz.
nem gyűtt, gondolom expeditor uraimék felekeztek meg rula. Az
regularis katonákat igen kezdette foglalni Papp János gyalog ka-
pitány uram, kinek is alkalmas adhortatoriumot küldtem ngs uram.
bizonyos tiszttel együtt; tovább is mlgs parancsolatját igyeke-
zetemmel kívánom ngodnak végben vinnem. Az korcsmárosunk
kínzójárul (Kis András deák uram katonája) későn vöttem Ngod
mlgos parancsolatját, mely katona Bagi hadnagy uram seregéveli
ment az Ngod táborára, kit hadnagya is megfogtatva, kezessége alatt
vagy on; statuálni fogja a hadnagya. Mlgos Grális uram ily nagy
szerencsélenség esett ma harmad napja: Kabai-féle Török An-
drás nevű jó katonám Félegyházán lakó egy házi nemes ember-

fia miatt hegyes törrel átal ütven ma hozák az kabaiaik levelét, hogy megholt azon Török András nevű katona, az gyilkos azon casus után igen hamar megfogatván, kezemben vagyon; ezennel kibocsátom hadi bíró Dessőfy István uramat az inquisitionnak peragálására: Péchy Mihály uramnak parancsolván Ngod valamely oláh embert Váradra járót exequáltasson, hogy az hadak persecutiójára járt ő kgylme nem procedálhatott, hanem ngos Generális uram irtam sólyomkői udvarbíró uramnak, hogy inquiráltasson azon oláh dolgárúl, melyet his inclusis Ngodnak alázatosan megküldöttem, ezt is értven ezen materiában, hogy azon oláh marhája kiváltására ez előtt két esztendővel volt Váradon, mindazáltal mit méltóztatik tovább is Ngod parancsolni, az tévő leszek, nem akarván hirtelenkednem. Pro ornamento holnap egy akasztófát erigáltatok ngos uram, meg is virágoztatom az Gyula alól elsőkött hajdúk félével; fogyni kezdett már ngos uram az préda, az ellen penig szagos, az oly hitellen jobbágság kerülők előtt. Több oláh rabjaim is levén ngos uram melyeket is az inclusák szerint iustificálnak, sistál-e vagy nem Ngod mlgos személye előtt, melyeket visszaküldeni méltóztassék Ngod, hogy ezen dolgokat folytathassam.

Külczim mint elől.

9. Várad i bloquádában, 1705. jun. 15.

Méltóságos Generális, nékem jó uram! Isten Ngodat kívánsága szerint dolgaiban tegye szerencsésé és fris egésséggel megáldja; Ngod parancsolatja szerint az tek. nemes Szabolcs vármegye lovasit megmustrálván (kik is nagyobb részről nem soldosok, hanem nemes emberek) azon tégnapi napon ment el tíz, ma is egynehány; resolválván ngos uram magokat, hogy készebbek lesznek vagy vármegyéjékből kimenni s még leváogatni is magokat, hogy sem más regimentre applicáltassanak; ben nem tartatom, mivel fűvelni kijárnak az szekerek nem léte miatt, mely ha volna is az portázás alkalmatosságával bizony szökésre adják magokat, az gyalog penig ngos uram nem érdemes mustrára, nagyobb része kaszás, láncsás, vasvillás fegyverrel lévén, vadnak kétszázan, rescribáltam az tek. nemes vármegyének és siettetem az gyalogságnak parancsolat szerint való állatását, kívül ngos uram, jól tudom, az falvaink határin búzák aratatlansági, ugy fűveknek kaszálatlansága következik, még gyűvő téli quártélyban az széna szüksége lészen ngos uram, ha az imponált hajdúk száma nem fogy, megrikúlnak embereink és compellálására régen kin vadnak Szentmarjai Sigmond és kapitány Olasz uramék. Kállyay Ferencz uram ellen is inquiráltatván ngos uram convocatus uraimékkal, az fassiók világosításával az dolgot folytattuk, deliberálván is, melyet kötelességem szerint Ngodnak megküldöttem. Gö-

dény Pál dógárul való inquisitio ngs uram bővebb s világosabb mértékben folyhatna az ott lévő táborán Ngodnak, mivel az kapitány Bóné uram, ugy Gődény Pál ezeréből állók fateálhatnának bővebben; itt is mindazáltal az úr Palocsay György uram ő nga regimentjében esküdtek. Nemes Kraszna vármegye gyalogjai is minden órán beérkeznek ngs uram. A minap Sebes felé az erdősegre az labanczok, igaz dolog, kimenvén, hajtották is a marhát, kűfalok lévén az Körös; tegnap előtt ngs uram az váradi szőlők közé küldvén circiter ötven hajdút, másnap estig mind ott voltak, de nyomot teljességgel nem láttak, hogy kijárnának Váradról, az les-járójokat pedig kinéfvén, messzére járnak ki túl az Körösön, azután az marháját kiszélesztli. Az portázást minden nap continuáltatom; ngs uram tovább is vékony tehetségem szerint (ha mit méltóztatik parancsolni) igyekezem munkálódván véghez vinnem. Andrásy István urnak ő nagyságának szőlő levelét Ngodnak (melyet is Debreczenből küldvén kezemhez) bizonyos ember által küldöttem Belényesbe intimálván az ott való tisztnek, hogy ne késleltesse. Kivánván stb. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Datum ex bloquada Váradiensi, die 15. Junii 1705.

Azon nemes vármegyéből álló lovasok micsoda állapotúak legyenek, ez úttal Ngodnak megküldöttem, Kaszás uram Somlyó körül elszéledett hadai elindultak ngs uram, Miskolczy kapitány uramtól hallottam az Ngtok táboráról elszökött hajdúim vadnak fogva, a melyik causans fél lenne: akasztatnék fel mások példájára, mivel szükséges az hajdú Ngod körül.

Külszim mint elől.

10. Váradi bloquadában, 1705. jun. 20.

Mlgos Generális, nékem érdemem felett való jó uram! Ezen úttal is akarván Ngodnak alázatosan udvarolnom; Bélteky ellen való panaszok kezemhez nem érkezvén, nem tud magának consolátiót venni, hogy az ellene való vádat nem tudja. Az innét való portáztatást ngos uram minden nap continuálván, ki nem vehetjük az labanczot, az minthogy tegnap reggel be mentem vala az hadal, az Körösön, Bereg-Böszörménynél által költözött másfélszáz portásomnak szerencsésebb progressusáért; az mint hogy jó forma leseket, lovasból s gyalogból állókat hánytam, az árokig sem gyűtt ki míg ott voltam, az labancz, az tulsókat ugy disponáltam, míg a jó alkalmatosságot nem látják, magokat ki ne mutassák, az mi lármázásinkra nézve talán bátorságot veszén a labancz és jobban nyerhetnek. Alázatosan jelentem Ngodnak, szörnyen gyengülők az had állapotjában, mivel kapitány Bélteky uram arestátiójával olyat hírdetvén, hogy Oberster Palocsay György uram ő nga regiment-

jére osztják azon ezeret, ki miatt igen elszökdőstek; az vicze-kapitányát kiküldöttem ngos uram persecutiójokra, úgy currentaliter minden felé parancsoltam az helységek hadnagyainak s bíráinak, hogy sehol ne szenyvedjék az passus nélkül járó katonát s hajdút, mert ha valamely helyben kiküldendő tisztek olyan lapangókat tanálnak: azon helyeknek tiszteit minden kedvezés nélkül felakasztatom. Nemes Szolnak vármegyének is az 20 gyalogjánál több soldosság vagy lovas nemesség itt nincsen ngos uram, hanem ma vagy holnap érkeznek be ide. Nemes Bihar vármegye másfél száz hajdúinak limitációja; azért ngos uram, hogy már rövid terminusra felállíttatnak azon hajdúk, az soros népség annyira kioszlott, hogy nem ítélem 100 hajdúja legyen hat zászló alatt nemes Bihar vármegyének; nem kimilem pedig ngos ngos uram Komáromy György uramtól az papirossát, úgy nemes Kraszna vármegye 60 hajdúja is hallatik, hogy érkezik; azon nemes vármegyékre is bizony ngos uram feles leveleim mentenek, de úgy látom édes ngos uram, hogy már némely hazafiai otthon való heverésekkel könnyen praetereálják az haza szolgálatját, jónak tetszvéen nékiek az haza megcsalása. Az reguláris ezer is igen megoszlott ngos uram, azokat is persequáltatom, tiszteket küldvén utánok; lágyságomnak pedig senki nem imputálhatja; mert bizony nem igen veszem dilatióra az büntetést, az hóhért Debreczenbe beküldöttem ngos uram, e gyóvő kedden felkötöttek az Ngod táborárul Gyula alatt elszökött hajdúkban; kívánván stb.

Besseneyey Sigmond mpria.

Datum ex blokada Váradiensi, die 20. Junii 1705.

Külczim mint fentebb.

11. Váradi blokárában, 1705. jun. 21.

Tégnapi napon vevén Ngod mlgos intimációját bizonyos dolgokról; Kállay uram dolgán vékony tetszésem szerint nem igen kell tovább scrupulizálni, az mint hogy levelemben hadi bíró absentiájabeli fogvatkozásomat alázatosan repraesentálván Ngodnak, azonnal rövid üdön való megérkezésével Ngod mlgos parancsolatja szerint által estem azon dolgon, mely processust is alázatosan Ngodnak megküldöttem. Nemes Szolnak vármegye elmaradott hajdúit óránként várom; az begyütteknek alkalmas hasznát veszem, mivel jó forma egy néhány legény nemes Kraszna vármegye ötven hajdúja is óránként érkezik, az lovassok pedig ngs uram, mind az két tekintetes nemes vármegyéknek hátra vagyon. Szegény magának hagyatott egy néhány faluból álló vármegyéim az elviselhetetlen impositiót elméjére sem tudja ngos uram venni, mert az potiorok egészen mezei állapotra adván magokat, az Ngod kiadott mlgos tetszése szerint az olyak indifferenter immuni-

tálatnak, melyre nézve ha az porták után imponáltatott lovas soldosságban fogyatkozás leszen, imputáltatik annak ngs uram, hogy négy-négy ekés emberei, úgy hogy az articululus szerént földes urának s magának négy-négy különös ekéje légyen, ahoz tartozó gyalog szekerekkel együtt, igen ritkán tanálatnak közötük. Ha hazánkhoz való indulattal nem viseltetnék az nemes vármegye, s jó kegyelmes urunkhoz való igaz hűségeskedéstül: bizonynyal ngos uram felényi is alig esnék reánk az lovas soldosban; úgy az gyalogság részéről Bécsből (?) kihozott gondolom porták után parancsolt hajdúk száma nem kevéssé szédíti meg szegény vármegyénket. Parancsolatja szerént Ngodnak az soldosok limitációját his inclusis meg küldöttem az elmúlt napokban. Félegyházán egy kabai Török András nevű katonát hegyes törrel átal ütven, ugyanott lakos félegyházi egy házi szegény nemes ember fia, melyre azonnal katonákat küldvén béhozattam. Tudakozom mindazáltal ngos uram, micsoda statusbeli ember légyen, de nem világosítottam, ki is actu fogva lévén, kezem alatt, hadi bíró urammal megvizsgáltattam; aligha az katonán nem szárad, ki is már megholt. Viceispán Komáromy uram requirálván, hogy vagy mingyárt bocssásm el vagy ő kglme kezéhez küldjem; melyben is mit parancsoljon Ngod a tevő leszek, jó kezességen talán ellehetne bocsatani ngos uram, mivel maga részéről is ezen szegény nemes ember hadd inquiráltatná. Jósa Mihály uramnak az Ngod parancsolatját megküldöm mai napon, tudom siet begyűnni ő kegyelme. Az lovas soldosink limitációját ez uttal elküldöttem Ngodnak, mindazáltal ezekben is lévén oly szegény egy házi nemes emberek, az kik magok személyekben compareáltak, mivel bizony ngos uram igen szegények; meg tetszik édes ngos uram némely vármegye későn serkent a fegyverkezésre, károk türhető, mezei had kevés vagyon belőle, mégis 35 jobbágyos nemes ember ad egy lovas soldost, úgy mint tek. nemes Sáros vármegyében. Az Körösön való hid csináltatásának módját nem látom, mivel gyengén vagyok próbára való hadbúl ngos uram; népség vagyon valamely; Szolnak, Kraszna vármegyék, úgy a regularis had s az Béltekié be nem gyűlnek; kikért egy néhány felé küldöttem, az portázást túl is az elmúlt napokon elkövettem, sőt ngos uram harmad napot töltöttem az portásokkal túl; hogy annyival inkább boldogúlhassanak, innét penig lármáztam, de semmire nem mehetvén az este érkeztek meg egy rendbe. Nyavalyás Bélteki az kezemhez devéniált vádok specificatióiban igen menti magát ngs uram; Kaszás uram katonái circiter 300 csoportozván öszve leindult; Gődény Pál úgy hallom megszabadult, nem szükség requiráltatni felőle. Lelkem édes ngos uram, nagy alázatosan kérem Ngodat, már szabadulásának jelét látván Ngod grátiájából Kállay Ferencz urnak, kinek is előbbi promotiója, úgy mint ezen bloquadalis commendója pro interim hadd legyen meg, én *penig Ngodnak igaz szolgálja hadd szolgálhassak vármegyémbe* Ngodnak, lévén is oly

bizodalmom, hogy alázatos instantiám foganatos leszen Ngod mlgos személye előtt, kívánván stb. Ngod alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmund mpria.

Datum ex blokada Váradiensi, die 21. Junii 1705.

P. S. Bizony ngos uram *az erszényem is lapos keszeg hallá válik* minden órán az korcsma bor miatt, az társzekerem is megürül, az szegény árva tiszték udvari emberek levén, nem mindenkor várnak az jeladástul.

Külczim mint elől.

12. P o c s a j, 1705. jul. 9.

Mlgos Generális érdemem felett való jó uram! Isten Ngodat friss egészséges hosszú élettel és dolgaiban való szerencsés előmenetellel áldja édes hazánk javára. Ngod 7. praesentis Veres-egyházárul nékem alázatos szolgáljának dátált parancsolatját ez reggeli órán vöttem, elébbeni levelemben alázatos információt tévén Ngodnak az Bélték uram dolga miben legyen, terminálván az sólyomkűi fiscalis udvarbirónak a mint hogy compareált is pro termino, nem volt oly mértékben az szemben bizonyított vád ngos uram, mint in scriptis; törvény előtt emberséges emberek interpositiójára complanálta Bélték uram dolgát. Mostani ujjabb parancsolatját pedig Ngodnak iránta folytatom, az P. S.-ban nekem igaz aázatos szolgáljának elszánt gratiáját (kirül nem is gondolkoztam) mind az én jó kegyelmes uramnak ő Ngának s mind Ngodnak alázatos hűségeskedésemmel egész életemben megszolgálni igyekezem, mindazáltal talám ily hamar Ngodnak disgratiájában esem, mivel ngos Generális uram, tegnap kilencz és nyolcz óra között az Várad alá continuált portásimnak az hátán gyüvén a labancz, többire (mindazáltal kár nélkül) rendben vevén az kevés számú hadat, kivált lovast, úgy gyalogimat az földvárból Várad felől kirendelém, ellenkezőket bocsátton bocsátám be, hogy annyival is inkább tartóztassam az ellenséget, a mint is nem gyüvén tovább, hanem az bihari akasztófaig egy néhány ellenkezett, Kakast megszólítván egy labancz: mondja, édes barátim, jó vitézek, nyomuljatok, mert az teljes sz.-háromság! úgy jártok mint Biharnál, azon meg nem indulván ngos uram, mivel ellenségtől mondatott, azonban Kerekin túl hirtelen nagy füst vetődvén fel, tartván mintegy három óráig, mely valamig meg nem szűnt, kirendelve tartottam az egész hadat, mely had-rendeléseim idején egyelegen kezd az én kevés számú lovas hadam, mivel az hirtelenség miatt soknak egyetmása ben maradott; nem volt ngos uram annyi tehetségem, hol az tudatlan tisztű gyalogság közzé, hol az lovashoz kellett nagy fáradsággal nyughatatlankodnom, sokakat vissza nem verhettem, hanem az velős koncz leső, tiszt-

teit mocskoló hitetlen lelkű katonáknak némely része megindulván Diószeg felé oly hírrel, hogy az gyalogunkat mind le vágták; én látván az lovas had megoszlását, léptetve ide nyomúltam, az hátra hagyott portásim az estve érkezvén utánnunk, az olaszii hidig menvén be felé német s labancz ki volt véle, kiket is az püspöki szőlőkben hagyott volt lesből; az Gődény Pál elmaradott hajdút mellém hivatom ngos uram, míg jól meggyűl, az hová parancsolatik azután oda mehet. Nemes Kraszna vármegye soldos adásba refractáriuskodván tízennégyen kísérték zászlójokat bé; a szegény Ibrányi uram ezere másfél száz katona számbúl ha áll. Én mindazáltal kemény parancsolatimat küldöttem az hadnagyokra, hogy ne késsenek be gyűnni, az reguláris ezer tisztei is kibocsáttattak az vármegyékre, kikkel is fogott a katona, Bélteky uram ezere nem ezer édes ngos uram, hanem csak hadacska, mivel nincs 3 száz; én a hadakkal a bihari malom tájára szállok ngos uram, remélem megmaradhatásomat, mivel csak az Ibrányi uram ezerféle gyűljön be, securitásom lészen. Az én nemes vármegyém is belekezdedt fáradni ngos uram, sem soldos, sem personalis insurrectió mind eddig nem praestáltatott; az Ngod egy néhányszori parancsolatját megküldvén ő ngoknak s ő kegyelmeknek, nemes Bihar vármegye ma conjungálta magát lovas haddal, circiter száz számbúl állókkal, Forgács és Andrásy István uraknak is instanter írtam, hogy pro succursu valamely haddal consoláljanak, hogy jobb módjával szoríthatnók meg az ellenséget. Én vékony tehetőségem szerint, valamelyekben hazánkhoz, jó kegyelmes urunkhoz, s Ngodhoz való igaz hűségeskedésemet contestálhatom; el nem mulatom. Kivánván stb. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Pocsaj, 9. Julii anno 1705.

Az mlgos asszonyinak ő nagyságának szóló levelét Ngodnak kezemhez való jövetelével alázatosan késedelem nélkül megküldöttem.

Külczim mint elől.

13. Marja, 1705. jul. 14.

Mlgos Generális, érdemem felett való uram! Istennek hála az ellenség praktikája miatt való elnyomulásunkkal semmi kárunk nem lévén, úgy körülöttünk való helységekre szándéka szerint az ellenség semmi ascensiót nem tehetett, melyhez képezt az bihari malomhoz szállok az hadakkal, alkalmasint bégyűlvén ngos uram az Ibrányi uram ezere-féle katonaság, jöllehet sok gyalog vagyion közölők, kiknek meglovasításokrúl, ha Ngod nem méltóztatik disponálni, azon ezernek nagy csonkasága lészen, fizetetlenségek miá nagy zúgolódással is vagyion azon ezer; leginkább állhatatlankodik ngos uram, az regularis ezerbűl álló katonaság, mivel a hópénz

felvétele után sokan szöktenek el; úgy az Békely ezerféléből, kikről kemény leveleimet folytatom az nemes vármegyéken, mely parancsolatom mellett Zilahon már kettőt felakasztottak; kezemben is várok óránként mlgos Generális uram, hasonlókat követetek. Várad alá szüntelen portáztatván, az mint hogy az Körösön túl vagy on 300 gyalog portásom, az aradi, jenei utakat állottam el; Nyüvedi is mintegy 300 hajdút gyűjtven öszve, most portára vagy on; felőle is mit parancsoljon Ngod, mivel ha itt continuuskodhatnék, az tanúlattan most fogadott hajdúság is ő reájok való nézve megjobbithatná magát; másként Ngod méltóztassék elhinni, bizony gyenge haddal voltam az elmúlt napokban. Az vármegyék praestált soldosoknak semmi alimentatiójokról nem provideálnak ngos uram, nagy bajom vagy on vélek, oszolni igyekeznek; az commissáriusok is nem akarják interteneálni őket; melyről recenter is ngos uram irtam az nemes vármegye tiszteinek, hogy mennél hamarább concludáljanak az commissáriatusággal, mivel az haza szolgálatja fogyatozik meg; melyben az nemes vármegyék causáltatnak; én mindazáltal vagy impingálok, vagy nem ngos uram, az regulamentum ellen, vágóból s kenyérből succurrálok nekik a Ngod kiadott instructiója szerint. Az váradiakat mlgos Generális uram most kellene megszorongatni, a pengig jobb modalitással úgy lenne meg, ha Szőlős felől is had szállana; mivel ngos uram keveses lovas had nem subsistálhat portázásában a szörnyű bogár miatt. Andrásy István uram ő nga hová lött, nem tudhatom; nem hallván semmi hírét ő ngának; Pápay János uram írja pengig hogy rendeltetett volna ő nga is Váradra való vigyázásra, úgy mlgos gróf Forgács úrnak is parancsoltatott, hogy megsegítsen, kik ha meg lennének, bizony ngos uram az váradi labancz másként gondolkoznék. Várván alázatosan tovább is az Ngod dispositióját, kívánván stb. Ngod igaz s alázatos szolgája

Bessenyey Sigmond mpria.

Marja, 14. Julii 1705.

Külczim mint elől.

14. P o c s a j, 1705. jul. 20.

Mlgos Generális nékem jó uram! Tegnap előtti szerencsétlenségem után az elmúlt estve későn három rabot bocsátott hozzá az váradi commendáns, egyiket az katona rend részéről, a másikat a hajdúkérul, a harmadikát pengig ngs uram az paraszti rendekéből; az mint is az commendans levelének párját is his inclusis Ngodnak alázatosan megküldöttem; tegnap előtt 22 rabot vitték bé Váradra paraszt emberekkel együtt, mely rabok megfelesedésével bizony rövid napokon éhel-halásra jutnak felesen az rabokban, mivel ngos uram kétszer sült (salvo honore dictum) ganéjos kenyérrel tartják szegényeket, azt sem adnak már egy

hétig is nékik. Ezen raboknak egyike ngos uram azt mondja: bizonyosan nincsen 21 hordó lisztjeknél több Váradon az németeknek s labanczságnak, mely hat hétre való. Reménkedem alázatosan Ngodnak, mennél hamarább méltóztassék segítséget küldeni; másként Aradról minden órán életbeli succursust várnak, ismét szándékoskodnék azon az ellenség, hogy Szentjóbígy ezen darab földet megjárván elpusztítsa, az szegény halálhoz közelítő rabságot (ha Ngodnak tetszik) bocsássa sanczra, megengedve szegényeknek.

Palocsay György uram ő nga is hónap közinkbe érkezik; Mojses deák egynehányad magával sebben esett, hótt is meg közülök. Isten behozván az urat ő ngát, Ngod grátiájából alázatosan megszolgálom ha divertálhatnék pusztai házamhoz, mezei munkámban nem akarván subleválni kevés jobbágyim, Ngod vissza gyüvetelemben ha mit parancsoljon a tévő leszek, kívánván stb. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Pocsaj, 20. Julii 1705.

Külczim mint elől.

15. P o c s a j, 1705. jul. 22.

Mlgos Generális, nékem érdemem felett való jó uram! Alázatosan vevén Ngod Kecskemétről 18 praesentis datált parancsolatját, a földváltul való elnyomulásom miatt szenyvedett becselenségembe, bár most is belé estem volna édes ngos uram, némely emberek vélekedése szerint, mivel ezen többire nyomorult soldos haddal Marjából ki ne nyomultam volna, Debreczeni uraimék s mások már beszélvén, nem kellett volna szerencsétlenni az hadat; az előtt pedig az kenyérhajat is károlták a föld népével együtt. — Ngod szerencsés vissza fordulásán, úgy felénk igyekező szándékán szívesen örülök, ez egész földet meg is vigasztaltam; segillje is Isten Ngod fegyverét, előtte való ellenség meg szégyenülésére; én nem is biztathatom Ngod ezen bádgyadt haddal hogy Váradhoz közelíthessek, mivel velem levő kevés tanulatlan hajdúság az sebesség (*iggy*) örvével és azon actus alkalmatosságával megoszlott, melyről ezennel beérkezvén az úr Palocsay György uram ő nga, tudom fog mennél hamarább disponálni; az Belső-Szolnak vármegyei lovas soldosság (kiket is applicált az úr ő nga regularis ezerébe) mind elszöktek még az harc előtt; utánok küldvén persequáltatom meg ngos uram, még nem érkeztek vélek, gondom leszen az büntetésekre; Nyüvedinek az zászlója Túron vagyon ngs uram, mentvén már azzal magát, hogy az elszéledett hajdúság nem csak az ő ezeréből való. Ezelőtt való napokon pedig magok reménkedtek ngos uram, hogy Ngodnak instáljak az ő megmaradhatások felől, kiknek is az Ngod parancsolatját producáltam; már megvállik mit efficiál. Krucsay uram

urgeálja ujobban az hadaknak lábán az vágókat ne adassam, hanem fontozzák. Az nemes vármegyém seregét mlgos Generális Beresényi uram ő ngá parancsolatjára kibocsátottam vala, de az Ngod tegnap vött parancsolatja szerint parancsoltam mennél hamarább bégyünni. Az continuus hajdúi pedig sem nemes Bihar vármegyének bé nem állottak, az sokszori impositiók szerint sok rendbeli írásimat pedig elkövettem; Bélték kapitánt mlgos Generális uram tisztitül amoveáltam Ngod parancsolatja szerint, melyért igen difficultál, tulajdonítja egészen az vicekapitányának és strázsa mester Csató Ádámnak, ki felől udvarolnak Ngodnak rövid nap azon ezerbeliek s fogják Csató uramat kérni kapitányoknak, nem is ok nélkül, mivel alkalmas ember és az ezere is meggyül, mivel az mint kitanúltam ngos uram feles katonáit bocsátgatta el ajándékért Bélték uram. Kállay Ferencz uramat Ngod mlgos parancsolatja vételével azonnal felszabadítottam; nem is vevén több parancsolatját Ngodnak azon dologról; ugy szegény Palaticz uram alázatoson várván szabadulása iránt az Ngod elszánt grátiáját. Ezen két holnapok alatt, nem szégyenlem megvallanom édes ngos uram, nem kevés költséggel töltöttem el üdömet, *gyermekségemtől fogva vékony értékem szerint való szokással, ebédemen, vacsorámon az elei tiszt uraiméknak asztalomat frequentálták.* Megszünvén az alamizsnálkodás, bizony meg laposodott az erszényem, várnám az Ngod grátiáját alázatoson, hogy commissarius uraimék hús s valamely italbeli provisioval lennének, mivel difficultálják csak egy vagy két hordó bornak kiárultatását is, olykor pedig mikor borok nincs az koresomán, kin oly notábilis jövedelem bizony nem volt, hanem asztalomat segitettem, sok gondjai között való búsulással Ngodat alázatoson követem. Levelem tanálja szerencsés órába Ngodat. Ngod igaz alázatos szolgálja

Pocsaj, 22. Julii 1705.

Bessenyei Sigmond mpria.

Hazám szolgálatjára irántam declarált grátiáját Ngodnak az ezerbeli tisztség iránt való alázatos kötelességgel megiszolgálom, melytől vékony tehetségem szerint tovább magamat nem vonogatom, hanem jó kegyelmes uram és hazám szolgálatjára tovább is magamat applicálnom kész leszek.

Külczim mint elől.

16. Pocsaj, 1705. jul. 24.

Mlgos Generális érdemem felett való jó uram! Ngod mlgos dispositióját alázatosan vöttem; érdemtelenségemre kapitánysági instellatióm is véghez menvén, mely alázatos szolgálattal kívánván is kegyelmes urunk ő ngának s Ngodnak (míg Isten életel) szolgálnom hátralevő rövid életemben; bánom igen hogy alázatos udvarlásommal nem terhelhettem Ngodat; mivel kegyelmes

urunknál való lakásomtúl fogva sok szükségimet szenyvedtem ngos uram oeconomiámban, úgy most, ha az Ngod mlgos resolútiója szerint (melyet is vöttem az úr Palocsay György uram ő nga által) házamhoz nem mehetek, jóllehet úri levelében egy kevés diverticulumot méltóztatott Ngod engedni, bizony ngos uram Várad alá való indulásom penig nemes vármegye gyűléséből volt, nem házamtúl, vevén az Ngod siettető pasanesolatját, holott tíz hetek alatt való költségeimet pótolnom kell valahonnét, meszszes útra, Ngod grátiájából, valamely készületecském hadd lehessen. Az ezer levitelében is ngos uram első alkalmatossággal tartok az Ngod nehézségétől, mivel az kiadott fizetésének az ezer kevés hasznát vészi, nem lévén hol vásárolni, úgy némelyek szegény házok népét akarván segíteni; első instantiámat méltóztatassék Ngod nehézség nélkül tekintetbe venni és az ezeret házokhoz bocsátani, ha csak kevés napokra is, összevévén őket az még ekkoráig outhon lézengőkkel, hadd vallhassak kicsiny becsületet régi jó uram, az Ngod grátiájából; kívánván stb. Ngod alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Pocsaj, 24. Julii 1705.

Külczim mint elől.

17. Debreczen, 1705. aug. 2.

Mlgos Generális érdemem felett való jó uram! Isten Ngodat tegye szerencsésé dolgaiban, friss egésséges hosszú élettel megáldja. Mai napon vévén útamat ngos uram pusztai házamhoz, elébb nem kívánván mennem az rácz s egyéb ellenség gyülekezeti miatt, tégnap vévén ellenben a Ngod mlgos parancsolatját, hogy mennél szorgalmasabban az meg széledett katonákat össze gyűjtsem és Domahidy László, Kárándy s több tiszt urakkal sietve induljak, mely Ngod parancsolatjának igaz hűségeskedésemmel alázatosan engedelmeskedem, de mlgs Generális uram, ha csak lánczon nem viszem az katonaságot (háza népéhez való sietéstől viseltetvén) másként kudarcot vallok Ngod mlgos személye előtt; de Ngod grátiájából csak egy hétig való mulatása lehetővén ezen ezerbeli katonaságnak, azontúl magát nem mentheti, és én is igaz szolgálja Ngodnak alázatosan megszolgálom; vigyázván kevés becsületekre örömet mennél szebb csuporttal mennék az Ngod udvarlására egy hétnék eltöltésével a magam ezerimmal. Az gyalog katonáknak meglovasításokban mennél hamarább méltóztatassék Ngod oly grátiáját mutatni, hogy mennél hamarább ezen ezernek nagy csonkasága helybe állhasson; ajálván tovább is alázatos személyemet az Ngod grátiájában, maradok tovább is Ngod igaz s alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Debreczen, 2. Augusti 1705.

Külczim mint elől; *ibi, ubi*.

18. Átány, 1705. aug. 16.

Mlgos Generális érdmem felett való jó uram! 'Ezen útamban vévén alázatosan Czeglédrről dátált parancsolatját Ngodnak, úgy látom édes ngos uram, közel jár becsületi vesztléséhez az oly tiszt, az ki cselédes katonaság pásztora, igyekezetem oly lévén, hogy hamarább udvarolhassak Ngodnak, az miért is indulásomat elébb vévén, Kakas István hátra maradt, hogy annýival inkább vehesse eszébe, és hajthassa utánam az elmaradtakat, mégyek is jó csuporttal Ngod udvarlására, Torma uram is ez órán egyezett meg velem. Isten jó voltából hónap ismét megindulok ngos uram, zajog katona uram, hogy minden falun való megszállását nem engedem, érkezésemig méltóztatnék Ngod tudósítani, hogy ha valahol az ezer számára valamely szekereket foghatnának, mivel szekereink ninesenek. Engedje Isten stb. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyeey Sigmond mpria.

Átány, 16. Aug. 1705.

19. Czeglédnél levő táborban, 1705. aug. 26.

Mlgos Generális nékem érdmem felett való jó uram! Nem kevés szomorúságomra lón ezeremmel együtt, hogy Ngodat ezen az földön nem értem, Ngod elindulása után másnap érkeztem, már nem tudom tovább mint disponál felőlünk Ngod, mivel ha már grátiájából ezen kötelességre adtam magamat, kérem alázatosan Ngodat, méltóztassék valamely ezer nélkül való két vagy három csonka sereggel megszorítottatni ezen ezeret kegyelmes urunkkal ő ngával. Az kállai sereget Bóné uram vadássza, ha igaz; magok hirdetvén, inkább gyünnének ezen ezerbe ngos uram; az sok gyalog katonáimnak mennél hamarább való lovasittatásában Ngod kérem méltóztassék utat mutatni, mivel igen megkevesedett, ajálván egész reménységgel alázatos személyemet az Ngod grátiájában jó kegyelmes uram után; alázatosan is kérem Ngodat, érdmetlen szolgálja instantiáját mlgos fejedelem kegyelmes urunk ő nga előtt (ha alkalmatosság hozza magával) recommendálni méltóztassék Ngod; mind az ezer, s mind magam fogyatkozásimról irtam alázatos instantiát urunknak ő ngának. Kivánván stb. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyeey Sigmond mpria.

Ex castris ad Czegléd positis, die 26. Aug. 1705.

Külczim mint elől; ad castra suae serenitatis principalis.

20. Sz.-György, 1705. szept. 6.

Milgos Generális érdemem felett való jó uram! Vice kapitányomat Ngod udvarlására küldvén maga s ugy ezerem szükséges dolgai folytatására, kérem alázatosan Ngodat, (tartván tovább is grátiájában) sok difficultásit ezen ezernek orvosolni méltóztassék, mely fogyatkozásokat fog jelenteni Ngodnak alázatosan Kakas uram; nem is kétlem, több igaz szolgálai között Ngod el vessen és ne kívánja kicsiny becsületem promotióját, melylyel is mig Isten éltet Ngod köteles alázatos szolgálatjára leszek; kívánván udvarló levelem tanálja Ngodat szerencsés órában. Sz.-György, 6. Septembris 1705. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyey Sigmond mpria.

21. Diószeg, 1705. nov. 30.

Mélt. fő Generális érdemem felett való jó uram! Alázatos írásom végezésével érkezvén Vajnovicz urfi ő nga, kihez képezt újabb tudósítással akarván udvarolni Ngodnak, parancsolatjához képezt próbára való válogatott comitívával indítottam meg Vajnovicz uramat; de azt nem szeretem, hogy Debreczenben commorál ő nga, újának híre leszen; ezerem kész fizetése iránt mutatott grátiáját Ngodnak igaz alázatossággal megszógálom; jól lehet három hó pénzek restál; kérem alázatosan Ngodat, méltóztassék az három hó pénzeket kiadatni, hadd épülhessenek régi romlásukból, Ngodnak egész ezeremmel alázatosan megszógálom. Irhatom Debreczennél mint él egy csuport rácz, ugyan oda való gulyásokat fogván fel kalauzúl. Győry János uram hová lőtt ngs uram csudálkozom, mivel régen elbocsátám úgy Debreczenbe lézengő katonákat s hajdúkat magam katonáimmal kiolvastattam, úgy Bóné uram katonáit Gódeny hajdúival együtt fészkekről Ngtok után hajtottam, rövid nap exequálhatok is mind magam szőkevény *(igy)* katonáimba s mind a másokéba ngs uram. Nyúzó uram vicekapitányát e minapi Debreczenbe létemmel tanálván, megmondottam az Ngd dispositióját, de annak nem obediálván Gyöngyös felé ment. Ugy látom, *színnel, nem szívvel szolgál némi-lyikünk.* Német uramnak odabe való koplalását, döglesztét örömmel hallom ngs uram. Az öreg úr gr. Barkóczy Ferencz uram ő nga hadaival hónap Debreczenbe szállván kívánja comparitíómat ő nga. Én Istennek hála az váradiakon lassan-lassan tryumphálok, Rablóval raboltatom ngos uram, az elmúlt napokban egy néhányat fogatván közülök, vágtak is 26 ökröknek s 7 lovaknak elhezásával, igen megvonták magokat azolta. Hallom Sliknek felátadását, ki csak simulatió, tettetik, hogy életben van, akár ő legyen, akár más, de nehezen veszi fel az elszökött ráczságot ngs uram, nem is tarthatok sokat tőlök. Gódeny itt levén tisztivel, praesentáltam az Ngd dispositióját, hogy itt nem szenvedem

sem hajdúit, kinek megindulásával valahol hajdúit kaphatok persequálni el nem mulatom, úgy több parancsolatját is Ngodnak kötelességem szerint effectuálom. Az tél közelítésével Ngod grátiájából már én csak itt maradnék, kivált ha commissárius uram istenesebben bánnék velünk; itt bizony ngs uram negyed napig is nincs kenyere az hadnak, húsa annál inkább. Az Dunán túl maradt katonám érkezésével mondja, hogy az egész Dunán túl való föld kuruczez á lött, és az Pálffy hadát confundálták.

Pocsajba igyekezném ngs uram az Bihar vármegyei 50 hajdút szállítani azon passuson való vigyázásért; már ha az urral Barkóczy urammal szembe lévén, függök az ő nga tetszésitül s parancsolatjátul, Sz.-Jóban is vadnak egy néhány megtelepedett jó emberek, ha Ngodnak úgy tetszenék, hadd maradhatnának helyekben, az commendánssal akarván tractálnom az szegény Szúnyog és több rabok szabadulásokról az Ngod mlgos parancsolatja szerint; mely helytelen kívánsága legyen im az maga replicáját Ngodnak ezen alkalmatossággal megküldöttem; utánna nem jártam az után ngs uram, hanem Aradra küldök egy rácz rabot, 15 napot praefigálván neki, kezesek lévén az többi Ecsedben levő rácz rabok érette, mivel ezen rab meghozza ngs uram, ha életben vagon-e szegény Szúnyog uram, mivel olyan hír futamodott volt az mult heteken, hogy meghött, ha Váradra tanáltam volna küldeni Ascmánt, emennek meghalásával oda maradt volna. Itt nagy híre vagon, hogy Ngotok az egész hadakkal Magyarországra kigyün. Nekem igen nehéz hogy ritkán vehetem az Ngod parancsolatját. *Rabló* itt mellettem ngos uram híven viseli magát; urunkat s Forgács uraimékat ő ngokat ki gyünni ez órán hallottam, Ngodat pedig oda be hagyván, mire vélni nem tudom. Irhatom Ngodnak alázatosan: *sárga tökkel él az hadam, könnyebben szenyvednök, ha idegen országban volnánk*; minden gondviseletlenség imputáltatik Baranyainak Krucsay Márton uramtúl, negyednapig sem küldhetek portásokat az kenyértelenség miatt. Az labancz rabok fassiója ez ngs uram: magyarbul, oláhbul álló lovas circiter 130, kuruczból lött 18, magyar oláh hajdú 200, gyalog német 400; kik ellen megoltalmazhatjuk ezen földet ngos uram; mindazáltal az én itt való maradásom változhatik is már az öreg gróf Generális Barkóczy Ferencz uram ő nga Debreczenben való érkezésével. A húst fontolni igyekezik commissárius urunk ngs uram, mondván kegyelmes urunk ő nga és az Ngod mélt. parancsolatja; én magam személyére bizony keveset hajtok ngs uram, csak a közrend ne békételenkedjék; kívánván stb. igaz alázatos szolgálja

Bessenyej Sigmond mpria.

Diószeg, 30. Nov. 1705.

22. Diószeg, 1705. decz. 19.

Méltóságos fű Generális érdemem felett való jó uram! Isten Ngdat fris egészség és hosszú élettel áldja. Mi itt az rossz provisio miatt (kivált az militia) *kedvünkre koplalunk* jó uram, a mellett keserves panasszal gyűvén ma előmben az Tisza oldali tiszteim, ki miatt nehezen viselem tisztemet ngos uram becsületemre; nem tudom az udvarnak vagyon-e hírével vagy nem? az commissárius uraimék járomban akarván fogni az Tisza mellyékieket, úgy az sz.-mihályiakat, imponálván nékiek, minden hétről-hétre adminisztráljanak feles abrakot, s kenyeret, szabván az abraknak köbliért den. 80. holott kevés oeconomiajokat öthön maradott kevés erőtelen házok népe vívén véghez, az gazdák téli nyári fegyverviseelésben foglalatoskodván; ezt pedig nem másért ngos uram, hanem magok könnyebbségéért cselekszik commissárius uraimék, még pedig kemény executióval fenyegetvén ezerembelieket ngos uram commissarius uraimék, kik bizony nem kevésbé zendültek meg; ők az szép életjeket adják ki az limitatio szerént, itt a helyett egyik a penészes prófontot. Az belényesiek ngos uram naponként desperálnak, Dézna tája labanczczá levén, Belényes vidéke szintén úgy; biztatásokra készültem vala az elmúlt napokban; Bóné uram érkezésével intentiómat félbe hagyatá, mely úttal nem ártottam volna ngos uram. Ezen is kérem alázatosan Ngodat ezerm képében, méltóztassék Ngod két hónál többre kiadatni hó pénzeket, annyival inkább, az téli hadakozásra készíthessék magokat, mely grátiáját Ngodnak vélek együtt alázatosan szolgálhassam meg; úgy ezerem nyomorgatását orvosolni méltóztassék Ngod, mivel egész bizodalmok Isten után Ngodban vagyon. Szegény Lövey Sámuel uram mellettem levén alázatosan instál Ngodnak, régtől fogvást érdeme felett való jó urának, ezen esetében megszánván, felszabadulását munkálódni Ngod méltóztassék; melyet igaz alázatos köteletségével megszolgálni Ngodnak igyekezik. Ngod szép ígéreti szerént, ha csak kevés ideig is, örömet a pusztá házamhoz venném utamat; minden nyomorúságinkat bűvön declarálhatják Ngodnak ezen oda küldött tiszteim, Ilosvay urammal is s hadával minemű bajom vagyon. Kívánván hamar üdön való udvarlásommal láthassam Ngodat szerencsés órában. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Diószeg, 19. Decembris 1705.

Háttalapon: Levelem elvégezésével Lövey Sámuel uramnak érkezvén egész consolatioja az Ngod gratiájából irt levelével, tovább is ajálván magát ő kegyelme az Ngod sokszor tapasztalt gratiájában; az katonák összevgyűjtésében fog Ngos uram szorgalmatoskodni, de az ünnepek előtt bizony nehezen hiszem, hogy

véghez vihesse ngos uram. Lelkem ngos uram kérem alázatosan Ngodat méltóztassék megszorítottatni az portiónkat az hópénz iránt, ne láttassunk elvettetteknek lenni; egész ezeremmel jó kegyelmes urunknak s Ngodnak megiszolgálom.

Az szegény ezerembeliek nyomorgatását is nem kétlem, valamint ezelőtt, hogy ne orvosolná Ngd; mivel gondolom én ngos uram, rész szerént a szegény vármegyém is ebben causáltatik, mivel szegények mindenkor, folyamodtak Ngodhoz mint édes atyjokhoz, valamikor impediáltattak az vármegyétől.

Külczim mint elől, Szuráok vel ubi.

23. Tasnád, 1706. febr. 8.

Mlgos fő Generális érdemem felett való jó uram! Ngod mltgos parancsolatját alázatosan vöttem, az váradi bloquárában való menetelem iránt; mely parancsolatja mellett Ngodnak az ur Palocsay György uram ő nga levelét is vévén, parancsolta ő Nga, hogy újabb orderét várjam ő ngának; quártélyunkban pedig nem igen marasztanak ngos uram, mivel Terebes táján az tek. nemes Szathmár és Szabolcs vármegyék is megszállván, sajnálják az szűk quártélyt; az mustrára nem admittáltak, Krucsay urammal bennünket ngos uram, az Ngod dispositiója szerént. Én lelkem ngos uram valóba szívesen várnám Ngodat hogy udvarlásommal egy rövid útát nyerhetnék jó uramtól Ngodtól paripázódni. Addig proverbizált Ngod, vagyis vigasztalt, hogy csak az tatár lovam maradjon meg, meghallgattatott Istentől Ngod, mivel csak magára szorúltam, ezen helybe kettő veszett el, melyeket ha számba veszek *aratástúl fogva kilenczen veszték el*, mely látogatásait Istenemnek érdemem szerint szenyvedvén. Orosz Pál uram nehezteli, hogy Ngod ezen fődre szállított bennünket. Isten hozza Ngodat hová hamarabb közinkbe friss egésségbe, kívánatos Evangéliumi hírekkel. Ngod igaz alázatos szolgálja

Tasnád, 8. Febr. 1706.

Bessenyei Sigmond mpria.

Alázatos írásom végezésével ez órán vöttem Ngod 3-tia praesentis Miskolczról datált parancsolatját; az katonákra való vigyázatásban eléggé szorgalmatoskodom ngos uram, az mint hogy neveztettem már *Armás kapitánynak* hadammal együtt; az katonák borozását nem hogy engedjem, de az háromszori abrakolást is megültöttem. Ngod mlgos dispositiója szerént ha már Várad alá kelljen mennem, itt körül való szegénységnek nem kicsiny terhére vagyunk, talán jobb volna ngos uram útunkat előnkbe venni Diószeg felé; az nemes vármegye tiszteivel pedig correspondenter vagyok, hogy ő kegyelmek igazgassák úgy az falukra való státiókat, mind az nemesség s mind az katonáim részekről, a mint ő kegyelmeknek fog tetszeni Terebes és ott körül való falukon. Vitélius uramat még nem láttam, ngos uram,

szokása szerént az quártélyt lakja, az hol hallok lenni ezeremmel, irok ő kegyelmének ngos uram. Az itt való katonák is igen kezdtek vala haza szívódni, de vissza hajtattam. Tovább is igaz kötelességem bizonyításával Ngod mlgos parancsolatjait igaz alázatossággal effectusba venni el nem mulatom.

24. Kalota, 1706. april 1.

Méltóságos fű Generális, érdemem felett való jó uram! Kedves vigasztalásul, erős kü fal gyanánt vöttem alázatosan Ngod mlgs tudósítását s parancsolatját Hadady urnak az estveli érkezésével, ki is nyelve megeresztésével ugrik Ngos uram a tűz mellé; ezen kezdi folyó beszédét: nem láttál soha kapitány uram olyan embert mint Nagyságod, mivel nincs lehetetlenség Ngod előtt; tovább ezen materiárul nem búsitom mlgos jó uram, alázatosan várok Ngodtól bocsánatot, hogy az elmúlt napokon gyakor tudósítással nem udvarolhattam Ngodnak, mivel volt oly conceptusom talán Abruks-Bányáru kimozdult Ngod, az embe-reim periclitáltatnak; assecurálok igaz szolgája Ngodnak tudósítással gyakran udvarlok Ngodnak. En itt Kalotán vagyok ngos uram magam ezeremmel, holott igen megkívántatik az nyughatalanság; Sz.-Királyt, Zentelkén Bik László és Rács András uraimék ezerei vadnak, mivel ngos uram gyakran meggyülekezvén az ellenség Gyaluban, nem annyira féltem az Almás völgyét, mint magunkat, mivel az gyalai labancz így proverbizál: *nem vágatja meg magát Erdélyért az almási had*; kit ngos uram az hajdúvárosiaktól hallották elegen. Bizony kár volt nekik a zsiros s hasznos quártély, az kit megemleget ez a föld úgy mást. Mint igaz lelkű columnája hazánknak Nagyságod nagy admirációval hallaná az Almás táján telelő két ezereknek sarczoltatásokat, nem mondhatván quartélyozásoknak; csudálkozom, hogy valamicskével succurrálhatnak nekünk, most is actu az németismust nem akarván felejteti ngos uram hajdú városi uraimék, rendkívül való impositiójukból fenn maradott naturálékot keresztyénség kívül igyekezik . . . queálni; melyet semmiképpen meg nem engedtem. Krucsay uratam is adhortéaltam, hogy tartsa zabolában őket; egy néhány rendbeli szegénységet arestáltak szekerekkel, ökrökkel; úgy veszem eszembe ngos uram Krucsay uratam is magokéva csinálták; melyet elhiszem Ngod az ő idejében megorvosol. Reám valóban fenekednek Gyalubul, ha csak az aerbe reám nem gyün ngos uram, nem tarthatok, mivel az emberim mind Kolosvárra s mind Gyaluba majd minden nap járnak; most három compánia lovas német vagyon ben, és négy sereg gyülevész rácz; a mostanában esett havak esők úgy elárasztották ngos ur ezen földet, hogy bizony ngos uram két dülő földig nem nyargalhatna ember alkalmas paripán, bizony eddig megpróbáltam volna

őket újobban, de az gyenge lovas katonákat hagyogatom el. Kajdy uram megindult vala ngos uram, de a havasakon való törelen utak s nagy havak miatt el nem mehetett, az ravasz kalauz oláhok mondták, kiket elküldöttünk volt az utakat járni; újobban ma virattakor elküldöttem Kajdy urhoz, hogy mingyárt induljon, már az nyomon ezen jó kalauz emberekkel megindulhatnak; bokroszon hozták hírül ngos uram, hogy az német ellenség azon meszterkedett, hogy rajtunk lármázván az havasokon lopja el Váradra az élést, még pengig ngos uram ló terhébe. de gondolom súlyok gyanánt agyon ütötte Ngod őket emlékezetes szép próbájával, melyeknél Isten nagyobbakra is segéllje Ngodat; bizony én sem heverek ngos uram, ha az jó labancz pusztán nem hagyja Gyalut; értettem mlgs uram, hogy némely ezereket Ngod újabb rendbe fog venni, ha megunt szolgálja nem volnék Ngodnak, kérném aláztatson méltóztatnék oly grátiáját bizonyítani ezeremhez Ngod, hogy vagy egy vagy két sereggel szaporítani valamely darab hadbúl; most is az mádi seregem kevés volta miatt nem kevés rövidségim vadnak, az szüntelen való strázsálás és egyéb szolgát miatt; kik is tisztentül való megválással is Ngod mellett fognak hűségeskedni, tudom nem másutt; mely grátiáját *őreg legény szolgálja Ngodnak* megszolgálom aláztatson. Ezen küldött levelek hogy késtek Ngod imputálja annak, hogy sem Orosz Pál uram nem tudta, sem én hollételét Ngodnak. Ezen a földön nem sokáig visszüik ngos uram az hadak intertentióját, mivel elfogyott az szegénység, sem búzája sem abrakja, kikkel ngos uram ha szépen bántunk volna, Pünkösdig is bizony nem panaszkodott volna senki Ngodnak, *mindazáltal ide nem vendégségbe gyöttünk mint mások*, bizony csak az jó alkalmatosságokat lássam, semmi rövidséggel nem gondolok ngs uram, hanem igaz szível szolgálók. A pénzt érkezésével mingyárt bé vagy átal kisírtetem. Kivánván hosszas aláztatos írásom tanálja Ngodat friss egésségbe és szerencsésen. Ngod igaz aláztatos szolgálja

Bessenyeey Sigmond mpria.

Kalota, 1. Aprilis 1706.

Bagosin lövés esett ngos uram, jól lehet nem ment a testiben, gyógyítani ment magát, tovább mit méltóztatik Ngod parancsolni felőle. Sokat tanúltam ngos uram, hogy kell az quártélyt szedni, de nem cselekszem, csak egy falun is bor és ágy pénzt 80 forintig megvőttek, azonkívül fűszerszám, patkópénz, minden falun; úgy folytak az dolgok egyéb naturálékbeli impositiók feltétőbb valók, úgy minden faluknak nest s róka bőrökkel kellett vén tisztelkedni, már most az quártélyokon koczódnak ngos uram, ha hol valamely, ép helyecskét tudnak, azt kívánnák hajdú uraimék.

25. H u n y a d, 1706. apr. 10.

Mlgos fő Generális, érdemem felett való jó uram! Ez órán érkezvén kezembe ezen levelei Ngodnak, melyeket minden tartóztatás nélkül alázatosan megküldöttem; harmadnapja igen megszűkülvén kenyérből (mivel már az abraknak hírét halljuk ngos uram) éppen oszlásra készültek az hadak, hanem az almási búzából erogáltattam, mind az lovas s mind az gyalog hadnak; az egeresi asztagokat is igyekezem elhordani ngos uram, ha az út engedi, mivel minden nap akadályoz az alkalmatlan üdö bennünket. Kolosvárra járt emberemtől érteltem örvendetes hírt, hogy az mi lelkeink Tordát felverték, az németet levágták és öszve égették hálá Istennek. Tovább is áldja Isten Ngod operációit. Inhereálnak ily hírek is ngos uram, hogy Erbeville ki indult volna eddig a török földén, onnét fellyebb; más intentiójok ilyen lévén, hogy az Körös útján Váradra élést vigyenek, de mind ezekbe confundáltatnak az Ngod operációi miatt. Kivánván stb. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmund mpria.

Hunyad, 10. Aprilis 1706.

26. B.-H u n y a d, 1706. apr. 12.

Mlgos fő Generális jó uram! Ezen mellettem levő tek. ezerek küldvén Ngod udvarlására levelem praesentáló becsületes hadnagyot, instantiájának méltóztassék Ngod helyt adni, a mint előbbi alázatos írásomban búsítottam Ngodat fizetések iránt ezen három lovas ezernak, alázatosan kérem ez úttal is Ngodat, szokott grátiájátul megmustráltatván exsolváltatni méltóztassék; az hajdúságot úgy látom semmire nem vehetem Ngos uram, nem mulatom el a portát az lovas haddal. Kivánván stb.

Bessenyei Sigmund mpria.

B.-Hunyad, 12. Aprilis 1706.

Külczim mint elől, Abruksányán.

27. Z a l á t h n a, 1706. jun. 14.

Mlgos fő Generális jó uram! Ngod mlgos parancsolatja szerént szolgálatombeli igaz kötelességemet naponkint contentálni igyekezném, de biztatásomnak nem hívéen kezem alatt levő, hamis, megvakult lelkű, hitetlen, hamisan szolgáló katonaság mellőlem úgy elment, hogy e . . . két seregemen kívül, nem hiszem, hogy legyenek két század magammal; ez is az Nyúzó és Kakas nyomán, mint az többi minden órán elmégyn; mert ngos uram bárcsak

Kakas marad vala meg mellettem, mégis nem oszolnak vala meg; éhségére nem vethet penig, mivel az két nemes vármegye tiszteivel jó rendbe vévén az dolgot, contentumunk vagyon, melyre nézve ngos uram ha tovább is itt kell continuuskodnom az haza szolgálatjában, méltóztassék Ngod parancsolni Kakas Istvánnak, hogy tűzzel, vassal compellálván őkö, hozza vagyis küldje be mellém, mert már is ki tanulta az ellenség kevés számmal való létemet, e héten csak a tiszteimmal való maradásomat remélem, melyet tartok fél halálomnak édes ngs uram.

Inkább reménkedem nagy alázatosan érdemem felett való jó uramnak Ngodnak, méltóztassék megtekinteni *öreg legénységembeli nehéz állapotomat*, vegyen grátiájában (másként is édes ngos uram causálok gyakorta való betegeskedésemet) és *tisztemtől való megválásomat megengedni méltóztassék*, az haza szolgálatjától (melyre alkamatos lehetek) bizony ez után sem vonogatom magamat ngs uram, mely édes atyai grátiáját Ngodnak hátra levő rövid életemben igaz alázatossággal megiszolgálom. Az német az éleést Fejérvárról úgy Sebesből igen kezdette hordatni, oly hír is forog, hogy Kolosvárhoz menne maga is Rabutin; kire szorgalmatosan vigyáztatok, a minthogy ez órán is küldöttem éppen Szász-Sebesig emberemet, várván alázatosan az Ngod vigasztaló mlgos válaszáat. Kivánván Ngodnak hosszas útjából való szerencsés megfordulását örvendeztető hirekkel. Ngodnak igaz stb.

Bessenyey Sigmond mpria.

Zalathna, 14. Junii 1706.

A guga-nevelő patak vízzel is contentus volnék ngos uram, megválni szeretnék tőle, a labanczok között nagy hire vagyon, hogy az ármistitium felbomlásával Várad felé mennék ngos uram.

28. Berczel, 1706. jul. 19.

Mlgos fő Generális érdemem felett való jó uram! Elmúlt szombaton estve hozatván magamat, igen betegen pusztai házamhoz ngos uram, mely mulatással az órán érkezék vice kapitány Kakas uram ő kegyelme Ngod mlgos parancsolatjával, melyet igaz kötelességem szerént nem akarván késeltetnem, hanem ngos uram az mellettem megmaradott s megrongyolott egy néhány tisztemet, s katonáimat méltóztassék meghagyni, ha csak meddig is; vice kapitány Kakas uram is jobb formában indulhatna ez hét elmúlásával, mivel tudom Zalaknán mint hagytak ngos uram katona uraimék, mely dolog végett is küldöttem fő strázsa mesteremet Ngod udvarlására; mind az által mlgos úr currensimet minden helységekre ezennel bocsátom az insurrectióról, strázsa-mester úr érkezésével mentést megindítom az parancsolt helyre. Ezen alázatos instantiámért kérem alázatosan Nagyságodnak dis-

grátiájában ne essem, mivel mint eddig, úgy tovább is maradok Ngodnak igaz alázatos szolgálója

Bessenyeey Sigmond mpria.

Berczel, 19. Julii 1706.

A szegény sz.-mihályi, úgy az egész ezerembeli lakosság impediáltatik minden órán az dézmálásokban ngos uram, ha Ngod mlgs tetszésével nekik nem méltóztatik assistálni, melyben is nagy bizodalmok vagyon szegény ezerembelieknek; alázatosan kérem Ngodat vegye vagy tartsa meg tovább is grátiájába szegényeket, melyrül való alázatos instantiájokat strázsa mesterem fogja alázatosan Ngodnak repraesentálni.

29. Kállói szállásokon, 1706. szept. 1.

Méltóságos fű Generális jó uram! Ez éjszakán küldvén Kállóból kezemhez ezen kegyelmes urunk ő nga leveleit, hová is az feleségem küldötte Karádról, melyeket Ngodnak alázatosan megküldöttem. Az ecsedi profontba megcsalatkoztunk commissárius uraimék miatt ngos uram, mivel semmi kenyere nincs, sem vágoja az hadnak, ha még ma nem érkezik ngos uram, nem leszén semmi had mellettem; portát sem jártathatok, az had kenyeretlensége miatt. Patai uramat ujebben is tudósítottam az provisiorul, melynek érkezésével nem hevertetem az hadat. Kívánván stb. Költ az Kállai szállásokon, 1. Septembris 1706. Ngod igaz alázatos szolgálója

Bessenyeey Sigmond mpria.

Külczim mint elől, ibi, ubi.

30. Kállói pusztán, 1706. szept. 2.

Mlgos fű Generális jó uram! Mihály Deák fű strázsa mesterem uram által küldött mlgos parancsolatját alázatosan vöttem, mely szerint Kakas Istvánt oda küldöttem, tégnap gyűlt ki szolgástul, ngos uram az seregét, úgy az Nagy Jánosét bé nem vehetem, én az vigyáztatást el nem mulatom ngos uram, de az kenyeretlenség miatt nem portáztathatok. Debreczeni Josefet ezenel tudósítom, úgy ha még ma kenyér érkezik, Deák Ferencz uramat portázás alkalmatosságával felkerestetem; mindazáltal oly feltött czélját hallom hogy vissza igyekezik menni, hét napra való élést parancsolt az hadainak, Patai úgy Ecsedy commissárius uraimék testes provisiojokat nem tudom mire vélni, az éjszaka is ngs uram Tokajba fárasztottam, hélfütül fogva nem kevés hitelkedést töttem az hadak között, megfelelővén abban is kötelességemnek, hogy annyival is inkább el ne oszoljanak; szénám, vizem, fűm, vagyon ngos uram, kállai és nyíregyházi utak között lévén státióm. Kívánván stb. Költ a Kállai pusztán, 2. Septembris 1706. Ngod alázatos szolgálója

Bessenyeey Sigmond mpria.

Sok instántiáját tekintvén mostani megesett állapotjában Kakas Istvánnak, kéreti Ngodat alázatosan, hadd maradjon itt; őt szekereit nyervén el, feleségét s gyermekit Halászbán alig kaphaták be; minden bizodalma Ngodhoz levén Isten után; Dombrád nevű faluhoz méltóztatnék Ngod parancsolni, valamely kevés ideig való intertentiója iránt, megtekintvén Ngod is háza népe gyámoltalanságát, kezdi magát ismerni, a mint mutatja magát Kakas István; írásom végezésével érkezék Dobozy és Patay uram levele, melyeket Ngodnak alázatosan megküldöttem; Dobozy ur buvába háza protegalására küldötte embereit Debreczenbe, nem tudván az dolgokat; Deák Ferencz urnak szóló levelét Ngodnak ez órán elküldöttem.

Külczim mint elől; ibi, ubi.

31. Kálló és Napkor közötti mezőn, 1706. szept. 4.

Méltóságos fő Generális jó uram! Tegnap kigyűvén az kál-lai éhező státiombúl, hogy a hadnak a tokai kenyér jutásához nagyobb reménsége legyen, de itt is nem más consolatiója lévén az répánál ngs uram; úgy látom az jó, nyugodalomban lakos uraimék nem fájlalják szenyvedését az hadi rendnek; egy héttől fogva alkalmas koplalást tésznek, portázní alkalmatosok volnának ngos uram, mivel házagon menne az golyóbis; de nem vehetem (kivált az Nyüző ur hadát) reá, két hadnagyomnak hozván házak-tul vagy négy kenyeret, tegnap azon bocsátám el Kakas Istvánt, Bagosit, több tiszteimet, mint egy harminczad magokkal; egyne-hány rendbeli embereimet fárasztottam Tokajba, Patay urhoz, kik is mind oda löttek, az Kálló felé való szándékához képpest az ellenségnek, Napkor és Kálló, Semjény környékén lészek ngos uram, mivel Levelek tája háza szállott, elhajtatom őket, csak ke-nyerünk érkeznek, az portázást nem mulattatnám el. Levelem praesentáló hadnagya Nyüző urnak általam reménkedik Ngodnak jó urának (ki üzettetvén lakóhelyéből bizontalan háza népe hol létele) így ott helyben megmaradására, úgy kevés ideig való inter-tentiójára parancsolatot adni méltóztassék Ngod; én valamire ér-kezhethetném ngs uram elmulatója bizony nem lennék az portáz-tatásnak, mely a kenyér érkezésével lehet meg, Ecsedből is meg-fogyatkozván. Kivánván stb. Kálló és Napkor között való mező-ről. Dié 4. Septembris 1706.

Bessenyeey Sigmond mpria.

Debreczeni Jósef lévén tegnap nálam, mondja hogy Kisvár-dába subsistál, Namény, Szalka felé fogja az leveleket folytatni, Kisvárdáról Czigánd és Karád felé, Krajnai uramat pedig ő ve-zette bátorságos utra, másként kezébe ment volna az ellenségnek.

Külczim mint fentebb, Vasad vel ubi.

32. Apagy, 1706. szept. 15.

Mlgos fű Generális jó uram! Ritka udvarlásom miatt való nehézségét Ngodnak fájjalom; kirül alázatosan is követem; bizony ha az portásim fáradságok szerencsével folynának, gyakrabban udvarolnék jó uramnak Ngodnak. Az estve megérkezett portásim sem hoztanak egyebet, hanem nagy dobolását hallották az ellenségnek és marha hajtogatást, ki is vagy utnak akart indulni, vagy kiszállani igyekezett az várbúl. Az hadam már Ngod szolgálatjára (mihez bízam). . . . Ezen órán lóhalálában hozzák, hogy a rácz Szabolcsnál nyargalózott volna. Többet nem írhatok. Én mingyárt megyek az haddal. Maradván Ngod igaz alázatos szolgája

Bessenyey Sigmond mpria.

Apagy, 15. Septembris 1706.

Külczim mint fentebb, Károlyban.

33. Berczel, 1706. okt. 30.

Ngod mélt. parancsolatját alázatosan vöttem hová hamarább való megindulásom iránt; melynek is szívesen kívántam volna obtemperálnom, ha . . . betegségbe való esésem engedje, Isten adván a jövő hetfűt érnem, megindulok Ngod szolgálatjára, addig is Horváth György hadnagyomat megindítottam, nagy nehezen öszve szedett néhány katonákkal. Kakas István megszokott sinistra információján csudálkozhatom ngs uram, mivel én mellettem sem most, sem az ellenség hozzám való 'közel létekor katoná nem igen forgott, hanem kiki háza népe mellett, kiket a Tisza oldaliak penig mlgs Generális ur, helyekre szállítják, minden órán megjelennek a táborban, mely mulatásokért kérem alázatosan Ngodat vélek együtt ne vesse Ngod disgratiájába, soha bizony Ngod az én alázatos comparatiomat nem sietheti jobban, a mint én igyekeztem a Ngod udvarlására való menetelbe, a mint is kívánom stb. Datum Berczel, 30. Oktober 1706. Ngodnak igaz alázatos szolgája

Bessenyey Sigmond mpria.

34. Tarcsa, 1707. jan. 2.

Méltóságos fű Generális jó uram! Nem kévéssé megszedűlt az ezerem (tavalyi keserves kalotaszegi és másutt való szenyvedéseket előtők viselvén), mezítelenül és minden költség nélkül való indulásokon; megvallom ngos uram magam szegény házam is oly nagy gyámoltalansággal maradt, hogy szokatlan szenyvedést kell próbálni. Reméltem vala Ngodhoz való bizodalmos instantiámnak (fizetésemben kért száz forintig) úgy marháim intertentiójokban, valamely consolációját, de az szerencse, attúl elvét, úgy látom. Szegény, sebbűl fel gyógyúlt fiam levén az elmúlt szaladozásba, szegény cselédimmél, kinek is kötelessége mellé kell már menni ngs uram, látván mások felett való boldogtalanságimat,

egész lehetetlenségnek tartom, hogy tovább is ezen tisztbeli kötelességemet viselhessem; tapasztolom sokakban, kevés károk vallásában bő mértékben vagyon refusiójok; iterato kérem jó uramat Ngodat alázatosan, méltóztassék Ngod megtekinteni gyakran változó egészségemet, abbul következő erőtlenségemet, ezen bajos kötelességemből hadd vehessek valamely pihenést, adván más hasznosabb ember directiója alá ezen nemes ezeret, mely grátiáját Ngodnak egész életemben nagy alázatossággal megszolgálni igyekezem. Meggondolván helyes mentségemet, tudom Ngod régi jó uram, kedvetlen válaszzsal nem szomorít. Melyet alázatosan várván stb. Tarcsa, 2. Jan. 1707. Ngod igaz s alázatos szolgálója

Bessenyej Sigmond mpria.

En hónap megindulok Szántó és Somlyó felé ngs uram, ezen kedvetlen mezitlábos haddal, melynek csuporra való tartásához keveset bízom.

35. Szécs, 1707. jan. 7.

Méltóságos fő Generális jó uram! Nem kéltem alázatos írásimat ne vegye Ngod, ez úttal is, nagy gyámoltalanságát látván ezen ezernek (akartam búsítnom Ngodat), nem tudván szájokat mivel bedugni, zúgolódik elhagyott háza népe nyomorúságáru, kit bizony méltán cselekszik velem együtt; semmi költséggel, rongyoson, mezitláboson, rossz bocskoroson mászsza az göröngyös hágókat, mely veszedelmes út miatt elég gyalog katonám is lésszen ngos uram; vagyon is. Vissza is elég szökött; ha szintén lenne is fizeteskéje idebe, úgy sem vásárolhat mint tavaly; kívül ezen ezernek gyalázatos eloszlását várom; három hó pénzen vehet az katona egy pár gyenge bőrű csizmát, ezen állapotomban való bucsuzásom iránt is várom alázatosan. az Ngod grátiáját, mellyel idegenséget Ngd ne vegyen, mivel az mikor egészségtelenségem engedi, Ngodat gyakor udvarlásombeli szolgálattal fogom terhelni, és ha mire érkezhetek erőtlenségemmel, elmulatója nem leszek hazám szolgálatjának, Nságotat alázatosan kérem, ezen kedvetlen telet véllem ne töltesse ide, mert megemlegethetem szomorúan; várván örömmel az Ngod nehésség nélkül való válaszát, kívánván alázatos írásom tanálja Ngodat szerencsés órában.

Szécs, 7. Jan. 1707.

Ngod igaz és alázatos szolgálója
Bessenyej Sigmond mpria.

Ha pedig itt ben kell szenvednem ngos uram, méltóztassék Ngod az nemes vármegyével utánnam fizettetni az katonaságot, kivált az Ibrányiakat, nehezen hagyván szokott hamisságokat rossz példa adásokkal.

Külczim mint elől; ibi, ubi.

36. B.-Megyes, 1707. febr. 23.

Méltóságos fő Generális jó uram! Egynehányszori alázatos instanciáimra Ngodtól semmi válaszem nincsen, melyre nézve semmi consolációja ezeremnek nem lévén, várom minden órán való megoszlását ezen szegény meg károsodott rongyos ezernek; az mustránknak Baktán meg létét várván reméntenül, és nagy költségtelenségekkel ezen hazába kelle gyűnnünk ngos uram, lészünk minden órán mások csűfjai, jobb volt volna senkinek sem fizetni, úgy senkit sem munderomoztak volna, hogy sem némelyeknek vagyon, más: szemmel nézi. Én causálhatom, hogy nem tudok provideálni sem hitelem sem becsületelem Ngod jó uram előtt nincsen, hogy fizetetlen az had; most jó csuporton lévén ezen ezer ngos uram, ki küldött hadnagyomat talán megvárhatom vélek; Ngodnak tessék más fizetett ezeret inkább helyünkbe küldeni, hogy sem így gyalázatoskodjunk, várván jó válaszát Nagyságodnak fizetésünk vagy kiszabadulásunk iránt, kívánván alázatos írásom tanálja Ngodat friss egésségbe. Maradván tovább is Ngod igaz és alázatos szolgája

Bessenyey Sigmond mpria.

B.-Megyes, 23. Febr. 1707.

Méltóságos fejedelem resolútiói érkezvén ide be való maradásunk felől, ngs uram nem tudván nyomorúságos állapotunkat, ha Ngod nem orvosolja dolgunkat, máshuvá Isten után nem bízunk.

Kakas István általam alázatosan reménkedik Ngodnak, jó urának, sok kár vallásit méltóztassék Ngod tekintetben venni. Gyulajban vött száraz malmát a böszörményiek el akarják venni, árát megadván az feleségének; Ngod ne engedje meg azon megvött malom elvételét, másutt is tanálnak ngos uram malmot, bízván igen az Ngod grátiájához Kakas István, egész bizodalma azon malom háza tartásában.

Mellette, külön lapon: Kérem alázatosan Ngodat az szentmihályi, dobi, ibrányi hadnagyokat, bírákat riasztassa meg, mivel kiváltképen ott tanáltatnak heverő katonák, nem hajtván egynehányszori admonícióimra: iterato kérem jó uramat, Ngodat, ne hagyjon ide sokáig, méltóztassék tekintetbe venni, kit bizony nehezen szenyvedheték Ngos uram, megkövetvén az édes hazám szolgálatját, és három sebes katonáktól való fizetést és flor. hung. 72. rajtam praetendálja a borbély, Ngod grátiájából meg volt ígérve, károm penig elég vagyon, ha nem szaporodik is ngos uram, sohunnét consolációm nincsen; írhatom Ngodnak bocskorral sem ékesíthetem az katonáimat, mivel felesen jutottak arra noha ezer . . . hazátul gyűtt el, azt vetvén szememre Pekry uram sok fürendek előtt, melyet Ngod írt volna ő nagyságának, miolta Tokajnál által gyűtt az ellenség, nem igen sokat hazáskodott ezerm velem együtt.

37. Püspök-Ladány, 1707. máj. 15.

Méltóságos fő Generális jó uram! Isten Ngodat szegény nemzetünk terhes dolgainak folytatási között friss egészséges étellel megáldja, tartozó kötelességem szerint alázatosan akarám Ngodat búsitanom, az ezerembe oriált zürzavaros állapotról; vevén fő comissárius Eötvös Miklós ur assignátióját, hogy a Tisza oldalról álló négy seregem helységei interteneálnák az egész ezeremet, nem különben ki állítván az tábori husz szekeret; holott édes ngos uram sokaknak közzülök egy marok búzajok nincsen, mivel az ellenség elprédálta az condiscusio alkalmatosságával; egész vármegyéken szekereket által viszik a Szilágyságra az katona rendével együtt; bizván Ngodhoz mint édes atyjokhoz, reménkednek általam Ngodnak alázatosan, méltóztassék tovább is, mint eddig, grátiájába megtartani, nem terheltetvén oda küldött hadnagyom által őket megvigasztalni. Tegnap nem szintén kedvünkre ide érkezett nemes regiment úgy az ki Erdélyre ment, feles szekereket vittek el; hadnagyimmal, úgy katonáimmal mustra mester uram igen el késék, jól be gyülvén az ezer, alig hinném mustrájok végbe menetelit, magam Ngod alázatos szolgálájához mutatott grátiáját felmehetesemül alázatosan megiszolgálom. Szentiványi László el oldalozását értvén ngos uram, Polyiba örökös portiómat birta Kassa mellett, igaz szolgálatom után kegyelmes urunk ő Felsege kegyelmességibül, az Ngod édes atyai assistentiájával kezemhez igyekezném venni, mivel ngos úr, sok az jószágkérő mostani üdőben, ha valamely úr részére esik, nehezebben jutok hozzá, más két rendbeli praetensióm mulásátul nem annyira tarthatok ngs uram, mivel az gyűlés végéig folytathatom, mely dolgainak folytatási iránt érdemem felett való megígért grátiájáért Isten Nagyságodat meg áldja. Maradván Nagyságod igaz alázatos szolgálja

Besseney Sigmund mpria.

Püspök-Ladány, Máj. 15. Anno 1707.

Külczim mint elől; Ónad, Szerencs.

38. Czegléd, 1707. aug. 7.

Méltóságos fő Generális, érdemem felett való jó uram! Ngod 11-ma praesentis Abrukról datált levelét s parancsolatjait alázatosan vőttem, tudom ngos uram az ellenségnek neveljük az szívét nagyon az hátra szállással, én hogy subsistáljak hat sereggel, és hogy portázzuk Gyalut ngos uram, Bik László uram azon három lovas ezerrel való szállása nagy ártalmunkra lészen, mivel az kalotaszegi takarmány, még az ki vagyon, az ellenségé lészen, hiszen ngos uram jár únos-untalan az emberem mind Kolosvárra s mind Gyaluba, én ez éjszakán Istenem segedelmével Gyalu várossát akartam meg próbáltatni. Perényi uram ő nagysága mit irjon Ngod megláthatja, igazán irom Ngodnak nagy félelmét az ben lévő ellenségnek; az úton az hadat el osztjuk, mű-

vel Nyires egy ezernek is alkalmatlan hely volna, hiszem ngos uram ha az zilaji passust féltjük, bizony innet is vigyázhatunk. Ezen három vagy az hajdú városi ezereket méltóztassék Ngod csuporton egy corpusban hadni. Mind ezen állapotokrul hogy jobban vehessen információt Ngod, udvarlására küldöttem öcsém Bik László uram becsületes főhadnagyát Ngodhoz Rácz István uramat, bizvást hihet relációjának Ngod; Nagy András hadnagy uram is ez órán érkezvén hozzám, vagy harmad napig meg nyugtatom itten; Nádoskára hadastul semmi nem esett, oda szállhat a hová parancsoltatik, inkább ngos uram erős erdős hely Nyirjes, szállana Perényi uram oda, az hajdúnak közelebb lenne az kenyere, húsa; nekünk pedig oly szándékunk lévén ngos uram, hogy az gyalai ellenséget megriasztván egész securitást szerezzünk magunknak, mivel Kolosvárt semmi lovas német nincsen egyébb gyalognál, ha csak az aerben nem gyün el, bizony reá nem veszen német uram, sőt ha Gyalut felperselhajjuk malmát, azon belől secure nyargalászunk. Orosz Pál uram levelét ez órán vöttem, írja ő kigyelme próbát kellene tennünk; hiszen csak gyünne ő kigyelme az Isten verjen meg, ha jó szívvel nem megyünk ngs uram; de ő kigyelme tartóztatván az idő multon múlik; Ngtokat azzal nem segítjük, az katonám az kik marhákat kisírgetnek kifelé, abban egy sem gyün vissza ngos uram. Computus terminussáról mit írjon tek. nemes Közép-Szolnak vármegye im Ngodnak alázatosan elküldöttem, hová is kit küldeni nem tudok; *sem szenyvedhetvén* csak Ngod méltóztassék grátiájában tovább is azon helységbelieket megtartani (azok színesítvén máskint is ezen ezeret) megszaporitthatván őket még az idén, de hogy tovább is így kedvelenitse az nemes vármegye őket, bizony ngos ur csűfságul két s három sereggel magamat nem gyötröm. Hajnalt admoneáltatni, alias Bagosit méltóztassék, mind Kakast Ngod, mivel a szabad életre csalogatta innét a katonát, egészen okozhatom őket, mivel minden czégéres vétkek, úgy szökések gondolván, folyhat az ő hátok megett, ha pedig Ngodnak méltóztatik tetszeni, az itt valókat is cedálni, kész lesznek akárkinek, kívánván azon kívül is már egyszer megszabadulnom ezen zaboláttlan hadnak igazgatásátul, melyben is ajánlom alázatos személyemet a Ngod grátiájában; maradván igaz alázatos szolgálja Ngodnak

Bessenyeý Sigmond mpria.

Czegléd, 7. Aug. Anno 1707.

E levél, mint tartalmából is kitészik, teljes egészében nem írható Czeglédre, és legkevesbé 1707. aug. 7-én, mert Károlyi ekkor aug. 11-én Szt.-Györgyön volt, a Garam mellett, tehát Abrudbányáról e napon levelet nem írhatott. A levél utolsó, és pedig külön papíron írott része, (melyet a szövegben dőlt betűvel határoltattam el) kelt tehát csak Czeglédre, és a *két külön* levél töredékei mint egymáshoz tartozók együvé tételek, s ekként őriztetnek a gr. Károlyi levéltárban. Az előbbi rész minden valószínűség szerint 1706. évi május hóban a Gyalu körüli táborozás alkalmával íratott, mert csak *is: ez évi május azon hónap, melynek 11-én Károlyi Sándor Abrudbányán volt.*

39. Nagy-Káta, 1707. okt. 2.

Méltóságos fő Generális jó uram! Alázatosan írhatom Ngodnak, minden munkám s biztatásom haszontalanná lőtt az hajdúvárosiak előtt az sok hamis híreket folytatva, annak színe alatt oly gyalázatosan eloszlott, hogy már mind tisztetűl százan ha vadnak ngos uram; sok fenyegetéscimmel mind tíz vagy tizenkét katonám híjjával vagyok; biztatván az Ngod grátiájával is őket haza szabadulások iránt, kik is ngos úr sokan mezitlábáságébéli rongyosságokat leginkább neheztellik; ha most hirtelen parancsolatom érkezik méltóságos generális Eszterházy Antal úr ő ngátúl, vékony erőt vihetek fel, az ruhás tudom követni fog tisztemmel együtt, de a kik megvetkeztek, ha csak kötözve nem viszem, nem megyen; ha Ngod nem méltóztatik szokott gondviselésébéli grátiáját hozzánk mutatni és alá nem írat commissárius urakra, bizony szélytyel szalasztom a kik még helybe vadnak is; az falukon való lakosokat nem örömet terhelve kenyer adással, majd két hét sem fordul, miolta prófuntot hoztak Gyöngyösről, alázatosan írom s igaz lélekkel Nagyságodnak, hogy estvén kevés magam s cselédim kenyerét osztottam ki a kiknek juthatott; ezzel meg ne ítéltessem kérem alázatosan Nagyságodat. Szekeres uram Ó-Buda táját látogatván gyakran impediálja a budai szüretezést, már vagy kétszer ki continuáltatott hozzájuk. Kivánván stb. Nagyságod alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Nagy-Káta, Oct. 2. 1707.

40. Eszlár, 1707. nov. 14.

Méltóságos fő Generális jó uram! Léva, Esztergom tájéki bujdosásomból való érkezésemmel jó uramat Ngodat kívánván alázatosan szolgálnom udvarlásommal; nekem szálló két rendbéli méltóságos parancsolatját Ngodnak alázatosan vévén, ennek engedelmesskedtem volna is szokott köteleességem szerént; ha mássa nem érkezék, már mely felé ordereznek ngos uram, nem tudhatom, mely dispositióért Patakra küldöttem Udvarhoz, hosszas uttúl irtózom az rongyos hadam iránt ngos úr; mivel sokaknak boes-kora sem jó, az mundér egy háti bűr; sokszori, némely kényes tiszteim ellen való panaszim naponként áradnak; mivel az első seregemet hamis lelkűségével igen meg zavarta Hajnal, Kun-Sz.-Miklósnál mellé adatott katonát máig is mellette tartja egy néhány hó pénzes mundéromos katonával, hírdelvén oly hirt, hogy Ngod adott néki oly autoritást, hogy magának gyűjtsön sereget ezen kis darab ezerből; mely ha úgy lészen, cedálom a többit is, mely dolog miatt ngos uram nem kevés confusióba vagyok. E megkeseredett helységek helyes instantiákat nagy alázatosan

repraesentálom Ngodnak; kiknek egész el szélledő szándékokat tapasztaltam, melyre egész okot ad, az tek. nemes vármegye reájok való régi ráncora és az Kállay Ferencz és János uramék Eszláron megszokott alkalmatlanságok; mind ezekből nem ítélfitem épületit azon darab hadnak, hanem még az, ki most meg van is, el oszol, holott, valamely kis consolátióra, ha nem sokra is volnának érdemesek ngos uram, egész bizalmok Ngod grátiájában lévén ezen helységeknek, úgy a vitézlő rendnek, részemről alázatosan várom ebben mutatandó grátiáját Ngodnak. Az három ezer forint adósság engem igen őszit Ngos uram. Kivánván stb. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyeey Sigmond mpria.

Eszlár, 14. Nov. 1707.

Az egész dolgokkal nem akarván terhelnem jó uramat Ngodat, hanem méltóztassék ezen ablegátusok relátiójoknak hitelt adni.

Külczim mint elől, Károlyban.

41. B e r c z e l, 1707. decz. 26.

Méltóságos fő Generális, érdemem felett való jó uram! Számos karácsonyi ünnepeket engedjen Isten érni Ngodnak, úgy el is tölteni méltóságos úri familiájával kívánván az következő uj esztendőnek is minden résziben Ngod friss egészséges életét, úgy dolgaiban való szerencsés progressusát édes hazánk javára. Mai napon Nyiregyházáról nékem igaz alázatos szolgálának datált méltóságos parancsolatját alázatosan vöttem, melyet még Kassáról vártam volna ngos uram az dobiak instantiájára, úgy más occurentiák végett küldött levelemre. Nyiregyházán tanált, úgy az Ibrányi katonák dolgát az mi illeti ngos uram, nem ismétlem pro nunc abban vétkeket, mivel reménségemen kívül sinistra informátióra Ngodtúl extrahált patens mellett, nem kevésbé igyekezem megzavarni ezeremet, az káromkodásnak, paráznaságnak, és hazugságnak lelki Hajnal András, Dobtúl fogva hitegetvén az katonaságot ngos uram; mely helységekből nem succedálván a dolog, Eszláron a Ngod patensét mustrálván, megesküült, hogy az első seregem felszedésire megyen, ki is Bulyon, Ibrányba meg szállásával, borozásbéli szép álnok csalogatásával egy néhányat az előtti mellette heverő katonák mellé és hinni merészlett; Kun-Sz.-Miklósnál mellé adott hó pénzes katonám is mellette heverész, érezvén érdemellen voltára tendált quártélyát Hajnalnak, kedvezvén is nekik. Az katona örömmel változtatja mind ezerét, s mind tisztjeit, ha meg engedtetik, úgy az téli szolgálattól igen könnyű el venni ha mi pihenést érez, vagy ha nyomorgathatja az szegénységet, mint Hajnal csapongó társaival. Kérem alázatosan Ngodat, orvosolni méltóztassék, mennél hamarább, egy oly rossz

ember kevés becsületemet ne csorbítsa öreg legénységemre, mert soha, hamis lelkével nem gyűt új sereget Hajnal, sőt ha azon elcsábított katonáimat kezemhez nem méltóztatik adatni, minden órán megoszol az megmaradott első seregembéli katonaság s jó vice hadnagyot Porkoláb Istvánt választván azon seregembe, ki is ezen confusio miatt közikbe nem akar menni, míg Hajnal meg nem szűnik ezen iz vesztitül. Egynéhány juhozó Ibrányi katonáim menvén most is el, tartván az disciplinátul, igyekeztem őket incaptiváltatnom. Ezen matériárul bővebben jelentem panaszimat Nagyságodnak alázatos udvarlásommal; Kakas is hasonlót igyekezett követetni maga zászlótartójával az nyiregyházi seregbe, mind ezen injuriáimról alig hiszem, hogy Ngodat alázatos információmmal búsítsam, a Tisza oldali katonáimban, négyet nem reméllek kin helyekbe tenni, megindulásommal az Ibrányi, úgy több helyekről álló első seregembelieket is Nyiregyházára küldvén, praesentiámmal az ezerre küldöm; személyemben pedig sietek menni az Ngod udvarlására. Mikor is láthassam Ngodat friss egészségben, maradván tovább is Ngod alázatos szolgálja

Bessenyeey Sigmond mpria.

Berczel, 26. Dec. 1707.

42. Berczel, 1708. jan. 9.

Méltóságos fű Generális, érdemem felett való jó uram! Isten után való édes atyaságához bizván Ngodnak a szegény Tisza ódali és sz.-mihályi lakosok, mióta az nemzetséges ügyünk előmozdításában, fáradságos és terhes, életét kockáztató hazánk gondos szolgálatját Ngod kormányozza; kik is tehetségik szerént, mind édes hazájoknak s mind az felséges fejedelemnek, úgy Ngodnak mind eddig igaz hűséges szolgálatjokat nem degenerálták, tovább is hasonlót követni el nem múlatnak. Ugy hallom Ngos uram, hogy az nemes vármegye kezére bocsáttattak, melyből csak már is azon helységek pusztítatásokra való hírek folynak nemes vármegyénkben; praetendálván még az rozsnyai gyűlésbe imponált expensát, hogy rövid nap az nemes vármegyére bevigyék, úgy az apró munderomokrul való dispositióinak engedelmeskedjenek; mely úton, remélhető dolog ngos uram, hogy az felsőbb esztendőkbéli restantiákat is meg veszi az nemes vármegye; ugy minden kigondolható állapotokkal fognak terhelteni azon szegény lakosok, holott minden nemű condescensiókat, quártélyozásokat zúgolódás nélkül szenyvednek. Ngod méltóságos parancsolatjából kelletvén megfogyott ezeremet is completálni, nem látom módját az praefigált rövid terminusra való felállítást az kívánt katonaságnak ngos uram, ha consolatiojok helyett, reméntelen szenyvedések naponként fog szaporodni, ajánlván tovább is azon

szegény helységbelieket Ngod megismert grátiájában, mások felett továbbra való szenyvedéseket tekintetbe véván, orvosolni méltóztassék, hogy Ngod istenes atyáskodásából megmaradhatván lakóhelyekben, ha csak mi kevés ideig is szolgálhassanak jó kedvvel; fődes urainktól is hoc rerum statu nem kevésbé kesergettetnek némely lakosok, melyet Ngodnak alázatosan jelentettem Kis-Várdában; elviselhetlen állapotjok végett azon becsületes lakosok, expressusokat expediálván Ngodhoz, vagyok oly bizodalommal hogy meghallgattatnak, és praesentálandó egy pár gyermek lovat elvenni Ngod méltóztassék, talán alkalmasok lesznek az Ngod szekeres lovai közzé. Az újvárosi s téglási taxás seregek is örömmel várnák Ngod grátiáját, hogy hová hamarabb szabadulhatnak ki hajdú-városi uraimék közzül, és szolgálhatnak azon helységbéli rendekkel. Ugy tudom ngos úr az ezerem teljesedése is alkalmasabb lenne Ngod grátiájából. Mely szegény, majd magoknak hagyatott lakosok várván kegyes resolútióját Ngodnak, velem együtt igaz alázatos szolgáljával, kívánván stb. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Berezel, 9. Jan. 1708.

43. Berezel, 1708. jan. 12.

Méltóságos fő Generális érdemem felett jó uram! Báránd körül subsistálván az hadak fel küldöttek hozzám, hogy repraesentáljam alázatosan Ngodnak nyomorúságos állapotjokat, nagy mértékben érezvén megbántódásokat, hogy magokat intertentálják és másokat quártélyba tartsanak, fizetésök, quártélyok nincsen, téli nyári kötelességek szerint szolgáltniok kell, most is az erdélyi quártélyosok, úgy az felséges fejedelem ökreit intertentálják, valamint az jobbágyos helyek ngos uram; magam kis becsületemnek s Ngod előtt való kevés hitelemnek consulálván, hogy jövőendőben a megessett dolog után ne vádoltassam, tartok az hadam megoszlásátul, nem hogy mostani munkám után megszoríthassam, de az ki van is eloszol, dicát is fizessen az militia velem együtt ngos uram, megirtóztam tülle, mert bizony nem adhatom az egyszeri impositiót is meg, a mint hallom hogy exigálják, mivel ngos úr, miólta az veres pénz folyása volt jó pénz keresetem nincsen, az ily okokra nézve vékony reménységem vagyon az ezer complexatiójához, mivel ha ily szegény nemes ember szükségét szenyved, annyival inkább az szegény legénység. Sokaknak, bizomnyal írom Ngodnak, még tiszteim házok népének már is kenyere. nincsen, nem hogy magokat tartsák a táboron, másokat pedig házoknál. Kötelességem szerint, alázatosan akarám Ngodnak, ezen panaszoikat jelentenem, melyről való grationálissát várom alázatosan Ngodnak. Az helységekből nem annyira fegyveres, mint botos hadat

szaporítok, és a sok panaszt, sirást hallok. Kivánván stb. Ngod igaz s alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmund mpria.

Berczel, 12. Jan. Anno 1708.

Az Ötvös commissióját his inclusis Ngodnak alázatosan megküldöttem, igen rájuk ragadt az szabad helységi titulus a Tisza oldalra, de bizony tartok attól ngos úr, hogy mint az előtt jobbagyos puszták lesznek; az ibrányi szegény legénységből álló seregem éppen elolvad ez ily gyakran való kesergettetések miatt.

44. Berczel, 1708. jan. 15.

Méltóságos fő Generális érdemem felett való jó uram! Csegerül zászló tartója Deák Ferencz uramnak haza rándulván, mit resolvál requisitiómra Porkoláb hadnagyomnak, alázatosan megküldöttem Ngodnak; várom is méltóságos parancsolatját azon zászló tartóra. Deák Ferencz uramtól semmi választ eddig nem vehettem; az én pártos katonáim szívódnak vissza ngos uram. Dadára, Ptügyre (ha úgy tetszik Ngodnak) egy sereggel executióra kell mennem, másként rajtok semmit sem vehetek; mivel ngos uram egész biztatások az nemes vármegyétől vagyon, úgy az nyiregyháziak oda bíznak, és az udvar bírákhoz, honnét is jó katonát ültethetnek fel az sereg complexatiójára, ha már a pazoniak és orosiak ki esnek kezemből, mely dolgokban várom alázatosan újobban is az Ngod méltóságos resolucióját. Kivánván stb. Maradok Ngodnak igaz s alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmund mpria.

Berczel, 15. Jan. 1708.

Külcim mint fentebb, Károlyban.

45. Berczel, 1708. febr. 17.

Méltóságos fő Generális, érdemem felett való jó uram! Ngod 9-na praesentis Szaniszlóról datált méltóságos parancsolatját mai napon alázatosan vöttem; ezerem complexatiójában való sok difficultás hogy az én lágyságomnak s engedelmességemnek imputáltatik, azt mind jóra magyarázom, úgy mint jó uram feddését, nyereségül tartom; hitelem s kevés becsületem megmarasztásával annál hitelesebb emberit exmittálni méltóztatnék Ngod az helységre, hogy az én relatióm hitelesebb lenne a fogyatkozások iránt; menjen végire Ngod miként traktáltam már kétszeri rajtok való megfordulásommal, a mint hogy minden helybe oly methodust követtem ngos uram, hogy 15 dica után limitáltam egy soldost vagy katonát. Az téglásiak és újvárosiak kezem alá való eséseket örömmel értem; meg is szolgálom alázatosan Ngodnak. Méltóságos parancsolatja szerint e héten a specificatiókat kezemhez veszem,

az Ngod méltóságos intentumát az helységbeliekkel communicáltván, consolatióját Ngodnak tudom örömmel s nagy alázatosan veszik, hamarabb is hiszem az újonnan imponált katonák fel ülését. Ugy értettem ngos uram, hogy az dadai egynéhány nagy hírű nemeskének vagyon válaszok megmaradások iránt, mindazáltal az kik ezerembeliek, azokat ki bocsátani nem tartozom, melyről is alázatosan várom az Ngod méltóságos parancsolatját, úgy az pügyi lakosokat én is szorgoztatom az felülésre, az nemes vármegye is minden impositiókkal terheli, hasonló biztatásonnal vigasztalván penig azokat is, mint a több helységbelieket. Klobusiczki érkezésére volt gondom ngos uram, a mint hogy mihént megértem az ő kegyelme közelítést, kész kötelességemmel szolgálnom kész leszek ngos uram, várnám alázatosan a Ngod méltóságos determinációját, a Nyúzó uram pügyi katonáiról is méltóztassék parancsolni, hadd gyűnnének ezeremre minél hamarabb, feles hajdúk is lévén az helységekről, azoknak nem remélhetem ngos uram, ezeremre való jövőseket. Várván tovább is Ngod méltóságos parancsolatját, kívánom stb. Maradván Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyeey Sigmond mpria.

Berczel, 17. Febr. 1708.

46. B a g a m é r, 1708. márcz. 11.

Méltóságos fő Generális, érdemem felett való jó úram! Érszemjényből vevén tudósítását Bagossy Pál uramnak ő kegyelmének az elmúlt estve, alázatosan vévén az Ngod fő strázsa mestertemnek tentáló méltóságos parancsolatját is, melyre nézve körülöttem lévő seregemmel (Isten adván érnem) hónap be megyek Diószegre és az Ngod kiadandó méltóságos parancsolatjához alkalmaztatni fogom magamat alázatos kötelességem szerént. Sok búsítatási között is kérem nagy alázatosan jó uramat Ngodat, ezen Ngoddal igazán, s hiven szenyvedő szegény ezeremhez méltóztassék valamely csizma süvegbeli grátiáját mutatni, hadd ne láttassanak szegények másoknál alábvalóknak lenni, melyet mind az nemes hazának, s mind Ngodnak igaz hűségeskedésekkel megszolgálni el nem mulatnak. Egy katonámat K.-Pályiban ártatlanul megölvén a minap, kinek is esetiről inquiráltatott vice-ispán Comáromi úr ngos uram, de mivel az falu a feltámadásba interessátus; ki nem tanálták a gyilkost; hadi bíró Gyulai ur szintén itt lévén alázatosan kérem Ngodat, ő kegyelmének szőlő commissióját küldeni méltóztassék Ngod, melyet is ha el szenyvedek, lábra kap a parasztság között az katona ölés, mely grátiáját is alázatosan megszolgálom Ngodnak, kívánván stb. Ngod igaz alázatos szolgálja

Bessenyeey Sigmond mpria.

Bagamér, 11. Martii 1708.

Külczim mint elől, Károlyban.

47. Diószeg, 1708. márcz. 15.

Méltóságos fő Generális, érdemem felett való jó uram! Tegnap méltóságos levelét ez reggeli kilencz órai üdön alázatosan vöttem, gyenge elmém s vélekedésem szerént nem félthetem ezen darab földet Erdélyből ki együtt ellenségtől ngos uram, mivel semmi nemű alimentációja nem lészen az lovassának, ha szintén egyéb élése volna is, másra nem igyekszik, úgy gondolom ngos uram, hanem Zilajt, Somlyót, mint hadaink státióit felégesse, hogy az mieink ne subsistálhassanak, mivel már az az praxissa; én mindazáltal a Ngod méltóságos parancsolatja szerént, igaz kötelességemmel tovább is igyekezem azon, hogy szolgálatimmal hazámnak hűségeskedjem. Bagosy Pál uram után késedelem nélkül mind Pástit elküldöttem, úgy ezen mostani érkezett méltóságos levelét, itt csak meddig sem subsistálhatok ngos uram, ha Sztojka uram ezen itt lévő nemes Bihar vármegyei commissáriusoknak nem succurrál; melyben is bízom Ngod grátiájában magamat; ezennel Kos Mihály uramat is tudósítom, kívánván stb.

Bessenyeey Sigmond mpria.

Diószeg, 15. Martii 1708.

Külczim mint elől, Károlyban.

48. Diószeg, 1708. márcz. 20.

Méltóságos fő Generális érdemem felett való jó uram! Ez órán vévén alázatosan az Ngod méltóságos levelét parancsolatjával együtt, melyre nézve késedelem nélkül Margitára menni sietek, velem lévő négy sereggel, az ötödik Margitán vagyon, mely az téglási, el nem mászott, semmirekellő hadnagyok lévén. kire is újabb kemény parancsolatomat küldöttem; Bagosy úr után sietve elküldöttem ngos uram, úgy az Dobozy úrnak szőlő levelét. Isten Ngodat vezérelje dolgaiban szerencsésen. Nagyságod igaz alázatos szolgálja

Bessenyeey Sigmond mpria.

Diószeg, 20. Martii 1708.

Alázatosan akarván megtudnom ngos uram, hogy ha ott lévő seregim fel váltódjanak-e vagy hozzám méltóztatik Ngod azokat is bocsátani, kik ordinantián vadnak, az löki seregem, alkalmas ideje, hogy ott vagyon, azt igyekezném fel váltatnom.

Külczim mint elől, Károlyban.

49. Margita, 1708. márcz. 22.

Méltóságos fő Generális, érdemem felett való jó uram! Tegnap midőn Diószegről ki indúlnék, Ngod méltóságos parancsolatjára, utánnam érkezvén levele Kos Mihály urnak, azzal Sarkady kapitány uram tudósítása, melyet Ngodnak alázatosan meg küldöttem. Ngod igaz alázatos szolgája

Bessenyeey Sigmond mpria.

Margita, 22. Martii 1708.

Olasz Mihály kapitány uram is, Ngodnak ezen tudósítását Szoboszlai úrnak megküldötte, gondolván az másik originál nem megyen Ngod kezében.

Külezim mint elől, Károlyban.

50. Bihari mezőn, 1708. apr. 19.

Méltóságos fő Generális, érdemem felett való jó uram! Elhittetvén magammal, hogy excellentiád nehésségibe nem esem, hogy én is több szolgálai közül búsítom, értvén az hadi tisztek iránt elszánt grátiáját excellentiádnak, hogy posztójok adatnék, kérem alázatosan méltóztassék azon grátiájával az én tiszteimet is illetni, lévén közöttök olyak is, az kik Deák Ferencz uram ezerébe való lakosokkal vötték ki posztójokat; úgy grátiájából megígért eszmára, süvegre igen nagy szüksége volna ezen szegény hadnak; reméllem is, hogy excellentiád méltó tekintetbe méltóztatik venni ezeknek is igaz hűségeskedéseket. Az nyíregyházi seregem hasonlíthatatik néhai mádi seregemhez, mivel az pazoni katonákon kívül 30 katona ha léssen, a kire Kakas Istvánnak semmi szüksége nem lőtt volna; a Nyúzó Mihály uram pügyi katonái is el nem mernek gyünni excellentiád parancsolatja nélkül; melyet is várnék alázatosan. Maradván excellentiád igaz alázatos szolgája.

Bessenyeey Sigmond mpria.

Bihari mezőn, 19. Aprilis 1708.

51. Bihar, 1708. apr. 22.

Méltóságos fő Generális jó kegyelmes uram! Alázatosan és consolátióval vévén excellentiád méltóságos parancsolatját a mustra és fizetés iránt, mely terminus érkezésével megígért kegyelmességit is nagy alázatosan várom az alább megírt instantiáim végett. 1. Esze Tamásnál 3000 rhénes forintig való obligatoriámnak kezemhez való jutásában méltóztassék excellentiád kegyelmességével éltetni, tekintvén szegény maradékomon megeshető, jövődöbéli nagy adósságot, úgy a mellett sok kárvallásimat, mely alól való felszabadításabéli kegyelmességét excellentiádnak nagy alázatosan

megszolgálom. 2. Szegény ezeremnek, excellentiád mellett igaz hűségeskedését megtekintvén, süveg eszimbéli kegyelmességét is alázatosan várom. 3. Ezen úttal a Nyüző úram pügyi katonáinak ezeremre hogy gyűjjenek, arrul való méltóságos parancsolatját excellentiádnak. 4. Az pazoni egy néhány katona hadd maradhasson kezem alatt tovább is kegyelmességébül, úgy Bagosy mellett tekergő hó pénzes katonák vissza adattassanak, mivel hogy könnyebben élnek ő mellette keveset szolgálván a hazának. Mindezekben, hozzám igaz alázatos szolgáljához mutatott kegyelmességét excellentiádnak alázatosan megszolgálni el nem mulatom, várván tiszteim posztóbeli consolatiómat is, mivel szerencsétlenségekkel az egyszer ki adott posztójok másokénál legalábbvaló volt, mind azáltal álljon méltóságos dispositiójába excellentiádnak, nem fog-nak válogatni benne. Kivánván stb. Excellentiád igaz alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Bihar, 22. Aprilis 1708.

Külczim mint elől, Károlyban.

52. Bihar, 1708. apr. 25.

Méltóságos fő Generális, jó kegyelmes uram! Alázatosan emlékeztetem excellentiádat, mióta méltóságos parancsolatjából ezen terhes kötelességemet viselem, Kakas István praesentiájával is semmi allevatió nem volt, hogy vákál most is az vice-kapitán-ság, nem kevés rövidségemre vagyon; nagy bizodalomom vala kegyelmes uram Ujvárosy úrhoz, de ő kegyelmében megfogytokozván, kérem excellentiádat méltóztassék egy jó qualitàsú embert mellém applicálni, másként így bizony tartom mortificatiónak életemet kegyelmes uram; bár ne lenne pompás ember, megalkudnám véle, melybe várom excellentiád méltóságos consolatióját. Alázatosan várván parancsolatját is reám szállót, hogy a téglási nyakas emberekbe incaptiváltassak a sereg ki nem állításért, melyet kegyelmes uram az mustráig igyekezem végbe vinni, ahoz szokván a hajdú városi ezerbe, hogy az hadházi sereggel együtt szolgáltak; már nehéznek látszik hogy sereget kell állítani. Maradván excellentiád igaz alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Bihar, 25. Aprilis 1708.

Külczim mint elől, Károlyban.

53. Kőrös, 1708. máj. 28.

Méltóságos fő Generális, kegyelmes uram! Feles pirongatásokkal meg tetézt méltóságos levelét excellentiádnak alázatosan vöttem, hogy keveselli a mustrált hadat, nem csudálom, mivel

Várad alá érkezett méltóságos mustrára készítő orderére nézve excellentiádnak sok rendbéli parancsolatimat folytattam, úgy három rendbéli expressus tisztimet küldöttem az militia compellálására, de mind azok nem használván, hihetetlenkedtek harmadszori fizetés nélkül való mustrájoknak; maradt plus minus negyven katonám mustra nélkül; Sz.-Mihályra, Téglásra, Dobra limitált katonák pedig nehezen lovasíthatják és fegyverezhetik magokat, mivel nem hogy az két ökrös ember boldogúlhatna az oly dolgokban, de bizony szegény legénységemre, én is igen roszul progrediálok épüiletem iránt, Dadáru nem szaporíthatom az szaniszlai resolútio szerént, Eszláron Kállai és Veres András uraimék örökös jobbaggyokat felülteni nem engedik, úgy Ptügyöt, Nyiregyházát az nemes vármegye kezemből ki vötte; ki esvén kezemből Kakas majd két száz katonából álló serege úgy Belényesié és az mádi; Hajnal is Aradra oda az első seregembéli hó pénzes katonáimban egy néhányat most is magával hordoz, az pazoni katonák is Kakasnak adáttak; Nyúzó uram Ptügyről álló nekem rendelt katonáinak is (a mint látom) még talán melyekben ha excellentiád Kis-Várdában tölt méltóságos dispositiója meg álljon, bizony meg lött volna az én tíz seregem. Hogy pedig excellentiád annihilálta mustrámat igen keservesen érzem szegény megnyomorodott hadammal együtt, mivel sok kárvallásimat, úgy az sok kölcsönözésben való rövidségimet nagy mértékbe tódítja fizetelenségem; holott házaskodásombéli kötelességemet, bizony igaz szível igyekeztem kormányozni; mindazáltal álljon excellentiád tetszésében, ha eddig kevés hasznú fizetéssel és quártély nélkül eltöltöttem üdömet, az idei nyarat is (Istenem segedelmével) által úszom, kéntelenítetem lovaimba el adni. Excellentiád higye el, az következendő negyedik mustrára még oly számosan sem lesznek, mint voltak, mivel nem hiszik consolatiójokat ezen mezítlábos bocskoros militia; kik is hol voltak szolgálatban excellentiád jól tudja, csak pénzt méltóztassék adatni lóra, úgy bizom az ezer szaporodásához. Én tovább is ajálván alázatosan magamat excellentiád grátiájában, maradok excellentiád igaz alázatos szolgálja

Bessenyey Sigmond mpria.

Kőrös, 28. Maii 1708.

Elek uram resolvált, hogy nem gyű, re infecta jártak ő kegyelméhez emberim, úgy látom s tapasztalom, nem mindenik haza fia kapdos ezen mezei sanyarúságon, holott jobb alkalmatosságok volna sokaknak az ily kötelességnek viselésire, mint én nekem.

54. T e s z á r, 1708. j u l. 16.

Méltóságos fő Generális jó kegyelmes uram! Alázatos kötelességem bizonyításával sok gondjai között is excellentiádat kívántam udvarlanom, úgy búsítanom ezen magának hagyatott, mások felett megrongyolott ezerem dolgárúl; e *magyar hazában, úgy reméllem, tudom is, nemzetséges ügyünk mellett elsőbbek igen kevesen voltak ezerembeliéknél a felülésben*; mely üdőtől fogva mind halált, s mind keserves rabságokat sokan szenyvedtenek szegények, mely hűségük bizonyításokkal talán valamely kis jutalmat érdemlenének, de az fődes uras helységeket nem sokáig lakhatják, úgy veszem eszembe, mivel vékony tekintet vagyon szolgálatjokra, az nemes vármegye, úgy mások mortificálják, szekerezések, az sok condescensióbéli terheltetések, taxa, dézma, egyéb szedés rajtók lévén; bárcsak fizetésik iránt vehetnek vala consolátiót, úgy várják vala alázatosan excellentiád grátiáját az csizma süveg iránt, úgy szegény tiszteimmal én is a posztót, melyekben jól tudom mind hadam, s mind tiszteim velem együtt boldogultunk volna, ha excellentiádtól ily távuly ne essem; mely távozásommal is biztat excellentiád atyasága, hogy méltóztatik grátiájába megtartani mind hadastul és gondunkat viselni. Isten friss egészséges étellel excellentiádat megáldja, és operátióit tegye szerencsésé, maradván tovább is excellentiád alázatos szolgálja

Bessenyey Sigmond mpria.

Teszár, 16. Julii 1708.

Alázatosan kérem excellentiádat tovább is méltóztassék egy néhányszori ígéreti szerént a Nyúzó uram pügyi és csobaji katonáit ezerembe bocsátatni, a felséges fejedelem előtt is folytatván, hogy helységeimből álló ezeremhez applicáltassék, mivel egy traktusba vadnak, az eddig való heverőket sem vehetem fel Pügyön azon néhány katonák nélkül, honnét egy sereget kiállíthatnék, Újvárosról 60, Téglásról 40 katonát állattam sok mocsokkal; két seregbe csapván őket, sajnálják hogy nem az hajdú városiak között practicált mód szerént szolgáltatom, mivel ott nem volt külön zászlója a téglásiaknak. Várom alázatosan excellentiád grationális resolutióját. Igen nehezen esett, hogy a pazoni katonáim kiesének ezeremből, kihez semmi közi nem volt Kakas István uramnak.

55. B e r c z e l, 1708. s e p t. 6.

Méltóságos fő Generális, kegyelmes uram! Ez minapában meg esett casus után magamnak kellett egynehány tiszteimmal hátra portáznom, mivel ezen mostani üdöbéli szorgos szolgálathan

is csak tiszteimmal maradtam, a közkatonaság által oszlott, kiket is hogy hová hamarabb csuportra vehessek, által küldöttem, nem lévén kikkel szolgáltatnom; a mint hogy már eddig Egernél lehetnék kegyelmes uram. Egy néhány napokig való mulatásomat excellentiád méltóztassék megengedni, mivel ha posztót nem szereztvén, nem ruházom magamat, ki fű az őszi szél a köntösömből. Az Ptügyről, Csobajról álló militiának és lakosoknak ezeremre való jövéseket, (mint excellentiád Kis-Várdába). confirmálta a felséges fejedelem, és fő generális úr ő excellenciája, értvén alkalmas katonáimnak mostani cásuson is el eséseket, kilenczedik seregem a lézen, tizedik is meg lenne, ha excellentiád méltóztatik assignatiót adatni recrutázásra való pénzre, mivel feles gyalog katonáim vagyon.

KeGYelmességét várnám alázatosan ebben is excellentiádnak. a szegény helységek hadd conscribáltatnának ujjban; bizony egész hazában nem remélhetek terhesebb dicázást, mint azon helyeken. Dica, taxa, dézma igen megkedvetlenítette az militiát, mivel az kiknek még valamely marhácskájok maradtott volt, most kiadták; nekem bizony vissza tetszik a miket hallok per secundas personas, mind a militia s mind a föld népe felől, kiket excellentiádnak udvarlásommal annak idejébe megjelentek igaz kötelességem szerént. Mikor is kívánom excellentiádat láthassam friss egységben. Excellentiád igaz, alázatos szolgálja

Berczel, 6. Sept. 1708. Bessenyei Sigmund mpiria.

56. Sz.-Mihály, 1708. szept. 10.

Méltóságos fő Generális, jó kegyelmes uram! Nagy alázatos indulattal kívántam excellentiádat udvarlanom, negyed napi várakozásomat sem szántam volna több napokkal meg tódani, ha el halaszthatlan szükséges dolgom engedje, kész volnék alázatos kötelességem bizonyításával excellentiád kegyelmességéből messzebb is udvarlására mennem, csak méltóztatnék megengedni; melyhez kétséges vagyok az szolgálai kötelességemre nézve kíváltképpen az excellentiád szorgos operációi velem nem engedik.

Melyre nézve hosszas és unalmas búsitásimmal kelletvén alázatosan udvarlanom excellentiádat, az alább specificált instantiáim végett.

1. Minthogy kegyelmes uram igen megzavarodott az ezerem. rajtok igen kemény executióval ki szedett dica iránt, mely is véghez ment igen keserves fogyatkozásával mind ezeremnek, s mind az szegény lakosoknak, melyből bizony várom rövid időre való megoszlásokat azon helyeknek, a minthogy már is szándékoznak némely hajdú városokra menni, hogy suspendáltatott azoknak dicájok, az dica iránt való igen terhes lévén, méltóztassék

tovább is, mint eddig, terheltetésöket könnyebbíttetni, úgy hogy hadd legyen újabb conscriptió irántok.

2. Ezen szegény ezeremnek való fizetésit méltóztassék megadatni excellentiád, tiszteimnek kegyelmesen megígért posztóval együtt.

3. Szegény helységeimnek be nyújtott alázasos instántiájokra is kegyelmes resolútiót adni.

4. Feles gyalog katonáim lévén, ezerem kevesedését adim-pleálni, valamely kevés pénz adása által méltóztassék excellentiád, a minapi cásusomra is felesen maradván gyalog, a gyönyörűséges sík mező miatt.

5. Ezerem complexióját resolválta felséges urunk Plügyről, Csobajrúl, melyben is excellentiád lévén első Kis-Várdába megígért kegyelmessége szerint, ha az idén távoztam is, azzal el nem vettettem excellentiádtúl, kik is egy tractusba valók a többivel, az zód zászlók között adtam nekik, ne légyen excellentiádnak terhére.

6. Obtineálván felséges urunktúl, hogy a tek. commissáriátusság meg adja az három ezer forint veres pénzből álló adósságát ezeremnek, hogy azzal is az én szegény posteritásim ne terheltessenek jövőndőben, gróf Csáky István uram ő nagysága meg nem adván, méltóztassék sokszori megígért kegyelmességét mutatni ennek is megadatattásában. Esze Tamás kéretvén tüllem fel fogja venni kegyelmes uram, melytül ha most meg nem szabadulok, míg ezen kellettén pénz el nem vész, nagyobb mértékbe várhatom meg károsittatásomat.

Elfelejtethetlen keserűségemre lévén szegény fiam állapotja is kegyelmes uram, mely megtetőződött rajtam, s házamon, mivel aratás előtt, Istennek kemény ítéletéből minden mezei vetésimtül jobbára megváltam, az jégeső által, melyhez hasonló kárt soha nem szenvedtem; jóllehet egész életemet kárvallásokkal töltöttem.

Melyet méltóztassék tekintetbe venni excellentiád, érdemetlen szolgálat miá való fizetésem megadatattásabéli kegyelmességét mutassa excellentiád, melyben ha consolatióm nem lehet, szokatlan nagy szükségem eltávoztatásáért kéntelenittem újokban lovaimban eladnom, a mint is már az idén egyet eltáboroztam. Ugy látom kegyelmes uram, ez a világ nem szolgál nekem, mert nincs pászományos köntösöm; vérségem szerint való budaméri, pólyi jószágocskáimat sem szerhetem még meg, holott Sz.-Iványi extra regnum vagyon, jól szaladott. . . . mivel e minap is adtak neki huszezer forint éró jószágot, én a magam örökömet nem obtineálhatom kegyelmes uram. Elek uram igen kedvetlen. készül; alázasoson kérem excellentiádat méltóztassék íratni ő kegyelmének, hogy siessen menni az ezer után, míg valamely rossz köntösöm készül és kevés vetni való buzára szert tehetek, mulatásom léssen excellentiád kegyelmességéből. Ajálván szokott kegyelmességében excellentiádnak alázasos személyemet, kívánván hátralévő,

rövid életembe igaz alázatos kötelességemmel szolgálnom, a mint tovább is maradok excellentiádnak igaz, alázatos szolgája

Sz.-Mihály, 10. Sept. 1708. Bessenyey Sigmond mpria.

Mint hogy ezen helységekben honnan is regimentem áll, lévén az mint érthettem annyira való vörös polturából álló summa, kivel is azon három ezer forintokat exsolválhatnám, Esze Tamás uramnak méltóztassék excellentiád oly modalitást mutatni, ki eránt is hossz-
szas fáradságom ne lenne.

57. Berczel, 1708. szept. 20.

Méltóságos fű Generális, jó kegyelmes uram! Excellentiád méltóságos parancsolatjából hadnagyomat Szabó Istvánt kegyelmességéből meg ígért posztóért elküldöttem, úgy én is a meg ígért fáczánokkal alázatosan udvarlok.

A szegény helységimnek sok rendbeli nyomorgattatásáról, s attul való megszabadulásokat illető decretalis protectionálisoknak ki adatását alázatosan várom, mind felséges urunktól, úgy excellentiádtól, hadd láttassék szolgálójoknak emlékezetes jutalmok kegyelmességéből excellentiádnak.

Szegény Kemecsén lakó Hevesiné nevű katonáném, Vajda Bálinttól, igaz ok nélkül való megveretéseit nagy alázatossággal recommendálok excellentiádnak; lenne emlékezetes exemplumul poenája, ne lennének csufjai az domesticusoknak, mivel ha ezen dagály ember ebben elő megyen: több alkalmatlanság követi az vitézlő rend háza népét. Melyekben megmutatott kegyelmességét excellentiádnak szegény ezeremmel megszolgálni alázatosan igyekezem; a mint is maradok stb.

Bessenyey Sigmond mpria.

Berczel, 20. Sept. 1708.

Külczim mint elől, Károlyban.

58. Berczel, 1708. szept. 29.

Méltóságos fű Generális, jó kegyelmes uram! Excellentiád kegyelmességéből ezerem recrutázását illető bizonyos quantumrul sonáló assignatióját repraesentálván nemes vármegyém tiszteinél, melyet percipiáltak a téglásiaktól és újbárosiaktól; igen könnyű replicám lévén, megküldöttem commissarius Ötvös úrnak; remélem az helységeimre imponált hó pénzbeli quantum exsolutiójában is késedelmes consolatiója leszen nyomorult ezeremnek. Excellentiádnak alázatosan jelenthetem, Dada, Ptügy, mint persequáltatik; nem annyira az nemességet szaporítani a nemes vármegyében, mint az privatumot folytatni igyekezi némely ember, az mint excellentiád az annectált ptügyiek leveliből megláthatja, a mely dolog világosan láttatik lenni a conföderatio

ellen. Nagy alázatosan kérem excellentiádat, méltóztassék nyomorult állapotjokat orvosolni, mert bizony tiszték erszénye, jobbágyos helyek oltalma nem szolgál a nemes vármegye hasznára; mely grátiájával excellentiádnak köteleztetnek velem együtt a haza szolgálatajára, kívánván stb.

Bessenyeey Sigmond mpria.

Berczel, 29. Sept. 1708.

Külczim mint elől, Károlyban.

59. Berczel, 1708. okt. 5.

Méltóságos fő Generális, jó kegyelmes uram! Istennek atyai látogatási tornyoznak rajtam, házamba beesvén a betegség; életem keserves állapotja is tetéződven, ha Isten nem könyörül rajtam, az negyed napi hideglelés kezdett látogatni. Excellentiádnak nagy alázatosan megvallom, *én udvarhoz nem mentem, szegény édes fiam esetén való megkeserítettésem miatt*; bizonynyal irom jó kegyelmes uramnak excellentiádnak, ha ifjuságot látok, nem türhetem, és nem mulathatom el férfiságomat majd meggyalázó kesergésimet; vagyon oly bizodalom Istenem után excellentiád kegyelmességében (ha mi nehésség lenne is reám) méltóztatik csendesíteni urunk ő felsége előtt; az szegény ezeremet is ha nem consolálom egy hó pénz megadásával, egész kedvetlenséggel szolgálnak, mely bizony karácsonig sem leszen praesentiám nélkül úgy is mocsokkal; az ezeret is a recrutákkal jól fogom szaporítani, a mint is már egy néhány vagyon, csak lovokat vásároltathassam meg; konkolyosodni igyekezik a nemes vármegye újokban, a szegény helységeket csakugyan igyekezik, a mint hogy Eszláron egy néhány napot töltvén a nemes vármegye, megparancsolták az ott lakosoknak, hogy compareáljanak a computusra, melyben semmi legkisebb javát nem látom a nemes vármegyének, hanem némely embereknek privatum keresését; elhittem magammal, hogy az ezer annak idejibe nem leszen ezer a sok mortificáció miatt. Tegnap napon lévén nállam újvárosi uraimék, kik is jelentik panaszúl, mostani dézmás uraimék egész dézma-béli praetensiójokat szorossan igyekezik megvenni rajtok, holott az excellentiád méltóságos testimoniálisa kezeknél vagyon melyből hogy elengedtetett urunktól ő felségitül; melyben ha újabb kegyelmességét szegényekhez nem méltóztatik mutatni excellentiád: azok eloszolnak; urunk ő felsége protectionális levele kellene nekik, hogy immunitálatnának az oly nyomorgatósoktól, mely grátiáját excellentiádnak mind ők, úgy én, igaz alázatossággal megszolgáljuk, a minthogy maradok excellentiádnak igaz alázatos szolgálja

Bessenyeey Sigmond mpria.

Berczel, 5. Octobris 1708.

60. Lővő, 1709. jan. 6.

Méltóságos fő Generális jó kegyelmes uram! Isten ez új esztendőnek egész részeiben friss egészséges étellel, hadi operációiban való kívánt triumfusokkal áldja excellentiádat, kívánom.

Midőn vőttem volna alázatosan excellentiád méltóságos parancsolatját, az elmúlt napokban celebrált nemes vármegye gyűlésére való comparációm iránt, már induló félben voltam, hová való érkezéssel sok nyomorúságot szenvedő nyomorult ezernek, úgy az helységekben lakos familiájoknak rövidségeket igyekezvén igaz hazámhoz való hűségeskedéssel kormányoznom, de némely privátus rancorizáló emberek miatt semmire nem mehettem, az hadaknak megeshető oszlásoknak, és egész kedvetlenségeknek alkalmatosságokról való egynehányszori protestációmmal, a mint is vice ispán Ördög uramat a conscriptióra kibocsátván, pro nunc semmi consolatiót nem nyertem; instálván csak azon, hogy egyes inhabilis öreg, fiokat hadban szolgáltak emberek ne adigáltassanak a nemes vármegye terhe viselésére, úgy a 15. dicások hadd continuálhassák a katona tartást, de mind azokhoz igen vékony reménsséggel vagyok, alázatos s unalmas írásommal nem kívánván terhelnem excellentiádat, hanem ismervén oly jó kegyelmes urunknak lenni, hogy oda expediált főhadnagyom Horog István uramat kegyelmesen meghallgatni méltóztatik; de conceptusom szerint, inkább gondolom, el is hiszem, hogy a heverhetésre nézve az nemes vármegye meg fog szaporodni, az militia pedig elfogy, melyben tudom nem causáltatom excellentiádtól, mivel eleitől fogva igyekeztem volna vékony becsületemet inkább szaporítani és a fogyasztásokat teljesíteni, mint hogy kevesedjenek. A szegény gyámoltalan bélavári aszszony nem folytathatta dolgát levelei ki szerzése iránt, mivel sinistra információjá miatt hibáson esett a dolog, mivel Izbugya (az hol azon szőlőkről való levelek vadnak) nem Sáros vármegyébe vagy, hanem nemes Zemplén vármegyében; Diószegi úgy Ramocsaházi uraimékat informálván, vékony tetszésemből igyekezném azon szegény gyámoltalan aszszont Izbugyára küdeni, vagy egy tisztemmel, melyről való resolutióját alázatosan várom excellentiádnak. Mivel tapasztalt igaz kötelességemet abban is igyekezném bizonyítanom, alázatosan kívántam excellentiádnak jelenenem panaszomat, mely contentusba legyenek nemes vármegyém előtt; commissarius Eötvös Miklós uram assígnálván pro Januario Eszlárt hitván lovaim intertentációjára, jég eső miatt való megkárosíttatásomat, úgy az ezernek szükséges dolgainak folytatását, mely helység a nemes vármegye jurisdictiója alá esvén, becsstelenséggemmel attúl el estem, mely tiszti kötelességemmel nem egyebet, hanem nagy idegenséget nyertem vármegyémről. Ibrányi Ferencz uram felől való méltóságos parancsolatját excellentiádnak alázatosan vőttem, módját meg fogattatásának fel nem tanálhattam, rövid lévén az üdöm,

másként is bujkál, hanem másoktól értettem, hogy ha méltóztatik excellentiád maga nemes gyalog ezerére applicálni, kész a szolgálatra, melyben is elhiszem meg nem fogyatkozik. Maradván tovább is excellentiádnak igaz alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Lövő, 6. Jan. 1709.

61. Bag, 1709. febr. 13.

Méltóságos fő Generális, jó kegyelmes uram! Tegnap vöttem Ptügyről szolgabíró Jánosi Pál uram tudósítását; azt írja, hogy P.-Váragya felé bizonyosan gyülekezeti volna az ellenségnek, melyről Sötér uramat sietve tudósítottam.

Ez órán ismét érkezvén siető levele ő kegyelmének, hogy Szegedről is confirmáltatik azon hír, úgy Tépe nevű helynél írja ő kegyelme, hogy a Duna jegét próbáltatták volna,*) correspondenter lévén, serény vigyázatásunkat el nem mulatjuk mindkét részről, udvarolván ezen hírekről excellentiádnak Sötér uram is remélem, mely levelet alázatosan meg is küldöttem; kívánván excellentiádat tanálja friss egészségben alázatos írásom. Excellentiádnak igaz alázatos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Bag, 13. Febr. 1709.

Tegnap a ráczevi szigetségre is el küldöttem.

Külczim mint elől, ibi, ubi.

62. Bag, 1709. febr. 17.

Méltóságos fő Generális jó kegyelmes uram! Ez éjszaka alázatosan vöttem excellentiád levelét, Sötér uramnak pedig sietve megküldöttem. Ez órán minémű siető tudósítások a kecskemétieknek érkezett légyen, excellentiádnak alázatosan his annexis megküldöttem; oly bolondul dirigálván Bagosi, Dobozy és Szücs János uraiméknak szóló leveleket, hogy azokat is ma veszem, melyeket expressim által ezennel küldök, ugyan ez éjszaka bé küldöttem Hatvanba Andrásy uramhoz, tudakozódván a szekerek és zsákok számáról, azonnal mingyárt ki küldök; továbbá alázatosan várván excellentiád méltóságos dispositióit, tehetségem szerént igyekezem igaz alázatossággal effectuálnom. Bottyán uram is mit parancsoljon Sötér úrnak, alázatosan repraesentálom excellentiádnak. Majd egy heti, miolta a Szigetségre vadnak embereim, már a Duna jegéhez nem bízhatni, az onnét limitált naturálékban is remélem fogyatkozás léssen. Kívánván stb.

Bessenyei Sigmond mpria.

Bag, 17. Febr. 1709.

*) Bizonyosan tollhibából iratott a Duna jege, mert Tépe, helyesen Tápé, Szeged mellett a Tiszánál fekszik.

63. Bag, 1709. márcz. 1.

Méltóságos fő Generális, jó kegyelmes uram! Sótér uram két rendbéli leveleinek continentiájára nézve tartózkodtam még a Kőrösre menetelbe, a melyekben kért is egyszersmind ő kegyelme, hogy még meg ne induljak, mivel Istennek hála a hírek meg szüntek, vagyon mindenféle emberek. Isten ne adja, hogy az excellentiád méltóságos parancsolatját contemnáljam, én oly készen tartván csuporton az hadat, hogy az ártalmas hírek érkezésével minden órán indulok; másként rövidségére is lennék a Sótér uram ezerének, ha hosszas naplásokat töltenék Kőrösön; én tovább is várván excellentiád méltóságos dispositióit, kívánván stb.

Bessenyey Sigmond mpria.

Bag, 1. Martii 1709.

64. Bag, 1709. márcz. 24.

Méltóságos fő Generális jó kegyelmes uram! Halottaimbúl valamely kis pihenést vévén, kívántam udvarolnom excellentiádnak; soha ilyen életem kockáztató ágyam nem volt, mint most; mivel életem végéhez igen közelitvén, már abbúl lévén valamely könnyebbülésem, a szokatlan köszvény kínozza lábaimat, alkalmatlan vagyok egyet lépni, mely ha nem szűnik rajtam, innét magamat ki vitetem; mivel resolutum: a budai commendánt minden órán reánk küld, öszve gyűjtvén a győri, komáromi, esztergomi ellenséget, conjungálván a budaival és pestiekkal magokat; a mint hogy igen úgy kezdtek mostanában próbálni; az elmúlt hetekben is oda lévén, túl a Dunán, az mi hadainkban confundáltak, mivel tegnap előtt Budán lévő emberem látta a sok nyert lovat nálók, Ballford nevű tisztet is Esztergomba vitték bé; Pestrül egy jó lelkű ember ide is megüzente, hogy igen jól vigyáztassunk, mivel minden bizoznyal rajtunk próbálnak. En az parancsolt kocsik hajtásában munkálódttak, de annak a lovai csak egy nap sem esznek itt. mivel a katona lova is, igazán irom excellentiádnak, ház fedelet fog rövid nap enni. Hozza Isten excellentiádat hová hamarabb friss egésségbe. Maradtam excellentiádnak igaz alázatos szolgálja

Bessenyey Sigmond mpria.

Bag, 24. Martii 1709.

En ily Lázár alázatos szolgálja excellentiádnak, reménkedem vegyen grátiájában, had vitethessem haza magamat, talán Isten után valamely fűrésztésekkel szokatlan súlyos nyavalyámon segítenék.

65. Hatvan, 1709. márcz. 29.

Méltóságos fő Generális, nékem jó kegyelmes uram! Excellentiád méltóságos újabb parancsolatját az Duna mellyékiekre szőlő pátenssel együtt alázatosan vevén Barcsics úr által, kit is ma virattakor el bocsátottam Szécsény felé; úgy a pátenszt a Duna mellé kemény leveleimmel dirigálván a Szigetségre is; úgy pedig, hogy igaz hűségek contestatiójával a reájok obveniált búzáért a pénzt minél hamarább hozzák ide; a Duna mellyékieken pedig mit kívánjak a lovas kocsikon kívül, várom alázatosan excellentiád méltóságos resolutióját, mivel nincsen specificálva. Assecurálom excellentiádat búzát elegendőt tanálni, bár csak foglaló pénzt oszt-hatnánk ki hamarjába, unszolva unszolta sok szegénység az itt való profunt mestert is.

Alázatosan írhatom excellentiádnak, mostanában indultak meg igen az havak oda feljebb, megáradván igen a vizek.

Értekezvén szénárúl ezen betegeskedésemben is, de az ország marháinak, úgy Szécsénybe hordották a ki volt. Maradván stb.

Bessenyey Sigmond mpria.

Hatvan, 29. Martii 1709.

Külczim mint fentebb, Heves.

66. Hatvan, 1709. apr. 3.

Mlgos fő Generális jó kegyelmes uram! Szécsénbül ma ide érkezvén a üsztek, az alkuvás minél jutalmasabban meg lévén, az buza méretéshez hozzá fogatunk; a Duna mellyékieket is óránként várom; excellentiád méltóságos parancsolatját effectusban veszem; búzából meg nem fogyatkozunk, csak pénz legyen; mivel igen szüksége vagyon az szegénységnek a költségre az hajdúk felállításában, csak egy faluban is száz, kétszáz kilát tanálni. Im excellentiádnak alázatosan udvarlok ezen Pestről kiszökött jó két ifjú némettel; kik is a nagy inséget unták meg, s igen reménkedtek, hogy lovas regimentbe állittassanak; azon egynéhány pesti labancz közzül is szót adván, ki gyűnnének, csak bizhatnának. Excellentiádat alázatosan kérem, egy grationálissát küldeni méltóztassék, hadd munkálódjam azon dolgot. Már valamenynyire éledek az excellentiád alázatos szolgálatjára, a mint is maradok excellentiád igaz alázatos szolgálja

Bessenyey Sigmond mpria.

Hatvan, 3. Aprilis 1709.

Külczim mint elől, Heves.

67. K e m e c s e, 1710. jun. 16.

Méltóságos fő Generális érdemem felett való jó kegyelmes uram! Ezen vajai útambúl való megtérésemmel is akarom aláztos kötelességemet bizonyitanom; úgy excellentiád méltóságos parancsolatját újobban is kívánom, az hadak mustrájáru, mivel a még megmaradott hadat hamar öszve veszem.

Harmad, vagyis negyed napja méltóságos Generális, hogy kitanúltam Domahidy Istvánné asszonyom hol létét, ki is Nánáson vagyon, Tóhádi nevű ember házánál, oda hordanak éleést Ibránybul, lésznek panaszszi, kik ha igazak, méltó orvosolni excellentiátoknak. Maradván tovább is excellentiád igaz aláztos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Kemecse, 16. Junii 1710.

Külczim mint elől, Ócsva.

68. B e r c z e l, 1710. okt. 26.

Mlgos fő Generális, érdemem felett való jó kegyelmes uram! Isten excellentiádat örvendeztesse dolgaiban, és friss egészséges hosszú élettel megáldja. Ökreim megadattatása iránt való kegyelmességét excellentiádnak aláztoson megszolgálom, a mint is méltóztassék parancsolni míg Isten éltet, tartom nyereségül, ha vékony szolgálattal udvarolhatok excellentiádnak; aláztoson informálhatom excellentiádat, itt körül már megszűnt, Istené a dücsősség, a pestis, egy hónapig is nincs halottunk. Maradván tovább is excellentiád igaz aláztos szolgálja

Bessenyei Sigmond mpria.

Berczel, 26. Oktobris 1710.

Draguly uramtúl ez órán érkezvén meg méltóságos generális válassom, késedelme azért lött.

Külczim mint elől, Kálló.

69. E c s e d, 1710. decz. 21.

Méltóságos fő Generális jó kegyelmes uram! Baktáru, tegnap aláztos szolgáljának dalált méltóságos parancsolatját az este későn vőttem, szives indulatomban álló igaz aláztos kötelességemet valamint eddig, úgy ez után is nem denegálom excellentiádtúl; az mint is continuálni kész vagyok, resolvárván magamat, (ha úgy kívántatik) méltóságos generális, az tovább való bujdosásra is *csak szintén utoljára ne maradnék az igaz confoederatusok között*; szegény feleségemre, családimra és valamely kevés

marhácskáimra nézve, melyekkel is előre kellene gondolkoznom, ha excellentiád az iránt méltóztatnék utat mutatni igaz alázatos szolgálának, Isten meg áldja érette excellentiádat.

E mellett egynehány tűz alól elhozott boraimat sugorgatván méltóságos generális uram Löwön, kiknek árost szerezvén Munkácson, azoknak elvitetésére, alázatosan kérem excellentiádat Eötvös uramnak méltóztassék parancsolni, báresak négy szekérbéli vecturát rendeltesen ő kegyelme, melyet is igaz alázatos hűségeskedésemmel, vékony tehetségem szerént meg szolgálni el nem mulatom. Katonám szűkön levén úgy mint 6, azokat a Tiszán küldöttük ki Eötvös urammal nem akarván az lovakat megfogyahtoztatni, méltóságos generális, míg Isten itt maraszt bennünköt. A leveleket Károlyba elvitték; az parancsolt materiát alázatosan elküldöttem. Isten excellentiádat áldja örvedetes ünneplésekkel és az következendő új esztendőre virasztván, minden részeiben friss egésségét adja és tartsa meg. Excellentiád igaz alázatos szolgálja

Bessenyey Sigmond mpria.

Ecsed, 21. Decembris 1710.

A kis asszony, az úrfi ő nagyságok, friss egésségben vadenak, Istennek hála.

70. E c s e d, 1710. decz. 22.

Méltóságos fő Generális, jó kegyelmes uram! Ezen órába vöttem alázatosan excellentiád méltóságos parancsolatját, az hírekkel együtt, mely már tegnap hírünkkel volt; az ellenség corpusának mennyisége mindaz által előttem nem constált; hanem ma küldöttünk Eötvös urammal Károlyban, úgy Vay uramtól is várom az correspondens levelet méltóságos generális uram, valóságos és ártalmas hírem érkezésével, instructióm szerént, azonnal indulok az méltóságos asszony ő nagysága után, hajdúkat vévén mellém; Öcsvára is írtam az asszonynak ő nagyságának ezen hír felől. Megyesen is meg esvén a szerencsétlenség, úgy más felől is lármázván az ellenség, talán alkalmasabb volna méltóságos generális uram helyünket változtatni, mindazáltal álljon az excellentiád méltóságos dispositiójában, én maradván tovább is excellentiád igaz alázatos szolgálja

Bessenyey Sigmond mpria.

Ecsed, 22. Decembris reggel 10 órakor 1710.

Ezen hadijelentések eredetiben a gr. Károlyi levéltárban őriztetnek.

XCI.

a)

1746. *Párma alatt, ápr. 11. Bessenyei László levele atyjához, Bessenyei Zsigmondhoz hadi és magán állapotok felől.*

Édes atyám uram! Berczelről 1-ma Martii datáltatott levelét vettem alázatosan óhajtva, melynek várása ekkoráig tartóztatott, mivel az előtt már, mióta beérkeztünk, édes atyám uramat tudósítottam volna. Az úr Isten engemet még eddig is jó egészségben megtartott s ez mai szent husvéti második napját is szerencsésen megengedte érnem; az fog lenni legnagyobb örömöm, ha az ugyan azon Isten édes atyám uraiméknak is elérni és eltölteni szerencsésen engedte. Mink itten campirozunk édes atyám uram, a mellett el is kezdtünk az spanyollal a lakodalmaskodást, ez előtt egy néhány nappal elvettünk egy Quastalla nevű várost, tizenhét-száz spányolt legalább elfogtunk tiszteikkel együtt, nekünk igen kevés kárunkkal, az mi granaterosaink közül egy csak elesett in loco és talán 3 vagy 4 plesirozva maradt; mást pedig, egy Pávia nevű várost maga az ellenség elhagyott, és így két várost occupáltunk már, mióta beérkeztünk.

Ez az ellenség másként nem oly félhelo mint a prussus, felényire se állja meg a tüzet, az kavallériája a micsodás, de az infanteriája keveset ér. *Most Párma alatt vagyunk*, mivel az ide való népe fölséges Asszonyunknak 3 corpusha volt, tehát várjuk mostanában az két corpust hozzánk, úgy mint Feldmarschal Prinz Liktenstaint és general Berenclau(t), azok ma vagy holnap elérkezvén, oppugnálni fogjuk. De oly szerencsétlenségünk vala az napokban, hogy az Andrásianusok midőn hozzánk jöttek volna, tehát itten vagyon egy Póh nevű viz, az mely fog lenni másfél annyi mint a Duna, azon hogy által jöttek volna, senki sem tudja miképpen, az hajójok velel elmerült és 110 ember belé veszett, azok között 3 tiszt volt, két hadnagy, 1 zászlótartó, és három tisztné, ha nem öt, ezt még bizonyosan nem hallhattuk, hány asszony volt? de 3 vagy öt. Most egyéb olyan dolog nem foly, hanem a mint feljebb íram Pármát itten körül vettük. Ennek utána is a minemű állapotok itten traktáltaknak, s az úristen engemet megtart egységben, atyám uram Berczelen mindazokat fogja tudni, az melyeket én itten Olaszországi campániában. Az Andris*) cásusán csudálkozom, és oly confusus vagyok azon dologba, hogy nem is tudok iránta mit írni, hanem az igen jól esik, hogy ide is resolválta magát, itten már elfogja felejtetni azt a fantasiát, de az

*) *Mihályi András* szabolcsmegyei ifjú, Bessenyei László hű barátja, kiről Berczelen 1745. évi decz. 24-én kelt levelében László fiát így értesíti apja Bessenyei Zsigmond: Megyen Andris, megyen, a te hűségdre stb.

mint Kis János uram leveléből ma értettem, Széplaky nem fog haza menni, mert megbetegedett, de mind az által ezer mód van azon Andris ide jövetelibe, mert itten vadnak ezek a regimentek: *Eszterházy* gyalog, *Andrási, Pálfi, Forgách, Spléni, Desőffy, Baranyai*, Tribs, ezeknek a verbungjok nem messze leszen, vagy az Hegyalján, vagy Debreczen, vagy Miskolcz körül, de akár hol Magyarországon, az csak bakatellség: országnak egy széliről a másikra menni. Ezt mind az által úgy írom, hogy ha az mi transportunk későre jőne, mert már egy elindult, a másik tudja Isten mikor indul, hogy ha későre jőne, nem szükség reá várakozni, hanem az melyiknek azok közül a regimentek közül elebb transportja jön, akármelyikkel eljöhethetne, de maga el ne induljon. . . .

Volt szerencsém Mantuában Generalis uramnak méltóságát tisztelnem, melylyel ő Excellentiájátul micsoda vérből való születésemnek conservatiójára intettettem ilyen formán, hogy csak titkon maga elment az regimentház emberit visiterozni, mikor pedig mink azt megtudtuk, nyakrafőre szaladtunk az compániákhoz, hogy láthassa az népet, én az midőn az compániánál egy-más rendelést tettem volna, tehát a Generális elment az ház mellett, be nem jött, hanem parancsolta, hogy engemet hozzája küldjenek. Hogy hozzá mentem, legelőször is *időmön, nagyságomon csudálkozott* s azt kérdezte, hogy ha vagyon atyám uram olyan nagy mint én? mikor mondtam, hogy *még nagyobb atyám* uram; arra felelt, hogy megnőtt az óta, mióta nem látta atyám uramat. Nevethettem volna magamban, mondtam is azután az pajtásimnak: megesett volna, ha csak azon gyermeki statusban megmaradott atyám uram az időtől fogva, mióta ő Excellentiája látta atyám uramat. Mivel sok tiszték hirtelen interveniáltak . . .
(Többi része hiányzik.)

Eredetije a szerző birtokában.

b)

1747. Carosio melletti táborban, okt. 10. Bessenyei László katonai elbocsátványa.

Dero Römisch Kayserlich zu Hungarn und Boheimb königlichen Majestät würcklicher Obrist und Comendant des Löbl. General FeldMarschaalLieutenant Baron Vettesissen Infanterie Regiments.

Ich Franz Joseph de Eppelle fürge hiermit Jädernänniglich zu wissen, das Vorzaiger dieses der Wohl Edelgebohrene Herr Ladislaus Bessenyei bey dem meinem Comando allernädigst anvertrauten Löbl. Baron Vettesissen Infanterie Regiment zwey jahr lang als würcklicher Fähndrich gedienet, und in allen und jeden solcher zeit fürgefallenen Kriegs occasionen, mittelst beständighin *an den Tag gelegter bravour sich dergestalten rümlichst verhalten*, das nicht nür Ich selbst, sondern auch das erdeutet gesamblte Löb. Regiment und alle darunter sortirende Herren

Officiers darob ein ausnehmendes Vergnügen geschöpft haben, gleich wie Er aber dermahls aus erheblichen beweg-ursachen seine bis dahin begleithete Charge zu quittiren und nachher hausz zu gehen, sofort sein künftiges Glück in einem anderen stand weither zu befördern entschlossen ist, mithin zu deren bewürdung mich um ein beglaubtes Certification seiner ehrlichen Dimission geizhrend angegangen, ich auch sothanen billigen angesinnen zu deferiren mich nicht entbrechen kann, alsz habe Ihme hiermit die angesucht schriftliche Entlassung Kraft dieses ertheilen wollen: Jedoch mit dem ausdrücklich beygefügtten beding, dasz derselbe weder jetzo noch in hinkunft sich in auswärtigen Polentien dienste, so wider Ihre Kayserl. und Königl. Majestät in Kriege verwicklet sind, begeben, und gebrauchen lassen solle. Gelanget folgernach an alle hoch und niedere Herren Officiers auch Civile stands Personen, und sonsten jedermänniglich mein respective dienst- und freundlichs bitten obmentionirten Herrn fahndrich Bessenyei nicht nur aller orthen frey, sicher und ohn-gehindert pass- und repassiren, sondern ihme auch erforderlichen falls all benöthigten guten willen und geneigten Vorschub ange-deihen zu lassen, welches in derley und anderen Fällen gegen Jedermänniglich nach standes gebühr zu erwiedern erbiethig bin. Zu des in allen standhaften beglaubigung Ich gegenwärtigen Abschiedt mit meiner eigenhändigen unterschrift und beygedruckten Pettschaft corroborirt habe. So geschehen Feldlager bey Carosio im Genuesischen, den 10. Octobris 1747.

De Eppelle mp.

Eredetije a szerző birtokában.

XCII.

1765. Nagy-Kálló, márcz. 5. Szabolcsvármegye felirata a magyar helytartó tanácshoz Bessenyei Györgynek a testőrségbe leendő felvétele tárgyában.

Excellentissime etc. *Georgius Bessenyei* de eadem, illius, qui praecedentibus annis penes humillimam recommendationem nostram, Excellentia vestra gratiose patrocinate, I. Turmae Praetorianae adnumerari ac in praesens usque latus regium stipare meritus est, frater carnalis et uterinus, ad idem servitium amplectendum animum adiciens Excellentiae vestrae patrocinium medio nostri humillime implorat: Quia vero iis hic quoque, quibus frater suus moribus, indole, ac prosapia semet ita apud nos commendatum reddidit, ut non minorem de eo pariter concipere, quam de altero debeamus spem, humillime proinde Excellentiam vestram oramus, dignetur pro ea, qua in filios patriae fertur propensione, efficaci sua opera et gratioso patrocinio antelatum comitatus nostri filium, quo is quoque ad praefatam Turmam recipiatur, gratiose secundare. Ac in reliquo gratiis et patrociniis commendati persistimus

sub sede captivorum magistratuum revisoria, diē quinta Martii, anno 1765. in oppido Kállo celebrata. Excellentiae vestrae

humillimi et obsequentissimi servi
Universitas Comitatus de Zabolch.

Eredetije orsz. ltár. Litt. Comit. 1765. 89.

XCIII.

*1765. Nagy-Kálló, márcz. 5. Szabolcsvármegye felirata ugyancsak Besse-
nyey Györgynek a testőrségbe való felvételét illetőleg herczeg Eszterházy
Miklóshoz, a testőrség kapitányához.*

Celsissime S. R. Imperii princeps domine domine patrone benigne gratiosissime. Ea de qua quatuor iam comitatus nostri filiis Laurentio utpote Szögyényi, Jarmy, *Alexandro* et *Balthasare Bessenyei* in nobili Turma Praetoriana sub Celsitudine vestra stipendia merentibus, gloriari licet, Celsitudinis vestrae exuberans gratia nos ultro inducit, ut quintum quoque *Georgium similiter Bessenyei* attactorum fratrem suscipiendum humillime recommendemus, cuius siquidem indoles cum nobis polliceretur spem, qua et Celsitudinis vestrae gratioso nutui et desideriis nostris respondeat, Celsitudinem vestram humillime exoramus, dignaretur eundem antelatae nobili Turmae Praetoriana, Celsitudini vestrae concreditae, gratiose adscribere ac tam hunc, quam et praenominatos comitatus nostri filios, ceteroquin de antiqua nobili prosapia oriundos, ex eo, quo erga patriae filios fertur propensissimo animo locorum et temporum circumstantiis ultro quoque eminenti suo patrocinio fovere, protegere et emovere, quos dum Celsitudini vestrae enixe recommendemus una altis gratiis et patrocinio Celsitudinis vestrae commendati persistimus. Sub sede captivorum nostrorum magistratuum revisoria, die 5. mensis Martii 1765. in oppido Kállo celebrata. Celsitudinis vestrae

humillimi et obsequentissimi servi
Universitas Comitatus de Zabolch.

Eredetije Szabolcsvármegye levéltárában, fasc. 66. Act. 63.

XCIV.

*1791. Nagy-Kálló, január 3. Szabolcsvármegye Bessenyei István kérel-
mére bizonyítja, hogy annak családja őstől fogva élt a vérhatalom jogával.*

Nos universitas praelatorum, baronum, magnatum, et nobilium comitatus Szabolchiensis, memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod cum nos anno, mense, die, locove datarum praesentium pro pertractandis perar-

duis altissimum suae maiestatis sacratissimae domini domini nostri clementissimi servitium publicamque comitatus nostri permansionem tangentibus et concernentibus rebus atque negotiis confluissemus, et in generali congregatione nostra una simul fuisset constituti, et praesentes: eorum generosus *Stēphanus Bessenyei* de eadem, tabulae nostrae iudiciariae assessor, petiit nos debita cum instantia humillime, quatenus super usu iuris gladii bonae reminiscētia antecessoribus suis dudum collati, authenticas nostras extradare vellemus, et dignaremur literas testimoniales.

Cum autem iusta petenti non sit denegandus assensus, et alioquin priorum temporum prothocollorum extractus, ius gladii per familiam instantis *Bessenyei* repetitis vicibus usuatum abunde testarentur, quin imo ad publicam omnium notorietatem usuatio eiusdem iuris gladii per celebrationem sedium dominalium manifesta evaderet; eidem itaque ac per eum familiae suae, super usuatone iuris gladii, antiquis suis parentibus concessa, authenticas nostras, sigilli nostri nunimine roboratas, extradandas esse duximus, et concedendas literas testimoniales, communi svadente iustitia. Datum ex generali congregatione nostra die tertio mensis Januarii anno domini millesimo septingentesimo nonagesimo primo in oppido Nagy-Kállo celebrata.

Lecta et extradata per iuratum incliti comitatus de Zabolch ord. notarium Nicolaum Ibrányi de Vaja.

Eredetije a szerző birtokában.

PÓTLÉK.

XCV.

1578. Varsó, jan. 16. Báthori István, lengyel király és erdélyi fejedelem, Csesztve egész helységet Alsófehérmegyében, és ugyanott Kutsfalva részjóságot, békében és harczban egyaránt tanusított hasznos szolgálataiért Bessenyei Istvánnak, és általa testvérének Bessenyei Mihálynak adományozza.

Nos Stephanus dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lytuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogetiae, Kioviae, Podlachiae, Volhiniaeque etc. Necnon princeps Transsylvaniae memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod nos attentis fidelitate, obsequiis, multisque servitorum et officiorum generibus egregii Stephani Besseoniey, fide-

lis nobis sincere dilecti, que ipse ab ineunte aetate sua, ex quo in nostram fidem, atque clientelam se contulit, in omni fortunae statu, et domi et militiae, in publicis et privatis vitae nostrae muneribus, atque non in principatu tantum Transsylvaniae, pacis iuxta bellique tempore, sed etiam in hoc nostro Poloniae regno, quod turbatum in principio, et in diversa scissum studia offenderamus, statim et in recipienda armis in potestatem nostram Lancz-korona, et in profligandis in Zulaua minori insula quibusdam Gedanensium, tunc rebellium, et perduellium nostrorum praesidiis, vera semper militari, dignaque viro nobili virtute, fortitudine, animi promptitudine, et gestorum omnium, factorumque suorum constantia, cum summa omnium laude nobis exhibuit, et impendit, atque in futurum quoque eadem omnino ratione exhibiturus, et impensurus est, totalem et integram possessionem possessionariam Cheztwe vocatam, in comitatu Albensi in Transsylvania, item totalem, atque integram portionem possessionariam, eam scilicet, quae a tredecim illis colonis, quos servitoribus egregii quondam Petri Nagi de Zilaghy cubicularii nostri proxime demortui, Thomae nimirum literato, Francisco Kapolnay, et Lucae Zekeoli, iuxta eiusdem testamentariam dispositionem contulimus, reliqua et residua est, in possessione Kwtfalwa, in eodem comitatu Albensi existente, habitas, per mortem, et defectum seminis eiusdem Petri Nagi ad nos, consequenterque collationem nostram rite, et legitime devolutas atque redactas, eodem omnino iure, quo antea praefato Petro Nagy, propter crimen lesae Maiestatis nostrae, et notam perpetuae infidelitatis Pauli Chaky de Kereszeogh, et Balthasaris Bornemisza de Kapolna, publico nostrorum, et dicti regni nostri Transsylvaniae hostium iudicatorum donaveramus: totum item, et omne ius regium, si quod in iisdem possessione, et portione possessionaria existeret, aut eadem, et idem nostram ex quibuscunque causis, viis, modis, et rationibus concernerent collationem, simul cum cunctis suis utilitatibus, et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis, et incultis, agris, pratis, paseuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, montibus, collibus, vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis, et eorundem locis, clausuris, et repleturis, generaliter vero quorumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad easdem possessionem et portionem possessionariam de iure et ab antiquo spectantibus, et pertinere debentibus, sub suis veris metis, et antiquis limitibus existentibus: signanter autem cum totali, et integro molendino duarum rotarum, in territorio dictae possessionis Kwtfalva super rivulum, qui eandem possessionem praeterlabitur, exstructo, memorato Stephano Besseoniey, atque eius gratia Michaëli Besseoniey, fratri eiusdem carnali, ac ipsorum heredibus, et posteritatibus universis, clementer in perpetuum dedimus, donavimus, et contulimus, prout damus. dona-

mus, et conferimus, iure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas, pariter et habendas, salvo iure alieno, harum nostrarum vigore, et testimonio literarum, quas nos in formam privilegii nostri redigi faciemus, dum in specie ad nos fuerint reportate. Datum in civitate nostra Varsoviensi decima sexta die mensis Januarii, anno domini, millesimo, quingentesimo, septuagesimo octavo. Regni vero nostri anno secundo.

Stephanus Rex m. p.

(P. H.)

Volfgangus Kowachocz y m. p.

Eredetije papiroson, az aljára nyomott teljesen ép pecséttel, az *Erd. Múzeum kéziratárában, a gr. Eszterházy család cseszneki ága levéltárában.*

Ugyanott meg van eredetiben pergamenen, vörös, fehér, zöld selyem zsinóron függő teljesen ép pecséttel, Báthori Kristóf erd. vajda Gyula-Fehérvárott, 1579. febr. 24-én kelt kiváltságlevele, melyben át van írva Zilahi Péter és árapataki Gyöngyösi János vajdai embereknek az ellenmondás nélkül végrehajtott beigtatásról Kolozsvárrt 1578. oct. 22-én kelt jelentése. Ebben pedig át van írva Báthori Kristóf erd. vajda Gyula-Fehérvárrt 1578. oct. 4-én kelt ígató parancsa, Báthori István lengyel király Varsóban 1578. jan. 16-án kelt s főntebb lemasolt adománylevelével együtt.

Másolta Kolozsvárrt, 1890. máj. 1.

Szabó Károly.*)

XCVI.

1619. máj. 17. A gyulafehérvári káptalan requisitorjai előtt Besseney Mihály személyesen megjelenvén, Oláh-Csesztve, valamint Kutysfalva és Mihályfalva nevű fejérmegyei birtokai eladományozásától a fejedelmet, Besseney Boldizsárt, továbbá idősb s ifj. Szentdemeteri Balassy Ferenczet azoknak bármi módon való elidegenítésétől, a káptalanokat, conventeket és más hiteles helyeket pedig az említett birtokokra vonatkozó oklevél kibocsátásától eltiltja.

Nos requisitiore etc. damus etc. Quod egregius Michael Besseneyi, filius quondam Georgii, filii olim Michaelis, filii similiter dudum Georgii Besseneyi de Nagy-Besenyő, nostram personaliter veniens in praesentiam, per modum solennis protestationis, contradictionis, et inhibitionis significare et detegere curavit in hunc modum: quomodo, prout ipse intellexisset, generosus Franciscus Balassy senior, consiliarius serenissimi domini domini principis Transsilvaniae, et arendator decimarum Transsylv. ac alter similiter Franciscus Balassy iunior de Zent-Demeter decedente ab hac

*) Ez oklevél szíves közléseért annál nagyobb örömmel mondok köszönetet a tudós közlőnek, mert nem csak határozottan megerősíti a családi iratokból vett és az itt említett két birtokra vonatkozó azt az állítástomat (lásd 49. lapon): hogy ezeket Besseney István Báthori Istvántól hűséges szolgálataiért kapta, hanem elő is számlálja ezen hűséges szolgáltatásokat, melyekről eddig, ily részletesen tudomással nem bírtam.

luce generosa quondam domina Christina filia quondam Stephani, filii Michaelis, filii dudum Georgii Bessenyei praedictorum, nec non nobili puero Francisco Balassy ex eadem domina Christina Bessenyei progenito, absque haeredum utriusque sexus solatio mortem obeunte, a dicto domino serenissimo Gabriele Bethlen dei gratia etc. totales et integras possessionem Olah Cseszve et portiones possessionarias in Kutyfalva et Mihaczfalva comitatuque Albensi Transsilvaniae existentes habitas, pro se ipsis per mortem et defectum seminis eorundem Christinae Bessenyei, ac Francisci filioli donatione mediante impetrassent, quas etiam pro se ipsis statui fecissent. Postmodum superveniente egregio Balthasare, filio Michaelis, filii alterius olim Michaelis, filii dudum Georgii praenotatorum, totales et integras easdem possessionem Olah Cseszve, et in possessione Kutyfalva portionem dictoque comitatu Albensi Transilv. existentes habitas eundem Michaellem Bessenyei iure haereditario concernentes, nescitur quibusnam idem Balthasar Bessenyei ductus respectibus, in et pro mille et quingentorum florenorum hungaricalium summa, iure perennali praelatis utriusque Francisco Balassy dedisset, vendidisset, abalienasset, et perpetuasset, in grave damnum et praedudicium derogamenque iuris successorii avitici eiusdem protestantis manifestum. Huiusmodi itaque donationi, collationi, statutioni, venditioni, perpetuationi ipsius Balthasaris Bessenyei onera fratrum assumptioni, ac evictoriae cautioni annotatus Michael Bessenyei contradictionis velamine obviavit. Unde facta superinde protestatione primum quidem dictum dominum principem nostrum clementissimum a donatione, collatione, inscriptione, consensus superinde adhibitione; deinde vero ipsum Balthasarem Bessenyei a venditione, impignoratione, abalienatione, in scio eodem protestante factis; annotatos ibidem utrosque Franciscum Balassy ab appropriatione, sibi ipsis usurpatione, statuifactione, usus fructusque perceptione, vel percipi factione, loca denique capitularia et conventualia scribas insuper et iuratos notarios cancellariae utriusque a literarum donationalium, fassionalium, venditionalium, relatoriarumque superinde extradatione iam factis, aut in posterum fiendis, inhibuit contradicendo, contradixitque inhibendo publice et manifeste coram nobis. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum feria sexta proxima post gloriosam Ascensionem domini nostri Iesu Christi anno 1619.

Eredetiye az orsz. levéltárban: gyulafehérvári káptalan prot. Ioann. Debreczeni fol. 293.

XCVII.

1778. *Laczk*a János *Zair* tragédiájának fordítását *Bessenye*y Györgynek ajánlja.

Tekéntetes Bessenyei György úrnak.

Tekéntetes úr!

Az írók munkájokat magoknál okosabb embereknek azért szokták ajánlani, hogy azoknak védelmétül dicsőosséget kölcsönöz-hessenek. Ezen okból egy Mecenásnak mind származással, mind mély értelemmel felül kell azt haladni, ki munkájának őltalmát, vagy előmozdítását tőle kéri, hogy megítélhesse, nevének árnyékában minémű dolog nyugodhatik.

Illyen indító okoktól vezéreltetvén, egyedül a Tekéntetes urat kell fordításomnak védelmező s egyszersmind ítélő bírójává választanom, ki az Embernek Próbájában, Agis, Buda, Hunyadi Tragédiájában, melyeket legelőször magyarba maga szült, Lucanus első könyvének fordításában, a Törvények útja és sok egyéb munkájában, melyeket láttam, arról elhíttet, hogy magyarságunkat mind egy mind más rendben más magyar írók felíbe vitte. *Zair* Tragédiájának belső erejéről hasonlóul fog a Tekéntetes úr ítéletet tehetni, ki maga is Tragédiát csinál s annak törvényeit mind régi, mind mai poéták szerint ismerni tanulta. Euripides, Sofokles görögök, nagy Kornelius Péter vagy Volter francziák egyenlőül oktatták a Tekéntetes urat, kiknek franczia tragédiájakat könnyebben magyarázza, mint én a magyart olyyakban magyaráznám ki szót értenék, de dolgot nem mindenütt.

Utolsó okom még ezen munkát a Tekéntetes úrnak ajánlani, ebben áll, hogy a franczia nyelvet, melyből ezen fordítást legelőször tettem, az úrnak tanítói kegyességében tanultam, ki itt Bécsben caractere szerint, mely emberségből áll, *keserves elhagyatott sorsomban esedezésemre védelmező kezeket hozzám egyedül nyújtott, magához vett, tart és tanít.* Ezen jótétemény kénszerít a Tekéntetes úrhoz vett háladatosságomat halhatatlanná tenni, ki noha magyar Márónak méltán nevezetelhetik, mégis nagyobb hívségemet érdemli úgy mint ember, mint sem tiszteltemet mint magyar Máró vagy Homerus érdemelhetné; fogadja el tehát a Tekéntetes úr töllem azon alázatos hívségnek felajánlására, melynek örökös állandóságával vagyok a Tekéntetes úrnak alázatos szolgálja

Laczka János mp.

Zair tragédiája, melyet franczia versekben írt *Volter* ur, magyarra pedig ugyan versekbe fordított *Laczk*a János. 1778. Censurai példány a bpesti egyetemi könyvtár kéziratai között.

XCVIII.

Bessenyei Anna verseiből.

1. A halogatott reménység idején.

Képződésemnek sebessége lankad,
 A kétségnek sűrű fellegetében akad.
 Az egész világot szomorúan nézem,
 Egyik bűt a másra szüntelen tetézem.
 A viszontagságnak irtóztató árja
 Zúg, ijjeszt, szívemet igen sűrűn járja.
 De akár mint zúg is, nagyon még sem félek,
 Sőt az Isten mellett bátorsággal élek.
 Itt lelem ő nála a gyönyörtűséget,
 Itt nem érzem soha a keserűséget,
 Most is hát Istenem ne légy messze tőlem,
 Mindent, valami bűn, tisztíts ki belőlem,
 Hogy én a kegyelem edénye lehessenek,
 Végre a dicsőség helyére mehessek.

2. Magamat csudálom; az Istent mindenek teremtetőjének,
örökké élő Valóságnak érzem, hiszem.

Lettem, vagyok, múlok, ismét leszek, de mi?
 Nem tudom, búsulok, nem vigasztal semmi.
 Az erőm, az időm, vagyonom, szépségem,
 Nem állhatnak ellent, romlik az épségem.
 Állapodjunk meg itt, lássuk ezt a csudát,
 Tanuljuk ezt inkább, mint akármicsodát.
 Ember! mond meg nekem, semmiből hogy lettél?
 Változást, büntetést, törvényt kitől vettél,
 Hol voltál? mi voltál? addig míg nem éltél?
 Míg nem teremtetted, ugy-e nem is féltél?
 Ha hát teremtetted nem vagy igen régi,
 Hogy foghatod azt meg, a kinek nincs végi.
 Hidd, reményld, hogy vagyon örökkévalóság,
 Mellyben uralkodik a legfőbb Valóság.
 Látod, az ég, a föld s minden a mi vagyon
 A teremtető létét bizonyítja nagyon,
 Hogy vagyon *Ő* és lessz, lettünk mi is tőle,
 Sugározunk most is, látod, ki belőle,
 Hogy ember-Istenek legyünk s neki mássa,
 Hatalmát, jóságát mindenikünk lássa,
 Jertek hát borúljunk mélyen le elibe,
 Múlандó dolgokat ne tegyünk felibe.

Örökké élő ő s királya mindennek,
 Áldása s csapása véghetetlen ennek.
 Állj meg hát halandó! hová futsz vakmerőn?
 Nem vehetsz hatalmat. a mennyei erőn.
 Isten ez, nem ember, hogy birkozol vele?
 Tudod azt hogy lélek, természeted fele.
 Hát csak azért volnál köztünk halhatatlan,
 Hogy a szenyvedésed lesz változhatatlan.
 Ha már valóság vagy, semmivé nem leszel.
 Majd változhatatlan nagy büntetést veszel.
 Nem úgy, gyere velem, kövessük az Istent,
 Ez a fő boldogság, hagyjunk hátra mindent.
 A valóságos bölcs beszélget magával,
 És nem ellenkezik az önnön javával.
 Szereti, cselekszi Istene törvényét,
 Abba határozza dicsőssége fényét.
 Látja, hogy itt minden, valami van, romlik,
 Maga is porból van, és mindég csak omlik.
 A halál félelme mélyen van szívében,
 Hallgat, társalkodik Istennel mívében.
 Nem áll neki ellent a világ szépsége,
 Isten és emberi szeretettel ég e'.
 Mi ennek az oka? ez: mert érzi benne,
 Hogy ha így nem tenne, Istené nem lenne.
 Mit mondasz ezekre? jer, te is! örüljünk,
 Hogy a Mindenható helyére kerüljünk.
 Csak ő az egyedül, a ki magától él,
 Nem retteg, nem szenyved, változástól nem fél.

3. Egy bús panasz a viszontagságok közt.

Világ irtóztató szélveszes tengerén,
 Hánykódva evezem veszedelmes erén.
 Hol már a szerencsét többé nem esmérem,
 A szerencsétlen sors lévén a vezérem,
 Melly kedvezés nélkül kézen fogva vezet,
 E bánat tengerén, hol más nem evezett.
 Jaj! kicsoda vezet engemet már vissza?
 E helyről, hol szívem a bánatot iszsza,
 Mert kinek szerencse gonoszt jó helyébe
 Ad, nincs az olyannak öröm a szívébe,
 Sőt a bánat miatt magát mindég vérzi,
 Annyira hogy semmi örömét nem érzi.
 Istenem, hát te légy egyedül vezérem,
 E bánat örömén mert neved esmérem.
 Tudom hatalmas vagy a szabadtásra,
 Hajlandó mindenkor a vígasztalásra.

Ne hagyj elmerülni, fogd meg a jobb kezem,
Hadd ne süllyedjek el, azért hogy vétkezem,
Vigasztalj és segíts, nézzed azt a szent vért,
Mellyet a Megváltóm ontott értem, mint bért.
Hogy én is Te veled lakhassam az égbe,
Istenem! hallgass meg, kérésem vidd végbe.

4. Mikor a test leveretik, akkor a lélek így szoll:

Istenem! te hozzád kiáltok egy árva,
Töredelmes szívvel te előtted járva,
Halld meg kiáltásom, jöjj segedelmemre,
Nyújtsd ki erős karod hamar védelmemre,
Mig a nyomorúság keserű próbája,
Meg nem győz egészen, lelkem el nem állja.
Tekintsd meg szent Fiaid véres kereszt fáját,
Ne törd le egy szelid olajfának ágát,
Mellyet kegyelmedből te magad oltottál,
A közbenjárónak vérén megváltottál.
Mely áldozat vére reám is kiáradt,
Mikor a Golgota hegyén Isten fáradt,
Siess hát Istenem! kegyelmedet nyújtsd,
Haldokló hitemnek bús világát gyújtsd.

5. Lelki öröm a Krisztusban.

Jézusom! ki értem véredet ontottad,
Mellyel hogy szerettéll megbizonyítottad.
Cselekedjed most már lelked által bennem,
Hogy légyen te hozzád háládatos szívem,
Ne engedd, hogy járjak a bűnnek útjába,
Hogy be ne rohanjak halálos kútjába.
Sőt vonjad szívemet szent országod felé,
Hogy, híven mehessek, segíts Uram! elé.
Tégy engem kegyelmed tiszta edényévé,
Szívemet szerelmed mulató helyévé.
Őrizz, hogy te tőled más útra ne térjek,
Hanem buzgó szívvel kebeledbe érjek.

6. A lélek felsemelkedése a Krisztushoz.

Ifjúságomnak, életemnek atyja,
A te nagy szerelmed szívemet meghatja,
Melytől indítatván, tégedet innádlak,
Mint hív teremtményt mind örökké áldlak.
Mert jótéteménnyel engem körül vettél,
Mindenekben nekem gondviselőm lettél.

Mellyből megesmérem, hogy jómat akarod,
 Hogy nem rövidült meg erántam szent karod.
 Sőt kinyújtva tartod nékem védelmemre,
 Jelen vagy mindenkor vártt segedelemre.
 Azért én is magam tenéked szentelem,
 Fő-gyönyörűségem törvényed közt lelem.

Bessenyei Annáról (lásd 100. lap) említettem, hogy verseket írt és kortársai előtt *verselő* néven volt ismeretes; családi hagyományokból értesültem arról is, hogy némely munkája nyomtatásban megjelent. Minthogy nyomtatott munkáját soha sem láttam, sem könyvészeti irodalmunkban annak még címét sem találtam, eme családi hagyományt fel sem említettem. *Király Pál* bpesti tanár úr lekötelező szívesége folytán, munkám csaknem legutolsó íve nyomtatása közben, jutott kezemhez a Bessenyei Anna által kiadott kis füzet, melynek címe: *Bessenyei Anna Versei. Készült Gáván 1815. esztend. S.-Patakon nyomtatott 1815-ben.*

Az 55 lapra terjedő 8. alakú kis füzet, úgy látszik, igen szűk körre szorítkozó, nagyon kevés számú példányban jelent meg; így a legnagyobb könyvészeti ritkaságok közé tartozik; minél fogva tartalmából néhány darabot mutatóni közölni nem tartottam érdektelennek.